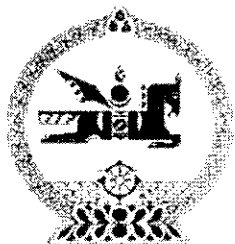

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Улаанбаатар

2024 он

НЭГ. ТӨСВИЙН БОДЛОГО

Монгол Улсын Үндсэн хуульд орсон өөрчлөлт болох сонгуулийн холимог тогтолцоогоор анхны 126 төлөөлөл бүхий Улсын Их Хурал байгуулагдаж, улмаар нийт ард иргэдийн саналыг гээхгүй байх зарчим дор анхны гурван намын хамтарсан Засгийн газар байгуулагдлаа.

“ХУРДАЙ ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨӨХ ЗОРИГ” гэрээг гурван нам байгуулж, ирэх 4 жилд хэрэгжүүлэх 4 бүлэг, 4 үндсэн чиглэл бүхий “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийг батлуулж, шинэ 30 жилийн хөгжлийн гарааг эхлүүлж байна.

Энэхүү хөтөлбөр бүхэлдээ “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны бодлого, Шинэ сэргэлтийн бодлого, намуудын мөрийн хөтөлбөрт туссан онцлог заалтуудыг нэгтгэж, хөгжлийн тулгамдсан асуудлуудыг хурдтай шийдвэрлэх, олон жил улс төржин гацсан төслүүдийн зангилааг тайлахад чиглэгдсэн болно.

Ирэх 2025 он нь Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх гарааны бүтэн жил учраас эдийн засгийн хамгийн тулгамдсан, хугацаа шаардсан суурь асуудлуудыг шийдвэрлэж эхлэх, бүсчилсэн хөгжлийн цогц реформын эхний шатыг хэрэгжүүлэх, нийслэлийн төвлөрлийг задлах зэргээр олон жил ужигрсан асуудлуудыг дорвитой шийдвэрлэхэд чиглэснээрээ онцлог жил болж байна. Энэ хүрээнд 2025 оны төсвийн бодлого бүхэлдээ хөгжлийн том төслүүдийг эхлүүлэх, төрийн оролцоог багасгаж, хувийн хэвшлийг дэмжихэд чиглэнэ. Үүнд:

1. ХӨГЖЛИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, БҮСИЙН ТОМООХОН ДЭД БҮТЦИЙН ТӨСЛҮҮДИЙГ САНХҮҮЖҮҮЛНЭ.

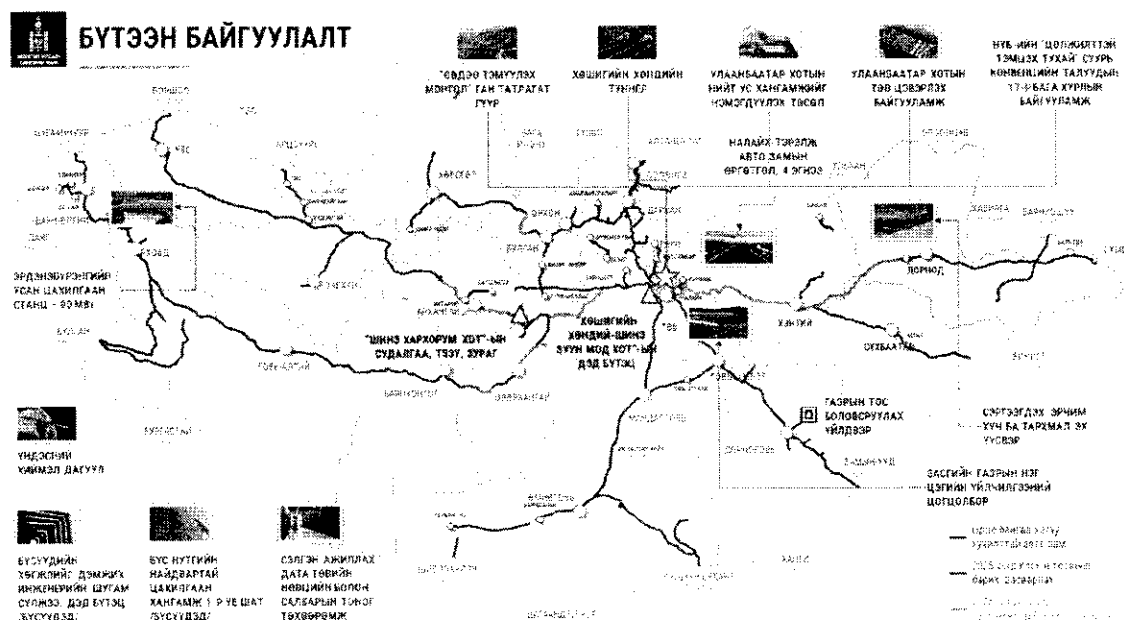
Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн бодлого болон “Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т туссан бүсүүдийн авто зам, эрчим хүч, дэд бүтцийн хөгжлийн бүтээн байгуулалтуудыг санхүүжүүлэхэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, гадаад зээл, тусламжийн нийт 6.9 их наяд төгрөгийг төлөвлөсөн нь түүхэнд хамгийн өндөр хөрөнгө оруулалтыг дэмжих жил болж байна. Үүний 24 хувь буюу 1.6 их наяд төгрөг нь зам тээврийн салбарт, 8 хувь буюу 0.6 их наяд төгрөг эрчим хүчний салбарт, 11 хувь буюу 0.7 их наяд төгрөг нь инженерийн дэд бүтцийн чиглэлээр, үлдсэн нь бусад салбарт хэрэгжихээр төлөвлөв.

Нийслэл Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах, нийгмийн суурь үйлчилгээг 20 минутын дотор хүргэх шинэ орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх, авто замын түгжрэлийг бууруулах арга хэмжээг бодитой хэрэгжүүлэх мега төслүүд болох “Хөшигийн хөндийн туннел”, “Өөдөө тэмүүлэх Монгол” ган татлагат гүүрэн байгууламж зэрэг төслүүдийн санхүүжилтийг үе шаттайгаар шийдвэрлэж, хэрэгжүүлнэ.

Засгийн газрын нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолборын барилга угсралтын ажилд 210.0 тэрбум төгрөг, АНУ-ын Мянганы сорилтын сангийн санхүүжилтээр хэрэгжиж буй Улаанбаатар хотын ус хангамжийг нэмэгдүүлэх төслийн ус гүн цэвэршүүлэх байгууламж, хаягдал ус дахин боловсруулах үйлдвэрийн барилга угсралтын ажилд 202.0 тэрбум төгрөгийг тусган санхүүжүүлнэ. Мөн хоногт 250,000 м³ ус цэвэрлэх хүчин чадалтай “Улаанбаатар хотын төв цэвэрлэх байгууламж”-ийн барилга угсралтын ажилд 80.0 тэрбум төгрөгийг 2025 онд тусгав.

Нийслэлийн хэт төвлөрлийг шийдэх гэдэг бол орон нутаг бүсчлэн хөгжинө гэсэн үг юм. Иймд “Хөшигийн хөндий-Шинэ Зуунмод хот”-ын дэд бүтэц, 500 мянган хүн амын төлөвлөлт бүхий “Шинэ Хархорум хот” төслийн судалгаа, ТЭЗҮ, зураг төсөлд шаардагдах санхүүжилтийг шийдвэрлэлээ.

Бүсүүдийн эдийн засгийн эргэлтийг дэмжихийн тулд аймгийн төвүүдийг хилийн боомттой, аймгийн төвүүдийг хооронд нь холбосон Бүсчилсэн хөгжлийн “ТАВАН ТОЙРОГ” авто замын их бүтээн байгуулалтыг өрнүүлнэ. Ирэх 2025 онд нийт 2,120.9 км авто замыг шинээр барихаар төлөвлөсөн бөгөөд үүнд аймгийг аймагтай холбох 1079.7 км, аймгуудыг боомттой холбох 708.6 км, аялал, жуулчлалын 332.6 км авто зам барихаар төлөвлөсөн.

Бүс орон нутагт хэрэгжих томоохон төслүүдээс дурдвал БНХАУ-ын ЭКСИМ банкнаас санхүүжиж буй 90 МВт-ын Эрдэнэбүрэнгийн усан цахилгаан станц, БНЭУ-ын ЭКСИМ банкнаас санхүүжиж буй жилд 1.5 сая тонны хүчин чадал бүхий Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн барилга угсралтын ажилд нийт 549.9 тэрбум төгрөг, БНФУ-ын нэн хөнгөлөлттэй зээлээр Үндэсний хиймэл дагуулын сүлжээг байгуулж, иргэд

оршин суугаа газраас үл хамааран интернэттэй холбогдох, мэдээллийг тэгш хүртээмжтэй хүргэх, төрийн үйлчилгээнд шууд хамрагдах боломж бүрдэнэ.

Үүнээс гадна Бүс нутгийн найдвартай цахилгаан хангамжийг бий болгох, орон сууцжуулах бодлоготой уялдуулан бүсүүдийн инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд нийт 273.0 тэрбум төгрөг, Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах зорилгоор Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн Механик, тээврийн сургуулийг Хөшигийн хөндий рүү, Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Мал аж ахуй, био технологийн сургуулийг Дархан, Сэлэнгийн бүс рүү нүүлгэхтэй холбоотой зураг төсөв болон ирэх онуудад улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний бэлтгэл ажил, ТЭЗҮ, зураг төсөвт шаардлагатай санхүүжилтийг тусгав.

Төсвийн хөрөнгө оруулалтын бас нэг онцлох арга хэмжээ болох төрийн албан хаагчдыг орон сууцжуулах цогц хөтөлбөрийг 2025-2027 онд үе шаттайгаар улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэхээр 90.0 тэрбум төгрөгийг Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайдын багцад тусгалаа.

Дээрх хөгжлийн төслүүдийн үр дүнд эдийн засгийг хязгаарлаж буй хүчин зүйлсийг шийдвэрлэж, хөдөө орон нутагт гадаад дотоодын хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалт нэмэгдэж, бизнес эрхлэх орчин нөхцөл, амьдралын чанар эрс сайжирч, эдийн засаг, нийгмийн зорилтууд хангагдах суурь болох юм.

2. БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТТОЙ УЯЛДСАН ТАТВАРЫН БОДЛОГО ХЭРЭГЖҮҮЛНЭ

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгасан бодлоготой уялдуулан бүсүүдийг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх татварын ялгаатай бодлогыг ирэх оноос эхлэн хэрэгжүүлж эхэлнэ. Энэ хүрээнд нийт 20 гаруй төрлийн татварыг бүсийн онцлогоос хамааран ялгаатай тогтоох боломж бүрдэж, бүс орон нутгийн төсвийн бие даасан байдлыг нэмэгдүүлж, бүс бие даан хөрөнгө оруулалт татах, эдийн засгийн бодлогоор өрсөлдөх боломжийг бүрдүүлсэн.

Бүсчилсэн хөгжлийн бүтээн байгуулалтын ажлыг зөвхөн улсын төсвийн эх үүсвэрээр хийх боломжгүй тул хувийн хэвшлийг урамшуулан идэвхжүүлэх бодлого баримтлах нь зүйтэй байна. Иймд бүсийн тэргүүлэх чиглэлд нийцсэн томоохон төсөл, арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалт хийхийг сэдэлжүүлсэн, урамшуулсан татварын багц дэмжлэгийг үзүүлэх болно.

3. ТӨРИЙН ӨМЧ ХӨРӨНГИЙН ҮР АШГИЙГ ӨСГӨНӨ

Монгол Улсын Их Хурлаас 2020 онд баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 5.2.19-т “Төрийн компанийн засаглалыг сайжруулж, үр ашгийг нэмэгдүүлэн, өмч хувьчлалыг үе шаттай, үр дүнтэй явуулна.”, 2021 онд баталсан “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын 6.4-т “Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн үр ашиг,

засаглалыг сайжруулж, олон нийтийн шууд хяналтад оруулах ажлыг зохион байгуулна” гэж тус тус заасны дагуу Монгол Улсын Засгийн газраас төрийн өмчит компаниудын сэргэлтийн хүрээнд томоохон шинэчлэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна.

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуулийн дүнд байгуулагдсан хамтарсан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр нь “шинэ 30 жилийн эхлэлийг зөв тавих нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн суурь реформын эхлэл цэг” бөгөөд “Нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг 8,000-10,000 ам.долларт хүргэх, ядуурлын түвшинг 2 дахин бууруулах” зорилгыг хангахад төрийн өмч, хөрөнгийн оновчтой менежмент онцгой үүрэг гүйцэтгэнэ гэж үзэж байна. Ийм ч учраас Засгийн газрын тэргүүлэх чиглэлийн нэгд Төрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлж, төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийг улс төрөөс хараат бус, нээлттэй, ил тод, зах зээлийн зарчмаар үйл ажиллагаа явуулах тогтолцоог бүрдүүлж, удирдлагын манлайллыг хэрэгжүүлэх зүй ёсны шаардлагын хүрээнд олон улсын туршлагыг харгалзан, төрийн өмчит зарим компанийг олон улсын менежментийн багаар удирдуулах, үр ашгийг дээшлүүлэх бодлогын зорилтыг дэвшүүлсэн.

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 70 гаруй хувийг хэвшил бүрдүүлж, эдийн засаг дахь төрийн оролцоо олон жил өндөр хэвээр явж ирсэн. 2023 оны санхүүгийн үзүүлэлтийг авч үзэхэд төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн 43 хувь нь алдагдалтай ажилласан бөгөөд 2023 онд ашигтай ажилласан хуулийн этгээдийн 87 хувийг зөвхөн “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ, “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК бүрдүүлсэн нь шинэчлэл зайлшгүй болохыг харуулж байна. Түүнчлэн төр аж ахуйн шинжтэй үйл ажиллагааг хувийн хэвшилтэй зэрэгцэн төрийн өмчит компани, үйлдвэрийн газар байгуулах замаар эрхэлж байгаа нь үр ашиггүй ажиллах, авлига, ашиг сонирхлын зөрчил үүсэх, төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгө үнэгүйдэх, төрд үүсэх зардлыг нэмэгдүүлэх шалтгаан болж байна. Иймд төрийн өмчит компаниудын засаглалыг олон улсын сайн жишигт нийцүүлэн төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлагыг хараат бус, мэргэжлийн экспертүүдээс бүрдүүлэх, ил тод байдлыг хангуулж, сахилга батыг сайжруулж, үр ашиг, бүтээмжийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай байна.

Шинэчлэлийг ил тод байдлаас эхлүүлж, төрийн өмчийн хөрөнгийн үр ашгийг сайжруулах, удирдлагыг зохистой байдлаар хангах, олон нийтэд нээлттэй компани болгох, шаардлагагүй аж ахуйн нэгжийг татан буулгах, нэгтгэх, өөрчлөн зохион байгуулах зэрэг арга хэмжээг авч, хувийн хэвшилд зах зээлийн орон зайг нэмэгдүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ. хийнэ. үнэлж, дүгнэсний үндсэн дээр зохион байгуулах ажлыг эхлүүлнэ. Эдгээр арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхдээ олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн аудиттай хамтран ажиллах, Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллагаас 2005, 2015, 2024 онуудад Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн засаглалын талаар гаргасан бодлогын зөвлөмжийг хэрэгжүүлдэг байх, түүнд шаардагдах зардлыг улсын төсвөөс шийдвэрлэнэ.

4. БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРИЙГ ТАТВАРЫН БОДЛОГООР ДЭМЖИНЭ.

"Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд Засгийн газраас 2030 он гэхэд боловсруулах салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэлхийн брэндийн түвшинд хөгжүүлэн, боловсруулсан бүтээгдэхүүний экспортын хэмжээ нэмэгдүүлэх зорилт тавин ажиллаж байгаа ба өнгөрсөн жилүүдэд хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд боловсруулах үйлдвэрлэлийг түлхүү дэмжиж байсан.

Цаашид Шинэ сэргэлтийн бодлогын Аж үйлдвэржилтийн сэргэлтийн зорилтын хүрээнд ирэх оноос дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэн бүтээгдэхүүнээ хөгжүүлж байгаа боловсруулах үйлдвэрүүдийг салбар харгалзахгүйгээр татварын бодлогоор дэмжинэ.

5. ҮНДЭСНИЙ БАЯЛГИЙН САНГААР ДАМЖУУЛАН ҮНДЭСНИЙ ОРОН СУУЦЖУУЛАЛТЫН ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛНЭ.

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, хот хөдөөгийн сэргэлт, төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд Үндэсний орон сууцны корпорацыг байгуулж иргэдийг орон сууцжуулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөөд байна.

Жил бүр өсөн нэмэгдэж байгаа орон сууцны эрэлтийг хангах, орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 2025 оны төсвийн жилд Хуримтлалын сангаас 562.1 тэрбум төгрөг, Монголбанкны эх үүсвэрээр 500 орчим тэрбум төгрөг, арилжааны банкны эх үүсвэрээр 300 орчим тэрбум төгрөг нийт 1.3 их наяд гаруй төгрөгийг зээлийн эх үүсвэрт гаргах бөгөөд үүний 50-иас доошгүй хувийг орон нутагт чиглүүлнэ.

Хот хөдөөгийн сэргэлт, төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд орон нутгийн 3 хувийн ипотекийн зээлийг үргэлжлүүлэн олгох бөгөөд Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин ажиллах төрийн албан хаагчдыг төрийн албанд ажилласан жилтэй нь уялдуулан хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах хугацааг нэмэгдүүлэх, орон сууцны урьдчилгаа төлбөрийн 60 хүртэлх хувьд баглан даалт гаргах, хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах боломжгүй орлого багатай өрхийг түрээсийн орон сууцаар хангах боломжийг бүрдүүлнэ.

Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах, амьдрахад таатай орчныг бүрдүүлэх, орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийг бага, дунд орлоготой иргэдэд чиглүүлж, хүртээмжийн нэмэгдүүлэх зорилгоор 6 хувийн хүүтэй орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийг гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ. Түүнчлэн, хашаандаа эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууц шинээр барьсан тохиолдолд 30 хүртэлх сая төгрөгийн санхүүжилтийн дэмжлэгийг олгохоор төлөвлөөд байна.

Түүнчлэн, Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй ногоон хөгжлийн бодлогыг эрчимжүүлэх хүрээнд төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой банк, санхүүгийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг байгальд ээлтэй хөгжлийг дэмжсэн хэлбэрээр зохион байгуулж, агаар, орчны бохирдлыг бууруулах, эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд

ээлтэй санхүүгийн бүтээгдэхүүний төрөл хүртээмжийг нэмэгдүүлэхэд чиглүүлнэ. Энэ хүрээнд банкаар дамжуулан өрхийг эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцад хамрагдах боломжоор хангах, иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх, байгальд ээлтэй хэрэглээ, үйлдвэрлэл, тогтвортой хөгжлийг дэмжсэн төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэхэд чиглүүлнэ.

Иргэдийг орон сууцжуулах дээрх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан 2025 оны улсын төсвийн төсөлд нийт 93.5 тэрбум төгрөгийг тусгасан бөгөөд 2025 онд орон нутагт 7,282 өрх, Улаанбаатар хотод 6,152 өрх нийт 13,434 орчим өрх орон сууц болон эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцад хамрагдах боломж бүрдэх юм.

○ **ХОЁР. НЭГДСЭН ТӨСВИЙН ТӨСӨЛ**

○ **2.1. Татварын бодлогын чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ**

Нэг. Бүсчилсэн хөгжлийн зорилттой уялдсан татварын бодлого хэрэгжүүлнэ

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөртэй уялдуулан бүсүүдийг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх татварын ялгаатай бодлогыг ирэх оноос эхлэн хэрэгжүүлж эхэлнэ. Энэ хүрээнд нийт 20 төрлийн татварыг бүсийн онцлогоос хамааран ялгаатай тогтоох боломж бүрдэж, бүс орон нутаг бие даан эдийн засгийн бодлогоо хэрэгжүүлж бизнес, хөрөнгө оруулалт татах, хоорондоо өрсөлдөх боломжийг бүрдүүлсэн.

Бүсчилсэн хөгжлийн томоохон бүтээн байгуулалтын ажлыг зөвхөн улсын төсвийн эх үүсвэрээр хийх боломжгүй тул татварын бодлогоор хувийн хэвшлийг урамшуулан идэвхжүүлэх нь зүйтэй байна. Иймд бүсийн тэргүүлэх чиглэлд нийцсэн томоохон төсөл, арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалт хийхийг сэдэлжүүлсэн, урамшуулсан татварын багц дэмжлэгийг үзүүлэх болно.

Тухайлбал, хувийн хэвшлээс бүсчилсэн хөгжлийн зорилтод нийцсэн томоохон хөрөнгө оруулалт хийхийг урамшуулж төслийн бүтээн байгуулалтын шатанд мөнгөн хөрөнгийн томоохон ачаалал болдог барилгын материал, тоног төхөөрөмжийн импортын гаалийн татварыг чөлөөлж, НӨАТ төлөх хугацааг 4 жилээр хойшлуулна. Мөн төслийн бүтээн байгуулалт хийгдсэний дараа үл хөдлөх эд хөрөнгийн татварыг 0 хувь хүртэл бууруулах боломжийг бүрдүүлэх, орлого олж эхэлсэн эхний 5 жилд төлсөн орлогын татварын 90 хувийг буцаан олгон 1 хувийн татварын ачаалалтай болгох зэргээр татварын цогц дэмжлэг үзүүлнэ.

Хоёр. Боловсруулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн импортын гаалийн татварыг хөнгөлж, нэмүү өртөг шингээн үйлдвэрлэл эрхэлдэг бүх аж ахуйн нэгжүүдийг дэмжинэ

Өнгөрсөн 30 жилийн хугацаанд Монгол Улс нүүрс, зэсийн баяжмал зэрэг уул уурхайн бүтээгдэхүүн, мал, амьтны гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүнийг экспортолж, бэлэн бараа бүтээгдэхүүнийг импортолсоор ирсэн билээ.

"Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд Засгийн газраас 2030 он гэхэд боловсруулах салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэлхийн брэндийн түвшинд хөгжүүлэн, боловсруулсан бүтээгдэхүүний экспортын хэмжээ нэмэгдүүлэх зорилт тавин ажиллаж байгаа ба өнгөрсөн жилүүдэд хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд боловсруулах үйлдвэрлэлийг түлхүү дэмжиж байсан. Цаашид эдийн засгаа төрөлжүүлэх, солонгоруулах алхмуудыг хийж, бүх төрлийн боловсруулах үйлдвэрлэлийг эрчимтэй хөгжүүлэн импортыг орлох, экспортыг нэмэгдүүлэх бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг татварын бодлогоор дэмжих байна.

Иймд Шинэ сэргэлтийн бодлогын Аж үйлдвэржилтийн сэргэлтийн зорилтын хүрээнд ирэх оноос бүх төрлийн боловсруулах үйлдвэрүүдийг салбар харгалзахгүйгээр дэмжин тэдгээрийн мөнгөн хөрөнгийн урсгалд томоохон ачаалал үзүүлдэг тоног төхөөрөмжийн импортын гаалийн татварыг 100 хувь хөнгөлнө.

Гурав. Газрын тосны бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтөөс сэргийлэх, нийлүүлэлтийн тогтвортой байдлыг хангана

Засгийн газар өнгөрсөн хугацаанд автобензин, дизель түлшний үнийн огцом хэлбэлзлээс урьдчилан сэргийлэх, нийлүүлэлтийн тогтвортой байдлыг хангах чиглэлээр шат дараатай олон арга хэмжээ авч хэрэгжүүлж ирсэн.

Дээрх ажлын хүрээнд зарим төрлийн газрын тосны бүтээгдэхүүний гаалийн болон онцгой албан татварыг 2025 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрийг хүртэл "0" хувь байхаар тогтоод байгаа билээ. Цаашид үнийн өсөлтөөс сэргийлэх, газрын тосны бүтээгдэхүүний нийлүүлэлт, хангамжийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор энэхүү арга хэмжээг 2025 онд үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

Ингэснээр бараа, бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтөөс сэргийлэх, уул уурхай, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл, бүтээн байгуулалт зэрэгт шаардлагатай газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийг тогтвортой байлгахад чухал ач холбогдолтой.

2.2. Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн нийт орлого

Монгол Улсын Засгийн газар 2025 онд хөгжлийн төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, худалдааны эргэлт, экспортыг дэмжих, татварын бүртгэл, хамрагдалтыг сайжруулах зэрэг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж, нэгдсэн төсвийн нийт орлогыг 36.8 их наяд төгрөгт хүрнэ гэж тооцлоо. Энэ нь 2024 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлтэй харьцуулахад 6.2 их наяд төгрөг буюу 20.2 хувиар өсөхөөр байна. Ирэх онд Төсвийн тогтворжуулалтын санд 608.9 тэрбум төгрөг, Ирээдүйн өв санд 1,849.7 тэрбум төгрөг, Хуримтлалын санд 507.1 тэрбум төгрөгийг тус тус төвлөрүүлнэ.

Хүснэгт 1. 2025 оны нэгдсэн төсвийн нийт орлого (тэрбум төгрөг)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2023	2024 ХБГ	2025 ТӨС	ЗӨРҮҮ
Нийт орлого ба тусламжийн дүн	24,387.1	30,639.5	36,828.9	6,189.4
Тогтворжуулалтын сан	675.9	478.6	608.9	130.3
Ирээдүйн өв сан	416.2	789.0	1,849.7	1,060.7
Хуримтлалын сан	0.0	499.5	507.1	7.6
Төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн	23,294.9	28,872.5	33,863.2	4,990.7

Төсвийн тогтворжуулалтын сангийн орлого

Ирэх онд зэс, нүүрсний экспортоос төсөвт төвлөрөх орлогын хэмжээ нэгдсэн төсвийн нийт орлогын гурваас дээш хувийг бүрдүүлэхээр байгаа тул Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.2-т заасны дагуу эдгээр бүтээгдэхүүнийг “гол нэр төрлийн эрдэс баялаг” гэж тодорхойлж, тэдгээрийн тэнцвэржүүлсэн үнийг тус

хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.3.а-д заасны дагуу тооцсон болно. Зэсийн тэнцвэржүүлсэн үнэ тонн тутамд 7,491.7 ам.доллар, нүүрсний тэнцвэржүүлсэн үнэ тонн тутамд 129.0 ам.доллар байхаар байна. Улмаар 2025 онд Төсвийн тогтворжуулалтын санд нийт 608.9 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлэхээр тооцов.

Үндэсний баялгийн сангийн орлого

Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.1-д заасны дагуу ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлогоос 1,849.7 тэрбум төгрөгийг Ирээдүйн өв санд, мөн хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.2-т заасны дагуу уул уурхайн олборлолт, ашигт малтмалын боловсруулах салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшилд ногдох ногдол ашгийн орлогоос 507.1 тэрбум төгрөгийг Хуримтлалын санд тус тус төвлөрүүлнэ. Ингэснээр 2,356.8 тэрбум төгрөг Үндэсний баялгийн санд төвлөрөхөөр байна.

Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан төсвийн тусгай шаардлагын дагуу нэгдсэн төсвийн нийт тэнцвэржүүлсэн орлого 2025 онд 33.9 их наяд төгрөгт хүрэхээр тооцлоо.

Хүснэгт 2. 2025 оны нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн (тэрбум төгрөг)

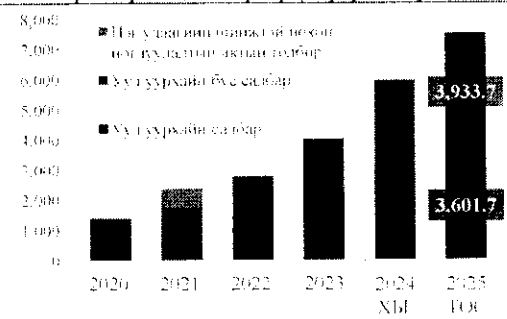
ҮЗҮҮЛЭЛТ	2023	2024 ХБГ	2025 ТӨС	ЗӨРҮҮ
Төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн	23,294.9	28,872.5	33,863.2	4,990.7
1. Татварын орлого	21,484.2	26,939.2	31,938.7	4,999.5
1.1 Орлогын албан татвар	5,702.6	7,986.0	10,083.7	2,097.6
1.2 Нийгмийн даатгалын орлого	3,950.8	5,064.8	6,029.2	964.3
1.3 Хөрөнгийн албан татвар	394.8	354.8	558.2	203.4
1.4 Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар	4,777.0	6,220.2	7,672.3	1,452.1
1.5 Онцгой албан татвар	790.1	968.0	1,204.0	236.0
1.6 Тусгай зориулалтын орлого	21.6	28.0	31.5	3.5
1.7 Гадаад үйл ажиллагааны орлого	1,465.3	1,932.5	2,239.0	306.5
1.8 Бусад татвар	4,381.9	4,384.9	4,120.9	-264.0
2. Татварын бус орлого	1,810.7	1,933.3	1,924.4	-8.8
2.1 Нийтлэг татварын бус орлого	1,451.7	1,372.8	1,501.3	128.5
2.2 Хөрөнгийн орлого	8.2	2.5	6.2	3.7
2.3 Тусламжийн орлого	350.8	558.0	417.0	-141.0

Нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого 2024 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлтэй харьцуулахад 5.0 их наядаар өсөхөөр байна. Энэхүү өсөлтөд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар 1,534.7 тэрбум төгрөгөөр, нэмэгдсэн өртгийн албан татвар 1,437.1 тэрбум төгрөгөөр, хувь хүний орлогын албан татвар 586.5 тэрбум төгрөгөөр тус тус нэмэгдэхээр байгаа нь голлон нөлөөлөхөөр байна.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлого

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлогын төсөөллийг макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнэ, биет хэмжээ, аж ахуйн нэгжүүдийн тайлан болон ашигт ажиллагааны түвшин зэрэгт үндэслэн тооцлоо. Ирэх онд эдийн засгийн өсөлт 8 хувь байж, нэрлэсэн дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 95.0 их наяд төгрөгт хүрэхээр байна. Мөн ирэх онд гол нэр төрлийн эрдэс баялгийн экспортын биет

Зураг 1. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлого, салбараар (тэрбум төгрөг)

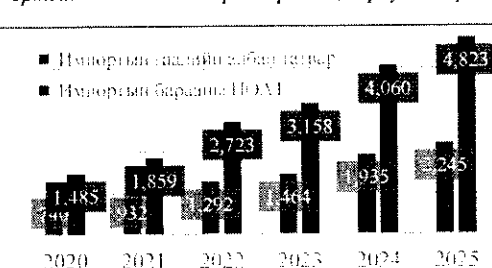

хэмжээ нэмэгдэхээр байгаа нь аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлого өсөхөд гол нөлөө үзүүлэхээр байна. Улмаар, аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлого 2025 онд 7,535.3 тэрбум төгрөгт хүрэхээр байгаа бөгөөд үүний 152.8 тэрбум төгрөгийг Төсвийн тогтворжуулалтын санд, үлдэх 7,382.6 тэрбум төгрөгийг улсын болон орон нутгийн төсөвт тус тус төвлөрүүлэхээр тооцлоо.

Импортын татварын орлого

Манай улсын нийт импорт энэ оны эхний 7 сарын байдлаар 6,411 сая ам.долларт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 1.0 тэрбум ам доллароор өссөн байна. Дээрх өсөлтөд суудлын болон ачааны автомашин, дизель түлшний импорт нэмэгдсэн нь гол нөлөө үзүүлжээ. Импортын энэхүү өсөлтөөс үүдэн гаалийн албан татварын орлого энэ оны эхний 7 сарын байдлаар 976.5 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 23 хувь, импортын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татвар 2,151.8 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 26 хувиар тус тус өссөн байна.

Зураг 2. Импортын гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого (тэрбум төгрөг)

Засгийн газар ирэх онд “Шинэ сэргэлтийн бодлого” “Алсын хараа-2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого”-ын хүрээнд хөгжлийн томоохон төслийн бүтээн байгуулалтуудыг эхлүүлэхээр төлөвлөж байна. Тухайлбал, эрчим хүч, төмөр зам, газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн төслүүдийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлснээр эдийн засаг идэвхжиж, гадаад худалдааны эргэлт нэмэгдэх нөхцөл

бүрдэхээр байна.

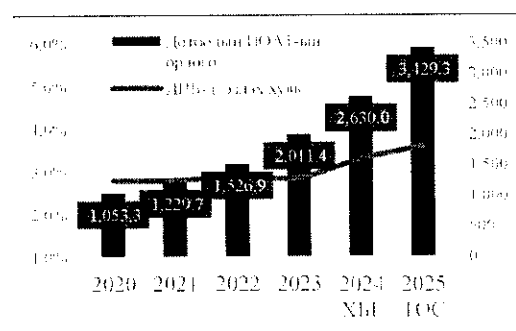
Ирэх онд хөгжлийн төслийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлж, гадаад худалдааны эргэлтийг нэмэгдүүлсний үр дүнд гаалийн албан татварын орлого 2,245.0 тэрбум төгрөг, импортын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого 4,823.0 тэрбум төгрөгт тус тус хүрнэ гэж тооцлоо.

Түүнчлэн автобензин, дизель түлшний нийлүүлэлтийн тогтвортой байдлыг хангах, үнийн өсөлтөөс сэргийлэх зорилгоор газрын тосны зарим бүтээгдэхүүний гаалийн болон онцгой албан татварыг 2024 оныг дуустал “0” хувиар тогтоосон арга хэмжээг ирэх онд үргэлжлүүлэхээр төлөвлөж байна.

Дотоодын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татвар

Эдийн засгийн өсөлт, бизнесийн үйл ажиллагааны идэвхжил зэргээс шалтгаалж энэ оны 7 дугаар сарын байдлаар дотоодын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого өмнөх оны мөн үеэс 30 орчим хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 3. Дотоодын нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого (тэрбум төгрөг)

Засгийн газар ирэх онд хөгжлийн томоохон төслүүдийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлсний үр дүнд манай улсын эдийн засгийн өсөлт нэмэгдэж, хөрөнгө оруулалт, бизнесийн үйл ажиллагаа сайжрахар байна. Улмаар, аж ахуйн нэгжүүдийн борлуулалт нэмэгдэж, тэдний төсөвт төвлөрүүлэх нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого үргэлжлэн өсөх төлөвтэй байна. Ирэх онд дотоодын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого энэ оны хүлээгдэж буй

түвшнээс 30 хувиар өсөж, 3,429.3 тэрбум төгрөгт хүрэхээр байгаа болно.

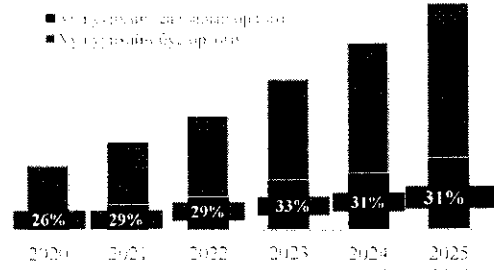
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн үйл ажиллагаа нэвтэрснээр биржээр борлуулах бүтээгдэхүүний нэр төрөл, тоо хэмжээ нэмэгдэж, эдгээр бүтээгдэхүүний үнэ зах зээлийн, шударга өрсөлдөөний зарчмаар илүү бодитой тогтож байна. Үүний үр дүнд уул уурхайн бүтээгдэхүүний экспортын үнэлгээ, аж ахуйн нэгжүүдийн борлуулалтын орлого, ашигт ажиллагаа нэмэгдэж байгаа болно.

Засгийн газар 2025 онд боомтын шинэчлэлийг үргэлжлүүлэн боомтын үйл ажиллагааг цахимжуулах, хилээр нэвтрүүлэх тээврийн хэрэгслийн тоог нэмэгдүүлэх, хил дамнасан төмөр замын бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн үйл ажиллагааг сайжруулах зэрэг арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Ингэснээр ирэх онд нүүрсний экспортын хэмжээг 83.3 сая тоннд хүргэхээр тооцлоо.

Зураг 4. Уул уурхайн салбар болон бусад салбараас төсөвт төвлөрүүлэх орлого (эзлэх хувиар)

Оюу толгой төслийн гүний уурхайн олборлолтын нөлөөгөөр тус ордоос олборлосон зэсийн баяжмал болон түүнд агуулагдах цэвэр зэс, дагалдах үнэт металлуудын хэмжээ нэмэгдэхээр байна. Улмаар Монгол Улсаас экспортлох зэсийн баяжмалын хэмжээ ирэх онд 1,780 мянган тоннд хүрэхээр байна. Зэсийн үнийг олон улсын нэр хүнд бүхий банк, санхүүгийн байгууллагуудын хийсэн төсөөлөлд үндэслэн тонн тутамд 10,000 ам.доллар байхаар тооцсон болно.

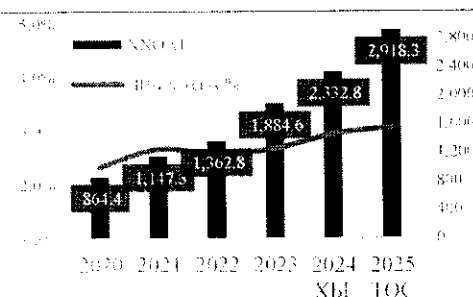
Ирэх онд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлогоор 5,644.2 тэрбум төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлнэ. Үүнээс, Төсвийн тогтворжуулалтын санд нийт 456.1 тэрбум төгрөг, Ирээдүйн өв санд нийт 1,849.7 тэрбум төгрөг, үлдэх 3,338.3 тэрбум төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлэхээр тооцлоо.

Ийнхүү нүүрс, зэсийн баяжмалын экспортын нөлөөгөөр ирэх онд уул уурхайн салбар нэгдсэн төсвийн нийт орлогын 31 хувийг бүрдүүлэхээр байна.

Хувь хүний орлогын албан татварын орлого

Энэ онд Засгийн газар төрийн албан хаагчдын цалинг үнийн өсөлттэй уялдуулан үе шаттай нэмсэн. Түүнчлэн, хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ шинэчлэгдэж, сарын 660.0 мянган төгрөгт хүрсэн. Үүнээс үүдэн аж ахуйн нэгж, байгууллагууд ажилчдад олгох цалин хөлсний хэмжээг өмнөх оны мөн үеэс 24.7 хувиар нэмж, дундаж цалин 2,283.7 мянган төгрөгт хүрсэн. Ирэх онд Засгийн газар төрийн албан хаагчдын цалин хөлсийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ. Үүнтэй зэрэгцэн хувийн хэвшлийн цалин хөлсний хэмжээ нэмэгдэх хүлээлттэй байна. Энэ хүрээнд 2025 онд төсөвт төвлөрүүлэх хувь хүний орлогын албан татварын орлого энэ оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээс 586.5 тэрбум төгрөгөөр буюу 25.2 хувиар өсөж, 2,918.3 тэрбум төгрөгт хүрэхээр тооцлоо.

Зураг 25. Хувь хүний орлогын албан татварын орлого (тэрбум төгрөг)

Хувьцааны ногдол ашиг

Төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдүүдийн засаглал, ил тод байдлыг сайжруулж, ашигт ажиллагааг нэмэгдүүлэх бодлогын арга хэмжээг ирэх жил үргэлжлүүлэн авч хэрэгжүүлнэ. Ингэснээр нийт 737.9 тэрбум төгрөгийн ногдол ашгийн орлогыг төсөвт төвлөрүүлэх бөгөөд үүнээс 507.1 тэрбум төгрөгийг Хуримтлалын санд, 130.8 тэрбум төгрөгийг орон нутгийн төсөвт, 100.0 тэрбум төгрөгийг улсын төсөвт тус тус төвлөрүүлэхээр байна.

Татварын зарлага

Татварын хууль тогтоомжийн дагуу татвар төлөгчдөд эдлүүлэх татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт энэ онд 1,164.9 тэрбум төгрөгт хүрч, нийт татварын орлогын 4.1 хувьтай тэнцэхээр байна. Харин татварын хууль тогтоомжийн дагуу татвар төлөгчдөд эдлүүлэх татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийн хэмжээ 2025 онд 1,445.1 тэрбум төгрөгт буюу татварын орлогын 4.2 хувь, 2026 онд 1,622.1 тэрбум төгрөг буюу татварын орлогын 4.4 хувьд тус тус хүрэхээр байна. Татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийн хэмжээг хүснэгтлэн харуулбал:

Хүснэгт 7. Татварын зарлагын хэмжээ (тэрбум төгрөг)

Үзүүлэлт	2022	2023	2024 ХБГ	2025 ТӨС	2026 ТӨС
Татварын орлогод эзлэх хувь	7.1	4.7	4.1	4.2	4.4
Татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт	1,197.7	1,051.2	1,164.9	1,445.1	1,622.1
ААНОАТ	443.3	424.6	450.8	600.8	668.3
НӨАТ	303.5	383.2	410.1	440.2	475.4
Гааль	63.5	38.6	85.0	167.5	222.8
ХХОАТ	202.2	204.8	219.1	236.6	255.6

2.3. Төсвийн урсгал зардал

Нэг. Төрийн албан хаагчийн цалин, тэтгэвэр, тэтгэмжийг нэмэгдүүлнэ

Монгол Улсын Засгийн газраас нийт төрийн албан хаагчдын цалинг 2023 оны 7 дугаар сарын 1-ээс дунджаар 40.0 хувиар, 2024 оны 4 дүгээр сарын 1-ээс төрийн үйлчилгээний албан хаагчдын цалинг 20.0 хувиар, бусад төрийн албан хаагчдын цалинг 10.0 хувиар тус тус нэмэгдүүлсэн.

Мөн төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд орон нутгийн төрийн захиргаа, төрийн үйлчилгээ болон улс төрийн албан тушаалын албан хаагч сум(тосгон)-д ажиллаж байгаа бол 40 хувиар, аймгийн төв болон нийслэлийн алслагдсан Багануур, Багахангай, Налайх дүүрэгт ажиллаж байгаа бол 20 хувиар үндсэн цалингаас тус тус тооцож 2024 оны 4 дүгээр сарын 1-ээс олгож байна.

Эдгээр арга хэмжээний үр дүнд төрийн захиргааны болон төрийн мэргэжлийн үйлчилгээний албан хаагчдын цалингийн доод хэмжээ 1.1 сая төгрөг (суманд 1,540.0 мянган төгрөг, аймгийн төвийн сум болон алслагдсан гурван дүүрэгт 1,320.0 мянган төгрөг), төрийн нийтлэг үйлчилгээний албан хаагчдын үндсэн цалингийн доод хэмжээ 900.0 мянган төгрөг (суманд 1,260.0 мянган төгрөг, аймгийн төвийн сум болон алслагдсан гурван дүүрэгт 1,080.0 мянган төгрөг) болж нэмэгдсэн байна.

Ирэх 2025 онд 226.2 мянган төрийн албан хаагчдын цалин хөлсийг инфляцын түвшинтэй уялдуулан 6.0 хувиар нэмэгдүүлэхээр тооцлоо. Ингэснээр төрийн захиргааны болон төрийн мэргэжлийн үйлчилгээний албан хаагчдын цалингийн доод хэмжээ 1,166.0 мянган төгрөг (суманд 1,632.4 мянган төгрөг, аймгийн төв болон нийслэлийн алслагдсан 3 дүүрэгт 1,399.2 мянган төгрөг), төрийн нийтлэг үйлчилгээний албан хаагчийн

цалингийн доод хэмжээ 954.0 мянган төгрөг (суманд 1,335.6 мянган төгрөг, аймгийн төв болон нийслэлийн алслагдсан 3 дүүрэгт 1,144.8 мянган төгрөг) болж нэмэгдэхээр байна.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр тогтооход баримтлах итгэлцүүрийг 2023 онд шинэчилснээр тэтгэврийн зөрүүг бууруулж 164.6 мянган ахмадын орлогыг нэмэгдүүлсэн байна. Түүнчлэн, тэтгэврийн зөрүүг бууруулсан сууриас тооцож нийт 496.3 мянган иргэний тэтгэврийг 2023 оны 7 дугаар сараас 10 хувь, 2024 оны 4 дүгээр сараас 100.0 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлээд байна. Тэтгэвэр нэмэгдүүлсэн эдгээр арга хэмжээнүүдийн үр дүнд 2024 оны 4 дүгээр сараас өндөр насны тэтгэврийн дундаж хэмжээ 826.2 мянган төгрөгт хүрч нэмэгдээд байна.

Улсын Их Хурлаас 2023 онд Нийгмийн даатгалын багц хуулийг шинэчлэн баталсан. Эдгээр хуульд тэтгэврийг жил бүр инфляцаар индексжүүлэх, малчдын тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн 50 хувийг улсын төсвөөс хариуцах, тэтгэвэр тогтооход баримтлах итгэлцүүрийг жил бүр шинэчлэхээр тус тус заасан тул тэтгэвэр авагч 510.0 мянган иргэний тэтгэврийг инфляцтай уялдуулан 6.0 хувиар нэмэгдүүлэх, итгэлцүүр шинэчлэх болон малчны тэтгэврийн шимтгэлийн 50 хувийг төр хариуцах зардлыг тус тус тооцож 2025 оны төсөвт тусгалаа. Өндөр насны тэтгэврийг ирэх онд инфляцтай уялдуулан нэмэгдүүлснээр дундаж хэмжээ 875.8 мянган төгрөг болж нэмэгдэнэ.

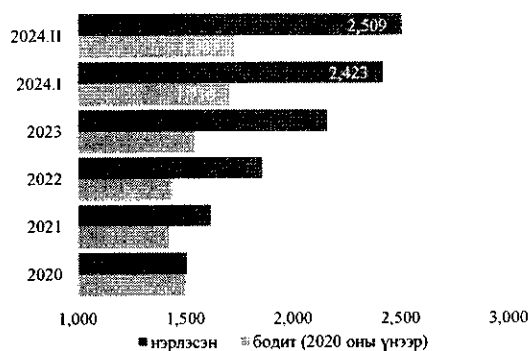
Түүнчлэн нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр тогтоолгох эрх үүсээгүй халамжийн тэтгэвэр авагч иргэдийн тэтгэврийн хэмжээг инфляцтай уялдуулан 6.0 хувиар нэмэгдүүлэхэд шаардагдах зардлыг мөн тусгалаа.

Шигтгээ. Төсвийн бодлогын өрхийн орлогод үзүүлэх нөлөө

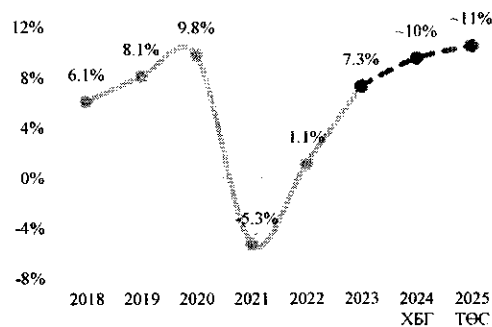
Өрхийн нэрлэсэн орлого 2024 оны II улиралд 2.5 сая төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 486 мянган төгрөгөөр буюу 24 хувиар өссөн бол бодит орлого 1.7 сая төгрөгт хүрч 255 мянган төгрөгөөр буюу 17.3 хувиар өслөө. Энэхүү өсөлтөд цалин, тэтгэвэр, тэтгэмжийн орлогын өсөлт голлох нөлөө үзүүлсэн байна. Сүүлийн жилүүдэд эдийн засгийн идэвхжил нэмэгдэж, аж ахуйн нэгжүүдийн ашигт ажиллагаа сайжирсан нь хувийн салбарын ажил эрхлэлт, цалингийн өсөлтийг тэтгэсэн. Түүнчлэн, Засгийн газар 2023, 2024 онуудад төрийн албан хаагчдын цалин, тэтгэвэр, тэтгэмжийг шат дараатайгаар нэмэгдүүлсэн зэрэг нь бодит орлогын өсөлтөд эерэг нөлөө үзүүлээ. Энэ оны сүүлийн хагаст эдийн засгийн өсөлт, инфляц тогтвортой түвшинд хадгалагдаж 2024 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр өрхийн бодит орлого 10 орчим хувиар өсөх төлөвтэй байна.

Зураг 1. Өрхийн орлогын өсөлд нөлөөлж буй голлох үзүүлэлтүүд

Зураг 2. Өрхийн бодит орлогын өсөлд нөлөөлж буй үзүүлэлтүүд

Эх сурвалж: Үндэсний Статистикийн Хороо
Тэмдэглэл: 2021-2023 оны бодит орлогыг тооцохдоо нэрлэсэн орлогыг 2020 оны суурьтай ХҮИ-ээр засварлав.

Эх сурвалж: Сангийн яамны тооцоолол, Үндэсний Статистикийн Хороо

Ирэх 2025 онд эдийн засгийн идэвхжил өндөр хэвээр хадгалагдахын зэрэгцээ төсвийн төсөлд туссан хөгжлийн томоохон төслүүд хэрэгжиж эхэлснээр хувийн салбарын аж ахуйн нэгжүүдийн ашигт ажиллагаа, ажил эрхлэлт, цалингийн өсөлтийг тэтгэх бол сүүлийн хоёр жил дараалан бууралттай гарсан мал аж ахуйн салбар ирэх онд сэргэж, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн орлого өсөх хүлээлттэй байна. Түүнчлэн, ирэх онд төрийн албан хаагчдын цалин, тэтгэврийг инфляцтай уялдуулан 6 хувиар нэмнэ гэж үзвэл өрхийн бодит орлого 2025 онд 11 орчим хувиар өсөхөөр байна.

Хоёр. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд үзүүлэх нийгмийн халамжийг сайжруулна

Манай улсад хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй 3.8 мянган хүүхэд эцэг, эхийн болон эрүүл мэндийн байгууллагын асаргаанд байдаг. Хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн насны онцлог, эрүүл мэндийн байдлаас шалтгаалан тэдний хэрэгцээ, эм тарианы зардал бусад хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн зардалтай харьцуулахад өндөр байна. Энэхүү нөхцөл байдал нь нийгмийн халамжийн тусламж дэмжлэгийг хөгжлийн бэрхшээлийн онцлогоос хамаарч ялгаатай тогтоох шаардлагатайг харуулж байна.

Иймд байнгын асаргаа шаардлагатай хүүхэдтэй өрхийн орлогын баталгааг сайжруулах үүднээс тэдэнд олгодог амьжиргааг дэмжих мөнгөн тэтгэмжийг 2025 онд 6.0 хувиар нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тэтгэмжийг уг нэмэгдсэн хэмжээнээс 30 хувиар өсгөх, мөн хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн живхний зардлыг нийгмийн халамжаас олгохоор тус тус тооцлоо.

Түүнчлэн хараагүй болон хэл яриа, сонсголын бэрхшээлтэй иргэдийн төрийн байгууллагаар үйлчлүүлэхэд үүсдэг хүндрэл, бэрхшээлийг арилгах зорилгоор боловсрол, эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын байгууллагуудад дохионы хэлмэрч, орчуулах үйлчилгээ авах болон бусад шаардагдах зардлыг тусгав.

Гурав. Боловсролын хүртээмжийг үр ашигтай байдлаар нэмэгдүүлнэ

Улсын хэмжээнд шинээр ашиглалтад орох 50 ерөнхий боловсролын сургуулийн нийтлэг үйлчилгээг хувийн хэвшлээр гүйцэтгүүлнэ. Нийт ажиллах

хүчинд эзлэх төрийн албан хаагчдын тоог жил тутам тодорхой хувиар бууруулах зорилтын хүрээнд 2025 оны төсвийн жилд шинээр ашиглалтад орох ерөнхий боловсролын сургуулийн харуул хамгаалалт, цэвэрлэгээ, цахилгаан, сантехникийн үйлчилгээг хувийн хэвшлээр гүйцэтгүүлнэ.

Түүнчлэн, нэг аймгийг сонгож, одоо үйл ажиллагаа явуулж байгаа ерөнхий боловсролын сургуулийг мөн энэхүү жишгээр ажиллуулж улсын хэмжээнд загвар байдлаар туршина. Энэ нь тухайн сургуулийн туслах үйлчилгээний ажилтнуудын хамтын зорилго, саналд үндэслэх бөгөөд өөрийн хүсэлтээр хувийн хэвшилд шилжин ажиллах албан хаагчдад 6 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн тэтгэмжийг нэг удаа олгох, мөн цаашид тэдний цалинг одоо байгаа түвшнээс тодорхой хэмжээгээр нэмэгдүүлэхтэй холбоотой зардлыг тооцож төсвийн төсөлд тусгалаа.

Ингэснээр шинээр нэмэгдэх байсан төрийн үйлчилгээний 1,100 орон тоо, холбогдох урсгал зардлыг урт хугацаанд хэмнэх ба энэ хэмжээний санхүүжилтийг хувийн хэвшлийн байгууллагаар ажил гүйцэтгүүлсний төлбөрт зарцуулах боломжтой болно.

Хувийн хэвшлийн эзэмшиж байгаа шаардлага хангасан байрыг боловсролын сургалтын үйл ажиллагааны зориулалтаар түрээслэнэ. 2024-2025 оны хичээлийн жилд улсын хэмжээнд шинээр элсэн суралцах 6 настай хүүхдийн тоонд үндэслэн хийсэн судалгаагаар нийт 34,906 суудал бүхий 50 ерөнхий боловсролын сургууль барьж байгуулах шаардлагатай бөгөөд үүний өртөг нь 627.2 тэрбум төгрөг болж байна. Хэрэв 3 жилд хуваан санхүүжүүлэх тохиолдолд нэг жилд 209.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийн эх үүсвэр шаардлагатай байна.

Харин хувийн хэвшлийн эзэмшиж байгаа шаардлага хангасан байруудыг боловсролын сургалтын үйл ажиллагааны зориулалтаар түрээслэх тохиолдолд жилийн зардал 9 дахин бага буюу 23.6 тэрбум төгрөг болох бөгөөд энэ хувилбар нь сургуулийн хүртээмж, бүлэг дүүргэлтийн зохистой түвшнийг үр ашигтай байдлаар зохион байгуулах нэг хэлбэр гэж үзэн шаардлагатай зардлыг төсвийн төсөлд тусгалаа.

Энэхүү арга хэмжээг сургуулийн төлөвлөлтийн газар зүйн байршлын системд үндэслэн, ил тод байдлаар хувийн хэвшлийн дунд сонгон шалгаруулах замаар зохион байгуулахаар төлөвлөж байна.

Дөрөв. Цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрны хоолны зардлыг нэмэгдүүлнэ. Олон улсад сургуулийн хүүхдийн хоолны зардалд төсвөөс санхүүжилт олгохдоо нийт суралцагчдыг хамруулах, эсхүл тодорхой насны бүлгийг хамруулах, эсхүл тодорхой зорилтот бүлгийн хүүхдийг хамруулах (targeted groups), эсхүл улс орныхоо тодорхой бүс нутгийн сургуулиудад хоолны зардалд татаас өгөх зэрэг байдлаар ялгавартай бодлого хэрэгжүүлж байна. Жишээ нь Финлянд, Швед, Эстони зэрэг улсуудад бүх насны суралцагчийг үдийн хоолоор үнэ төлбөргүй хангаж холбогдох зардлыг төсвөөс санхүүжүүлж байна.

Манай улсын хувьд хоол, хүнсээр хүүхдийн хоногт авбал зохих нийт илчлэгийн хэмжээнээс цэцэрлэгт хамрагдаж байх хугацаанд авбал зохих илчлэгийн хэмжээ ердийн буюу 8-10 цагаар ажилладаг цэцэрлэгийн хүүхдүүдийн хувьд 80% (980 ккал) байх ёстойгоос одоогийн норматив зардлаар авч буй илчлэгийн хувь, хэмжээ 58% (570 ккал) байна. Сургууль болон дотуур байрны хоолноос хүүхдүүдийн авч буй илчлэгийн түвшин мөн адил нөхцөл байдалтай байна.

Тиймээс хүүхдийн өдөрт авбал зохих илчлэг, шим тэжээлийн агууламжийн хэмжээнд хүргэхийн тулд цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрны хоолны зардлыг 2025 оны төсвийн жилд нэмэгдүүлж, хоолны орцод сүүн бүтээгдэхүүн нэмж оруулах, түүнчлэн цэцэрлэгийн хүүхдийн болон сургуулийн дотуур байрны хоолны зардлын тодорхой хэсгийг эцэг, эхэд нь хариуцуулж, тэдний хяналт, оролцоог нэмэгдүүлэх замаар хоолны чанар, илчлэгийг сайжруулах зорилт тавьж байна.

Тав. Эрчим хүчний үнэ тарифын шинэчлэлийг үргэлжлүүлнэ

Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тодотголын хүрээнд эрчим хүчний тарифын шинэчлэлийг эхлүүлэхэд шаардагдах шилжилтийн зардлыг төсвөөс олгохоор болсонтой холбогдуулан баруун бүсийн эрчим хүчний сүлжээ ТӨХК, Алтай-Улиастайн эрчим хүчний систем ТӨХК болон дулаан үйлдвэрлэгч 12 аж ахуйн нэгжид татаас олгохгүй байхаар тооцсон болно.

Эрчим хүчний салбарын аж ахуйн нэгжүүдээс хэрэглэгчдэд борлуулах эрчим хүчний үнэ тарифыг алдагдалгүй, цаашлаад ашигтай түвшинд хүргэснээр эрчим хүчний салбарын найдвартай байдал хангагдаж, хөгжих бололцоо бүрдэнэ. Тарифын өөрчлөлттэй уялдаж төсвийн байгууллагын цахилгаан, халаалтын зардал нэмэгдэх боловч эрчим хүч, дулааны зохистой хэрэглээг нэвтрүүлэх, хэмнэхэд чиглэсэн арга хэмжээг хамтад нь хэрэгжүүлэх болно.

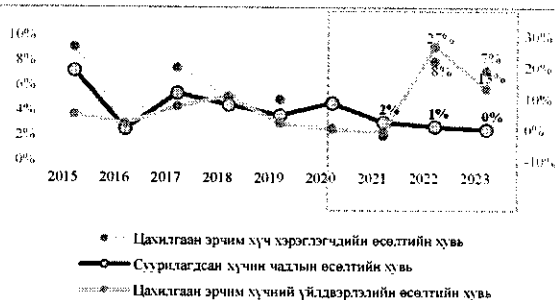
Түүнчлэн ирэх оны төсөвт гэр хорооллын айл өрхөд олгох цахилгааны үнийн хөнгөлөлт, өвлийн хүлэмжийн аж ахуйн цахилгааны тарифын хөнгөлөлтөд шаардагдах зардлыг тусгав.

Мөн олон жил алдагдалтай тарифаар явж ирснээс шалтгаалж салбарын хөрөнгө оруулалт, техник, технологийн шинэчлэл хийх боломж хязгаарлагдмал байсан зэргийг харгазан үзэх зайлшгүй шаардлагатай юм. Цаашид бий болох эрсдэлийг бууруулах, салбарын санхүү, эдийн засгийн тогтвортой суурийг тавихад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор шинэчлэл хийх шилжилтийн үеийн зардлыг 2024 оны төсөвт тусгасан. Уг арга хэмжээг ирэх онд үргэлжлүүлэн шилжилтийн үеийн зардлыг санхүүжүүлэхэд зориулж 50.0 тэрбум төгрөг хуваарилахаар тооцов.

Шигтгээ. Эрчим хүчний тасалдал

Манай улсын өнөөгийн эрчим хүчний хангамж, хүртээмж нь өсөн нэмэгдэж буй эрэлт, хэрэгцээг хангаж чадахааргүй нөхцөл байдалтай байна. Цахилгаан эрчим хүчний (ЦЭХ)

Зураг. Нийт ЦЭХ-ний суурилагдсан хүчин чадлын өсөлтийн хувь, ЦЭХ-ний үйлдвэрлэл болон хэрэглэгчдийн өсөлтийн хувийн харьцаа

Эх сурвалж: Эрчим хүчний зохицуулах хороо

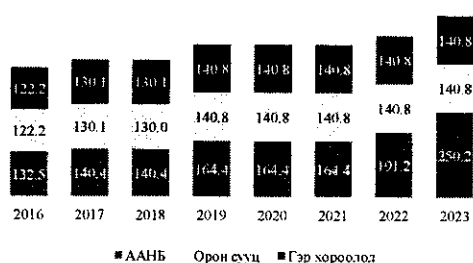
үйлдвэрлэл жилээс жилд дунджаар 6 хувиар, хэрэглэгчдийн тоо 5 хувиар өсөж байгаа бол Монгол Улсын нийт ЦЭХ-ний суурилагдсан хүчин чадлын өсөлт сүүлийн жилүүдэд удаашралттай байгаа нь эрчим хүчний дэд бүтцийн хоцрогдолд орж байгааг илтгэж байна.

Мөн хэрэглэгчдийн эрчим хүчний тариф нь үйлдвэрлэлийн бодит өртгөөс доогуур байгаа нь үр ашгийг бууруулж, эрчим хүчний салбар алдагдалтай ажиллахад хүргэж байна.

Эрчим хүчний нийлүүлэлт тасалдах нь

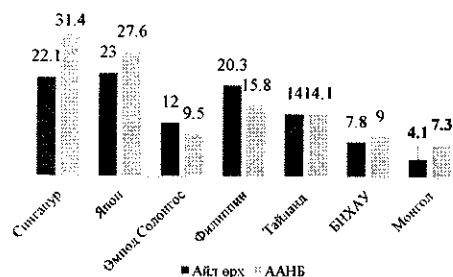
бодит салбаруудын үйл ажиллагаа, нийт эдийн засгийн бүтээмжийг хязгаарлах эрсдэлтэй. Монгол Улсын эрчим хүчний тарифыг олон улстай харьцуулахад айл өрхийн ЦЭХ-ний үнэ дунджаар 70 хувиар, ААНБ-ийн ЦЭХ-ний үнэ дунджаар 60 хувиар бага үзүүлэлттэй байна.

Зураг 6. Монгол улсын төвийн бүсийн цахилгаан эрчим хүчний дундаж үнийн өөрчлөлт / төг/кВт.ц

Эх сурвалж: Эрчим хүчний зохицуулах хороо

Зураг 7. Азийн зарим орнуудын хэрэглэгчдийн ЦЭХ-ний үнийг харьцуулсан судалгаа / ам.цент/кВт.ц

Тайлбар: 2023.12.31 өдрийн ам.доллар ханш 3,410.6 төгрөг

Зургаа. Хүний эрхийг хангах, хамгаалах байдлыг сайжруулна

Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний нөхцөл байдлын талаарх илтгэлд баривчлах болон хорих ял эдлүүлэх ажиллагаанд хүний эрхийг хангах үүднээс албан хаагчдын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах шаардлагатайг дурдаж, эрүүдэн шүүхээс сэргийлэхийн тулд албан хаагчдын ажлын ачааллыг зохицуулах нь чухал гэж тэмдэглэсэн байна.

Нийтийн хэв журмыг хангах, цагдаагийн байгууллагын ачааллаас шалтгаалж эрх ашгаа хамгаалуулж чадахгүй хохирч байгаа иргэдийн эрхийг хамгаалах, хүний эрхийг хамгаалах ажиллагаанд олон нийтийг оролцуулах, иргэдийн аюулгүй орчинд амьдрах, цахим халдлагаас ангид байх эрхийг баталгаажуулах чиглэлээр нэмэлт арга хэмжээ авах шаардлагатай байгааг харгалзан хууль зүй, дотоод хэргийн салбарт эрх зүйн шинэтгэл хийх арга хэмжээний зардлыг төсвийн төсөлд тусгалаа.

Ингэснээр хүний эрхийн олон улсын механизмууд болон Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын зөвлөмжүүдийг Засгийн газар хэрэгжүүлж, холбогдох арга хэмжээг тогтмол авдаг байх чухал ач холбогдолтой.

Долоо. Хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарт шинжлэх ухаан, үйлдвэрлэл, хүний нөөцийн цогц бодлого хэрэгжүүлнэ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрт төвийн бүсийг “Эрчимжсэн хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэржилт, эрчим хүчний дэд бүс”-ээр тодорхойлж энэ хүрээнд хүнс, хөдөө, аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарын шинжлэх ухаан, судалгаа, хөгжлийн төв байгуулж, хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарыг үе шаттайгаар нүүлгэх зорилт тусгагдсан. Энэ дагуу хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагыг харьяа байгууллагуудын хамт Дархан хот руу 2025 онд нүүлгэх ажлыг зохион байгуулна.

Дээрх шийдвэр нь Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын болон Шинэ сэргэлтийн бодлогын хүрээнд хэрэгжүүлэх хот, хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих бодлоготой уялдаж байна.

Найм. Өсөн нэмэгдэх хүнсний хэрэгцээг хангах зорилгоор "Атарын IV" аяныг хэрэгжүүлж, "Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал", "Цагаан алт", "Шинэ хоршоо - чинээлэг малчин" зэрэг үндэсний хэмжээний хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрт туссан уламжлалт мал аж ахуй болон эрчимжсэн хөдөө аж ахуй, боловсруулах үйлдвэрлэлээр төрөлжиж, дотоодын хэрэгцээгээ монголын хөрсөнд ургасан эрүүл хүнсээр бүрэн хангасан "Эрүүл хүнс үйлдвэрлэгч, экспортлогч бүс" болох зорилтын хүрээнд “Атарын 4 аян”, “Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал”, “Шинэ хоршоо - чинээлэг малчин”, “Цагаан алт” зэрэг үндэсний хэмжээний томоохон хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж, хөдөө аж ахуйн салбарын хөнгөлөлттэй зээлийн хүүгийн дэмжлэгийг үргэлжлүүлнэ. Тодруулбал:

1. Монгол Улсын Их Хурлын 36 дугаар тогтоолоор баталсан “Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд нийт 1.1 их наяд төгрөгийн олгоод байгаа бөгөөд 2025 онд 200 орчим тэрбум төгрөгийн шинэ зээл олгохоор байгаа тул ирэх оны зээлийн хүүгийн дэмжлэгт 97.9 тэрбум төгрөг.
2. Хүн амын өсөн нэмэгдэж буй хүнсний хэрэглээг хангах зорилгоор Засгийн газрын 2024-2028 оны мөрийн хөтөлбөрт туссан “Атарын 4” аяны хүрээнд 2025 онд 650 тэрбум төгрөгийн зээл олгохтой холбогдуулан ирэх оны зээлийн хүүгийн дэмжлэгт 58.7 тэрбум төгрөг.
3. Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 63 дугаар тогтоолоор баталсан “Цагаан алт” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 2024 онд 300.0 тэрбум төгрөг, 2025 онд 788.0 тэрбум төгрөгийн шинэ зээл олгохоор байгаа тул ирэх оны зээлийн хүүгийн дэмжлэгт 77.1 тэрбум төгрөг тусгалаа.

4. Монгол Улсын Их Хурлын 166 дугаар тогтоолоор баталсан “Шинэ хоршоо-Чинээлэг малчин” хөтөлбөрийн хүрээнд 2024 онд нэг их наяд төгрөг, 2025 онд 500.0 тэрбум төгрөгийн шинэ зээл олгохоор байгаа тул ирэх оны зээлийн хүүгийн дэмжлэгт 143.4 тэрбум төгрөг тусгалаа. Мөн шинээр олгох зээлд батлан даалт олгохтой холбогдуулан Зээлийн батлан даалтын сангийн хөрөнгийг 50 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлэхээр тусгалаа.
5. Түүнчлэн, Засгийн газрын 106 дугаар тогтоолоор Зудын хүндрэлтэй нөхцөл байдлын улмаас малчин өрхийг ядууралд өртөхөөс сэргийлэх зорилгоор арилжааны банкин дахь 1.3 их наяд төгрөгийн Малчдын зээлийн үндсэн төлбөрийг 1 жилээр хойшлуулж, тус хугацаанд төлөх зээлийн хүүгийн 6 нэгж хувиас давсан хэсгийг төсвөөс төлсөн. Энэхүү арга хэмжээтэй холбогдуулан зээлийн хүүгийн зөрүүг 2024, 2025 онуудад хоёр хувааж төлж байгаа бөгөөд ирэх онд 77.3 тэрбум төгрөгийг тус тус тусгаад байна.

Ес. Эрүүл мэндийн үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулна

Эмийн төвлөрсөн худалдан авалтыг хэрэгжүүлнэ. Олон улсын чанарын шаардлага хангасан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биобэлдмэл, вакциныг “Нэг эх үүсвэрээс худалдан авах” ажлыг эхлүүлж, эмийн үнийн өсөлтийг хязгаарлах бодлогын арга хэмжээ авна. Энэхүү бодлогын арга хэмжээний үр дүнд иргэн хямд үнэтэй, чанарын баталгаатай эмээр хангагдаж, санхүүгийн эрсдэлээс хамгаалагдах боломж бүрдэнэ.

Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас үзүүлэх хөнгөлөлттэй эмийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, ижил нэр төрлийн эмүүдийг хөнгөлөлтөд оруулах, нэр төрлийг өргөжүүлэхэд 37.2 тэрбум төгрөг тусгав. Энэхүү арга хэмжээний үр дүнд 1/аймгийн төвөөс алслагдсан суманд амьдарч байгаа иргэд хөнгөлөлттэй эм худалдан авах боломжоор хангагдах, 2/урт хугацаанд эм тогтмол хэрэглэдэг, олон төрлийн архаг өвчтэй, орлого багатай иргэд нэмэлт хөнгөлөлт авах боломж бүрдүүлэх, 3/эмийг нэг эх үүсвэрээс худалдан авах арга хэмжээг зохион байгуулж, эмийн үнийг үе шаттайгаар бууруулах, 4/цурт хугацааны хэрэгжилтийн үр дүнд бий болох төсвийн орон зайг эмийн нэр төрлийг олшруулах, иргэнд учрах санхүүгийн дарамтыг бууруулахад ашиглах зэрэг ач холбогдолтой.

“Эрүүл Монгол”, “Элэг бүтэн Монгол”, “Эрүүл шүд” хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ. Монгол Улсын Засгийн газраас өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэлтийг дэмжих бодлогын хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа хөтөлбөрүүдийг эрчимжүүлэх зорилгоор нийт 38.0 тэрбум төгрөг төсөвлөлөө. Үүнд: “Эрүүл Монгол” хөтөлбөрийн зардлыг 1.0 тэрбум төгрөгөөр нэмж 8.8 тэрбум төгрөг, “Элэг бүтэн Монгол” хөтөлбөрийн зардлыг 7.4 тэрбум төгрөгөөр нэмж 20.1 тэрбум төгрөг, “Эрүүл шүд” хөтөлбөрт шаардагдах зардлыг 8.1 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж 9.1 тэрбум төгрөг байхаар тооцсон.

Хүүхдийн амьсгалын замын үрэвсэлт өвчлөлийг эрт үед эмчилнэ. Хүүхдийн амьсгалын тогтолцооны өвчлөлийн дэгдэлтээс шалтгаалж аймаг, дүүргийн лавлагаа шатлалын эмнэлгүүдэд үүсдэг ачааллыг бууруулах зорилгоор хөнгөн үед нь өрх, сумын эмнэлгүүдэд хүүхдийн өдрийн болон гэрийн цогц эмчилгээг хийх тарифыг баталж, чанарыг нь хянаж, гүйцэтгэлээр санхүүжүүлнэ.

Арван нэг. Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

Гадаадын жуулчдыг Монгол Улсад аялах сонирхлыг нэмэгдүүлэх зорилгоор төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, байгаль, соёлын өвд тулгуурласан аялал жуулчлалын чөлөөт бүс бий болгох, соёлын бүтээгдэхүүн, контентыг аялал жуулчлалтай хослуулан өргөжүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулж, мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлэхэд шаардагдах арга хэмжээний зардлыг тусгав.

Арван хоёр. Орон сууцжуулалтыг үндэсний баялгийн сангаар дамжуулан хэрэгжүүлнэ

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, хот хөдөөгийн сэргэлт, төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд Үндэсний орон сууцны корпорацыг байгуулж иргэдийг орон сууцжуулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөөд байна. Үүнд:

1. Хот хөдөөгийн сэргэлт, төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд орон нутагт ипотекийн 3 хувийн хөнгөлөлттэй зээлийг үргэлжлүүлэн олгох бөгөөд урьдчилгаа төлбөрийн дутагдалтай зээлдэгч нарт урьдчилгаа төлбөрийн 60 хүртэлх хувьд Зээлийн батлан даалтын сангаас батлан даалт гаргана. Мөн тус хөнгөлөлттэй зээлд Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин ажиллах төрийн албан хаагч хамрагдах тохиолдолд хүүгийн дэмжлэг авах хугацааг ажилласан жилтэй нь уялдуулан нэмэгдүүлнэ.

2. Агаар, орчны бохирдлыг бууруулж амьдрахад таатай орчныг бүрдүүлэх зорилгоор, орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийг бага, дунд орлоготой иргэд рүү чиглүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 6 хувийн хүүтэй орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийг гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ. Түүнчлэн, хашаандаа эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууц шинээр барьсан тохиолдолд 30 хүртэлх сая төгрөгийн санхүүжилтийн дэмжлэгийг олгоно.

3. Орлого багатай, ипотекийн зээлийн шалгуурыг хангаагүй өрхүүдийг орон сууцанд хамрагдах боломжийг бүрдүүлэх зорилгоор түрээсийн орон сууцны хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ. Энэ хүрээнд орон сууцны төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх барилгын компаниудад орон нутгийн засаг захиргаанаас орон сууц барих газрыг шийдвэрлэж, газрын үнийн дүнд дүйцэхүйц орон сууцыг Үндэсний орон сууцны корпорацид эзэмшүүлж түрээсийн орон сууцны санг нэмэгдүүлнэ.

Түүнчлэн, жил бүр өсөн нэмэгдэж байгаа орон сууцны эрэлтийг хангах, орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 2025 оны төсвийн жилд Хуримтлалын сангаас 562.1 тэрбум төгрөг, Монголбанкны эх үүсвэрээр 500 орчим тэрбум төгрөг, арилжааны банкны эх үүсвэрээр 300 орчим тэрбум төгрөг нийт 1.3 их наяд

гаруй төгрөгийг зээлийн эх үүсвэрт гаргах бөгөөд үүний 50-иас доошгүй хувийг орон нутагт чиглүүлнэ.

Иргэдийг орон сууцжуулах дээрх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан 2025 оны улсын төсвийн төсөлд нийт 93.5 тэрбум төгрөгийг тусгасан бөгөөд 2025 онд орон нутагт 7,282 өрх, Улаанбаатар хотод 6,152 өрх нийт 13,434 орчим өрх орон сууц болон эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцад хамрагдах боломж бүрдэх юм.

2.4. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон гадаад зээл, тусламжийн санхүүжилт:

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн бодлого болон “Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн зорилго, зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, 2025 онд төсвийн хөрөнгө оруулалтыг бүсүүдийн авто зам, эрчим хүч, дэд бүтцийг бүрдүүлэх зорилгоор хөгжлийн бүтээн байгуулалтуудыг санхүүжүүлэхэд хөрөнгө оруулалтыг чиглүүлж, мөн бусад салбарт өмнөх онуудад эхлүүлсэн төслүүдийг дуусгаж, шинэ хөрөнгө оруулалтыг түр хойшлуулах үндсэн зарчим, бодлогыг баримталлаа.

Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төслүүдийн хувьд дараах эрэмбийг баримталж тусгасан. Үүнд:

- i. Бодлогын баримт бичгүүдийн зорилго, зорилттой нийцсэн байх;
- ii. Тухайн бүс нутгийн хөгжилд дорвитой нөлөө үзүүлэх буюу эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдолтой байх;
- iii. Төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын цахим системээр төлөвлөж, ач холбогдлын оноо өгч, эрэмбэлсэн байх;
- iv. Зураг төсөвтэй байх гэсэн үндсэн 4 шалгуур үзүүлэлтээр төслүүдийг төлөвлөсөн болно.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгасан эдийн засгийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн бодлого, хүний хөгжлийн болон засаглал гэсэн үндсэн 4 бодлогыг хэрэгжүүлэхэд бүхэлд нь чиглүүлж, энэ хүрээнд эдийн засгийн бодлогот туссан газрын тос боловсруулах үйлдвэр, үндэсний хиймэл дагуул төсөл, Эрдэнэбүрэн усан цахилгааны станцын төслүүдийн санхүүжилтийг тусгав. Харин үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн бүсчилсэн хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд шинээр тусгасан бүтээн байгуулалт, дэд бүтцийн 38 төслийг бүрэн чиглүүлж төлөвлөв.

Бүсүүдийн авто замын төслүүдийн хувьд аймгийг аймагтай холбох, аймгийг хилийн боомттой холбох болон “Шинэ сэргэлтийн таван тойрог” төслийн хүрээнд хэрэгжих аялал жуулчлалын авто замуудыг төлөвлөсөн бол эрчим хүчний төслүүдийн хувьд эрчим хүчний системийн найдвартай, тогтвортой байдлыг хангах, эрчим хүчний шинэ эх үүсвэрийг бий болгох төслүүдийг төлөвлөв.

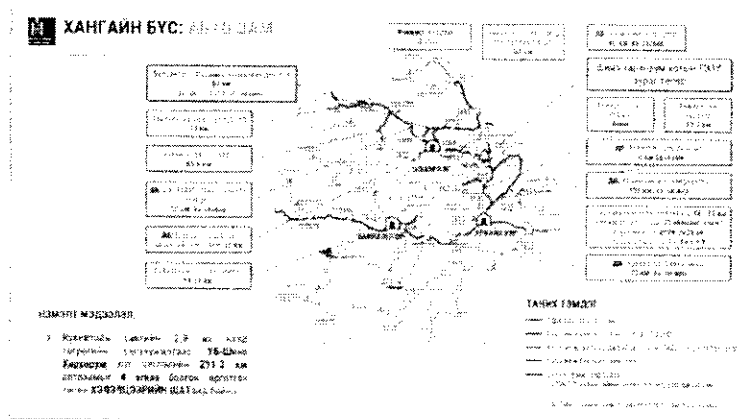
Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын 57.1 хувь нь орон нутгийн бүсүүд буюу Хангай, Төв, Говийн, Хойд, Баруун, Зүүн бүсэд, 25.0 хувь нь Улаанбаатар хот болон Хөшигийн хөндийд хэрэгжих томоохон бүтээн байгуулалтууд байна. Тухайлбал:

Хангайн бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 302.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 75 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 221.0 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 71 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 81.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 4 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 40.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 22 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

Хангайн бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд:

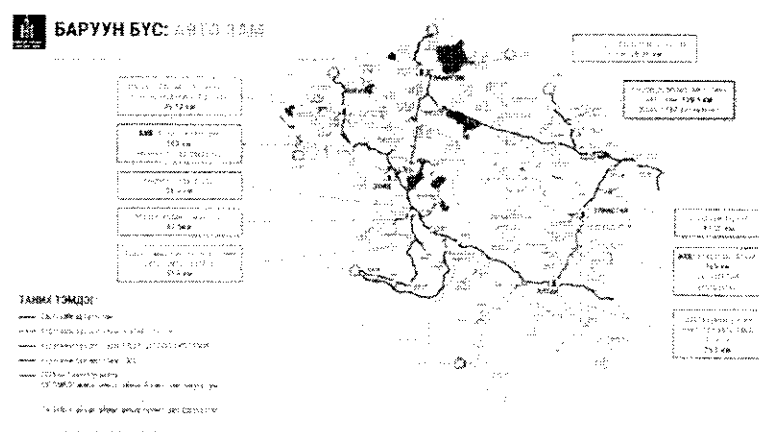
Шинэ Хархорум хотын ТЭЗҮ, зураг төсвийн санхүүжилтэд 20.7 тэрбум төгрөг, Мянганы замын хэвтээ тэнхлэгийн Батцэнгэл-Их тамир сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын дуусгал, 67 км авто замын санхүүжилтэд 36.8 тэрбум төгрөг,

Өгийнуур - Мянганы замын хэвтээ тэнхлэг чиглэлийн 28.5 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 18.0 тэрбум төгрөг, Өвөрхангай аймагт хэрэгжиж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд 5.7 тэрбум төгрөгийг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тус тус тусгалаа.

Баруун бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 470.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 122 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 355.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 116 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 115.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 6 төсөл шинээр хэрэгжинэ.

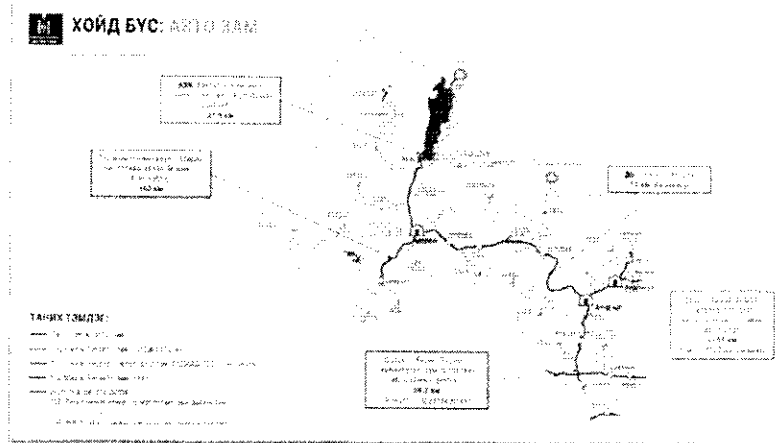
Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 265.7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 57 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

Баруун бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд: Аймгийн төвүүдийг хатуу хучилттай авто замаар холбох Ховд-Улаангом чиглэлийн 163 км, Улиастай-Алтай чиглэлийн 188 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 30.0 тэрбум төгрөгийг гадаад зээлийн хөрөнгөөр, Өлгий-Сагсай-Улаанхус-Цэнгэл сум чиглэлийн хатуу хучилттай 66 км авто

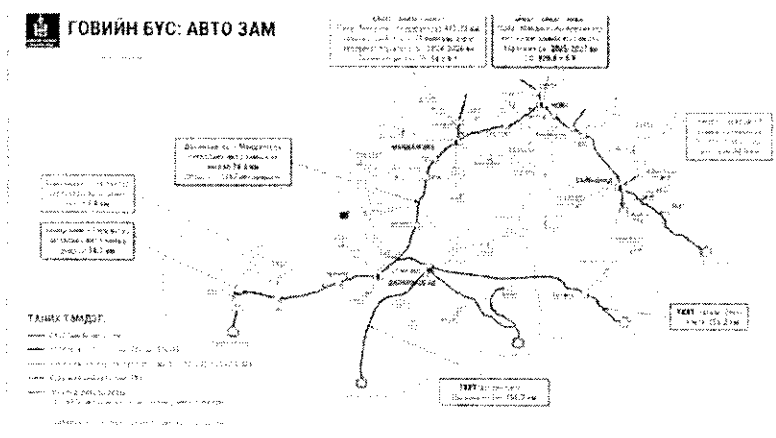
замын 32.7 тэрбум төгрөг, аймгийг боомттой холбох Арцсуурь хилийн боомт хүртэлх 159.5 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 39.9 тэрбум төгрөг, Солонготын давааны 12.08 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 18.5 тэрбум төгрөг, Завхан, Говь-Алтай аймгуудын төвд хэрэгжиж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд 11.1 тэрбум төгрөгийг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тус тус тусгалаа.улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тус тус тусгалаа.

Хойд бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 172.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 67 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 140.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 65 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 32.0 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 2 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 80.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 22 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

Хойд бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд: “Таван тойрог” дэд бүтцийн төслийн хүрээнд аялал жуулчлалын тойрог авто зам болох Орхон-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг сум чиглэлийн 59.2 км хатуу хучилттай авто замын дуусгал санхүүжилтэд 25.9 тэрбум төгрөг, Хэрээтийн давааны хэсгийн 35.5 км, хайрган хучилттай авто зам, Түнэл - Чандмань-Өндөр сумын Бийжийн даваа, Бор бургасын давааны хэсгийн 9 км хайрган хучилттай авто замын санхүүжилтэд 6.1 тэрбум төгрөгийг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тус тус тусгалаа.

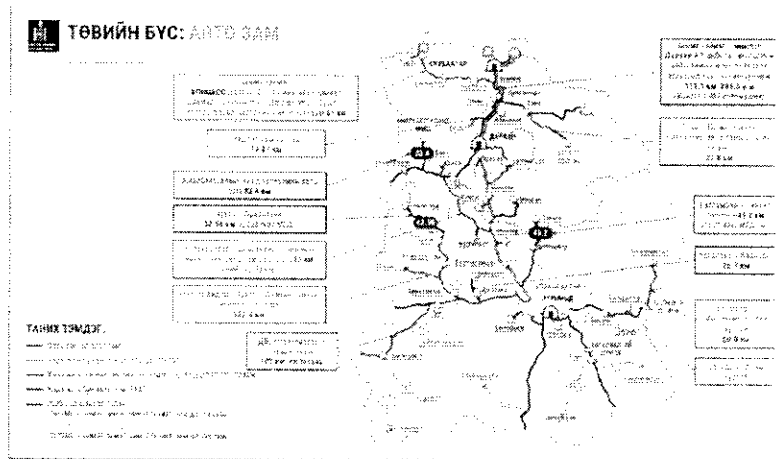
Говийн бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 247.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 44 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 124.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 41 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 123.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 3 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад

зээл, тусламжаар 542.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 25 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

Говийн бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд: Улсын чанартай, хөдөлгөөний эрчим өндөр Даланзадгад-Мандалговь чиглэлийн хатуу хучилттай 156 км авто замын их засварын санхүүжилтэд 48.2 тэрбум төгрөг, Баяндалай-Гурвантэс чиглэлийн 80 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 48.0 тэрбум төгрөг, Чойр-Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн авто замын замын үргэлжлэлд 26.9 тэрбум төгрөгийг тус тус шинээр тусгав.

Төвийн бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 596.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 75 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 410.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 68 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 185.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 7 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 148.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 29 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

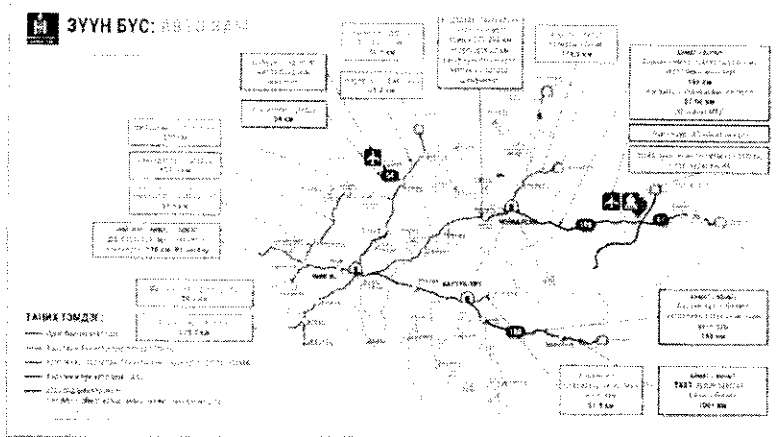

Төвийн бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд: Эдийн засгийн босоо коридор болох Дархан-Алтанбулаг чиглэлийн 113.1 км авто замыг 4 эгнээ болгон өргөтгөх санхүүжилтэд 104.6 тэрбум төгрөг, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх Амарбаясгалант хийд чиглэлийн 33.4 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 16.4 тэрбум төгрөг, Аргалант-Баянцогт сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 11.2 тэрбум төгрөг, Мандал сумын Түнхэл тосгоноос Төв аймгийн Батсүмбэр хүртэлх 49.2 км хатуу хучилттай авто замын төсөлд 15.7 тэрбум төгрөг, Орхонтуул-Цээл чиглэлийн 62.56 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 35.5 тэрбум төгрөг, Төв аймагт хэрэгжиж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд 1.6 тэрбум төгрөг, Хөдөө Аж Ахуйн Их сургуулийн Мал аж ахуй, био технологийн сургуулийг Дархан, Сэлэнгийн бүс рүү нүүлгэхтэй холбоотой зураг төсөвт 0.8 тэрбум төгрөгийг тус тус шинээр тусгалаа.

Зүүн бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 646.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 77 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 465.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 69 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 181.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 8 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 65.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 26 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

Зүүн бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд:

Боомтын чиглэлийн Хэрлэн-Тосон-Уул-Халх гол чиглэлийн 256 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 75.0 тэрбум төгрөг, Буйр нуурын 4С нисэх онгоцны буудлын зураг төсөв, барилга угсралтын ажилд 24.5

тэрбум төгрөг, Буйр нуурт усан замын боомт байгуулах судалгаа, ТЭЗҮ-ийн санхүүжилтэд 1.1 тэрбум төгрөг, Хэнтий, Сүхбаатар аймгуудын төвд баригдаж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд 6.6 тэрбум төгрөг, Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн 27 км авто замын их засвар, шинэчлэлтэд 11.4 тэрбум төгрөг, Аялал жуулчлалын чиглэл болох Норовлин-Дадал чиглэлийн хатуу хучилттай 54 км авто замын санхүүжилтэд 14.8 тэрбум төгрөг, Боомтын чиглэлийн Баруун-Урт-Бичигт чиглэлийн 180 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 48.0 төгрөгийг тус тус шинээр тусгав.

Улаанбаатар-Хөшигийн хөндийд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 1,074.7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 140 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 676.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 93 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 398.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 47 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 1,112.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 57 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна

Улаанбаатар-Хөшигийн хөндийн бүсийн онцлох төслүүд: Засгийн газрын нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолборын санхүүжилтэд 210.0 тэрбум төгрөг, Налайх-Тэрэлж чиглэлийн 37 км авто замыг 4 эгнээ болгон өргөтгөх, 6 гүүрэн байгууламжийн хамт нийт 55.5 тэрбум төгрөг, Багануур тойрог 14.4 км авто замын санхүүжилтэд 11.8 тэрбум төгрөг, “Хөшигийн хөндий-Шинэ зуун мод хот”-ын инженерийн дэд бүтэц төслийн үргэлжлэл, цахилгаан, дулаан хангамж, “Хөшигийн хөндий-Шинэ зуун мод хот”-ын инженерийн дэд бүтэц, ариутгах татуурга, цэвэрлэх байгууламжийн санхүүжилтэд нийт 11.4 тэрбум төгрөг, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын “Цөлжилттэй тэмцэх тухай” суурь конвенцийн талуудын 17 дугаар бага хурлын байгууламжийн санхүүжилтэд 50.0 тэрбум төгрөг, Налайх дулааны станцын хүчин чадлын өргөтгөх ажилд 16.9 тэрбум төгрөг, Шинжлэх Ухаан, Технологийн Их сургуулийн Механик, тээврийн сургуулийг Хөшигийн хөндий рүү нүүлгэхтэй холбоотой зураг төсөвт 0.8 тэрбум төгрөгийг тус тус улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шийдвэрлэхээр тусгалаа.

Улсын хэмжээнд төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 633.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 33 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 99.7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 8 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 533.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 25 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 371.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 18 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

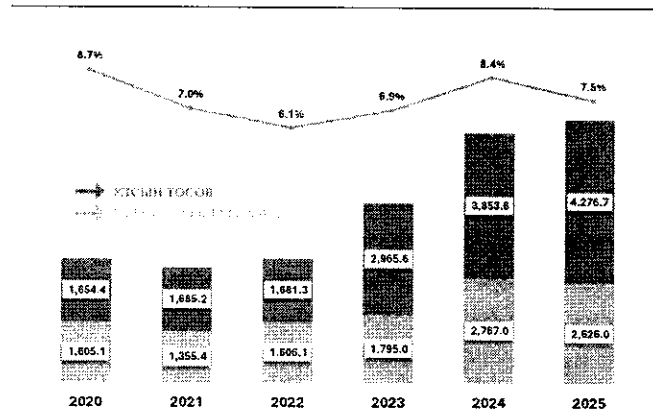
Бүсүүдэд хэрэгжүүлэх авто замын төслүүдийн эрэмбэ, хүчин чадлыг дараах хүснэгтэд харуулав:

Хүснэгт 3. Хүснэгт. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон гадаад зээл, тусламжийн санхүүжилт, тэрбум төгрөг

ЗАМЫН ТӨРӨЛ/ ЭРЭМБЭ	2024 ОНД ХЭРЭГЖИЖ БУЙ			2025 ОНД ТӨЛӨВЛӨЖ БУЙ		
	УРТ, КМ	ТӨСӨВТ ӨРТӨГ	САНХҮҮЖИХ ДҮН	УРТ, КМ	ТӨСӨВТ ӨРТӨГ	САНХҮҮЖИХ ДҮН
Аймгийг боомттой холбох	174.5	270.4	77.5	708.6	1,614.8	267.5
Аймгийг аймагтай холбох	1,054.0	1,783.6	574.3	1079.7	1,074.3	204.1
Таван тойрог авто замын аялал, жуулчлалын зам	1,090.7	1,384.3	413.2	332.6	753.2	199.9
НИЙТ						

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд нийт 12,406.9 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 639 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж, 4,276.7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт хийгдэхээр төлөвлөсөн нь өмнөх онуудынхаас хамгийн өндөр төсвийн хөрөнгө оруулалт болж байгаа буюу ДНБ-ний 4.5 орчим хувьтай тэнцэхээр байна.

Зураг 8. ДНБ-д эзлэх төсвийн хөрөнгө оруулалтын хувь

Хүснэгт 4. Улсын төсөв болон гадаад зээл

ТӨСВИЙН ЖИЛ	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Улсын төсөв	1,330.9	1,418.9	1,377.7	2,686.0	3,828.6	4,145.6
Концесссын эргэн төлөлт	323.5	266.3	303.6	279.6	25.0	131.2

Гадаад, зээл тусламж	1,605.1	1,355.4	1,606.1	1,795.0	2,767.0	2,626.0
НИЙТ ДҮН	3,259.5	3,040.6	3,287.4	4,760.6	6,620.6	6,902.8

Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжийн гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу хэрэгжиж байгаа төсөл, арга хэмжээний 2025 оны зээлийн ашиглалтад 90 төслийн 2,209.0 тэрбум төгрөг, тусламжийн 27 төслийн 417.0 тэрбум төгрөгийг төсвийн төсөлд тусгалаа.

Ирэх онд тусгахаар төлөвлөсөн зээл, тусламжийн санхүүжилтийн 37 хувийг олон талт хамтын ажиллагааны хүрээнд, 63 хувийг 2 талт хамтын ажиллагааны эх үүсвэрээс бүрдүүлнэ. Тухайлбал, Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилт хамгийн өндөр буюу 23 хувь, Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улсын санхүүжилт 18 хувь, Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын санхүүжилт 11 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 5. Гадаадын зээл, тусламжийн 2025 оны ашиглалт, тэрбум төгрөг

№	ХӨГЖЛИЙН ТҮНШ	ЗЭЭЛИЙН АШИГЛАЛТ	ТУСЛАМЖИЙН АШИГЛАЛТ	НИЙТ
1	Азийн хөгжлийн банк	525.9	79.1	605.0
2	Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улс	460.4	-	460.4
3	Бүгд Найрамдах Франц Улс	311.8	-	311.8
4	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс	297.7	-	297.7
5	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс	215.0	40.2	255.3
6	Европын Сэргээн Босголт, Хөгжлийн Банк	151.5	57.4	208.9
7	Америкийн Нэгдсэн Улс	0.0	202.4	202.4
8	Дэлхийн банк	120.8	5.2	126.0
9	Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс	24.8	21.3	46.1
10	Австри Улс	30.9	-	30.9
11	Польш Улс	23.6	-	23.6
12	Европын Хөрөнгө Оруулалтын Банк	23.2	-	23.2
13	Япон Улс	23.1	-	23.1
14	Боловсролын Дэлхийн Түншлэл	-	8.2	8.2
15	Люксембург Улс	-	2.2	2.2
16	Кувейт Улс	0.0	1.0	1.0
17	Унгар Улс	0.0	-	0.0
18	Хөдөө Аж Ахуйн Хөгжлийн Олон Улсын Сан	0.0	-	0.0
НИЙТ		2,209.0	417.0	2,626.0

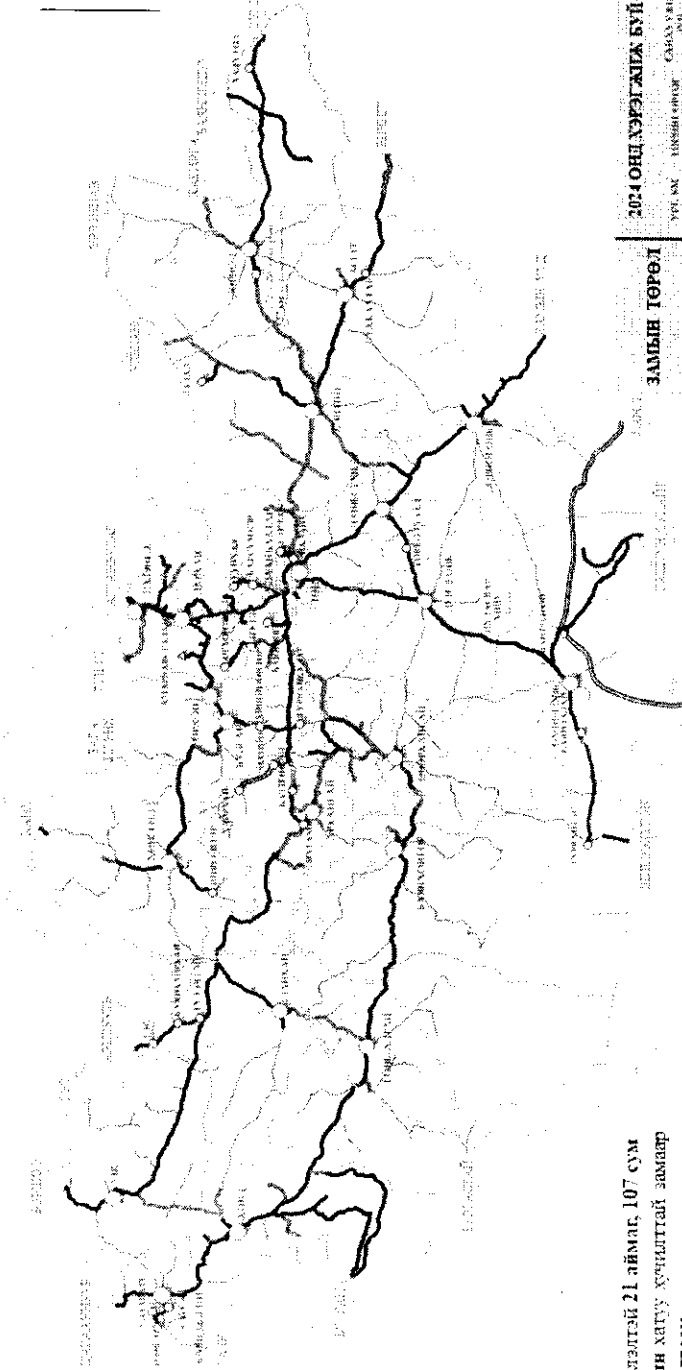
Засгийн газрын 2025 оны гадаад зээл, тусламжийн ашиглалтыг бүтцийн хувьд авч үзвэл 2,035.0 тэрбум төгрөг буюу 77.5 хувийг хөрөнгө оруулалтын зардалд, 332.0 тэрбум төгрөг буюу 12.6 хувийг дамжуулан зээлдүүлэх зардалд, 259.0 тэрбум төгрөг буюу 9.9 хувийг урсгал зардлын санхүүжилтээр тус тус ашиглахаар төлөвлөсөн.

ХӨГЖЛИЙН БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ:

АВТО ЗАМЫН СУЛЖЭЭ
14,921.3 KM

Хатуу хучилттай тусгай зориулалт:	7,514.1
Хайргал	7,898.4
Сайруулсан керсен	905.7
Ердийн керсен	347.3
	6,124.2

- Одоо байдаг хатуу хучилттай авто зам
- Утасны төгсгөөр барьж буй
- Ганада 222т, тусламжлаг барьж дэвсгэрлэж буй
- Конкрет, ГУАТ-ээр барьж буй
- 2025 онд Утасны төгсгөөр барьж дэвсгэрлэх
- 2025 онд барьж буй тусламжлаг барьж дэвсгэрлэх

Нийслэлтэй 21 аймаг, 107 сум суурин хатуу хучилттай замгаар холбогдсон

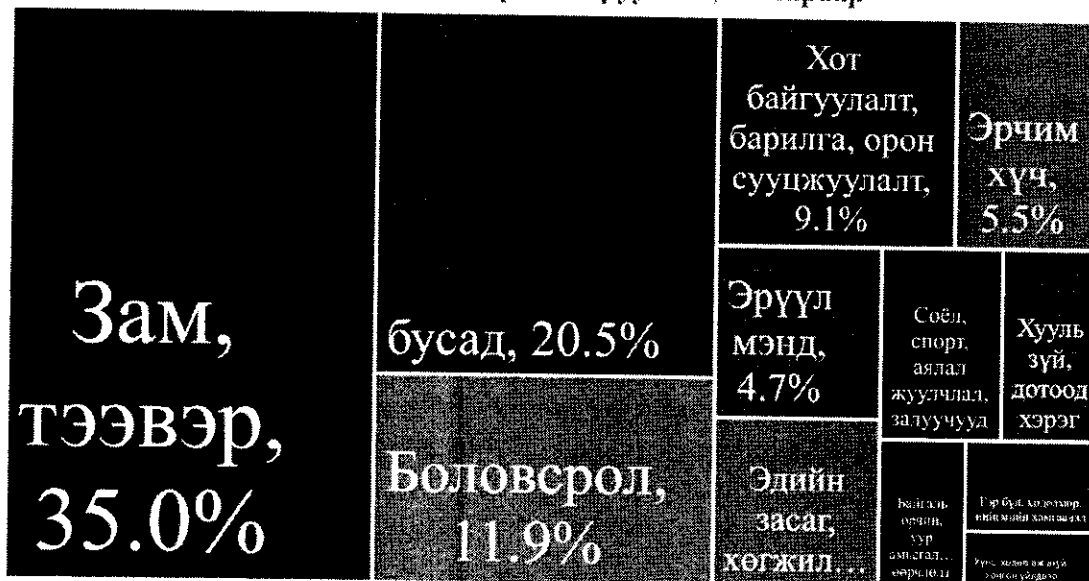
Залуу	Нийт	Баригдсан	Барих
5 өдсөг, 3 хэсэг	10092.27	6,135.43	3,866.8
Аймагуудын хооронд нь холбох	***	***	4,229.5
Сүмийн урсгал чиглэлд холбох	***	***	12,073.1

ЗАМЫН ТӨРӨЛ

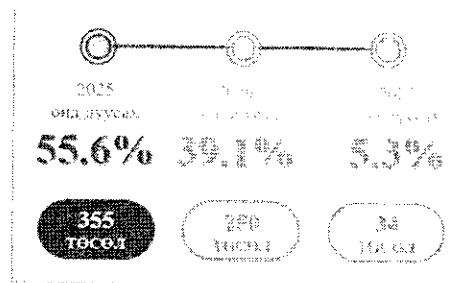
БООМТ ХОЛБОХ	2024 ОНД ХЭРЭГЛЭХ БҮЙ		2025 ОНД ТӨЛӨВЛӨЖ БҮЙ	
	УРЛ. АН	ТАМХИЙН ОНГОР	УРЛ. АН	ТАМХИЙН ОНГОР
БООМТ ХОЛБОХ	174.5	270.2	77.5	708.6
Аймаг холбох	1054.0	1783.6	574.3	1079.7
Ахуйн, жуулчлал	1090.7	1584.3	413.2	332.6
БҮТЭЭН	2219.2	3438.1	774.0	2120.9

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх 4.3 их наяд төгрөгийн 35.0 % нь зам тээврийн салбарт буюу 1,497.2 тэрбум төгрөг, 6.7% буюу эрчим хүчний салбарт буюу 199.4 тэрбум төгрөг, 9.1% нь инженерийн дэд бүтцийн чиглэлээр буюу 388.1 тэрбум төгрөг, үлдсэн нь бусад салбарт хэрэгжихээр төсвийн төсөлд тусгав.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, салбараар

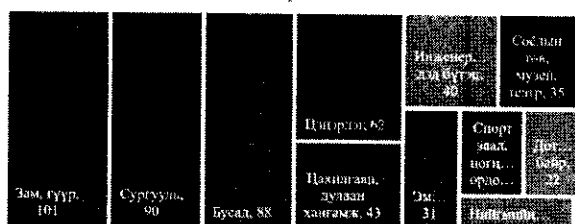

Монгол Улсын 2025 онд төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэхээр тусгасан төслүүдийн 55.6% нь буюу 355 төсөл 2025 онд, 2026 онд 39.1% нь буюу 250 төсөл, 2027 онд 5.3% буюу 34 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлж дуусахаар төлөвлөлөө.

Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд нийт 556 барилга байгууламж, дэд бүтцийн төслүүд байгаагаас 38 төсөл л шинээр эхэлж байгаа бөгөөд үлдсэн 518 төсөл нь өмнөх онуудаас дамжин хэрэгжиж байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, объектын төрөл

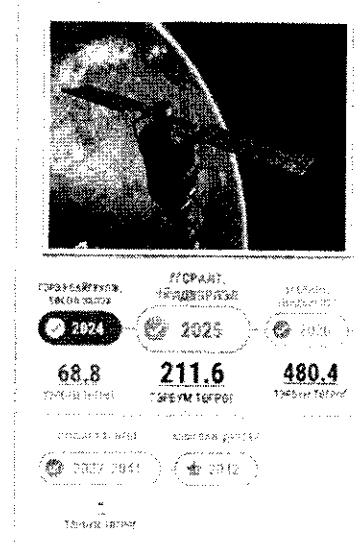
Өнгөрсөн жилүүдэд эхэлсэн сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, спорт, соёл, нийгмийн хамгаалал зэрэг төслүүдийг хугацаанд нь ашиглалтад оруулахын тулд санхүүжилтийг тусгаж, энэ чиглэлийн шинэ хөрөнгө оруулалтыг 2025 онд хойшлууллаа.

Ингэснээр шилжин хэрэгжиж байгаа 90 сургууль, 62 цэцэрлэг, 31 эмнэлэг зэрэг ашиглалтад орох боломж бүрдэнэ.

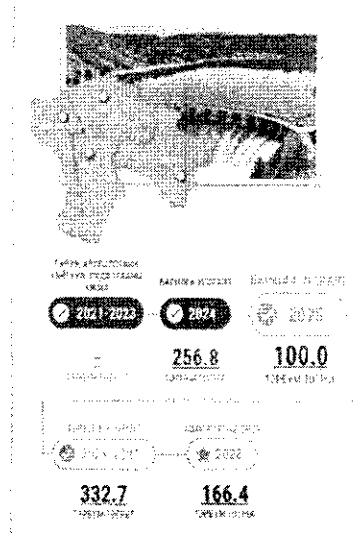
Харин зам, гүүрний байгууламжийн 19 төсөл, цахилгаан дулаан хангамжийн нэмэгдүүлэх чиглэлийн 9 төсөл, инженерийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтад 4 төсөл, арга хэмжээ байгаа бол хүүхэд хамгааллын чиглэлээр буюу Өнөр бүл-Хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн төрөлжсөн асрамжийн газрыг Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүрэгт байгуулахаар төсвийн төсөлд тус тус тусгасан.

ХӨГЖЛИЙН БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ-ЫН ОНЦЛОХ ТӨСЛҮҮДЭЭС ТОЙМЛОН ТАНИЛЦУУЛЖ БАЙНА:

№1: “Үндэсний хиймэл дагуулын төсөл”. Монгол Улсын газар нутгийг бүрэн хамарсан, орон зайн ялгаваргүй байдлаар харилцаа холбооны тоон системийн сүлжээ үүсгэх зорилготой уг төслийг хэрэгжүүлснээр интернэт суурьтай бүх төрлийн харилцаа холбооны үйлчилгээг байршлаас үл шалтгаалан иргэн, аж ахуйн нэгжид үзүүлэх боломжийг нээж өгнө. Мөн шилэн кабелийн сүлжээнээс хамааралгүй интернэтийн гуравдагч гарцтай болох, онцгой байдлын үед байнгын харилцаа холбоотой байх, гамшиг ослын эрсдэлийг бууруулах, хот хөдөөгийн иргэдийн тоон ялгааг арилгах, хөдөөгийн иргэд, малчдын хүүхдүүд болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд зайн сургалтад хамрагдах чухал ач холбогдолтой. Тус төслийг БНФУ-ын нэн хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсөвт нийт 211.6 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

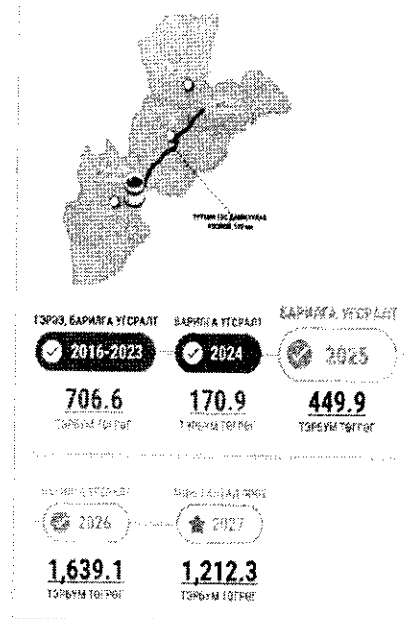
№2: “Эрдэнэбүрэнгийн усан цахилгаан станц” барих төсөл. Баруун бүсийн болон эрчим хүчний нэгдсэн системийн өсөн нэмэгдэж буй хэрэгцээг найдвартай эх үүсвэрээр хангах, эрчим хүчний системийн аюулгүй байдлыг нэмэгдүүлж, импортын эрчим хүчний хэмжээг бууруулах, нөхөн сэргээгдэх эх үүсвэрийн нөөцийг бий болгож, бүс нутгийн эдийн засгийн чадавхыг сайжруулах зорилгоор Эрдэнэбүрэнгийн 90 МВт-ын хүчин чадалтай УЦС-ыг БНХАУ-ын хөнгөлөлттэй зээлээр байгуулахаар зээлийн ерөнхий хэлэлцээр байгуулагдсан. Төсөл амжилттай хэрэгжсэнээр жилд ойролцоогоор 756.6 мян.тонн нүүрс шатаасантай тэнцэх нүүрсхүчлийн хий ялгаралтыг бууруулна, баруун аймгуудын импортын цахилгааны хараат байдлаас гарч, 100% дотоодын эх үүсвэрээр хангагдана, УЦС-ын усан сангийн дагуу аялал жуулчлалын бүс бий болно.

Тус төслийг БНХАУ-ын ЭКСИМ банкны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсвийн төсөлд нийт 100.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

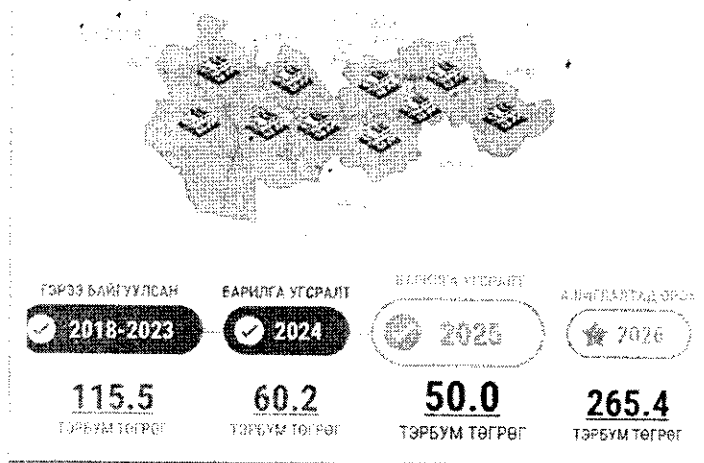
№3: “Газрын тос боловсруулах үйлдвэр барих” төсөл
Жилд 1.5 сая тонн түүхий тос боловсруулж, дотоодын хэрэглээний 80%-ийг хангах үндэсний үйлдвэр бий болох ба шинээр 700+ ажлын байр бий болно. Тус үйлдвэр ашиглалтад орсноор Евро - 4,5 стандартын шаардлага хангасан 339.0 мянган тонн автобензин, 824.0 мянган тонн дизель түлш, онгоцны түлш 80.0 мянган тонн, 43.0 мянган тонн шингэрүүлсэн шатдаг хий болон бусад бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэнэ. Мөн импортын хараат байдлаас гарч, шатахууны үнийг бие даан зохицуулах боломж бүрдэнэ.

Тус төслийн ажлын 2025 онд санхүүжих гүйцэтгэлтэй уялдуулан 449.9 тэрбум төгрөгийг 2025 оны төсвийн төсөлд тусгалаа.

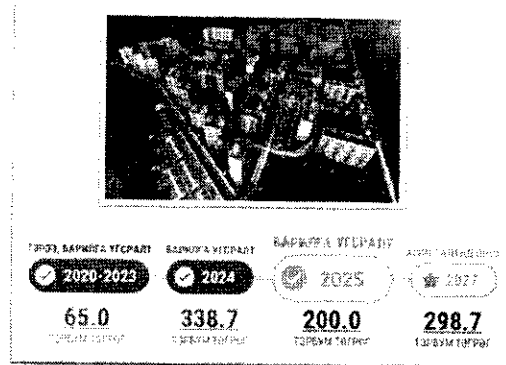
№4: “10 аймгийн төвийн дулааны станц барих” төсөл. Төвлөрсөн дулаан хангамжийн системгүй 10 аймгийн (Завхан, Говь-Алтай, Баянхонгор, Архангай, Өвөрхангай, Төв, Дундговь, Говьсүмбэр, Хэнтий, Сүхбаатар) төвд дэвшилтэт технологийн дулааны станц, дулааны шугам сүлжээ барьснаар иргэдийг найдвартай халаалт, хэрэгцээний халуун усаар жилийн турш хангах, дулаан үйлдвэрлэлээс байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахаас гадна нийслэл рүү чиглэсэн шилжилт хөдөлгөөнийг сааруулах, бүс нутгийг хөгжүүлнэ. Төслийн хүрээнд 10 дулааны станц, 88 дулаан дамжуулах төв, 67 км дулааны шугам, 1,400 шинэ ажлын байр бий болох ба 958 ААН, 606 төсөвт байгууллага, 691 нийтийн орон сууц, 1,433 амины орон сууцны дулаан хангамж шийдэгдэнэ.

Тус төслийг БНСУ-ын ЭКСИМ банкны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсвийн төсөлд нийт 50.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

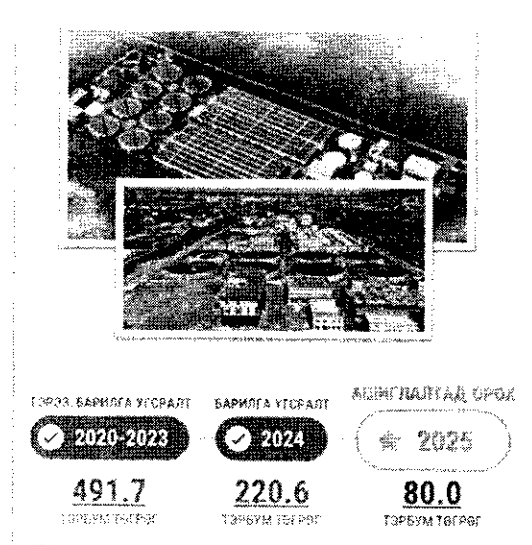
№5: “Солонго 1, 2 орон сууцны хороолол барих” төсөл. Төслийн хүрээнд Улаанбаатар хотын агаар хөрсний бохирдлыг бууруулах, зорилтот бүлгийн иргэдийг орлогод нийцсэн орон сууцаар хангах хүрээнд 17.5 га газарт 5002 айлын 66 блок 18,000 хүн амьдрах 2,706 авто зогсоолтой орон сууцны цогцолбор хороолол барина.

Тус төслийг БНСУ-ын ЭКСИМ банкны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсвийн төсөлд нийт 200.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

№6: “Улаанбаатар хотын төв цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих” төсөл. Улаанбаатар хотод шинээр хоногт 250,000 м3 ахуйн болон үйлдвэрийн хаягдал ус цэвэрлэх байгууламж барьж, цэвэрлэгдсэн усны чанарыг Монгол Улсын MNS:4943-2015 стандартын түвшинд хүргэнэ.

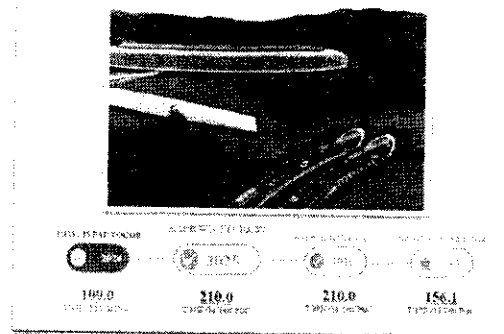
Төв цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих төслийн хүрээнд нийт 55 барилга байгууламж баригдаж байгаа бөгөөд бохир ус цэвэрлэх, лаг боловсруулах гэсэн үндсэн хоёр технологийн дагуу ажиллахаар төлөвлөсөн. Цэвэрлэх байгууламжид усны төв коллектороор дамжуулан бохир усыг өөрийн урсгалаар хүлээн авч бохир усанд механик цэвэрлэгээ, биологи цэвэрлэгээ, нэмэлтээр физик, химийн цэвэрлэгээ хийгдэнэ.

Тус төслийг БНХАУ-ын ЭКСИМ банкны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсвийн төсөлд нийт 80.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

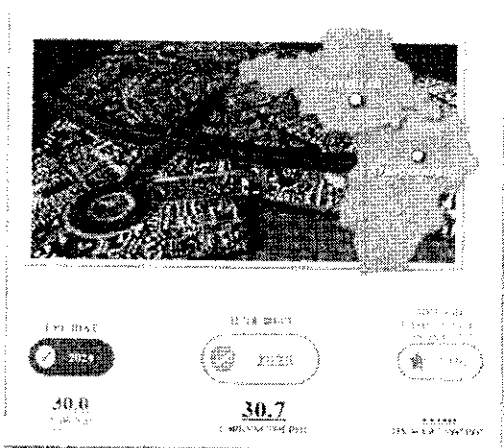
№7: “Засгийн газрын нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолбор” төсөл

/Номтын ам, Шинэ зуунмод хот/-ийг Хөшигийн хөндийн Номтын аманд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа бөгөөд 70,000 м² бүхий томоохон цогцолбор баригдана. 2025 оны төсвийн төсөлд нийтдээ 676.3 тэрбум төгрөгийн өртөгтэй, 210.0 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүнтэйгээр тусгагдсан байна.

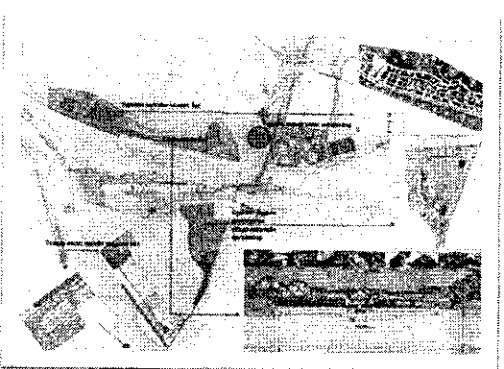
№8. “Шинэ Хархорум” хот төслийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

“Шинэ Хархорум” хотын газар нутгийн 50% нь ногоон байгууламж байх бөгөөд гадаргын ус, саарал усыг дахин ашиглах, хог хаягдлыг дахин боловсруулах, сэргээгдэх эрчим хүчний олон төрлийг ашиглах, байгаль орчинтой харилцан уялдсан амьтны амьдрах орчинд ээлтэй, хүн амьдрахад таатай, явган алхалт, унадаг дугуй, нийтийн тээврийн хэрэглээг дэмжсэн, эдийн засгийн хувьд бие даан хөгжсөн хот байх зарчмыг баримтлан урьдчилсан байдлаар 189.3 мянган га талбайг хамарч 500,000 хүн амтай байхаар тооцож төлөвлөж байна.

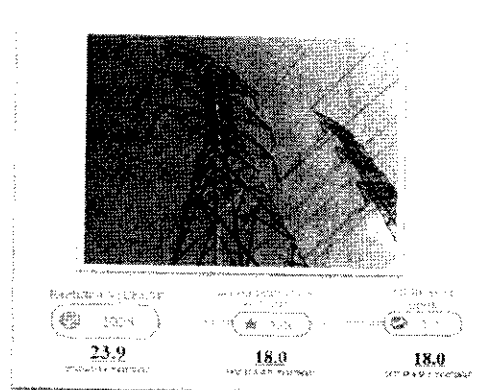
№9. Хөшигийн хөндийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтын төслийг үргэлжлүүлнэ.

Төв аймгийн Сэргэлэн сумын нутаг дэвсгэрт Хөшигийн хөндийн нэгдсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу шинээр орон нутгийн зэрэглэлтэй хотууд болон чөлөөт бүсийг байгуулах ажлын хүрээнд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2022 оноос дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг эхлүүлсэн. Уг бүтээн байгуулалт хийгдсэнээр 80.0 мянга орчим хүнийг ажлын байраар хангахаар төлөвлөж байна.

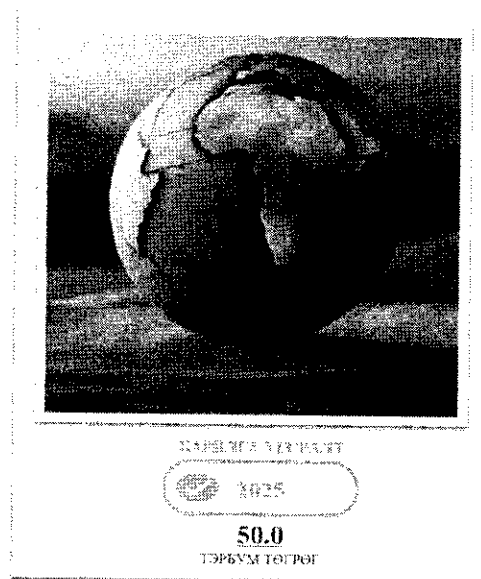
№10. Бүс нутгийн найдвартай цахилгаан хангамж 1-р үе шат /Бүсүүдэд/

Монгол Улсад 2023 онд эрчим хүчний цахилгаан түгээх сүлжээнд 2773 удаагийн тасралт саатал гарч, нийт 2,819.0 мян.кВт.цаг эрчим хүч дутуу түгээсэн байна. Цахилгаан хангамжийн тасралт саатлын тохиолдлуудын 73 хувь нь тоноглол гэмтсэн, тулгуур хоорондын шугам болон цахилгаан дамжуулагч утас тасарснаас шалтгаалсан бол 17 хувь нь цаг агаарын аюулт үзэгдлээс шалтгаалсан байгаа нь олон жилийн насжилттай, хуучирч муудсан модон тулгуур бүхий цахилгаан дамжуулах агаарын шугам болон дэд станцуудын хүчин чадлыг сайжруулах, тоноглолыг шинэчлэх зайлшгүй шаардлагыг бий болгож байх тул үе шаттайгаар шинэчлэн сайжруулахаар төсвийн төсөлд 59.9 тэрбум төгрөгийг тусгалаа.

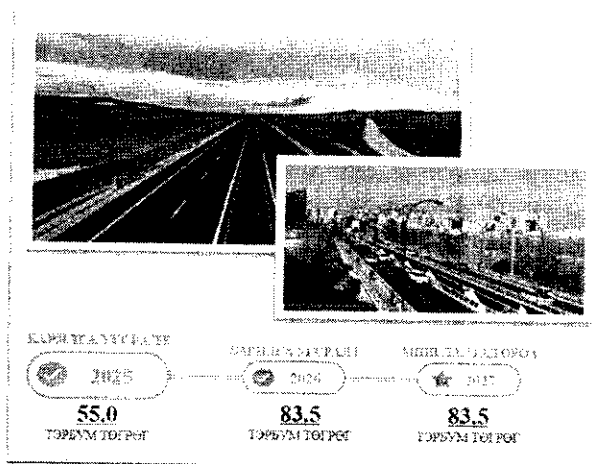

№11. Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын "Цөлжилттэй тэмцэх тухай" суурь конвенцийн талуудын 17 дугаар бага хурлын байгууламж

НҮБ-ын Цөлжилттэй тэмцэх суурь конвенц нь 1996 онд хүчин төгөлдөр болсон Риогийн 3 конвенцийн нэг бөгөөд тус конвенцид 197 орон нэгдэн орсон байдаг. Уг конвенцод Монгол Улс 1996 онд нэгдсэн. Цөлжилттэй тэмцэх тухай НҮБ-ын суурь конвенцийн оролцогч талуудын Бага хурлыг 2 жилд тутам зохион байгуулдаг бөгөөд 17 дугаар бага хурлыг Монгол Улсад зохион байгуулахаар шийдвэрлэсэн. Бага хурлаар ган, цөлжилт, газрын доройтолтой тэмцэхтэй холбоотой байгаль орчин, газар, усны нөөцийг хамгаалах, хөгжиж буй орнуудын тогтвортой хөгжилд дэмжлэг болох, худалдаа, эдийн засгийн таатай нөхцөлийг бий болгохын тулд олон улсын худалдаа, зах зээлийн зохицуулалт, өрийн асуудалд онцгой анхаарч, бүс нутаг, олон улсын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх, хөрөнгө санхүү босгох, технологи, ил тод байдал, чадавх бэхжүүлэх зэрэг асуудлыг хэлэлцдэг ба хурал ойролцоогоор 10-12 өдөр үргэлжилдэг байна. Хурал зохион байгуулах байр, бүтээн байгуулалтын асуудлыг Монгол Улсын Засгийн газар шуурхай хангах шаардлагатай бөгөөд хурлын байранд НҮБ-ын Нарийн бичгийн дарга нарын газраас өндөр шаардлага тавигддаг байна.

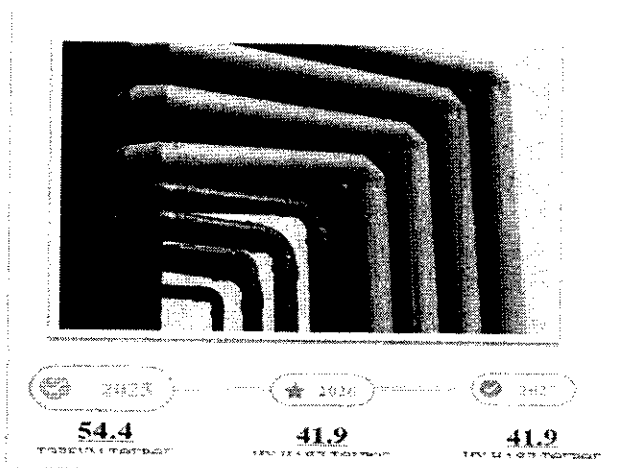

№12. Налайх-Тэрэлж чиглэлийн 37 км авто замыг 4 эгнээ болгон өргөтгөх шинэчлэл, 6 гүүрэн байгууламж хамт /Улаанбаатар/

Улсын чанартай А24 дугаартай Налайх-Тэрэлж чиглэлийн авто зам нь зорчих хөдөлгөөний эрчим өндөртэй ач холбогдол бүхий зам юм. Уг замаар өдөрт дунджаар 5931 авто тээврийн хэрэгсэл зорчдог бөгөөд тус замыг 4 эгнээ болгон өргөтгөснөөр зүүн бүсийн дайран өнгөрдөг нийтийн тээврийн үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулж замын хөдөлгөөний багтаамжийг нэмэгдүүлэх, замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сайжруулах боломж бүрдэнэ.

№13. Бүсүүдийн хөгжлийг дэмжих инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтэц /бүсүүдэд/

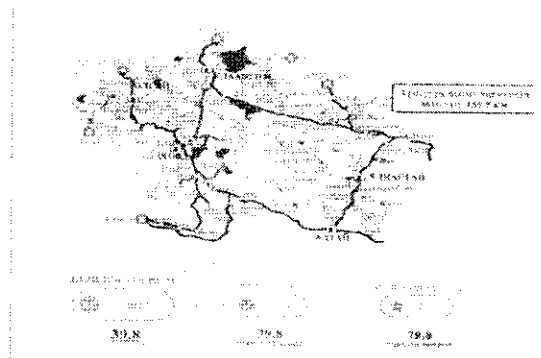

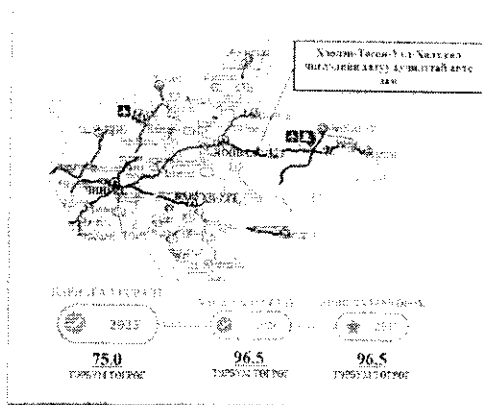
Хүн амын нутагшилт, суурьшлын тогтвортой тогтолцоог бүрдүүлж хот, хөдөөгийн ялгааг багасгах, хүн амын төвлөрлийг сааруулах бүсүүдийн хөгжлийг дэмжих зорилгоор нийт 12 суурин газрын инженерийн шугам, сүлжээ дэд бүтцийг шинээр барих бөгөөд орон нутагт ажиллаж, амьдрах, орон сууц, бүсийн онцлогт тулгуурласан үйлдвэрлэл үйлчилгээ хөгжүүлэх, бизнес эрхлэх таатай нөхцөлийг бүрдүүлэн Улаанбаатар хот руу шилжих хүн амын шилжилт хөдөлгөөнийг бууруулах боломж

бүрдэх юм.

№14. Нөмрөг-Улаангом чиглэлээс Арцсуурь хилийн боомт хүртэлх авто зам

Баруун бүсийн авто замын шинэ коридорийн нэвтрүүлэх хүчин чадал, логикийн сүлжээг хөгжүүлэх, дамжин өнгөрөх тээвэрлэлтийг нэмэгдүүлэх, бүс, орон нутгийн хөгжлийг дэмжих бөгөөд Арцсуурь боомтыг төв замд холбохоос гадна Завхан аймгийн Нөмрөг, Тэс, Баянхайрхан, Түдэвтэй сумдыг дайран өнгөрөх өндөр ач холбогдолтой бүтээн байгуулалт болох юм.

№15. Хэрлэн-Тосон-Уул-Халх гол чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 256 км /Зүүн бүс/

Зүүн бүсийн авто замын шинэ коридор байгуулагдаж зүүн бүсийн интеграцид нэгдэх, тээвэр логиستيкийн сүлжээг хөгжүүлэх, дамжин өнгөрөх тээвэрлэлтийг нэмэгдүүлэх, аялал жуулчлалыг сайжруулахаар 256 км замын бүтээн байгуулалтыг эхлүүлээ.

Шигтгээ. Хөгжлийн төслүүдийн ажил эрхлэлтэд үзүүлэх нөлөө

Эдийн засгийн суурийг тэлэх томоохон дэд бүтцийн төслүүд нь бүтээн байгуулалтын явцад ажлын байр шинээр бий болгож, цалин, орлогын өсөлтийг дэмждэг бол дунд, урт хугацаанд амьдрах орчин, бүтээмжийг сайжруулж, улмаар төслийг дагасан шинэ хөрөнгө оруулалтуудыг татаж эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг бий болгодог.

Олон улсын жишээ: АНУ 2009 оны эдийн засгийн хямралын хариу арга хэмжээ болгон “Америкийн сэргээн босголт, хөрөнгө оруулалтын тухай хууль”-ийг баталж, зам, тээвэр, эрчим хүч зэрэг дэд бүтцийн томоохон төслүүдэд 831 тэрбум ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийсэн байдаг. Тус дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын ажлын явцад барилга, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарт 2.3 сая орчим ажлын байрыг шинээр бий болгож, хадгалж чадсанаар хямралын сөрөг нөлөөллийг бууруулах, иргэдийн орлогыг хамгаалах, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжихэд чухал нөлөө үзүүлсэн болохыг Конгрессийн Төсвийн Алба (CBO) онцолсон байдаг.

Тус хуулийн хүрээнд хэрэгжсэн төслүүд нь ажлын байр шинээр бий болгож хадгалахын зэрэгцээ урт хугацааны хөгжилд томоохон хувь нэмэр оруулжээ. Эдгээрээс дурдвал, Сан Франциско дахь Presidio Parkway төсөл нь түгжрэлийг бууруулж, замын аюулгүй байдлыг хангаснаар тус бүс орчимд хувийн хөрөнгө оруулалт ихээр татах үндэс суурь болжээ. Мөн салхин болон нарны эрчим хүчний төслүүд нь тус салбарын хурдтай хөгжлийн суурийг тавьсан бөгөөд 2015 он гэхэд АНУ эрчим хүчний салбарын хөгжлөөр дэлхийд тэргүүлэх хэмжээнд хүрсэн байдаг.

Монгол Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын ажил эрхлэлтэд үзүүлэх

нөлөөллийг тооцоход¹ улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт I хувиар нэмэгдэхэд хувийн салбарт эхний жилд 500 орчим, хоёр дах жилд 200 орчим ажлын байрыг шинээр бий болгодог гэсэн үр дүн гарсан. Дээрх тооцооллын дагуу ирэх 2025 оны төсвийн төсөлд тусгагдсан хөгжлийн томоохон хөрөнгө оруулалтуудын нөлөөгөөр ирэх жил 30 мянга гаруй ажлын байрыг шинээр бий болгож, ажиллах хүчний оролцооны түвшинг² 63 хувьд, хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг³ 60 хувьд хүргэж нэмэгдүүлэх боломжтой байна.

¹Түүхэн өгөгдөлд тулгуурлан бүтцийн вектор авторегрессив загвар ашиглан тооцов (Сангийн яамны тооцоолол).

² Ажиллах хүчний оролцооны түвшин (АХОТ)-г ажиллах хүчийг хөдөлмөрийн насны хүн амд харьцуулж тооцдог. АХОТ 2024 оны II улирлын байдлаар 62 хувь байна.

³ Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг ажилтай хүмүүсийн тоог ажиллах хүчинд харьцуулж тооцдог. Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин 2024 оны II улирлын байдлаар 58.6 хувь байна.

2.5. Засгийн газрын өр

Засгийн газрын өрийн үлдэгдэл 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар нэрлэсэн дүнгээр 30.8 их наяд төгрөг, өнөөгийн үнэ цэнээр ДНБ-ний 38.6 хувьтай тэнцэж байгаа нь Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан Засгийн газрын өрийн тусгай шаардлага болох 2023 онд 65.0 хувиас хэтрэхгүй байх гэсэн заалтыг хангасан.

Хүснэгт 6. Засгийн газрын өрийн бүтэц /тэрбум ₮/

ӨРИЙН ХЭРЭГСЭЛ	2023.12.31	2024.12.31 ХБГ	2025.12.31 Төсөөлөл
Засгийн газрын дотоод өр	234.1	437.3	426.7
Дотоод үнэт цаас	234.1	437.3	426.7
Засгийн газрын гадаад өр	29,372.1	31,772.4	33,463.1
Гадаад үнэт цаас	9,371.7	9,086.1	8,998.3
Гадаад зээл	20,902.9	22,686.3	24,464.8
Засгийн газрын бусад өр	1,275.3	2,996.4	6,603.2
Засгийн газрын өрийн баталгаа	29.5	1,985.4	5,792.2
Орон нутгийн өр	4.5	1,011.0	811.0
Барих-шилжүүлэх концесс	230.9	-	-
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН НИЙТ ӨР	30,773.5	35,206.2	40,493.0
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨР (ӨҮЦ)	26,582.9	30,658.0	35,588.3
Хуулиар тогтоосон өрийн хязгаар	65.0%	60.0%*	60.0%*
Засгийн газрын өр / ДНБ	44.7%	44.4%	42.6%
Засгийн газрын өр (ӨҮЦ)/ ДНБ	38.6%		

*-Нэрлэсэн дүнгээр хязгаарыг тооцов
**-Төр, хувийн хэвслийн түншлэлийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 40.7 дахь хэсгийг хүчингүй болгосон

Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулсны дагуу 2024 оноос эхлэн Засгийн газрын өрийн хязгаарыг өнөөгийн үнэ цэнээр тооцдог байсныг өөрчлөн нэрлэсэн дүнгээр тооцохоор болсон. Үүний дагуу Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдлийн ДНБ-д эзлэх хэмжээ 2024 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр 44.4 хувьтай, 2025 оны төсөөллөөр 42.6 хувьтай тус тус тэнцэхээр байна. Ингэснээр Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан 2024 оны Засгийн газрын өрийн тусгай шаардлага 60 хувиас хэтрэхгүй байх шаардлагыг хангахаар байна.

2.6. Төсвийн болзошгүй эрсдэлийн тойм

Нэг. Эрчим хүчний тасалдал: Манай улсын өнөөгийн эрчим хүчний хангамж, хүртээмж нь өсөн нэмэгдэж буй эрэлт, хэрэгцээг хангаж чадахааргүй нөхцөл байдалтай байна. Эрчим хүчний үнэ нь үйлдвэрлэлийн бодит өртгөөс доогуур байгаа нь үр ашгийг бууруулж, эрчим хүчний салбар алдагдалтай ажиллаж байна. Үүний зэрэгцээ манай

улсын эрчим хүчний хангамж нь нэг төвлөрсөн системтэй ба станцуудын насжилт өндөр, дамжуулалт, түгээлтийн шугам, тоног төхөөрөмжийн дийлэнх нь хуучирч, элэгдсэн буюу эрчим хүчний тасалдал үүсэх эрсдэлтэй нөхцөл байдалд байна. Эрчим хүчний нийлүүлэлт тасалдах нь бодит салбаруудын үйл ажиллагаа, нийт эдийн засгийн бүтээмжийг хязгаарлах эрсдэлтэй.

Хоёр. Зуд, ган, мал, амьтны өвчин: Байгалийн гамшигт үзэгдлийн давтамж нэмэгдэж хөдөө аж ахуйн салбарын үйлдвэрлэл буурах, үүнийг даган малчин, тариаланч аж ахуйн нэгж, өрхүүдийн орлого, хэрэглээ хумигдах, хөдөө аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний үнэ өсөх, малын халдварт өвчин тархах эрсдэл өндөр байна. Тухайлбал, 2023 онд улсын хэмжээнд 4.9 сая мал хорогдож, төл бойжилт өмнөх оноос 28 хувиар буурсан бол 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт нутгийн 80 хувийг хамарсан зудын улмаас улсын хэмжээнд 8.1 сая толгой мал хорогдож, бойжуулсан төлийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 14.5 хувиар буураад байна. Хоёр жил дараалсан өвөлжилт, хаваржилтын хүндрэл, зудын улмаас ирэх онуудад махны нийлүүлэлт буурч, хүнсний инфляц нэмэгдэх, мөн хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл багасаж, малчдын амьжиргаа дордон хэрэглээ хумигдах, цаашлаад эдийн засаг дахь хөрөнгийн хуримтлалд сөрөг нөлөө үзүүлж, өсөлтийг сааруулах эрсдэлтэй байна.

Гурав. Экспортын түүхий эдийн үнийн бууралт: Экспортын голлох бүтээгдэхүүнүүдийн гадаад зах зээл дээрх үнийн бууралт манай улсын экспортын орлогод сөргөөр нөлөөлж болзошгүй байна. Мөн түүхий эдийн дэлхийн зах зээлд өндөр нөлөө бүхий БНХАУ-ын үл хөдлөх хөрөнгийн салбарын уналт үргэлжилж, тус улсын эдийн засгийн өсөлт хүлээлтээс доогуур байх нь манай улсын экспортын түүхий эдийн эрэлт, үнийг бууруулах замаар эдийн засгийн өсөлтийг хязгаарлах эрсдэлтэй байна.

Шигтгээ. Нүүрсний зах зээл 2025 онд

“2025 онд нүүрсний үнэ буурах хүлээлттэй байгаа ч БНХАУ-ын шинэ эдийн засгийн загварын нөлөөгөөр гангийн эрэлт тогтвортой байж, Монгол Улсын нүүрсний экспортын биет хэмжээ өснө”

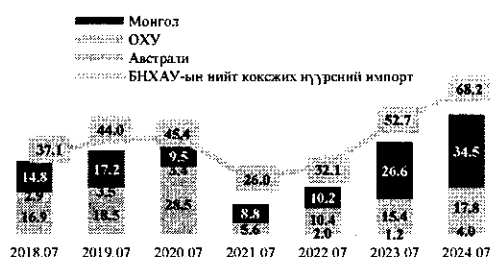
Дэлхийн сэргээгдэх эрчим хүч нь 2025 оны эхээр дэлхийн нүүрсний хэрэглээг гүйцэж түрүүлж, дэлхийн нийт цахилгаан эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн гуравны нэгээс илүүг эзлэх төлөвтэй байгааг онцолсон. Үүнээс шалтгаалан дэлхийн нүүрсний эрэлт хэрэгцээ суларснаар, үнэ цаашдын жилүүдэд буурах хүлээлттэй байна. Дэлхийн хамгийн том нүүрс хэрэглэгч, үйлдвэрлэгч орон болох БНХАУ-ын коксжих нүүрсний хэрэглээ, дотоодын гангийн зах зээлээ даган тогтвортой байх хэдий ч гадаад хүчин зүйлс болох дэлхийн хүлэмжийн хийг бууруулах бодлогууд нь БНХАУ-ын нүүрсний үнэд нөлөөлөх хандлагатай байна. *Эх сурвалж: Олон улсын эрчим хүчний агентлаг (ОУЭА) -ийн тайлан*

“Эдийн засаг дахь үл хөдлөх хөрөнгийн салбарын нөлөөг бууруулах шинэ эдийн засгийн загвар”

Өнгөрсөн 7 дугаар сард болсон Коммунист намын их хурлын үеэр техник технологид суурилсан эдийн засгийг бий болгох эдийн засгийн хөгжлийн шинэ загварыг танилцуулсан нь эдийн засгийн цаашдын тогтвортой өсөлтийг бий болгох хүлээлтийг үүсгэж байна. Тус хөгжлийн загварын хүрээнд 2029 он хүртэл 300 орчим арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс хотжилтыг өргөтгөх, техник технологийн үйлдвэр нэмж байгуулах зэрэг арга

хэмжээнүүд туссан нь дотоодын гангийн болон түүхий эдийн эрэлт тогтвортой байх төлөвтэй байна. *Эх сурвалж: БНХАУ-ын Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хороо*

Зураг. БНХАУ-ын коксжих нүүрсний импорт 2024 оны эхний 7 сарын харьцуулалт / сая.тонн

Эх сурвалж: sxcoal

зах зээлд манай улстай өрсөлдөхүйц бусад орнууд болох ОХУ, Австрали улсуудын гүйцэтгэлийг харвал ОХУ БНХАУ-руу 17.8 сая тонн коксжих нүүрсийг экспортолсон нь өмнөх оны мөн үеэс 2.4 сая тонноор өссөн байна. Австрали улсын хувьд БНХАУ-ын талаас тогтоосон экспортын хориг цуцлагдсаны дараах жилүүдэд нүүрсний экспортлох хэмжээ эргэн сэргэсэн ч хориг тавихаас өмнөх жилүүдийн түвшингээс хэд дахин бага дүнтэй байна.

Дөрөв. Геополитикийн тогтворгүй байдал: ОХУ-Украины нөхцөл байдал даамжрах, Газын зурвас, Израйл орчмын бүс нутгийн мөргөлдөөн хурцдах, Улаан тэнгист халдлага үргэлжлэх зэрэг эрсдэлүүд авто бензин, улаан буудай, хүнс, эрчим хүч зэрэг манай улсын импортын голлох бараа бүтээгдэхүүний үнийг өсгөж болзошгүй байна.

Тав. Нийлүүлэлтийн тасалдал: Монгол Улсын нийт импортын 80 орчим хувь нь Тяньжин боомтоор дамжин, төмөр замаар тээвэрлэгдэн Замын-Үүд боомтоор орж ирдэг. КОВИД-19 цар тахлын үед Тяньжин боомтод 9,000 гаруй чингэлэг бөөгнөрч, импортын бүтээгдэхүүний нийлүүлэлт тасалдал үүссэнээс шалтгаалан инфляц 16.9 хувьд хүрсний 8.9 нэгж хувь буюу 55 гаруй хувийг импортын инфляц бүрдүүлж байв. Тяньжин боомтоос өдөрт гарах галт тэрэгний тоо буурсантай холбоотойгоор энгийн үед 3,000 орчим байдаг тус боомт дээрх чингэлгийн тоо 2024 оны 7 дугаар сарын байдлаар 5,800 даваад байгаа нь нийлүүлэлтийн хугацааг уртасгаж, бараа бүтээгдэхүүний үнэ өсөх эрсдэлийг дагуулж байна

ГУРАВ. ТӨСВИЙН ҮР ДҮНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Төсвийн төсөлд Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлогын хэмжээг 33.9 их наяд төгрөг буюу ДНБ-ий 35.6 хувь, нийт зарлагын хэмжээг 35.8 их наяд төгрөг буюу 37.7 хувь, төсвийн суурь тэнцлийг 1.9 их наяд төгрөг буюу ДНБ-ий 2 хувьтай тэнцүү ашигтай байхаар төлөвлөлөө.

⁴ Цэвэр коксжих нүүрсний дүн буюу sxcoal-аас зарласан дүнг ашиглав. (битумт, үл барьцалдах нүүрс, хагас антрацит зэрэг нүүрс багтаагүй болно)

Хүснэгт 7. Нэгдсэн төсвийн үзүүлэлтүүд (тэрбум төгрөг)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2025 Төс.
НИЙТ ОРЛОГО	36,830.5
Тогтворжуулалтын сан	608.9
Үндэсний баялгийн сан	2,356.8
ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ОРЛОГО	33,864.7
НИЙТ ЗАРЛАГА	35,795.2
Урсгал зардал	26,036.4
Хөрөнгийн зардал	9,803.8
Эргэж төлөгдөх цэвэр зээл	-45.0
ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ТЭНЦЭЛ	-1,930.5
ДНБ-д эзлэх хувь	-2.0%
СУУРЬ ЗАРЛАГА	32,159.2
ДНБ-д эзлэх хувь	33.8%
СУУРЬ ТЭНЦЭЛ	1,909.5
ДНБ-д эзлэх хувь	2.0%

3.1. Төсвийн тусгай шаардлага

Улсын Их Хурлаас 2024 оны 8 дугаар сарын 27 өдөр баталсан Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуульд заасны дагуу Монгол Улсын 2025 төсвийн үндсэн үзүүлэлтүүдийг бүрэн нийцүүлж хуулийн төслийг боловсрууллаа.

Нэгдсэн төсвийн орлогыг тэнцвэржүүлсэн журмаар тооцсон байх: Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.3.а-д заасан шаардлагын дагуу зэс, нүүрсний үнийг тэнцвэржүүлсэн журмаар тооцсон бөгөөд 2025 онд зэсийн тэнцвэржүүлсэн үнийг тонн тутамд 7,491.7 ам.доллар, нүүрсний тэнцвэржүүлсэн үнийг тонн тутамд 129.0 ам.доллар байхаар тооцлоо.

Нэгдсэн төсвийн суурь тэнцэл нь тухайн жилийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хоёр буюу түүнээс дээш хувийн ашигтай байх: Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.2-т заасны дагуу нэгдсэн төсвийн суурь тэнцэл 1,901.7 тэрбум төгрөг буюу ДНБ-ий 2 хувьтай тэнцэхээр төлөвлөлөө.

Хүснэгт 8. Нэгдсэн төсвийн суурь тэнцлийн ДНБ-д эзлэх хувь

	2025
Хуулийн хязгаар	2.0%
Төсөөлөл	2.0%

Тухайн жилийн нэгдсэн төсвийн урсгал зарлагын хэмжээ тухайн жилийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 30 хувиас хэтрэхгүй байх: Төсвийн тогтвортой байдлын

тухай хуулийн 6.1.3-т заасны дагуу урсгал зарлагыг 25,899.3 тэрбум төгрөг буюу ДНБ-ий 27.2 хувьтай тэнцэхээр төлөвлөлөө.

Хүснэгт 9. Нэгдсэн төсвийн урсгал зарлагын ДНБ-д эзлэх хувь

	2025
Хуулийн хязгаар	30.0%
Төсөөлөл	27.4%

Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдэл нь тухайн жилийн оны үнээр тооцсон дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 60 хувиас хэтрэхгүй байх: Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.4-д заасны дагуу Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлсэн үлдэгдэл 2023-2025 онд хуульд заасан хязгаарт байхаар байна.

Хүснэгт 10. Засгийн газрын өрийн төсөөлөл, нэрлэсэн дүнгээр (ДНБ-д эзлэх хувь)

	2025
Хуулийн хязгаар	60.0%
Төсөөлөл	42.6%

3.2. Сангийн үлдэгдлүүд

Төсвийн тогтворжуулалтын сангийн үлдэгдэл 2024 оны 08 дугаар сарын 27-ны өдрийн байдлаар 1,596,178.2 сая төгрөг, Ирээдүйн өв сангийн үлдэгдэл 2024 оны 08 дугаар сарын 27-ны өдрийн байдлаар 3,645,940.4 сая төгрөг байна.

3.3. Суурь тэнцлийн ашгийн зарцуулалт

Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн суурь тэнцлийн ашиг 1,900.2 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх төсөөлөлтэй байна. Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.6 дахь хэсэгт заасны дагуу тус суурь тэнцлийн ашгаар Засгийн газрын өрийн үндсэн төлбөрийг санхүүжүүлэх төлөвлөгөөтэй байна.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

Улаанбаатар

2024 он

АГУУЛГА

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ : МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ, ХҮЛЭЭГДЭЖ БАЙГАА ГҮЙЦЭТГЭЛ	10
1.1. Макро эдийн засаг	10
1.1.1. Макро эдийн засгийн өнөөгийн нөхцөл байдал	10
1.1.2. Макро эдийн засгийн 2025 оны чиг хандлага, төсөөлөл	17
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ : ТӨСӨВ, САНХҮҮГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ, ХҮЛЭЭГДЭЖ БАЙГАА ГҮЙЦЭТГЭЛ	22
2.1. Монгол Улсын 2024 оны нэгдсэн төсөв	22
2.1.1. Төсвийн орлогын гүйцэтгэл, хүлээгдэж байгаа гүйцэтгэл	22
2.1.2. Төсвийн зарлагын гүйцэтгэл, хүлээгдэж байгаа гүйцэтгэл	23
2.1.3. Улсын төсөв, гадаад зээл, тусламжийн хөрөнгө оруулалтын гүйцэтгэл	24
2.2. Нэгдсэн төсвийн төсөл	25
2.2.1. Татварын бодлогын чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	25
2.2.2. Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн нийт орлого	26
2.3. Төсвийн урсгал зардал	31
2.4. Засгийн газрын тусгай сан	39
2.5. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон гадаад зээл, тусламжийн санхүүжилт:	45
2.6. Орон нутгийн төсөв	63
2.7. Засгийн газрын өр	63
2.7.1. Засгийн газрын гадаад зээл	66
2.7.2. Засгийн газрын гадаад үнэт цаас	69
2.7.3. Засгийн газрын дотоод өр	70
2.7.4. Орон нутгийн өр	71
2.7.5. Засгийн газрын болзошгүй өр төлбөр	72
2.7.6. Монгол Улсын зээлжих зэрэглэл	73
2.8. Төсвийн болзошгүй эрсдэлийн тойм	75
ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ : НЭГДСЭН ТӨСВИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	77
4.1. Төсвийн үр дүнгийн үзүүлэлтүүд	77
4.2. Төсвийн тусгай шаардлага	77
4.3. Сангийн үлдэгдлүүд	78
4.4. Суурь тэнцлийн ашгийн зарцуулалт	78
ТАВДУГААР БҮЛЭГ : ТӨСВИЙН ТӨСЛИЙН ХАВСРАЛТ	79
5.1. Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийн төслийн тайлбар	79
5.2. Олон нийтийн хэлэлцүүлэг	80
5.3. Хамт өргөн мэдүүлсэн хууль тогтоомжийн төсөл	83
5.4. Өрийн тогтвортой байдлын шинжилгээ	85

• ХҮСНЭГТ

Хүснэгт 1. ДНБ-ий өсөлтийн бүтэц, салбаруудаар (хувь)	10
Хүснэгт 2. Нэгдсэн төсвийн 2024 оны эхний 7 сарын гүйцэтгэлийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулсан харьцуулалт (тэрбум төгрөг)	22
Хүснэгт 3. 2024 оны эхний 7 сарын нэгдсэн төсвийн орлогын гүйцэтгэл (тэрбум төгрөг)	22
Хүснэгт 4. 2024 оны эхний 7 сарын нэгдсэн төсвийн урсгал зарлагын гүйцэтгэл (тэрбум төгрөг)	23
Хүснэгт 5. 2025 оны нэгдсэн төсвийн нийт орлого (тэрбум төгрөг)	26
Хүснэгт 6. 2025 оны нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн (тэрбум төгрөг)	27
Хүснэгт 7. Засгийн газрын тусгай сангийн зардлын төсөл /тэрбум ₮/	39
Хүснэгт 8. Хүснэгт. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон гадаад зээл, тусламжийн санхүүжилт, тэрбум төгрөг	50
Хүснэгт 9. Улсын төсөв болон гадаад зээл	50
Хүснэгт 10. Гадаадын зээл, тусламжийн 2025 оны ашиглалт, тэрбум төгрөг	51
Хүснэгт 11. Засгийн газрын өрийн бүтэц /тэрбум ₮/	63
Хүснэгт 12. Засгийн газрын өрийн бүтэц /тэрбум ₮/	64
Хүснэгт 13. Засгийн газрын гадаад зээл, зээлдүүлэгчээр, тэрбум төгрөг	66
Хүснэгт 14. Гадаад үнэт цаас, 2024.06.30 /тэрбум ₮/	69
Хүснэгт 15. Монгол Улсын зээлжих зэрэглэл /2024.06.30 байдлаар/	73
Хүснэгт 16. Нэгдсэн төсвийн үзүүлэлтүүд (тэрбум төгрөг)	77
Хүснэгт 17. Нэгдсэн төсвийн суурь тэнцлийн ДНБ-д эзлэх хувь	77
Хүснэгт 18. Нэгдсэн төсвийн урсгал зарлагын ДНБ-д эзлэх хувь	78
Хүснэгт 19. Засгийн газрын өрийн төсөөлөл, нэрлэсэн дүнгээр (ДНБ-д эзлэх хувь)	78
Хүснэгт 20. Богино хугацааны загварын өөрчлөлтийн шалтгаан	86
Хүснэгт 21. Дунд хугацааны эрсдэлийн үзүүлэлт	88
Хүснэгт 22. Засгийн газрын өрийн эрсдэлийн түвшин	88

ЗУРАГ

Зураг 1. ДНБ-ий өсөлтийн бүтэц, эрэлтийн бүрэлдэхүүнээр (хувь)	10
Зураг 2. Жилийн инфляц ба зорилтот түвшин (хувь)	12
Зураг 3. Мөнгөний нийлүүлэлтийн жилийн өсөлт, пассив тал (хувь)	12
Зураг 4. Мөнгөний нийлүүлэлтийн жилийн өсөлт, актив тал (хувь)	12
Зураг 5. Ажиллагчдын тооны өөрчлөлт, салбараар (мянган хүн)	13
Зураг 6. Ажиллах хүч (мян.хүн), ажиллах хүчний оролцооны түвшин (хувь)	13
Зураг 7. Төлбөрийн тэнцэл (сая ам.доллар)	13
Зураг 8. Гадаад валютын нөөц (сая ам.доллар)	13
Зураг 9. Гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт (тэрбум ам.доллар)	14
Зураг 10. Импортын өөрчлөлт (сая ам.доллар)	14
Зураг 11. Импорт, хэрэглээний зориулалтаар (тэрбум ам.доллар)	15
Зураг 12. Дэлхийн эдийн засгийн өсөлтийн төсөөлөл (хувь)	17
Зураг 13. Зэсийн үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл (ам.доллар/тонн)	18
Зураг 14. Алтны үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл (ам.доллар/трой унц)	18
Зураг 15. Төмрийн хүдрийн үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл (ам.доллар/тонн)	19
Зураг 16. Нүүрсний үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл (ам.доллар/тонн)	19
Зураг 17. Газрын тосны үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл (ам.доллар/баррель)	19
Зураг 18. Улсын төсвийн 2020-2024 оны хөрөнгө оруулалт, гүйцэтгэл (их наяд төгрөг)	24
Зураг 19. Гадаад зээл, тусламжийн ашиглалт (их наяд төгрөг)	24
Зураг 20. Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж буй барилга, байгууламжийн төсөл, арга хэмжээ	24
Зураг 21. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлого, салбараар (тэрбум төгрөг)	28
Зураг 22. Импортын гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого (тэрбум төгрөг)	28
Зураг 23. Дотоодын нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого (тэрбум төгрөг)	29
Зураг 24. Уул уурхайн салбар болон бусад салбараас төсөвт төвлөрүүлэх орлого (эзлэх хувиар)	29
Зураг 25. Хувь хүний орлогын албан татварын орлого (тэрбум төгрөг)	30
Зураг 26. Монгол улсын төвийн бүсийн цахилгаан эрчим хүчний дундаж үнийн өөрчлөлт / төг/кВт.ц....	36
Зураг 27. Азийн зарим орнуудын хэрэглэгчдийн ЦЭХ-ний үнийг харьцуулсан судалгаа / ам.цент/кВт.ц.	36
Зураг 28. ДНБ-д эзлэх төсвийн хөрөнгө оруулалтын хувь	50
Зураг 29. Гадаад зээлийн үлдэгдэл, валютаар 2024.06.30 /тэрбум ₮/	67
Зураг 30. Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтийн ангилал	68
Зураг 31. Гадаад үнэт цаасны олон улсын зах зээл дээрх өгөөж 2024.01.01-2024.07.01	69
Зураг 32. Монголын Хөрөнгийн биржээр арилжаалсан үнэт цаасны арилжаа болон ЗГДҮЦ-ны арилжаа	71
Зураг 33. Монгол Улсын зээлжих зэрэглэл	73
Зураг 34. Засгийн газрын өрд нөлөөлөгч хүчин зүйлс	85
Зураг 35. Өрийн эрсдэлийн үнэлгээ	85
Зураг 36. Богино хугацааны загварын үр дүн	86
Зураг 37. Өрийн Фэнчарт	87
Зураг 38. Санхүүжилтийн хэрэгцээ	87

МОНГОЛ УЛСЫН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН БОДЛОГО

Монгол Улсын Үндсэн хуульд орсон өөрчлөлт болох сонгуулийн холимог тогтолцоогоор анхны 126 төлөөлөл бүхий Улсын Их Хурал байгуулагдаж, улмаар нийт ард иргэдийн саналыг гээхгүй байх зарчим дор анхны гурван намын хамтарсан Засгийн газар байгуулагдлаа.

“ХУРДАЙ ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨӨХ ЗОРИГ” гэрээг гурван нам байгуулж, ирэх 4 жилд хэрэгжүүлэх 4 бүлэг, 4 үндсэн чиглэл бүхий “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийг батлуулж, шинэ 30 жилийн хөгжлийн гарааг эхлүүлж байна.

Энэхүү хөтөлбөр бүхэлдээ “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны бодлого, Шинэ сэргэлтийн бодлого, намуудын мөрийн хөтөлбөрт туссан онцлог заалтуудыг нэгтгэж, хөгжлийн тулгамдсан асуудлуудыг хурдтай шийдвэрлэх, олон жил улс төржин гацсан төслүүдийн зангилааг тайлахад чиглэгдсэн болно.

Ирэх 2025 он нь Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх гарааны бүтэн жил учраас эдийн засгийн хамгийн тулгамдсан, хугацаа шаардсан суурь асуудлуудыг шийдвэрлэж эхлэх, бүсчилсэн хөгжлийн цогц реформын эхний шатыг хэрэгжүүлэх, нийслэлийн төвлөрлийг задлах зэргээр олон жил ужгирсан асуудлуудыг дорвитой шийдвэрлэхэд чиглэснээрээ онцлог жил болж байна. Энэ хүрээнд 2025 оны төсвийн бодлого бүхэлдээ хөгжлийн том төслүүдийг эхлүүлэх, төрийн оролцоог багасгаж, хувийн хэвшлийг дэмжихэд чиглэнэ. Үүнд:

1. ХӨГЖЛИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, БҮСИЙН ТОМООХОН ДЭД БҮТЦИЙН ТӨСЛҮҮДИЙГ САНХҮҮЖҮҮЛНЭ.

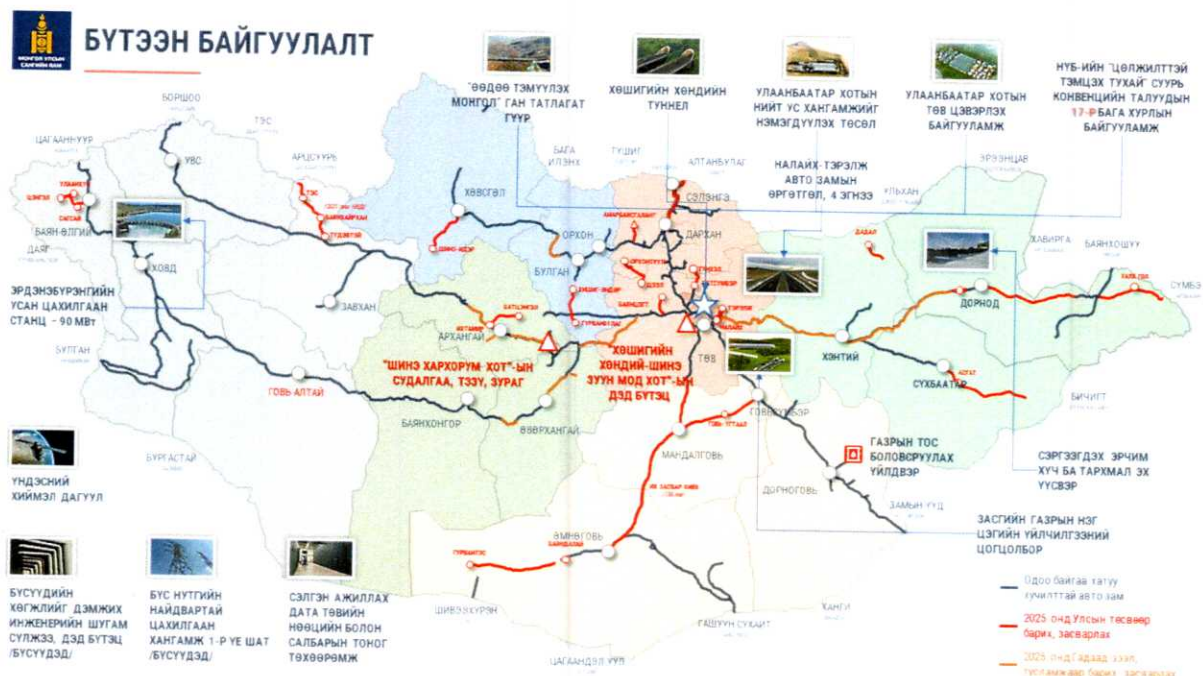
Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн бодлого болон “Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т туссан бүсүүдийн авто зам, эрчим хүч, дэд бүтцийн хөгжлийн бүтээн байгуулалтуудыг санхүүжүүлэхэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, гадаад зээл, тусламжийн нийт 6.9 их наяд төгрөгийг төлөвлөсөн нь түүхэнд хамгийн өндөр хөрөнгө оруулалтыг дэмжих жил болж байна. Үүний 24 хувь буюу 1.6 их наяд төгрөг нь зам тээврийн салбарт, 8 хувь буюу 0.6 их наяд төгрөг эрчим хүчний салбарт, 11 хувь буюу 0.7 их наяд төгрөг нь инженерийн дэд бүтцийн чиглэлээр, үлдсэн нь бусад салбарт хэрэгжихээр төлөвлөв.

Нийслэл Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах, нийгмийн суурь үйлчилгээг 20 минутын дотор хүргэх шинэ орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх, авто замын түгжрэлийг бууруулах арга хэмжээг бодитой хэрэгжүүлэх мега төслүүд болох “Хөшигийн хөндийн туннел”, “Өөдөө тэмүүлэх Монгол” ган татлагат гүүрэн байгууламж зэрэг төслүүдийн санхүүжилтийг үе шаттайгаар шийдвэрлэж, хэрэгжүүлнэ.

Засгийн газрын нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолборын барилга угсралтын ажилд 210.0 тэрбум төгрөг, АНУ-ын Мянганы сорилтын сангийн санхүүжилтээр хэрэгжиж буй Улаанбаатар хотын ус хангамжийг нэмэгдүүлэх төслийн ус гүн цэвэршүүлэх байгууламж, хаягдал ус дахин боловсруулах үйлдвэрийн барилга угсралтын ажилд 202.0 тэрбум төгрөгийг тусган санхүүжүүлнэ. Мөн хоногт 250,000 м³ ус цэвэрлэх хүчин чадалтай “Улаанбаатар хотын төв цэвэрлэх байгууламж”-ийн барилга угсралтын ажилд 80.0 тэрбум төгрөгийг 2025 онд тусгав.

Нийслэлийн хэт төвлөрлийг шийдэх гэдэг бол орон нутаг бүсчлэн хөгжинө гэсэн үг юм. Иймд “Хөшигийн хөндий-Шинэ Зуунмод хот”-ын дэд бүтэц, 500 мянган хүн амын төлөвлөлт бүхий “Шинэ Хархорум хот” төслийн судалгаа, ТЭЗҮ, зураг төсөлд шаардагдах санхүүжилтийг шийдвэрлэлээ.

Бүсүүдийн эдийн засгийн эргэлтийг дэмжихийн тулд аймгийн төвүүдийг хилийн боомттой, аймгийн төвүүдийг хооронд нь холбосон Бүсчилсэн хөгжлийн “ТАВАН ТОЙРОГ” авто замын их бүтээн байгуулалтыг өрнүүлнэ. Ирэх 2025 онд нийт **2,120.9 км авто замыг** шинээр барихаар төлөвлөсөн бөгөөд үүнд аймгийг аймагтай холбох 1079.7 км, аймгуудыг боомттой холбох 708.6 км, аялал, жуулчлалын 332.6 км авто зам барихаар төлөвлөсөн.

Бүс орон нутагт хэрэгжих томоохон төслүүдээс дурдвал БНХАУ-ын ЭКСИМ банкнаас санхүүжиж буй 90 МВт-ын Эрдэнэбүрэнгийн усан цахилгаан станц, БНЭУ-ын ЭКСИМ банкнаас санхүүжиж буй жилд 1.5 сая тонны хүчин чадал бүхий Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн барилга угсралтын ажилд нийт 549.9 тэрбум төгрөг, БНФУ-ын нэн хөнгөлөлттэй зээлээр Үндэсний хиймэл дагуулын сүлжээг байгуулж, иргэд оршин суугаа газраас үл хамааран интернэттэй холбогдох, мэдээллийг тэгш хүртээмжтэй хүргэх, төрийн үйлчилгээнд шууд хамрагдах боломж бүрдэнэ.

Үүнээс гадна Бүс нутгийн найдвартай цахилгаан хангамжийг бий болгох, орон сууцжуулах бодлоготой уялдуулан бүсүүдийн инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд нийт 273.0 тэрбум төгрөг, Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах зорилгоор Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн Механик, тээврийн сургуулийг Хөшигийн хөндий рүү, Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Мал аж ахуй, био технологийн сургуулийг Дархан, Сэлэнгийн бүс рүү нүүлгэхтэй холбоотой зураг төсөв болон ирэх онуудад улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний бэлтгэл ажил, ТЭЗҮ, зураг төсөвт шаардлагатай санхүүжилтийг тусгав.

Төсвийн хөрөнгө оруулалтын бас нэг онцлох арга хэмжээ болох төрийн албан хаагчдыг орон сууцжуулах цогц хөтөлбөрийг 2025-2027 онд үе шаттайгаар улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэхээр 90.0 тэрбум төгрөгийг Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайдын багцад тусгалаа.

Дээрх хөгжлийн төслүүдийн үр дүнд эдийн засгийг хязгаарлаж буй хүчин зүйлсийг шийдвэрлэж, хөдөө орон нутагт гадаад дотоодын хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалт нэмэгдэж, бизнес эрхлэх орчин нөхцөл, амьдралын чанар эрс сайжирч, эдийн засаг, нийгмийн зорилтууд хангагдах суурь болох юм.

2.БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТТОЙ УЯЛДСАН ТАТВАРЫН БОДЛОГО ХЭРЭГЖҮҮЛНЭ

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгасан бодлоготой уялдуулан бүсүүдийг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх татварын ялгаатай бодлогыг ирэх оноос эхлэн хэрэгжүүлж эхэлнэ. Энэ хүрээнд нийт 20 гаруй төрлийн татварыг бүсийн онцлогоос хамааран ялгаатай тогтоох боломж бүрдэж, бүс орон нутгийн төсвийн бие даасан байдлыг нэмэгдүүлж, бүс бие даан хөрөнгө оруулалт татах, эдийн засгийн бодлогоор өрсөлдөх боломжийг бүрдүүлсэн.

Бүсчилсэн хөгжлийн бүтээн байгуулалтын ажлыг зөвхөн улсын төсвийн эх үүсвэрээр хийх боломжгүй тул хувийн хэвшлийг урамшуулан идэвхжүүлэх бодлого баримтлах нь зүйтэй байна. Иймд бүсийн тэргүүлэх чиглэлд нийцсэн томоохон төсөл, арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалт хийхийг сэдэлжүүлсэн, урамшуулсан татварын багц дэмжлэгийг үзүүлэх болно.

3. ТӨРИЙН ӨМЧ ХӨРӨНГИЙН ҮР АШГИЙГ ӨСГӨНӨ

Монгол Улсын Их Хурлаас 2020 онд баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 5.2.19-т “Төрийн компанийн засаглалыг сайжруулж, үр ашгийг нэмэгдүүлэн, өмч хувьчлалыг үе шаттай, үр дүнтэй явуулна.”, 2021 онд баталсан “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын 6.4-т “Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн үр ашиг, засаглалыг сайжруулж, олон нийтийн шууд хяналтад оруулах ажлыг зохион

- байгуулна” гэж тус тус заасны дагуу Монгол Улсын Засгийн газраас төрийн өмчит компаниудын сэргэлтийн хүрээнд томоохон шинэчлэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна.

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуулийн дүнд байгуулагдсан хамтарсан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр нь “шинэ 30 жилийн эхлэлийг зөв тавих нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн суурь реформын эхлэл цэг” бөгөөд “Нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг 8,000-10,000 ам.долларт хүргэх, ядуурлын түвшинг 2 дахин бууруулах” зорилгыг хангахад төрийн өмч, хөрөнгийн оновчтой менежмент онцгой үүрэг гүйцэтгэнэ гэж үзэж байна. Ийм ч учраас Засгийн газрын тэргүүлэх чиглэлийн нэгд Төрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлж, төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийг улс төрөөс хараат бус, нээлттэй, ил тод, зах зээлийн зарчмаар үйл ажиллагаа явуулах тогтолцоог бүрдүүлж, удирдлагын манлайллыг хэрэгжүүлэх зүй ёсны шаардлагын хүрээнд олон улсын туршлагыг харгалзан, төрийн өмчит зарим компанийг олон улсын менежментийн багаар удирдуулах, үр ашгийг дээшлүүлэх бодлогын зорилтыг дэвшүүлсэн.

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 70 гаруй хувийг хэвшил бүрдүүлж, эдийн засаг дахь төрийн оролцоо олон жил өндөр хэвээр явж ирсэн. 2023 оны санхүүгийн үзүүлэлтийг авч үзэхэд төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн 43 хувь нь алдагдалтай ажилласан бөгөөд 2023 онд ашигтай ажилласан хуулийн этгээдийн 87 хувийг зөвхөн “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ, “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК бүрдүүлсэн нь шинэчлэл зайлшгүй болохыг харуулж байна. Түүнчлэн төр аж ахуйн шинжтэй үйл ажиллагааг хувийн хэвшилтэй зэрэгцэн төрийн өмчит компани, үйлдвэрийн газар байгуулах замаар эрхэлж байгаа нь үр ашиггүй ажиллах, авлига, ашиг сонирхлын зөрчил үүсэх, төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгө үнэгүйдэх, төрд үүсэх зардлыг нэмэгдүүлэх шалтгаан болж байна. Иймд төрийн өмчит компаниудын засаглалыг олон улсын сайн жишигт нийцүүлэн төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлагыг хараат бус, мэргэжлийн экспертүүдээс бүрдүүлэх, ил тод байдлыг хангуулж, сахилга батыг сайжруулж, үр ашиг, бүтээмжийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай байна.

Шинэчлэлийг ил тод байдлаас эхлүүлж, төрийн өмчийн хөрөнгийн үр ашгийг сайжруулах, удирдлагыг зохистой байдлаар хангах, олон нийтэд нээлттэй компани болгох, шаардлагагүй аж ахуйн нэгжийг татан буулгах, нэгтгэх, өөрчлөн зохион байгуулах зэрэг арга хэмжээг авч, хувийн хэвшилд зах зээлийн орон зайг нэмэгдүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ. хийнэ. үнэлж, дүгнэсний үндсэн дээр зохион байгуулах ажлыг эхлүүлнэ. Эдгээр арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхдээ олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн аудиттай хамтран ажиллах, Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллагаас 2005, 2015, 2024 онуудад Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн засаглалын талаар гаргасан бодлогын зөвлөмжийг хэрэгжүүлдэг байх, түүнд шаардагдах зардлыг улсын төсвөөс шийдвэрлэнэ.

4. БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРИЙГ ТАТВАРЫН БОДЛОГООР ДЭМЖИНЭ.

"Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд Засгийн газраас 2030 он гэхэд боловсруулах салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэлхийн брэндийн түвшинд хөгжүүлэн, боловсруулсан бүтээгдэхүүний экспортын хэмжээ нэмэгдүүлэх зорилт тавин ажиллаж байгаа ба өнгөрсөн жилүүдэд хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд боловсруулах үйлдвэрлэлийг түлхүү дэмжиж байсан.

Цаашид Шинэ сэргэлтийн бодлогын Аж үйлдвэржилтийн сэргэлтийн зорилтын хүрээнд ирэх оноос дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэн бүтээгдэхүүнээ хөгжүүлж байгаа боловсруулах үйлдвэрүүдийг салбар харгалзахгүйгээр татварын бодлогоор дэмжинэ.

5. ҮНДЭСНИЙ БАЯЛГИЙН САНГААР ДАМЖУУЛАН ҮНДЭСНИЙ ОРОН СУУЦЖУУЛАЛТЫН ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛНЭ.

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, хот хөдөөгийн сэргэлт, төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд Үндэсний орон сууцны корпорацыг байгуулж иргэдийг орон сууцжуулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөөд байна.

Жил бүр өсөн нэмэгдэж байгаа орон сууцны эрэлтийг хангах, орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 2025 оны төсвийн жилд Хуримтлалын сангаас 562.1 тэрбум төгрөг, Монголбанкны эх үүсвэрээр 500 орчим тэрбум төгрөг, арилжааны банкны эх үүсвэрээр 300 орчим тэрбум төгрөг нийт 1.3 их наяд гаруй төгрөгийг зээлийн эх үүсвэрт гаргах бөгөөд үүний 50-иас доошгүй хувийг орон нутагт чиглүүлнэ.

Хот хөдөөгийн сэргэлт, төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд орон нутгийн 3 хувийн ипотекийн зээлийг үргэлжлүүлэн олгох бөгөөд Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин ажиллах төрийн албан хаагчдыг төрийн албанд ажилласан жилтэй нь уялдуулан хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах хугацааг нэмэгдүүлэх, орон сууцны урьдчилгаа төлбөрийн 60 хүртэлх хувьд батлан даалт гаргах, хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах боломжгүй орлого багатай өрхийг түрээсийн орон сууцаар хангах боломжийг бүрдүүлнэ.

Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах, амьдрахад таатай орчныг бүрдүүлэх, орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийг бага, дунд орлоготой иргэдэд чиглүүлж, хүртээмжийн нэмэгдүүлэх зорилгоор 6 хувийн хүүтэй орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийг гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ. Түүнчлэн, хашаандаа эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууц шинээр барьсан тохиолдолд 30 хүртэлх сая төгрөгийн санхүүжилтийн дэмжлэгийг олгохоор төлөвлөөд байна.

Түүнчлэн, Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй ногоон хөгжлийн бодлогыг эрчимжүүлэх хүрээнд төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой банк, санхүүгийн

- байгууллагуудын үйл ажиллагааг байгальд ээлтэй хөгжлийг дэмжсэн хэлбэрээр зохион байгуулж, агаар, орчны бохирдлыг бууруулах, эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй санхүүгийн бүтээгдэхүүний төрөл хүртээмжийг нэмэгдүүлэхэд чиглүүлнэ. Энэ хүрээнд банкаар дамжуулан өрхийг эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцад хамрагдах боломжоор хангах, иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх, байгальд ээлтэй хэрэглээ, үйлдвэрлэл, тогтвортой хөгжлийг дэмжсэн төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэхэд чиглүүлнэ.

Иргэдийг орон сууцжуулах дээрх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан 2025 оны улсын төсвийн төсөлд нийт 93.5 тэрбум төгрөгийг тусгасан бөгөөд 2025 онд орон нутагт 7,282 өрх, Улаанбаатар хотод 6,152 өрх нийт 13,434 орчим өрх орон сууц болон эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцад хамрагдах боломж бүрдэх юм.

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ : МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ, ХҮЛЭЭГДЭЖ БАЙГАА ГҮЙЦЭТГЭЛ

1.1. Макро эдийн засаг

1.1.1.Макро эдийн засгийн өнөөгийн нөхцөл байдал

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн: Нэрлэсэн ДНБ 2024 оны эхний хагас жилд 37.4 их наяд төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 21 хувиар, 2015 оны зэрэгцүүлэх үнээр тооцсон бодит ДНБ 14.4 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 5.6 хувиар тус тус өслөө¹. Эдийн засгийн өсөлтөд хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарууд эерэг хувь нэмэр орууллаа.

Хүснэгт 1. ДНБ-ий өсөлтийн бүтэц, салбаруудаар (хувь)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2020	2021	2022	2023	2024.II
ДНБ	-4.6	1.6	5.0	7.4	5.6
Хөдөө аж ахуй	0.8	-0.8	1.7	-1.3	-3.9
Үйлдвэрлэл	-1.3	-0.6	-1.2	3.2	2.7
Уул уурхай	-1.4	0.1	-2.1	2.6	1.8
Боловсруулах	0.3	-0.1	0.5	0.4	0.4
Цахилгаан, ус	0.0	0.2	0.1	0.1	0.2
Барилга	-0.1	-0.9	0.2	0.1	0.3
Үйлчилгээ	-3.0	1.8	3.2	4.7	4.4
Худалдаа	-1.4	0.6	1.1	0.8	0.8
Тээвэр	-1.0	-0.3	0.4	1.8	1.0
Бусад	-0.6	1.5	1.7	2.1	2.6
Цэвэр татвар	-1.1	1.3	1.4	0.8	2.3

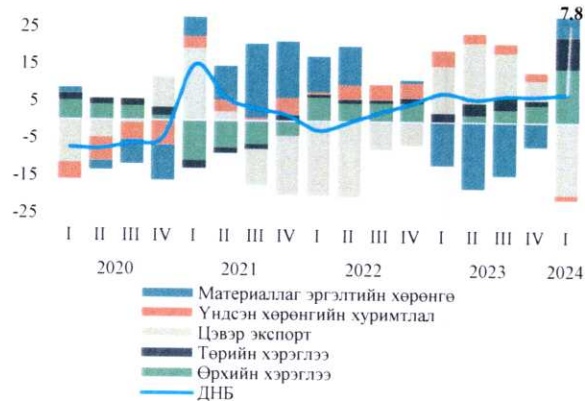
Уул уурхайн салбар 2024 оны эхний хагас жилд өмнөх оны мөн үеэс 15.4 хувиар тэлж, эдийн засгийн өсөлтийн 1.8 нэгж хувийг бүрдүүллээ. Үүнд нүүрс олборлолт 47.6 сая тоннд хүрч өмнөх оны мөн үеэс 35.9 хувиар, төмрийн хүдэр олборлолт 4.6 сая тонн болж 47.2 хувиар тус тус өссөн нь голлон нөлөөлөв. Харин алт олборлолт 17.7 хувиар, газрын тос 13.5 хувиар тус тус буурч, зэсийн баяжмалын үйлдвэрлэл өмнөх оны түвшинд байлаа². Уул уурхайн бүтээгдэхүүний экспортын тээвэр болон бараа, бүтээгдэхүүний импорт өссөнөөр ачаа тээвэр 2024 оны эхний хагас жилд 55.6 сая тоннд хүрч, тээврийн салбарын үйлдвэрлэл 24.7 хувиар тэлэв.

Зураг 1. ДНБ-ий өсөлтийн бүтэц, эрэлтийн бүрэлдэхүүнээр (хувь)

¹ ҮСХ-ноос ДНБ-ий гүйцэтгэлийг улирал бүр олон нийтэд зарладаг. ДНБ-ийг сар бүр тооцож бодлогын шийдвэрт дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор ҮСХ-ноос туршилтын тооцоо хийж байна. Уг туршилтын тооцоогоор эдийн засаг 2024 оны эхний 7 сарын байдлаар өмнөх оны мөн үеэс 5.8 хувиар өссөн байна.

² 2024 оны эхний 7 сарын байдлаар нүүрс олборлолт 55.6 сая тоннд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 38 хувиар, төмрийн хүдэр, баяжмал олборлолт 5,453 мянган тоннд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 44 хувиар, зэсийн баяжмал үйлдвэрлэл 846 мянган тоннд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 2.5 хувиар тус тус өссөн байна. Харин алт олборлолт 6.8 тонн, газрын тос олборлолт 2.5 сая баррельд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 13 болон 14 хувиар тус тус буураад байна.

Инженерийн дэд бүтцийн томоохон бүтээн байгуулалтуудын нөлөөгөөр барилгын салбарын үйлдвэрлэл 19.5 хувиар өсөж, эдийн засгийн өсөлтийн 0.3 нэгж хувийг бүрдүүлэв. Түүнчлэн хүнсний үйлдвэрлэл тэр дундаа ундаа, спирт, усны үйлдвэрлэл нэмэгдэж, боловсруулах салбар 6.3 хувиар өсөхөд голчлон нөлөөлөв. Харин өвөлжилт, хаваржилтын нөхцөл байдал хүндэрсний улмаас мах боловсруулах үйлдвэрлэл 2024 оны эхний хагас жилд өмнөх оны мөн үеэс 22 хувиар буураад байна.

Эх сурвалж: Үндэсний статистикийн хороо

Эрэлт талаас өсөлтийг эдийн засгийн дотоод идэвхжил дэмжиж байна. Засгийн газар тэтгэвэр, тэтгэмж болон төрийн албан хаагчдын цалинг үе шаттай нэмэгдүүлснээр төрийн хэрэглээ 2024 оны эхний хагас жилд 46.9 хувиар өслөө. Өрхийн бодит орлого³ 17.3 хувиар өссөнөөр өрхийн хэрэглээ төсөөллөөс давж 16.9 хувиар өсөв. Эдийн засгийн дотоод үйл ажиллагаа эрчимжин худалдаа, үйлчилгээний салбарын өсөлтийг тэтгэж, бөөний болон жижиглэн худалдааны салбар 6.8 хувиар өсөв. Өрхийн хүнсний бус хэрэглээ 25.7 хувиар нэмэгдсэнээр хүнсний бус бараа, бүтээгдэхүүний импорт 26.0 хувиар, хүнсний бус бүтээгдэхүүний дотоод худалдаа 16 хувиар өргөжин худалдааны салбарын нийт борлуулалтыг нэмэгдүүллээ. Түүнчлэн мэдээлэл, харилцаа холбооны салбар 17.4 хувиар, үйлчилгээний бусад салбарууд 7.1 хувиар өсөхөд эерэг нөлөө үзүүлсэн байна.

Том малын зүй бус хорогдол 2024 оны эхний хагас жилд 8.1 сая толгойд хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 4.2 сая толгойгоор өндөр байв. Улмаар хөдөө аж ахуйн салбар 27.6 хувиар агшиж, нийт эдийн засгийн өсөлтийг 3.9 нэгж хувиар буурууллаа.

Инфляц: Улсын жилийн инфляц 2024 оны 7 дугаар сард 5.5 хувь болж, өмнөх оны мөн үеэс 3.7 нэгж хувиар буурлаа. Инфляцын бууралтын 2.4 нэгж хувийг хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа, 0.6 нэгж хувийг хувцас, бөс бараа, гутал, 0.2 нэгж хувийг гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа, 0.2 нэгж хувийг эм, тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ, 0.2 нэгж хувийг зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ, 0.6 нэгж хувийг бусад бараа, үйлчилгээ тус тус бүрдүүлсэн байна.

Импортын инфляцын нийт инфляцад үзүүлэх нөлөө 2023 оноос эхлэн алгуур буурч тогтворжоод байна. Тухайлбал, импортын барааны үнэ 2024 оны 7 дугаар сард 4.1 хувиар өсөж, нийт инфляцын 1.9 нэгж хувь буюу 34.7 хувьтай тэнцэж байна. Худалдааны түнш орнуудын инфляц буурсан болон төгрөгийн гадаад валюттай харьцах ханш тогтвортой хадгалагдсан нь импортын инфляц саарахад голлон нөлөөлөв.

³ ҮСХ өрхийн бодит орлогыг тооцохдоо өрхийн сарын дундаж нэрлэсэн орлогыг 2020 оны зэрэгцүүлэх үнэд шилжүүлж тооцож байна.

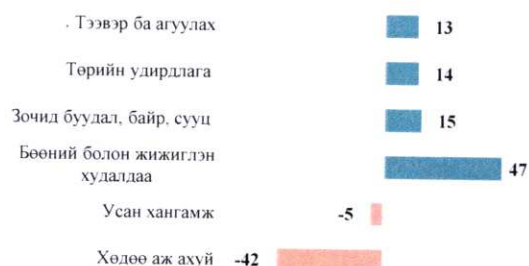
Дотоодын бараа, үйлчилгээний үнэ 2024 оны 7 дугаар сард 6.6 хувиар өсөж, нийт инфляцын 3.6 нэгж хувь буюу 65.3 хувийг бүрдүүллээ. Хүнсний барааны үнэ 2024 оны 7 дугаар сард 5.6 хувиар өссөн нь нийт инфляцын 1.7 нэгж хувийг бүрдүүлэв. Үүнээс дотоодын хүнсний үнийн өсөлт 1.6 нэгж хувийг бүрдүүлж, жилийн 5.5 хувийн өсөлттэй байлаа. Хүнсний үнийн өсөлтийн 85 хувийг талх, гурил, будаа, сүү, өндөг, хүнсний ногооны үнийн өсөлт бүрдүүлж байна. Харин мах, махан бүтээгдэхүүний үнэ өмнөх жилүүдтэй харьцуулахад багаар буюу өмнөх оны мөн үеэс 0.9 хувиар өссөн байна.

Зураг 2. Жилийн инфляц ба зорилтот түвшин (хувь)

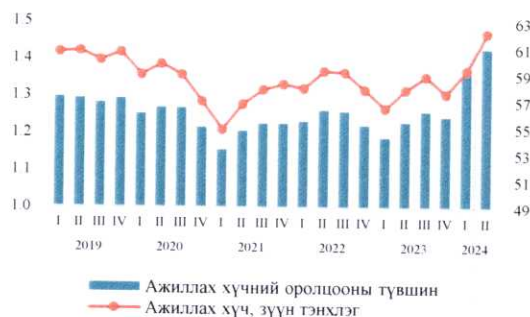

Ажил эрхлэлт, ажилгүйдэл: Хөдөлмөрийн зах зээл эдийн засгийн өсөлтийн нөлөөгөөр сэргэж байна. Ажилчдын тоо 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар өмнөх оны мөн үеэс 68 мянган хүнээр өсөж 1,347 мянга хүнд хүрлээ. Салбараар авч үзвэл худалдаа, үйлчилгээ, зочид буудал, байр орон сууцны салбарын ажилчид өмнөх оны мөн үеэс өссөн үзүүлэлттэй байгаа бол өвөлжилтийн нөхцөл байдал хүндэрсний улмаас хөдөө аж ахуйн салбарын ажилчдын тоо буурсан байна.

Зураг 5. Ажиллагчдын тооны өөрчлөлт, салбараар (мянган хүн)

Зураг 6. Ажиллах хүч (мян.хүн), ажиллах хүчний оролцооны түвшин (хувь)

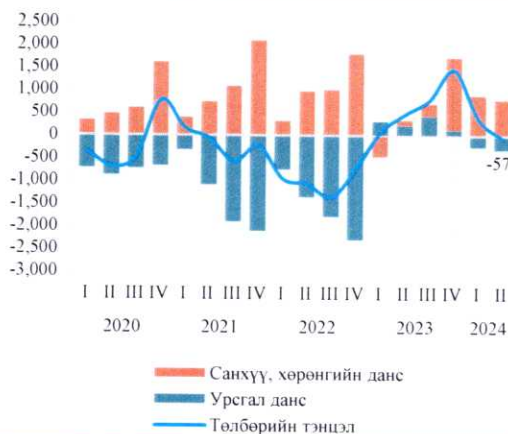

Эх сурвалж: Үндэсний статистикийн хороо

Ажилчдын тоог хүйсээр харвал эхний хагас жилд эрэгтэй ажилчдын тоо өмнөх оны мөн үеэс 44 мянган хүнээр нэмэгдэж 733 мянгад хүрсэн бол эмэгтэй ажилчдын тоо өмнөх оны мөн үеэс 23 мянгаар өсөж 613 мянгад хүрлээ. Нийтийн хоолны үйлчилгээ, төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах салбарын идэвхжил бусад салбараас өндөр байсан нь эрэгтэй ажилчдын тоо эмэгтэй ажилчдаас өндрөөр өсөхөд нөлөөлсөн байна.

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2024 оны 2 дугаар улирлын байдлаар өмнөх оны мөн үеэс 4.3 нэгж хувиар өсөж 62.2 хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин өмнөх оны мөн үеэс 4.1 нэгж хувиар өсөж, 58.6 хувь, ажилгүйдлийн түвшин өмнөх оны мөн үеэс 0.2 нэгжээр өсөж, 5.8 хувьтай байна.

Зураг 7. Төлбөрийн тэнцэл (сая ам.доллар)

Эх сурвалж: Монголбанк

Зураг 8. Гадаад валютын нөөц (сая ам.доллар)

Эх сурвалж: Монголбанк, ЭЗХЯ-ны тооцоолал

Төлбөрийн тэнцэл: Төлбөрийн тэнцэл 2024 оны эхний 6 сард 57 сая ам.долларын алдагдалтай гарлаа. Бараа, үйлчилгээний экспорт өмнөх оноос 0.7 тэрбум ам.доллараар

нэмэгдсэн бол импортын өсөлт 1.2 тэрбум ам.долларт хүрснээр урсгал данс 0.3 тэрбум ам.долларын алдагдалтай гарлаа. Харин шууд хөрөнгө оруулалтын цэвэр орох урсгал нэмэгдэж, гадаад бонд болон худалдааны зээлийн эргэн төлөлттэй холбоотой гадаад валютын гарах урсгал буурснаар санхүүгийн дансны ашиг 0.7 тэрбум ам.долларт хүрч нэмэгдлээ. Засгийн газар 2024 оны 3 дугаар сард Хуралдай бондын үлдэгдэл төлбөрийг бүрэн төлж барагдуулаад байна. Гадаад валютын албан нөөц 2024 оны 7 дугаар сарын эцсийн байдлаар 4.7 тэрбум ам.доллар болж, өмнөх оны мөн үеэс 0.9 тэрбум ам.доллаароор нэмэгдлээ.

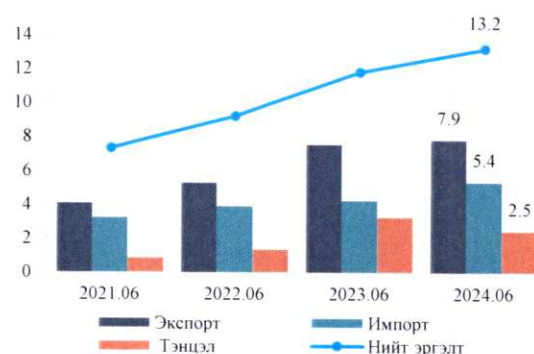
Гадаад худалдаа: Гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 2024 оны эхний 6 сарын байдлаар 13.2 тэрбум ам.долларт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 12.1 хувиар өссөн бол худалдааны тэнцэл 2.5 тэрбум ам.долларын ашигтай гарлаа.

2024 оны эхний 6 сарын байдлаар экспорт 7.9 тэрбум ам.долларт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 4.3 хувиар өслөө. Оюутолгойн гүний уурхайн олборлолт эхэлсэнтэй холбоотойгоор тус компанийн зэсийн баяжмал дахь цэвэр зэсийн агуулга нэмэгдсэн, дэлхийн зах зээл дэх цэвэр зэсийн үнэ өссөн зэргээс шалтгаалан зэсийн баяжмалын экспортын орлого өнгөрсөн оны мөн үеэс 9 хувиар өссөн байна.

БНХАУ-ын уурхайн хяналт шалгалтын улмаас тус улсын коксжих нүүрсний дотоод үйлдвэрлэл буурсан нь коксжих нүүрсний эрэлтийг өдөөж, Монгол Улс энэ оны эхний хагас жилд 40.6 сая тонн нүүрс экспортолж, нүүрсний экспортын орлого өнгөрсөн оны мөн үеэс 7 хувиар нэмэгдлээ. Төмөр замын тээвэр зохион байгуулалт сайжирч, дотоод үйлдвэрлэл нэмэгдсэнээр төмрийн хүдрийн экспортын орлого өнгөрсөн оны мөн үеэс 22 хувиар, дэлхийн зах зээл дэх алтны үнэ өссөнөөс шалтгаалан алтны экспортын орлого өнгөрсөн оны мөн үеэс 5 хувиар тус тус өссөн байна. Түүнчлэн, уул уурхайн бус бүтээгдэхүүний экспортын орлого өнгөрсөн оны мөн үеэс 23 хувиар буурсан ба үүнд нийт нутгийн ихэнх хэсэгт өвөлжилт, хаваржилт хүндэрсэнтэй холбоотойгоор 2024 оны эхний 6 сард өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад махны экспорт 57 хувиар, ноосны экспорт 45 хувиар, арьс ширний экспорт 31 хувиар тус тус буурсан нь голлон нөлөөллөө.

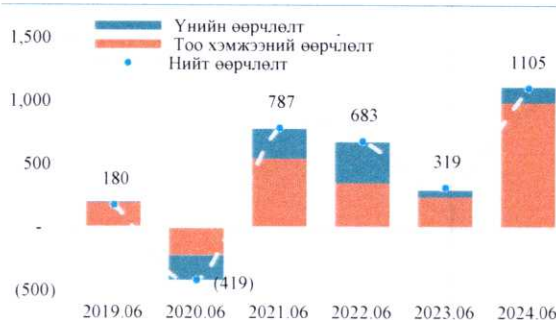
Монгол Улс 2024 оны эхний 6 сарын байдлаар импортоор 5.4 тэрбум ам.долларын бараа, бүтээгдэхүүн худалдан авсан нь өмнөх оны мөн үеэс 25.9 хувь буюу 1.1 тэрбум ам.доллаароор өссөн үзүүлэлт боллоо.

Зураг 9. Гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт (тэрбум ам.доллар)

Эх сурвалж: Гаалийн ерөнхий газар

Зураг 10. Импортын өөрчлөлт (сая ам.доллар)

Эх сурвалж: Гаалийн ерөнхий газар, тооцоолол

Импортын өсөлтийн 10 хувийг үнийн өсөлт, 90 хувийг тоо хэмжээний өсөлт бүрдүүлж байна. Манай улс нь

БНХАУ-аас нийт импортын бараа, бүтээгдэхүүний 36 хувийг худалдан авдаг ба тус улсын хэрэглээний үнийн өсөлт оны эхний хагас жилд 0 хувь байсан нь импортын үнийн өсөлт бага байхад нөлөөллөө. Импортын өсөлтийг барааны бүлгээр авч үзвэл нийт өсөлтийн 10.5 нэгж хувийг машин механик, тоног төхөөрөмж, 7.9 нэгж хувийг хэрэглээний бүтээгдэхүүн, 5.4 нэгж хувийг аж үйлдвэрийн орц тус тус бүрдүүлсэн байна.

Дотоодын эдийн засгийн өсөлт тогтвортой хадгалагдаж, аж ахуй нэгжүүдийн санхүүгийн эх үүсвэр сайжирснаар тоног төхөөрөмжийн импорт өмнөх оны мөн үеэс 42 хувиар өсөж 1.0 тэрбум ам.долларт хүрлээ. Дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, эдийн засгийг төрөлжүүлэх хүрээнд эрчим хүч, хүнс, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн зориулалттай зарим тоног төхөөрөмжийг гаалийн татвараас чөлөөлснөөр тоног төхөөрөмжийн импорт нэмэгдэж, цаашид боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарыг дэмжихээр байна. Мөн уул уурхай болон тээврийн салбарын идэвхжилтэй холбоотойгоор ачааны тээврийн хэрэгслийн импорт 337 сая ам.долларт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 51 хувиар, экскаватор, шанагат ачигчийн импорт 184 сая ам.долларт хүрч 2 дахин, дизелийн түлшний импорт 24 хувиар тус тус өслөө.

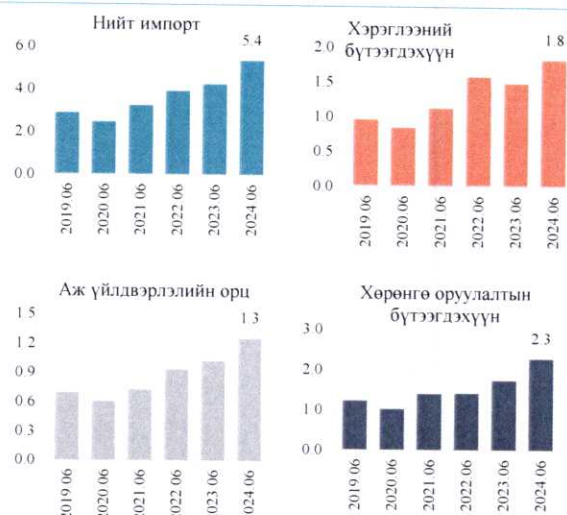
Өрхийн бодит орлого сүүлийн гурван улирал дараалан өсөж, өрхийн хэрэглээ нэмэгдсэнээр хэрэглээний бүтээгдэхүүний импорт өмнөх оны мөн үеэс 22.7 хувиар нэмэгдэж, 1.8 тэрбум ам.долларт хүрлээ.

Иргэдийн зээлийн өсөлт нь удаан эдэлгээтэй хэрэглээний бүтээгдэхүүний эрэлтийг нэмэгдүүлэх хандлагатай байдаг бөгөөд энэ оны эхний улиралд иргэдийн зээл 37.6 хувиар өссөн бол суудлын машины импорт 455 сая ам.долларт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 41 хувиар өссөн байна. Суудлын авто машины импорт өсөж, аймаг, сумдын тэмдэглэлт ойн арга хэмжээтэй холбоотойгоор орон нутаг руу зорчих хөдөлгөөн нэмэгдсэнээр авто бензиний импорт 310 сая ам.долларт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 46 хувиар өслөө.

Макро эдийн засгийн 2024 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэл

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн: Эдийн засгийн өсөлтийг 2024 оны эцэст 5.6 хувь байхаар төсөөлж байна⁴. Салбаруудаар авч үзвэл, Оюутолгойн гүний уурхайн олборлолтын нөлөөгөөр баяжмал дахь зэс болон алтны агуулга нэмэгдэхийн зэрэгцээ нүүрс, төмрийн хүдрийн олборлолт өсөж, уул уурхайн салбарын үйлдвэрлэл нэмэгдэхээр байна. Уул уурхайн салбарын дам нөлөөгөөр ачаа тээвэр өсөлттэй байх бол жуулчдыг татахад чиглэсэн арга хэмжээнүүдийн нөлөөгөөр 2024 оны сүүлийн хагас жилд аялал

Зураг 11. Импорт, хэрэглээний зориулалтаар (тэрбум ам.доллар)

Эх сурвалж: Гаалийн ерөнхий газар

⁴Эдийн засгийн өсөлтийн 2023 оны гүйцэтгэл 2024 оны 8 дугаар сард эцэслэгдэн зарлагдаж, 7.4 хувьд хүрсэнтэй холбоотойгоор эдийн засгийн 2024 оны өсөлтийн төсөөллийг өмнөх төсөөллөөс бага зэрэг буурууллаа.

• жуулчлал, үйлчилгээний салбар өсөх хүлээлттэй байна. Цалин, тэтгэвэр, тэтгэмж нэмэгдсэнээр өрхийн хэрэглээ өсөж, дотоод эдийн засгийн идэвхжил хадгалагдан улмаар худалдаа, үйлчилгээний борлуулалт нэмэгдэн эдийн засгийн өсөлтөд эерэг нөлөө үзүүлэхээр байна. Харин цаг агаарын таагүй нөхцөл байдлын улмаас том малын зүй бус хорогдол 2023 оны түвшнээс давж, хөдөө аж ахуйн салбарын үйлдвэрлэл 2024 онд агшиж, өсөлтийг хязгаарлахаар байна.

Гадаад худалдаа: Гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 2024 оны жилийн эцэст 28.5 тэрбум ам.долларт хүрч, худалдааны тэнцэл 4.9 тэрбум ам.долларын ашигтай гарахаар төсөөлж байна. Оюутолгойн бүлэг ордын нийт нөөцийн 80 гаруй хувь нь газрын гүнд оршдог ба эрдсийн өндөр агуулгатай гүний уурхай ашиглалтад орсонтой холбоотойгоор 2024 онд зэсийн баяжмалын экспорт 1,560 мянган тоннд хүрч нэмэгдэхээр байна. Түүнчлэн, хилийн боомтуудын дэд бүтцийг сайжруулах, тээвэр зохион байгуулалтыг оновчтой хийх, уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн үйл ажиллагааг өргөтгөх зэрэг арга хэмжээнүүдийн үр дүнд нүүрсний экспорт 78 сая тоннд, төмрийн хүдрийн экспорт 8,400 мянган тоннд, газрын тосны экспорт 4,210 мянган баррельд тус тус хүрч, нийт экспортын дүн 16.7 тэрбум ам.долларт хүрэх төлөвтэй байна. Эдийн засгийн өсөлт тогтвортой байж, бизнесийн зээл олголт өсөж байгаагийн нөлөөгөөр уул уурхай, барилга, үйлдвэрлэлийн салбарын тоног төхөөрөмж, материалын импорт өсөхөөр байна. Мөн өрхийн орлого өсөж, хэрэглээний зээл олголт нэмэгдсэнээр хүнс, хэрэглээний бараа, шатахуун зэрэг бүтээгдэхүүний импорт өснө. Нийт импорт 2024 оны эцэст 11.8 тэрбум ам.долларт хүрч өсөх төлөвтэй байна.

Засгийн газраас гадаад валютын нөөцийг нэмэгдүүлэх чиглэлд авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнүүд болон уул уурхайн голлох бүтээгдэхүүнүүдийн экспортын биет хэмжээний өсөлтийн нөлөөгөөр төлбөрийн тэнцэл 2024 онд ашигтай гарахаар хүлээгдэж байна.

Инфляц: Улсын жилийн инфляц 2024 оны эцэст төв банкны зорилтот түвшин болох 6 ± 2 хувийн дээд интервал орчимд байхаар хүлээгдэж байна. Өвөлжилт, хаваржилтын нөхцөл байдал хүндэрч, 2024 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 8.1 сая толгой мал хорогдсон нь махны нийлүүлэлт буурч, үнэ өсөх эрсдэлийг нэмэгдүүллээ. Мөн Тяньжин боомт дээрх чингэлгийн тоо хэвийн үеийнхээс давж 2024 оны 7 дугаар сарын 29-ний өдрийн байдлаар 5,800 орчим байгаа нь импортын барааны нийлүүлэлт тасалдаж, үнэ өсөх эрсдэлийг дагуулж байна.

1.1.2. Макро эдийн засгийн 2025 оны чиг хандлага, төсөөлөл

Дэлхийн эдийн засгийн нөхцөл байдал

Сүүлийн жилүүдэд тохиосон цар тахал, геополитикийн тогтворгүй байдал, тэдгээрээс үүдэлтэй тээвэр, логистикийн саатал, үнийн өсөлт болон мөнгөний хатуу бодлогын нөлөө үргэлжилсэн ч ажил эрхлэлт, өрхийн орлогын өсөлт нийт эрэлтийг дэмжсэнээр дэлхийн эдийн засаг 2023 онд 3.3 хувиар өслөө. Дэлхийн эдийн засгийн өсөлт 2024 онд 3.2 хувь, 2025 онд 3.3 хувь орчимд тогтвортой хадгалагдана гэж Олон улсын валютын сан (ОУВС) тооцоолж байна. Дэлхий нийтэд инфляцын түвшин аажмаар буурах хандлага ажиглагдаж байгаа нь мөнгөний бодлогын төлөвийг сулруулах

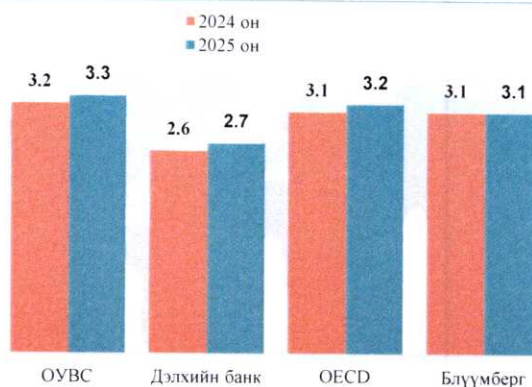
орон зайг бий болгож, эдийн засгийн идэвхжилийг дэмжихээр байна. Гэсэн хэдий ч геополитикийн тогтворгүй нөхцөл байдал хурцдах, голлох эдийн засгуудын өсөлт удаашрах, инфляц төсөөллөөс удаан хугацаанд өндөр түвшинд хадгалагдах зэрэг эрсдэлүүд дэлхийн эдийн засгийн төлөвийг муутгаж болзошгүй хэвээр байна.

БНХАУ: БНХАУ-ын эдийн засаг 2024 оны эхний хагас жилд 5.0 хувиар өслөө. Энэ оны эхний улирлын хувийн хэрэглээ болон экспортын гүйцэтгэл төсөөллөөс сайн байсантай холбоотойгоор ОУВС тус улсын эдийн засгийн өсөлтийн 2024 оны төсөөллийг 5.0 хувь, 2025 оны төсөөллийг 4.5 хувь болгож, өмнөх төсөөллөөс тус бүр 0.4 нэгж хувиар нэмэгдүүлээд байна. Гэсэн хэдий ч 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар үл хөдлөх хөрөнгийн хөрөнгө оруулалт 10.1 хувиар, борлуулалт 25.0 хувиар тус тус буурч, салбарын уналт үргэлжилсэн хэвээр байгаа нь худалдааны эргэлт болон дэлхийн зах зээл дээрх түүхий эдийн эрэлт, үнэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй байна. Цаашид тус улс эдийн засгийг дэмжихэд чиглэсэн бодлогын арга хэмжээний цар хүрээг хэрхэн тэлэх нь эдийн засгийн төлөвийг тодорхойлохоор байна.

ОХУ: ОХУ-ын эдийн засаг 2024 оны эхний улиралд 5.4 хувиар өссөн байна. Эдийн засгийн өсөлтөд Украинд болж буй дайнтай холбоотой цэрэг армийн зардлын өсөлтөөс шалтгаалсан төсвийн тэлэлт голлон нөлөөллөө. Цаашид дайнтай холбоотойгоор ОХУ-ын эдийн засагт тогтворгүй байдал үргэлжлэх төлөвтэй байна. Тус улсын эдийн засгийн өсөлт 2024 онд 3.2 хувь, 2025 онд 1.5 хувь орчимд байна гэж ОУВС тооцоолж байна.

АНУ: Хувийн хэрэглээ, хөрөнгө оруулалтын өсөлтийн нөлөөгөөр АНУ-ын эдийн засгийн өсөлт 2024 оны 2 дугаар улиралд 2.8 хувьд хүрч эрчимжлээ. 2022 оны 6 дугаар сард 9.1 хувьд хүрээд байсан инфляц 2024 оны 6 дугаар сард 3 хувь болж буурч, үнийн өсөлт саарах хандлага ажиглагдаж байгаа нь бодлогын хүү буурах хүлээлтийг нэмэгдүүлж байна. Тус улсын эдийн засаг 2024 онд 2.6 хувиар өсөх бол 2025 онд хөдөлмөрийн зах зээлийн халалт намжиж, хэрэглээний өсөлт саарах нөлөөгөөр эдийн засгийн өсөлт 1.9 хувьд хүрч саарна гэж ОУВС тооцоолж байна.

Зураг 12. Дэлхийн эдийн засгийн өсөлтийн төсөөлөл⁵ (хувь)

Эх сурвалж: Дэлхийн эдийн засгийн төлөвийн тайлангууд, Блүүмберг терминал

⁵ 2024 оны 8 дугаар сарын байдлаар

Евро бүс: Инфляцыг хязгаарлахаар хэрэгжүүлж буй мөнгөний хатуу бодлогын нөлөөгөөр хөрөнгө оруулалт, санхүүгийн зах зээлийн үйл ажиллагаа суларч, евро бүсийн эдийн засгийн өсөлт 2023 онд хүлээлтээс доогуур буюу 0.4 хувь байлаа. Инфляцын дарамт буурсантай холбоотойгоор Европын төв банк бодлогын хүүг 2024 оны 6 дугаар сард 2019 оноос хойш анх удаа бууруулаад байна. Мөнгөний бодлогын нөлөөгөөр тус бүсийн эдийн засаг 2024 онд 0.9 хувиар өсөх бол хэрэглээ болон хөрөнгө оруулалтын өсөлтийн нөлөөгөөр өсөлт 2025 онд 1.5 хувьд хүрч нэмэгдэнэ гэж ОУВС тооцоолж байна.

Түүхий эдийн зах зээлийн хандлага

Зэс: Лондоны металлын бирж дэх цэвэр зэсийн 2024 оны эхний хагас жилийн дундаж үнэ 9,094 ам.доллар болж, өмнөх оны эцсээс 8 хувиар өссөн байна. Дэлхийн томоохон зэсийн ил уурхайнуудын нэг болох “Кобре Панам” хаагдсан, “Англо Американ” компани зардлаа танаж, зэсийн үйлдвэрлэлээ бууруулахаа мэдэгдсэн нь богино хугацаанд нийлүүлэлтийн тодорхой бус байдлыг нэмэгдүүлж, үнэ өсөхөд нөлөөлж байна. Сэргээгдэх эрчим хүч, цахилгаан автомашины үйлдвэрлэлийн өсөлтийн нөлөөгөөр зэсийн эрэлт дунд хугацаанд нэмэгдэх төлөвтэй байна. Олон улсын шинжээчдийн таамаглалаар зэсийн дундаж үнэ 2024 онд 9,500 ам.доллар, 2025 онд 10,000 ам.долларт хүрэхээр байна.

Зураг 13. Зэсийн үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл
(ам.доллар/тонн)

Зураг 14. Алтны үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл
(ам.доллар/трой унц)

Эх сурвалж: Блүүмберг терминал

Алт: Алтны 2024 оны эхний хагас жилийн дундаж үнэ 2,206 ам.доллар болж, өмнөх оны эцсээс 8 хувиар өслөө. Геополитикийн хурцадмал байдал, дэлхийн эдийн засгийн тогтворгүй байдал нэмэгдэж байгаа нь алтны эрэлт болон үнэ өсөхөд нөлөөлж байна. Дэлхийн банкны үзэж байгаагаар дунд хугацаанд дэлхийн эдийн засаг тогтворжиж, алтны эрэлт бага зэрэг сулрах хүлээлттэй байна. Олон улсын шинжээчдийн таамаглалаар алтны дундаж үнэ 2024 онд 2,200 ам.долларт, 2025 онд 1,850 ам.долларт хүрэхээр байна.

Төмрийн хүдэр: Төмрийн хүдрийн (62 хувийн агууламжтай) 2024 оны эхний хагас жилийн дундаж үнэ 118 ам.доллар болж, өмнөх оны эцсээс 15 хувиар буурсан байна. БНХАУ-ын үл хөдлөх хөрөнгийн салбар сул хэвээр байгаа, Австрали улс шинэ уурхайн бүтээн байгуулалтын төслүүдийг эрчимжүүлж, Бразил улс нийлүүлэлтээ жил бүр 6 хувиар нэмэгдүүлэхээ зарласан нь үнэ буурахад голлон нөлөөллөө. Олон улсын

шинжээчдийн таамаглалаар төмрийн хүдрийн дундаж үнэ 2024 онд 120 ам.доллар, 2025 онд 100 ам.долларт хүрэхээр байна.

Зураг 15. Төмрийн хүдрийн үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл (ам.доллар/тонн)

Зураг 16. Нүүрсний үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл (ам.доллар/тонн)

Эх сурвалж: Блүүмберг терминал

Коксжих нүүрс: Сингапурын бирж дээрх Австралийн сайн чанарын коксжих нүүрсний 2024 оны эхний хагас жилийн дундаж үнэ 278 ам.долларт хүрч, өмнөх оны эцсээс 19 хувиар буурсан байна. Байгалийн гамшигт үзэгдлээс шалтгаалан саатаад байсан Австралийн коксжих нүүрсний олборлолт хэвийн болж, нийлүүлэлт тогтворжсон нь үнэ буурахад голлон нөлөөллөө. БНХАУ коксжих нүүрсний татварыг сэргээсэн нь эрэлтийг бууруулахаар байна. Олон улсын шинжээчдийн таамаглалаар дундаж үнэ 2024 онд 250 ам.доллар, 2025 онд 215 ам.долларт хүрэхээр байна.

Газрын тос: Брент төрлийн газрын тосны 2024 оны эхний хагас жилийн дундаж үнэ 82 ам.долларт хүрч, өмнөх оны эцсээс 6 хувиар өслөө. ОПЕК-ийн орнууд өнгөрсөн оны 6 дугаар сард 2024 онд олборлох газрын тосны хэмжээг бууруулахаар шийдвэрлэснээс гадна нефть, газрын тосны олборлолтын 35 орчим хувийг бүрдүүлдэг Ойрх дорнод дахь мөргөлдөөн нь газрын тосны нийлүүлэлтийн тогтворгүй байдлыг бий болгож, үнэ өсөж байна. Түүнчлэн, алт болон газрын тосны томоохон хэрэглэгч Энэтхэг улсын эдийн засгийн идэвхжил газрын тосны эрэлтийг нэмэгдүүлэх төлөвтэй байна. Олон улсын шинжээчдийн таамаглалаар дундаж үнэ 2024 онд 85 ам.доллар, 2025 онд 80 ам.долларт хүрэхээр байна.

Зураг 17. Газрын тосны үнийн хөдөлгөөн, төсөөлөл (ам.доллар/баррель)

Эх сурвалж: Блүүмберг терминал

Монгол Улсын макро эдийн засгийн 2025 оны төсөөлөл

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн: Эдийн засгийн өсөлт 2025 онд уул уурхай, боловсруулах үйлдвэрлэл, хөдөө аж ахуй, үйлчилгээ зэрэг салбаруудын өсөлттэй холбоотойгоор өмнөх оноос эрчимжиж, 8 орчим хувьд хүрэхээр төсөөлж байна. Тухайлбал, Оюутолгойн гүний уурхайгаас олборлох зэсийн баяжмалын үйлдвэрлэл

• болон баяжмал дахь зэс, алтны агуулга нэмэгдсэнээр уул уурхайн салбар 2025 оны эдийн засгийн өсөлтийн гуравны нэгийг бүрдүүлж, экспортын орлого нэмэгдэн өсөлтийг дэмжих хүлээлттэй байна. Уул уурхайн бус салбарын өсөлтийг 2025 онд 6.7 орчим хувь байхаар төсөөлж байна. Хөдөө аж ахуйн салбарт бодлогын шинэчлэлийг хэрэгжүүлж, өвөлжилт, хаваржилт хэвийн үргэлжлэх нөхцөлд хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл 2025 онд мөн өсөхөөр байна. Түүнчлэн хувийн секторыг дэмжих замаар хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх бодлого хэрэгжүүлснээр иргэдийн цалингийн орлого сайжран эдийн засгийн дотоод идэвхжилийг хөшүүрэгдэж, худалдаа, үйлчилгээний борлуулалт хадгалагдан, эдийн засгийн өсөлтөд эергээр нөлөөлөх төлөвтэй байна.

Хөгжлийн бодлогын баримт бичигт туссан төсөл, арга хэмжээ болон салбаруудын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж, эдийн засгийн өсөлтийг тогтвортой хадгалахаар зорьж байна. Тухайлбал, эрчим хүчний салбарт либералчлалыг хэрэгжүүлж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлснээр эрчим хүчний салбарын үйлдвэрлэлийн боломжит хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, эдийн засгийн багтаамжийг тэлнэ. Салбаруудын үйлдвэрлэлд шинжлэх ухааны ололт, технологийн дэвшил, инновацыг дэмжих, тоног төхөөрөмжийн татвар, тарифыг хөнгөлөх бодлого хэрэгжүүлж, хөдөө аж ахуй, боловсруулах, уул уурхай гэх мэт салбаруудад эерэг нөлөө үзүүлнэ. Мөн хөрш орнуудтай чөлөөт худалдааны хэлэлцээр хийн гадаад эрэлтийг тэлснээр аж үйлдвэр, боловсруулах салбарыг дэмжинэ. Түүнчлэн, гадаад жуулчдын тоо, аялал жуулчлалын орлогыг нэмэгдүүлэх чиглэлд хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд худалдаа, үйлчилгээний салбар болон бусад салбаруудын идэвхжилд эергээр нөлөөлнө.

Гадаад худалдаа: Гадаад худалдаа эрчимжиж, 2025 онд нийт бараа эргэлт 32.8 тэрбум ам.долларт хүрч, худалдааны тэнцэл 4.9 тэрбум ам долларын ашигтай гарахаар төсөөлж байна. Оюутолгойн зэсийн баяжмал дахь цэвэр зэс, алтны агуулга нэмэгдэж, Тавантолгойн бүлэг ордын нүүрс баяжуулах үйлдвэр ашиглалтад орсноор нүүрсний экспортод эзлэх чанар сайтай баяжуулсан нүүрсний хэмжээ нэмэгдэхээр байна. Түүнчлэн Монгол Улсын Засгийн газраас экспортын зах зээлийг өргөжүүлэх, хилийн боомтуудын дэд бүтцийг нэмэгдүүлж, ачаа нэвтрүүлэх процессыг хөнгөвчлөх зэрэг арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлснээр нийт экспортын дүн 2025 онд 18.9 тэрбум ам.долларт хүрэхээр байна. Эдийн засгийн өсөлт тогтвортой хадгалагдаж, үйлдвэрлэлийн завсрын хэрэглээнд ашиглагдах бүтээгдэхүүний импорт нэмэгдэнэ. Мөн эдийн засгийг тэлэх томоохон төслүүдийн бүтээн байгуулалтын ажил эрчимжиж, шинээр том төсөл эхлүүлснээр тоног төхөөрөмж, барилгын материалын импорт өснө. Ингэснээр 2025 онд нийт импорт 13.9 тэрбум ам.долларт хүрч, 18 хувиар өсөхөөр төсөөлж байна. Мөн бараа, бүтээгдэхүүнийг импортлохтой холбоотой бүртгэлийг автоматжуулж, боомтын нэвтрүүлэх хүчин чадлыг өргөжүүлж, нэг боомт дээр төвлөрсөн ачааллыг бууруулснаар импортын барааны эргэлтийн хурд нэмэгдэхээр хүлээгдэж байна.

Инфляц: Засгийн газраас дотоодын хүнсний инфляцыг бууруулах хүрээнд хөдөө аж ахуйн салбарт цогц шинэчлэл хийж, хөдөө аж ахуйн тоног төхөөрөмжийг импортын тарифаас чөлөөлөн, үйлдвэрлэл, технологийг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж, дотоодын хүнсний нийлүүлэлт, худалдааны сүлжээг сайжруулах чиглэлд арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ.

Мөн Засгийн газраас гадаад валютын улсын нөөцийг нэмэгдүүлэхэд авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнүүдийн үр дүнд экспортын орлого нэмэгдэж, гадаад валютын улсын нөөц нэмэгдсэнээр төгрөгийн ханш тогтвортой байхаар байна. Иймд импортын гаралтай инфляцын буурах хандлага хэвээр хадгалагдах төлөвтэй байна.

Түүнчлэн эрчим хүчний найдвартай байдал, хөрөнгө оруулалт ба үйлдвэрлэлийн боломжит хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх хүрээнд эрчим хүчний салбарын либералчлалыг эхлүүлэн, тарифын шинэчлэл хийж, бүтцийн өөрчлөлтийн бодлогыг хэрэгжүүлнэ. Эрчим хүчний тариф өсөх нөлөөгөөр 2025 онд инфляц бага зэрэг өсөж, суурь үеийн нөлөө 1 жил хадгалагдахаар байна.

Эдгээр бодлого, арга хэмжээний үр дүнд инфляц 2025 оны эцэст 6.0 хувь орчимд байхаар төсөөлж байна.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ : ТӨСӨВ, САНХҮҮГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ, ХҮЛЭЭГДЭЖ БАЙГАА ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1. Монгол Улсын 2024 оны нэгдсэн төсөв

Нэгдсэн төсвийн нийт орлого 2024 оны эхний 7 сарын гүйцэтгэлээр өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 36.5 хувиар өсөж 17,649.5 тэрбум төгрөгт, нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүн 37.8 хувиар өсөж 15,261.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 2. Нэгдсэн төсвийн 2024 оны эхний 7 сарын гүйцэтгэлийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулсан харьцуулалт (тэрбум төгрөг)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2023.7 гүйц.	2024.7 гүйц.	ӨСӨЛТИЙН ХУВЬ
НИЙТ ОРЛОГО	12,929.0	17,649.5	36.5%
ТӨСВИЙН ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ОРЛОГО	12,439.1	16,835.1	35.3%
НИЙТ ЗАРЛАГА	11,079.0	15,261.7	37.8%
Урсгал зарлага	9,025.2	12,124.5	34.3%
Хөрөнгийн зарлага	2,000.1	2,890.3	44.5%
Эргэж төлөгдөх цэвэр зээл	53.7	246.9	359.8%
ТӨСВИЙН ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ТЭНЦЭЛ	1,360.1	1,573.4	15.7%

2.1.1. Төсвийн орлогын гүйцэтгэл, хүлээгдэж байгаа гүйцэтгэл

Монгол Улсын Засгийн газар сүүлийн жилүүдэд эдийн засгийг идэвхжүүлэх, экспортыг дэмжих, иргэдийн орлогыг хамгаалах, төрийн өмчийн хуулийн этгээдийн засаглал, ил тод байдлыг сайжруулах чиглэлээр шат дараалсан бодлогын арга хэмжээг амжилттай авч хэрэгжүүлж байна.

Эдгээр арга хэмжээний үр дүнд 2020 онд 4.6 хувиар агшаад байсан эдийн засаг 2023 онд 7.4 хувийн өсөлттэй гарсан. Нүүрсний экспорт 2021 онд 16 сая тонн болж буураад байсан бол 2023 онд 69.6 сая тоннд хүрч түүхэн дээд амжилт тогтоосон. Ингэснээр төсвийн орлогын төлөвлөгөө сүүлийн 4 жил тасралтгүй давж биеллээ..

Хүснэгт 3. 2024 оны эхний 7 сарын нэгдсэн төсвийн орлогын гүйцэтгэл (тэрбум төгрөг)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2023.07 ГҮЙЦ	2024.07 ГҮЙЦ	ЗӨРҮҮ
Нийт орлого	12,929.0	17,649.5	4,720.5
Тогтворжуулалтын сан	490.0	245.3	-244.7
Ирээдүйн өв сан	0.0	569.1	569.1
Тэнцвэржүүлсэн орлого	12,439.1	16,835.1	4,396.1
Татварын орлого	11,599.3	15,800.7	4,201.4
Татварын бус орлого	839.8	1,034.4	194.6

Эдийн засаг өсөж, гадаад худалдааны эргэлт сайжирч, уул уурхай, тээвэр болон үйлчилгээний салбарын орлого өссөн нь төсвийн орлого ийнхүү нэмэгдэхэд гол нөлөө

үзүүлсэн байна. Нэгдсэн төсвийн нийт орлого 2024 оны эхний 7 сарын байдлаар 17,649.5 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 4,720.5 тэрбум төгрөгөөр буюу 36.5 хувиар өссөн байна. Үүнд, нүүрсний экспорт энэ оны эхний 7 сарын байдлаар 47.5 сая тоннд хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 12.1 сая тонноор буюу 34.2 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

Монгол Улсын 2024 оны нэгдсэн төсвийн орлого 30,639.5 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны гүйцэтгэлээс 6,252.5 тэрбум төгрөгөөр, тэнцвэржүүлсэн орлого 28,872.5 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны гүйцэтгэлээс 5,577.6 тэрбум төгрөгөөр тус тус нэмэгдэхээр хүлээгдэж байна.

Засгийн газар худалдааны эргэлт, экспортын хэмжээг нэмэгдүүлэх, тогтвортой байлгах бодлогын арга хэмжээг үргэлжлүүлэн авч хэрэгжүүлснээр хилийн боомтын нэвтрэх чадварыг сайжруулах, хилээр нэвтрүүлэх тээврийн хэрэгслийн тоог нэмэгдүүлнэ. Ингэснээр нүүрсний экспортын хэмжээг 78.1 сая тоннд хүрэхээр тооцож байна.

2.1.2. Төсвийн зарлагын гүйцэтгэл, хүлээгдэж байгаа гүйцэтгэл

Төсвийн нийт урсгал зардал 2024 онд 22.4 их наяд төгрөгт хүрэхээр байгаа бөгөөд үүний 59.4 хувийг төрөөс иргэдэд олгодог тэтгэвэр, тэтгэмж, халамж, хүүхдийн мөнгө, болон хуульд заасны дагуу тарифаар гүйцэтгэлд үндэслэн санхүүждэг эрүүл мэнд, боловсролын салбарын цалин хөлс, 16.9 хувийг төсвийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагаатай холбоотой зардал, 14.4 хувийг бусад салбарын цалин хөлс нэмэгдэл, урамшууллын зардал, 5.3 хувийг гадаад, дотоод зээлийн хүүгийн төлбөр 4.0 хувийг төрөөс иргэн, аж ахуй нэгжид олгох хөнгөлөлт татаас тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт 4. 2024 оны эхний 7 сарын нэгдсэн төсвийн урсгал зарлагын гүйцэтгэл (тэрбум төгрөг)

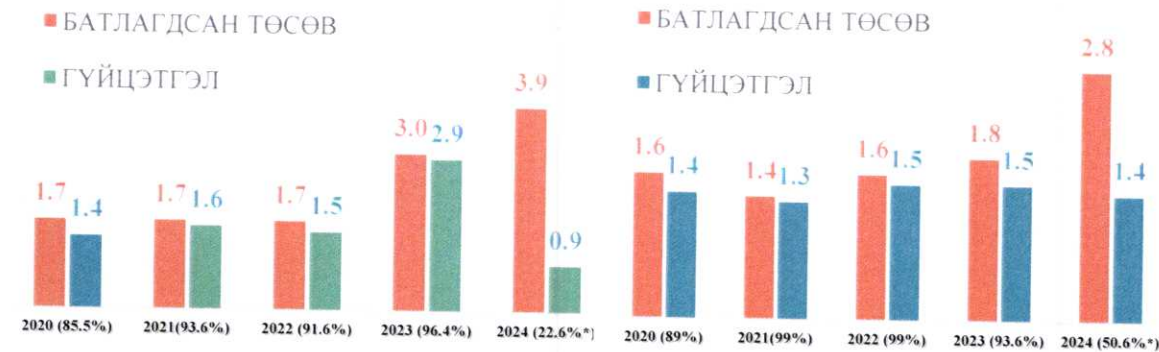
ҮЗҮҮЛЭЛТ	2023.07 ГҮЙЦ	2024.07 ГҮЙЦ	ЗӨРҮҮ
Нийт урсгал зарлага	9,025.2	12,124.5	3,099.3
Бараа, ажил үйлчилгээний зардал	2,391.3	4,838.3	2,447.0
<i>Үүнээс Цалин хөлс</i>	<i>1,155.8</i>	<i>2,941.9</i>	<i>1,786.1</i>
Хүү	725.6	808.1	82.5
Татаас	292.8	439.9	147.1
Урсгал шилжүүлэг	5,615.4	6,038.2	422.8

Нэгдсэн төсвийн урсгал зарлага 2024 оны эхний 7 сарын байдлаар 12,124.5 тэрбум төгрөгийн гүйцэтгэлтэй гарсан бөгөөд энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 3,099.3 тэрбум төгрөгөөр буюу 34.3 хувиар өссөн байна. Үүнд, Монгол Улсын Засгийн газраас нийт төрийн албан хаагчдын цалинг 2023 оны 7 дугаар сарын 1-ээс дунджаар 40.0 хувиар, 2024 оны 4 дүгээр сарын 1-ээс төрийн үйлчилгээний албан хаагчдын цалинг 20.0 хувиар, бусад төрийн албан хаагчдын цалинг 10.0 хувиар нэмэгдүүлсэн, мөн Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр тогтооход баримтлах итгэлцүүрийг 2023 онд шинэчилснээр тэтгэврийн зөрүүг бууруулж, тэтгэврийн зөрүүг бууруулсан сууриас тэтгэврийг 2023 оны 7 дугаар сараас 10 хувь, 2024 оны 4 дүгээр сараас 100.0 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлсэн нь голлон нөлөөлжээ.

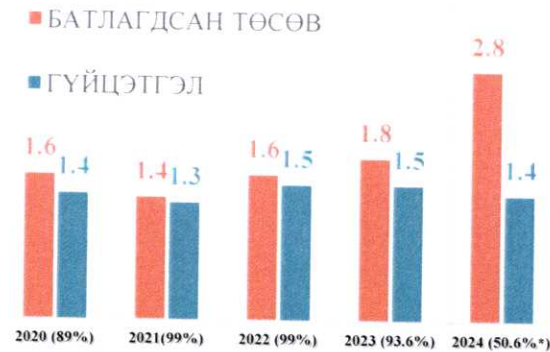
2.1.3. Улсын төсөв, гадаад зээл, тусламжийн хөрөнгө оруулалтын гүйцэтгэл

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2020-2023 онд нийтдээ 8.0 их наяд төгрөгийн санхүүжилт батлагдаж, давхардсан тоогоор 6016 төсөл, арга хэмжээг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлж, 7.4 их наяд төгрөгийн санхүүжилт олгосон бол 2024 оны төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 3.8 их наяд төгрөгийн санхүүжилт бүхий 1320 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлж байна.

Зураг 18. Улсын төсвийн 2020-2024 оны хөрөнгө оруулалт, гүйцэтгэл (их наяд төгрөг)

Зураг 19. Гадаад зээл, тусламжийн ашиглалт (их наяд төгрөг)

Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулиар улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 1320 төсөл, арга хэмжээнд 3,828.6 тэрбум төгрөг батлагдаж, 2024 оны 08 дугаар сарын байдлаар санхүүжилтийн гүйцэтгэл 23 хувь буюу 872.6 тэрбум төгрөг, гадаад зээл, тусламжаар 130 төсөл, арга хэмжээнд 2,767.0 тэрбум төгрөг батлагдаж санхүүжилтийн гүйцэтгэл 51 хувь буюу 1,418.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт тус тус олгосон байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон гадаад зээл, тусламжийн санхүүжилтээр 2024 онд барилга, байгууламжийн нийт 1126 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж байна. Үүнээс улсын төсвөөр 1020, гадаад зээл, тусламжаар 106 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж байна.

Зураг 20. Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж буй барилга, байгууламжийн төсөл, арга хэмжээ

2.2. Нэгдсэн төсвийн төсөл

2.2.1. Татварын бодлогын чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Нэг. Бүсчилсэн хөгжлийн зорилттой уялдсан татварын бодлого хэрэгжүүлнэ

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөртэй уялдуулан бүсүүдийг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх татварын ялгаатай бодлогыг ирэх оноос эхлэн хэрэгжүүлж эхэлнэ. Энэ хүрээнд нийт 20 төрлийн татварыг бүсийн онцлогоос хамааран ялгаатай тогтоох боломж бүрдэж, бүс орон нутаг бие даан эдийн засгийн бодлогоо хэрэгжүүлж бизнес, хөрөнгө оруулалт татах, хоорондоо өрсөлдөх боломжийг бүрдүүлсэн.

Бүсчилсэн хөгжлийн томоохон бүтээн байгуулалтын ажлыг зөвхөн улсын төсвийн эх үүсвэрээр хийх боломжгүй тул татварын бодлогоор хувийн хэвшлийг урамшуулан идэвхжүүлэх нь зүйтэй байна. Иймд бүсийн тэргүүлэх чиглэлд нийцсэн томоохон төсөл, арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалт хийхийг сэдэлжүүлсэн, урамшуулсан татварын багц дэмжлэгийг үзүүлэх болно.

Тухайлбал, хувийн хэвслээс бүсчилсэн хөгжлийн зорилтод нийцсэн томоохон хөрөнгө оруулалт хийхийг урамшуулж төслийн бүтээн байгуулалтын шатанд мөнгөн хөрөнгийн томоохон ачаалал болдог барилгын материал, тоног төхөөрөмжийн импортын гаалийн татварыг чөлөөлж, НӨАТ төлөх хугацааг 4 жилээр хойшлуулна. Мөн төслийн бүтээн байгуулалт хийгдсэний дараа үл хөдлөх эд хөрөнгийн татварыг 0 хувь хүртэл бууруулах боломжийг бүрдүүлэх, орлого олж эхэлсэн эхний 5 жилд төлсөн орлогын татварын 90 хувийг буцаан олгон 1 хувийн татварын ачаалалтай болгох зэргээр татварын цогц дэмжлэг үзүүлнэ.

Хоёр. Боловсруулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн импортын гаалийн татварыг хөнгөлж, нэмүү өртөг шингээн үйлдвэрлэл эрхэлдэг бүх аж ахуйн нэгжүүдийг дэмжинэ

Өнгөрсөн 30 жилийн хугацаанд Монгол Улс нүүрс, зэсийн баяжмал зэрэг уул уурхайн бүтээгдэхүүн, мал, амьтны гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүнийг экспортолж, бэлэн бараа бүтээгдэхүүнийг импортолсоор ирсэн билээ.

"Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд Засгийн газраас 2030 он гэхэд боловсруулах салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэлхийн брэндийн түвшинд хөгжүүлэн, боловсруулсан бүтээгдэхүүний экспортын хэмжээ нэмэгдүүлэх зорилт тавин ажиллаж байгаа ба өнгөрсөн жилүүдэд хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд боловсруулах үйлдвэрлэлийг түлхүү дэмжиж байсан. Цаашид эдийн засгаа төрөлжүүлэх, солонгоруулах алхмуудыг хийж, бүх төрлийн боловсруулах үйлдвэрлэлийг эрчимтэй хөгжүүлэн импортыг орлох, экспортыг нэмэгдүүлэх бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг татварын бодлогоор дэмжих байна.

Иймд Шинэ сэргэлтийн бодлогын Аж үйлдвэржилтийн сэргэлтийн зорилтын хүрээнд ирэх оноос бүх төрлийн боловсруулах үйлдвэрүүдийг салбар харгалзахгүйгээр

дэмжин тэдгээрийн мөнгөн хөрөнгийн урсгалд томоохон ачаалал үзүүлдэг тоног төхөөрөмжийн импортын гаалийн татварыг 100 хувь хөнгөлнө.

Гурав. Газрын тосны бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтөөс сэргийлэх, нийлүүлэлтийн тогтвортой байдлыг хангана

Засгийн газар өнгөрсөн хугацаанд автобензин, дизель түлшний үнийн огцом хэлбэлзлээс урьдчилан сэргийлэх, нийлүүлэлтийн тогтвортой байдлыг хангах чиглэлээр шат дараатай олон арга хэмжээ авч хэрэгжүүлж ирсэн.

Дээрх ажлын хүрээнд зарим төрлийн газрын тосны бүтээгдэхүүний гаалийн болон онцгой албан татварыг 2025 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрийг хүртэл "0" хувь байхаар тогтоод байгаа билээ. Цаашид үнийн өсөлтөөс сэргийлэх, газрын тосны бүтээгдэхүүний нийлүүлэлт, хангамжийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор энэхүү арга хэмжээг 2025 онд үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

Ингэснээр бараа, бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтөөс сэргийлэх, уул уурхай, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл, бүтээн байгуулалт зэрэгт шаардлагатай газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийг тогтвортой байлгахад чухал ач холбогдолтой.

2.2.2. Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн нийт орлого

Монгол Улсын Засгийн газар 2025 онд хөгжлийн төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, худалдааны эргэлт, экспортыг дэмжих, татварын бүртгэл, хамрагдалтыг сайжруулах зэрэг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж, нэгдсэн төсвийн нийт орлогыг 36.8 их наяд төгрөгт хүрнэ гэж тооцлоо. Энэ нь 2024 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлтэй харьцуулахад 6.2 их наяд төгрөг буюу 20.2 хувиар өсөхөөр байна. Ирэх онд Төсвийн тогтворжуулалтын санд 608.9 тэрбум төгрөг, Ирээдүйн өв санд 1,849.7 тэрбум төгрөг, Хуримтлалын санд 507.1 тэрбум төгрөгийг тус тус төвлөрүүлнэ.

Хүснэгт 5. 2025 оны нэгдсэн төсвийн нийт орлого (тэрбум төгрөг)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2023	2024 ХБГ	2025 ТӨС	ЗӨРҮҮ
Нийт орлого ба тусламжийн дүн	24,387.1	30,639.5	36,828.9	6,189.4
Тогтворжуулалтын сан	675.9	478.6	608.9	130.3
Ирээдүйн өв сан	416.2	789.0	1,849.7	1,060.7
Хуримтлалын сан	0.0	499.5	507.1	7.6
Төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн	23,294.9	28,872.5	33,863.2	4,990.7

Төсвийн тогтворжуулалтын сангийн орлого

Ирэх онд зэс, нүүрсний экспортоос төсөвт төвлөрөх орлогын хэмжээ нэгдсэн төсвийн нийт орлогын гурваас дээш хувийг бүрдүүлэхээр байгаа тул Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.2-т заасны дагуу эдгээр бүтээгдэхүүнийг “гол нэр төрлийн эрдэс баялаг” гэж тодорхойлж, тэдгээрийн тэнцвэржүүлсэн үнийг тус хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.3.а-д заасны дагуу тооцсон болно. Зэсийн тэнцвэржүүлсэн үнэ тонн тутамд 7,491.7 ам.доллар, нүүрсний тэнцвэржүүлсэн үнэ тонн

тутамд 129.0 ам.доллар байхаар байна. Улмаар 2025 онд Төсвийн тогтворжуулалтын санд нийт 608.9 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлэхээр тооцов.

Үндэсний баялгийн сангийн орлого

Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.1-д заасны дагуу ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлогоос 1,849.7 тэрбум төгрөгийг Ирээдүйн өв санд, мөн хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.2-т заасны дагуу уул уурхайн олборлолт, ашигт малтмалын боловсруулах салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн төрийн эзэмшилд ногдох ногдол ашгийн орлогоос 507.1 тэрбум төгрөгийг Хуримтлалын санд тус тус төвлөрүүлнэ. Ингэснээр 2,356.8 тэрбум төгрөг Үндэсний баялгийн санд төвлөрөхөөр байна.

Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан төсвийн тусгай шаардлагын дагуу нэгдсэн төсвийн нийт тэнцвэржүүлсэн орлого 2025 онд 33.9 их наяд төгрөгт хүрэхээр тооцлоо.

Хүснэгт 6. 2025 оны нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн (тэрбум төгрөг)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2023	2024 ХБГ	2025 ТӨС	ЗӨРҮҮ
Төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн	23,294.9	28,872.5	33,863.2	4,990.7
1. Татварын орлого	21,484.2	26,939.2	31,938.7	4,999.5
1.1 Орлогын албан татвар	5,702.6	7,986.0	10,083.7	2,097.6
1.2 Нийгмийн даатгалын орлого	3,950.8	5,064.8	6,029.2	964.3
1.3 Хөрөнгийн албан татвар	394.8	354.8	558.2	203.4
1.4 Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар	4,777.0	6,220.2	7,672.3	1,452.1
1.5 Онцгой албан татвар	790.1	968.0	1,204.0	236.0
1.6 Тусгай зориулалтын орлого	21.6	28.0	31.5	3.5
1.7 Гадаад үйл ажиллагааны орлого	1,465.3	1,932.5	2,239.0	306.5
1.8 Бусад татвар	4,381.9	4,384.9	4,120.9	-264.0
2. Татварын бус орлого	1,810.7	1,933.3	1,924.4	-8.8
2.1 Нийтлэг татварын бус орлого	1,451.7	1,372.8	1,501.3	128.5
2.2 Хөрөнгийн орлого	8.2	2.5	6.2	3.7
2.3 Тусламжийн орлого	350.8	558.0	417.0	-141.0

Нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого 2024 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлтэй харьцуулахад 5.0 их наядаар өсөхөөр байна. Энэхүү өсөлтөд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар 1,534.7 тэрбум төгрөгөөр, нэмэгдсэн өртгийн албан татвар 1,437.1 тэрбум төгрөгөөр, хувь хүний орлогын албан татвар 586.5 тэрбум төгрөгөөр тус тус нэмэгдэхээр байгаа нь голлон нөлөөлөхөөр байна.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлого

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлогын төсөөллийг макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнэ, биет хэмжээ, аж ахуйн нэгжүүдийн тайлан болон ашигт ажиллагааны түвшин зэрэгт үндэслэн тооцлоо. Ирэх

онд эдийн засгийн өсөлт 8 хувь байж, нэрлэсэн дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 95.0 их наяд төгрөгт хүрэхээр байна. Мөн ирэх онд гол нэр төрлийн эрдэс баялгийн экспортын биет

Зураг 21. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлого, салбараар (тэрбум төгрөг)

хэмжээ нэмэгдэхээр байгаа нь аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлого өсөхөд гол нөлөө үзүүлэхээр байна. Улмаар, аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын орлого 2025 онд 7,535.3 тэрбум төгрөгт хүрэхээр байгаа бөгөөд үүний 152.8 тэрбум төгрөгийг Төсвийн тогтворжуулалтын санд, үлдэх 7,382.6 тэрбум төгрөгийг улсын болон орон нутгийн төсөвт тус тус төвлөрүүлэхээр тооцлоо.

Импортын татварын орлого

Манай улсын нийт импорт энэ оны эхний 7 сарын байдлаар 6,411 сая ам.долларт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 1.0 тэрбум ам доллароор өссөн байна. Дээрх өсөлтөд суудлын болон ачааны автомашин, дизель түлшний импорт нэмэгдсэн нь гол нөлөө үзүүлжээ. Импортын энэхүү өсөлтөөс үүдэн гаалийн албан татварын орлого энэ оны эхний 7 сарын байдлаар 976.5 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 23 хувь, импортын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татвар 2,151.8 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 26 хувиар тус тус өссөн байна.

Зураг 22. Импортын гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого (тэрбум төгрөг)

Засгийн газар ирэх онд “Шинэ сэргэлтийн бодлого” “Алсын хараа-2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого”-ын хүрээнд хөгжлийн томоохон төслийн бүтээн байгуулалтуудыг эхлүүлэхээр төлөвлөж байна. Тухайлбал, эрчим хүч, төмөр зам, газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн төслүүдийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлснээр эдийн засаг идэвхжиж, гадаад худалдааны эргэлт нэмэгдэх нөхцөл

бүрдэхээр байна.

Ирэх онд хөгжлийн төслийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлж, гадаад худалдааны эргэлтийг нэмэгдүүлсний үр дүнд гаалийн албан татварын орлого 2,245.0 тэрбум төгрөг, импортын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого 4,823.0 тэрбум төгрөгт тус тус хүрнэ гэж тооцлоо.

Түүнчлэн автобензин, дизель түлшний нийлүүлэлтийн тогтвортой байдлыг хангах, үнийн өсөлтөөс сэргийлэх зорилгоор газрын тосны зарим бүтээгдэхүүний гаалийн болон онцгой албан татварыг 2024 оныг дуустал “0” хувиар тогтоосон арга хэмжээг ирэх онд үргэлжлүүлэхээр төлөвлөж байна.

Дотоодын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татвар

Эдийн засгийн өсөлт, бизнесийн үйл ажиллагааны идэвхжил зэргээс шалтгаалж энэ оны 7 дугаар сарын байдлаар дотоодын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого өмнөх оны мөн үеэс 30 орчим хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 23. Дотоодын нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого (тэрбум төгрөг)

Засгийн газар ирэх онд хөгжлийн томоохон төслүүдийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлсний үр дүнд манай улсын эдийн засгийн өсөлт нэмэгдэж, хөрөнгө оруулалт, бизнесийн үйл ажиллагаа сайжрахаар байна. Улмаар, аж ахуйн нэгжүүдийн борлуулалт нэмэгдэж, тэдний төсөвт төвлөрүүлэх нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого үргэлжлэн өсөх төлөвтэй байна. Ирэх онд дотоодын барааны нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого энэ оны хүлээгдэж буй түвшнээс 30 хувиар өсөж, 3,429.3 тэрбум төгрөгт хүрэхээр байгаа болно.

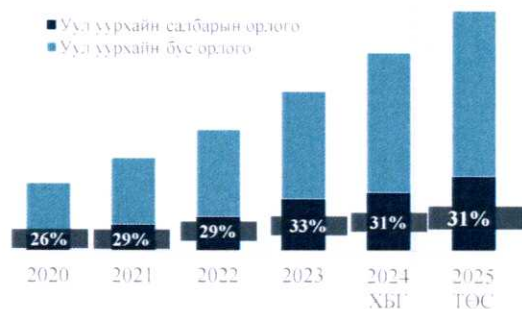
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн үйл ажиллагаа нэвтэрснээр биржээр борлуулах бүтээгдэхүүний нэр төрөл, тоо хэмжээ нэмэгдэж, эдгээр бүтээгдэхүүний үнэ зах зээлийн, шударга өрсөлдөөний зарчмаар илүү бодитой тогтож байна. Үүний үр дүнд уул уурхайн бүтээгдэхүүний экспортын үнэлгээ, аж ахуйн нэгжүүдийн борлуулалтын орлого, ашигт ажиллагаа нэмэгдэж байгаа болно.

Засгийн газар 2025 онд боомтын шинэчлэлийг үргэлжлүүлэн боомтын үйл ажиллагааг цахимжуулах, хилээр нэвтрүүлэх тээврийн хэрэгслийн тоог нэмэгдүүлэх, хил дамнасан төмөр замын бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн үйл ажиллагааг сайжруулах зэрэг арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Ингэснээр ирэх онд нүүрсний экспортын хэмжээг 83.3 сая тоннд хүргэхээр тооцлоо.

Оюу толгой төслийн гүний уурхайн олборлолтын нөлөөгөөр тус ордоос олборлосон зэсийн баяжмал болон түүнд агуулагдах цэвэр зэс, дагалдах үнэт металлуудын хэмжээ нэмэгдэхээр байна. Улмаар Монгол Улсаас экспортлох зэсийн баяжмалын хэмжээ ирэх онд 1,780 мянган тоннд хүрэхээр байна. Зэсийн үнийг олон улсын нэр хүнд бүхий банк, санхүүгийн байгууллагуудын хийсэн төсөөлөлд үндэслэн тонн тутамд 10,000 ам.доллар байхаар тооцсон болно.

Зураг 24. Уул уурхайн салбар болон бусад салбараас төсөвт төвлөрүүлэх орлого (эзлэх хувиар)

Ирэх онд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлогоор 5,644.2 тэрбум төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлнэ. Үүнээс, Төсвийн тогтворжуулалтын санд нийт 456.1

тэрбум төгрөг, Ирээдүйн өв санд нийт 1,849.7 тэрбум төгрөг, үлдэх 3,338.3 тэрбум төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлэхээр тооцлоо.

Ийнхүү нүүрс, зэсийн баяжмалын экспортын нөлөөгөөр ирэх онд уул уурхайн салбар нэгдсэн төсвийн нийт орлогын 31 хувийг бүрдүүлэхээр байна.

Хувь хүний орлогын албан татварын орлого

Энэ онд Засгийн газар төрийн албан хаагчдын цалинг үнийн өсөлттэй уялдуулан үе шаттай нэмсэн. Түүнчлэн, хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ шинэчлэгдэж, сарын 660.0 мянган төгрөгт хүрсэн. Үүнээс үүдэн аж ахуйн нэгж, байгууллагууд ажилчдад олгох цалин хөлсний хэмжээг өмнөх оны мөн үеэс 24.7 хувиар нэмж, дундаж цалин 2,283.7 мянган төгрөгт хүрсэн. Ирэх онд Засгийн газар төрийн албан хаагчдын цалин хөлсийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ. Үүнтэй зэрэгцэн хувийн хэвшлийн цалин хөлсний хэмжээ нэмэгдэх хүлээлттэй байна. Энэ хүрээнд 2025 онд төсөвт төвлөрүүлэх хувь хүний орлогын албан татварын орлого энэ оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээс 586.5 тэрбум төгрөгөөр буюу 25.2 хувиар өсөж, 2,918.3 тэрбум төгрөгт хүрэхээр тооцлоо.

Зураг 25. Хувь хүний орлогын албан татварын орлого (тэрбум төгрөг)

Хувьцааны ногдол ашиг

Төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдүүдийн засаглал, ил тод байдлыг сайжруулж, ашигт ажиллагааг нэмэгдүүлэх бодлогын арга хэмжээг ирэх жил үргэлжлүүлэн авч хэрэгжүүлнэ. Ингэснээр нийт 737.9 тэрбум төгрөгийн ногдол ашгийн орлогыг төсөвт төвлөрүүлэх бөгөөд үүнээс 507.1 тэрбум төгрөгийг Хуримтлалын санд, 130.8 тэрбум төгрөгийг орон нутгийн төсөвт, 100.0 тэрбум төгрөгийг улсын төсөвт тус тус төвлөрүүлэхээр байна.

Татварын зарлага

Татварын хууль тогтоомжийн дагуу татвар төлөгчдөд эдлүүлэх татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт энэ онд 1,164.9 тэрбум төгрөгт хүрч, нийт татварын орлогын 4.1 хувьтай тэнцэхээр байна. Харин татварын хууль тогтоомжийн дагуу татвар төлөгчдөд эдлүүлэх татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийн хэмжээ 2025 онд 1,445.1 тэрбум төгрөгт буюу татварын орлогын 4.2 хувь, 2026 онд 1,622.1 тэрбум төгрөг буюу татварын орлогын 4.4 хувьд тус тус хүрэхээр байна. Татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийн хэмжээг хүснэгтлэн харуулбал:

Хүснэгт 7. Татварын зарлагын хэмжээ (тэрбум төгрөг)

Үзүүлэлт	2022	2023	2024 ХБГ	2025 ТӨС	2026 ТӨС
Татварын орлогод эзлэх хувь	7.1	4.7	4.1	4.2	4.4
Татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт	1,197.7	1,051.2	1,164.9	1,445.1	1,622.1

ААНОАТ	443.3	424.6	450.8	600.8	668.3
НӨАТ	303.5	383.2	410.1	440.2	475.4
Гааль	63.5	38.6	85.0	167.5	222.8
ХХОАТ	202.2	204.8	219.1	236.6	255.6

2.3. Төсвийн урсгал зардал

Нэг. Төрийн албан хаагчийн цалин, тэтгэвэр, тэтгэмжийг нэмэгдүүлнэ

Монгол Улсын Засгийн газраас нийт төрийн албан хаагчдын цалинг 2023 оны 7 дугаар сарын 1-ээс дунджаар 40.0 хувиар, 2024 оны 4 дүгээр сарын 1-ээс төрийн үйлчилгээний албан хаагчдын цалинг 20.0 хувиар, бусад төрийн албан хаагчдын цалинг 10.0 хувиар тус тус нэмэгдүүлсэн.

Мөн төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд орон нутгийн төрийн захиргаа, төрийн үйлчилгээ болон улс төрийн албан тушаалын албан хаагч сум(тосгон)-д ажиллаж байгаа бол 40 хувиар, аймгийн төв болон нийслэлийн алслагдсан Багануур, Багахангай, Налайх дүүрэгт ажиллаж байгаа бол 20 хувиар үндсэн цалингаас тус тус тооцож 2024 оны 4 дүгээр сарын 1-ээс олгож байна.

Эдгээр арга хэмжээний үр дүнд төрийн захиргааны болон төрийн мэргэжлийн үйлчилгээний албан хаагчдын цалингийн доод хэмжээ 1.1 сая төгрөг (суманд 1,540.0 мянган төгрөг, аймгийн төвийн сум болон алслагдсан гурван дүүрэгт 1,320.0 мянган төгрөг), төрийн нийтлэг үйлчилгээний албан хаагчдын үндсэн цалингийн доод хэмжээ 900.0 мянган төгрөг (суманд 1,260.0 мянган төгрөг, аймгийн төвийн сум болон алслагдсан гурван дүүрэгт 1,080.0 мянган төгрөг) болж нэмэгдсэн байна.

Ирэх 2025 онд 226.2 мянган төрийн албан хаагчдын цалин хөлсийг инфляцын түвшинтэй уялдуулан 6.0 хувиар нэмэгдүүлэхээр тооцлоо. Ингэснээр төрийн захиргааны болон төрийн мэргэжлийн үйлчилгээний албан хаагчдын цалингийн доод хэмжээ 1,166.0 мянган төгрөг (суманд 1,632.4 мянган төгрөг, аймгийн төв болон нийслэлийн алслагдсан 3 дүүрэгт 1,399.2 мянган төгрөг), төрийн нийтлэг үйлчилгээний албан хаагчийн цалингийн доод хэмжээ 954.0 мянган төгрөг (суманд 1,335.6 мянган төгрөг, аймгийн төв болон нийслэлийн алслагдсан 3 дүүрэгт 1,144.8 мянган төгрөг) болж нэмэгдэхээр байна.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр тогтооход баримтлах итгэлцүүрийг 2023 онд шинэчилснээр тэтгэврийн зөрүүг бууруулж 164.6 мянган ахмадын орлогыг нэмэгдүүлсэн байна. Түүнчлэн, тэтгэврийн зөрүүг бууруулсан сууриас тооцож нийт 496.3 мянган иргэний тэтгэврийг 2023 оны 7 дугаар сараас 10 хувь, 2024 оны 4 дүгээр сараас 100.0 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлээд байна. Тэтгэвэр нэмэгдүүлсэн эдгээр арга хэмжээнүүдийн үр дүнд 2024 оны 4 дүгээр сараас өндөр насны тэтгэврийн дундаж хэмжээ 826.2 мянган төгрөгт хүрч нэмэгдээд байна.

Улсын Их Хурлаас 2023 онд Нийгмийн даатгалын багц хуулийг шинэчлэн баталсан. Эдгээр хуульд тэтгэврийг жил бүр инфляцаар индексжүүлэх, малчдын

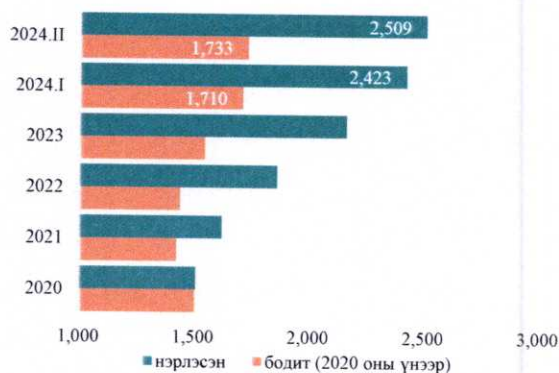
тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн 50 хувийг улсын төсвөөс хариуцах, тэтгэвэр тогтооход баримтлах итгэлцүүрийг жил бүр шинэчлэхээр тус тус заасан тул тэтгэвэр авагч 510.0 мянган иргэний тэтгэврийг инфляцтай уялдуулан 6.0 хувиар нэмэгдүүлэх, итгэлцүүр шинэчлэх болон малчны тэтгэврийн шимтгэлийн 50 хувийг төр хариуцах зардлыг тус тус тооцож 2025 оны төсөвт тусгалаа. Өндөр насны тэтгэврийг ирэх онд инфляцтай уялдуулан нэмэгдүүлснээр дундаж хэмжээ 875.8 мянган төгрөг болж нэмэгдэнэ.

Түүнчлэн нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр тогтоолгох эрх үүсээгүй халамжийн тэтгэвэр авагч иргэдийн тэтгэврийн хэмжээг инфляцтай уялдуулан 6.0 хувиар нэмэгдүүлэхэд шаардагдах зардлыг мөн тусгалаа.

Шигтгээ. Төсвийн бодлогын өрхийн орлогод үзүүлэх нөлөө

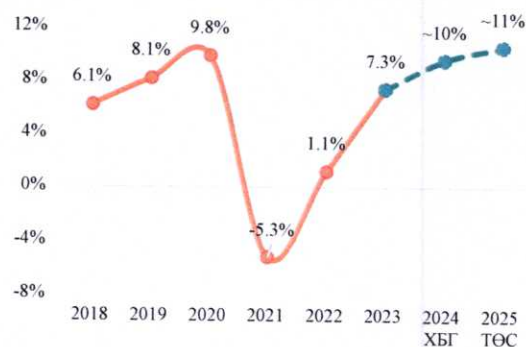
Өрхийн нэрлэсэн орлого 2024 оны II улиралд 2.5 сая төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 486 мянган төгрөгөөр буюу 24 хувиар өссөн бол бодит орлого 1.7 сая төгрөгт хүрч 255 мянган төгрөгөөр буюу 17.3 хувиар өслөө. Энэхүү өсөлтөд цалин, тэтгэвэр, тэтгэмжийн орлогын өсөлт голлох нөлөө үзүүлсэн байна. Сүүлийн жилүүдэд эдийн засгийн идэвхжил нэмэгдэж, аж ахуйн нэгжүүдийн ашигт ажиллагаа сайжирсан нь хувийн салбарын ажил эрхлэлт, цалингийн өсөлтийг тэтгэсэн. Түүнчлэн, Засгийн газар 2023, 2024 онуудад төрийн албан хаагчдын цалин, тэтгэвэр, тэтгэмжийг шат дараатайгаар нэмэгдүүлсэн зэрэг нь бодит орлогын өсөлтөд эерэг нөлөө үзүүллээ. Энэ оны сүүлийн хагаст эдийн засгийн өсөлт, инфляц тогтвортой түвшинд хадгалагдаж 2024 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр өрхийн бодит орлого 10 орчим хувиар өсөх төлөвтэй байна.

Зураг 1. Өрхийн сарын дундаж орлого, мянган төгрөг

Эх сурвалж: Үндэсний Статистикийн Хороо
Тэмдэглэл: 2021-2023 оны бодит орлогыг тооцохдоо нэрлэсэн орлогыг 2020 оны суурьтай ХҮИ-ээр засварлав.

Зураг 2. Өрхийн бодит орлогын өсөлт, хувиар

Эх сурвалж: Сангийн яамны тооцоолол, Үндэсний Статистикийн Хороо

Ирэх 2025 онд эдийн засгийн идэвхжил өндөр хэвээр хадгалагдахын зэрэгцээ төсвийн төсөлд туссан хөгжлийн томоохон төслүүд хэрэгжиж эхэлснээр хувийн салбарын аж ахуйн нэгжүүдийн ашигт ажиллагаа, ажил эрхлэлт, цалингийн өсөлтийг тэтгэх бол сүүлийн хоёр жил дараалан бууралттай гарсан мал аж ахуйн салбар ирэх онд сэргэж, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн орлого өсөх хүлээлттэй байна. Түүнчлэн, ирэх онд төрийн албан хаагчдын цалин, тэтгэврийг инфляцтай уялдуулан 6 хувиар нэмнэ гэж үзвэл өрхийн бодит орлого 2025 онд 11 орчим хувиар өсөхөөр байна.

Хоёр. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд үзүүлэх нийгмийн халамжийг сайжруулна

Манай улсад хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй 3.8 мянган хүүхэд эцэг, эхийн болон эрүүл мэндийн байгууллагын асаргаанд байдаг. Хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн насны онцлог, эрүүл мэндийн байдлаас шалтгаалан тэдний хэрэгцээ, эм тарианы зардал бусад хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн зардалтай харьцуулахад өндөр байна. Энэхүү нөхцөл байдал нь нийгмийн халамжийн тусламж дэмжлэгийг хөгжлийн бэрхшээлийн онцлогоос хамаарч ялгаатай тогтоох шаардлагатайг харуулж байна.

Иймд байнгын асаргаа шаардлагатай хүүхэдтэй өрхийн орлогын баталгааг сайжруулах үүднээс тэдэнд олгодог амьжиргааг дэмжих мөнгөн тэтгэмжийг 2025 онд 6.0 хувиар нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тэтгэмжийг уг нэмэгдсэн хэмжээнээс 30 хувиар өсгөх, мөн хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн живхний зардлыг нийгмийн халамжаас олгохоор тус тус тооцлоо.

Түүнчлэн хараагүй болон хэл яриа, сонсголын бэрхшээлтэй иргэдийн төрийн байгууллагаар үйлчлүүлэхэд үүсдэг хүндрэл, бэрхшээлийг арилгах зорилгоор боловсрол, эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын байгууллагуудад дохионы хэлмэрч, орчуулах үйлчилгээ авах болон бусад шаардагдах зардлыг тусгав.

Гурав. Боловсролын хүртээмжийг үр ашигтай байдлаар нэмэгдүүлнэ

Улсын хэмжээнд шинээр ашиглалтад орох 50 ерөнхий боловсролын сургуулийн нийтлэг үйлчилгээг хувийн хэвшлээр гүйцэтгүүлнэ. Нийт ажиллах хүчинд эзлэх төрийн албан хаагчдын тоог жил тутам тодорхой хувиар бууруулах зорилтын хүрээнд 2025 оны төсвийн жилд шинээр ашиглалтад орох ерөнхий боловсролын сургуулийн харуул хамгаалалт, цэвэрлэгээ, цахилгаан, сантехникийн үйлчилгээг хувийн хэвшлээр гүйцэтгүүлнэ.

Түүнчлэн, нэг аймгийг сонгож, одоо үйл ажиллагаа явуулж байгаа ерөнхий боловсролын сургуулийг мөн энэхүү жишгээр ажиллуулж улсын хэмжээнд загвар байдлаар туршина. Энэ нь тухайн сургуулийн туслах үйлчилгээний ажилтнуудын хамтын зорилго, саналд үндэслэх бөгөөд өөрийн хүсэлтээр хувийн хэвшилд шилжин ажиллах албан хаагчдад 6 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн тэтгэмжийг нэг удаа олгох, мөн цаашид тэдний цалинг одоо байгаа түвшнээс тодорхой хэмжээгээр нэмэгдүүлэхтэй холбоотой зардлыг тооцож төсвийн төсөлд тусгалаа.

Ингэснээр шинээр нэмэгдэх байсан төрийн үйлчилгээний 1,100 орон тоо, холбогдох урсгал зардлыг урт хугацаанд хэмнэх ба энэ хэмжээний санхүүжилтийг хувийн хэвшлийн байгууллагаар ажил гүйцэтгүүлсний төлбөрт зарцуулах боломжтой болно.

Хувийн хэвшлийн эзэмшиж байгаа шаардлага хангасан байрыг боловсролын сургалтын үйл ажиллагааны зориулалтаар түрээслэнэ. 2024-2025 оны хичээлийн жилд улсын хэмжээнд шинээр элсэн суралцах 6 настай хүүхдийн тоонд үндэслэн хийсэн судалгаагаар нийт 34,906 суудал бүхий 50 ерөнхий боловсролын сургууль барьж байгуулах шаардлагатай бөгөөд үүний өртөг нь 627.2 тэрбум төгрөг болж байна. Хэрэв 3 жилд хуваан санхүүжүүлэх тохиолдолд нэг жилд 209.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийн эх үүсвэр шаардлагатай байна.

Харин хувийн хэвшлийн эзэмшиж байгаа шаардлага хангасан байруудыг боловсролын сургалтын үйл ажиллагааны зориулалтаар түрээслэх тохиолдолд жилийн зардал 9 дахин бага буюу 23.6 тэрбум төгрөг болох бөгөөд энэ хувилбар нь сургуулийн хүртээмж, бүлэг дүүргэлтийн зохистой түвшнийг үр ашигтай байдлаар зохион байгуулах нэг хэлбэр гэж үзэн шаардлагатай зардлыг төсвийн төсөлд тусгалаа.

Энэхүү арга хэмжээг сургуулийн төлөвлөлтийн газар зүйн байршлын системд үндэслэн, ил тод байдлаар хувийн хэвшлийн дунд сонгон шалгаруулах замаар зохион байгуулахаар төлөвлөж байна.

Дөрөв. Цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрны хоолны зардлыг нэмэгдүүлнэ. Олон улсад сургуулийн хүүхдийн хоолны зардалд төсвөөс санхүүжилт олгохдоо нийт суралцагчдыг хамруулах, эсхүл тодорхой насны бүлгийг хамруулах, эсхүл тодорхой зорилтот бүлгийн хүүхдийг хамруулах (targeted groups), эсхүл улс орныхоо тодорхой бүс нутгийн сургуулиудад хоолны зардалд татаас өгөх зэрэг байдлаар ялгавартай бодлого хэрэгжүүлж байна. Жишээ нь Финлянд, Швед, Эстони зэрэг улсуудад бүх насны суралцагчийг үдийн хоолоор үнэ төлбөргүй хангаж холбогдох зардлыг төсвөөс санхүүжүүлж байна.

Манай улсын хувьд хоол, хүнсээр хүүхдийн хоногт авбал зохих нийт илчлэгийн хэмжээнээс цэцэрлэгт хамрагдаж байх хугацаанд авбал зохих илчлэгийн хэмжээ ердийн буюу 8-10 цагаар ажилладаг цэцэрлэгийн хүүхдүүдийн хувьд 80% (980 ккал) байх ёстойгоос одоогийн норматив зардлаар авч буй илчлэгийн хувь, хэмжээ 58% (570 ккал) байна. Сургууль болон дотуур байрны хоолноос хүүхдүүдийн авч буй илчлэгийн түвшин мөн адил нөхцөл байдалтай байна.

Тиймээс хүүхдийн өдөрт авбал зохих илчлэг, шим тэжээлийн агууламжийн хэмжээнд хүргэхийн тулд цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрны хоолны зардлыг 2025 оны төсвийн жилд нэмэгдүүлж, хоолны орцод сүүн бүтээгдэхүүн нэмж оруулах, түүнчлэн цэцэрлэгийн хүүхдийн болон сургуулийн дотуур байрны хоолны зардлын тодорхой хэсгийг эцэг, эхэд нь хариуцуулж, тэдний хяналт, оролцоог нэмэгдүүлэх замаар хоолны чанар, илчлэгийг сайжруулах зорилт тавьж байна.

Тав. Эрчим хүчний үнэ тарифын шинэчлэлийг үргэлжлүүлнэ

Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тодотголын хүрээнд эрчим хүчний тарифын шинэчлэлийг эхлүүлэхэд шаардагдах шилжилтийн зардлыг төсвөөс олгохоор болсонтой холбогдуулан баруун бүсийн эрчим хүчний сүлжээ ТӨХК, Алтай-Улиастайн эрчим хүчний систем ТӨХК болон дулаан үйлдвэрлэгч 12 аж ахуйн нэгжид татаас олгохгүй байхаар тооцсон болно.

Эрчим хүчний салбарын аж ахуйн нэгжүүдээс хэрэглэгчдэд борлуулах эрчим хүчний үнэ тарифыг алдагдалгүй, цаашлаад ашигтай түвшинд хүргэснээр эрчим хүчний салбарын найдвартай байдал хангагдаж, хөгжих бололцоо бүрдэнэ. Тарифын өөрчлөлттэй уялдаж төсвийн байгууллагын цахилгаан, халаалтын зардал нэмэгдэх боловч эрчим хүч, дулааны зохистой хэрэглээг нэвтрүүлэх, хэмнэхэд чиглэсэн арга хэмжээг хамтад нь хэрэгжүүлэх болно.

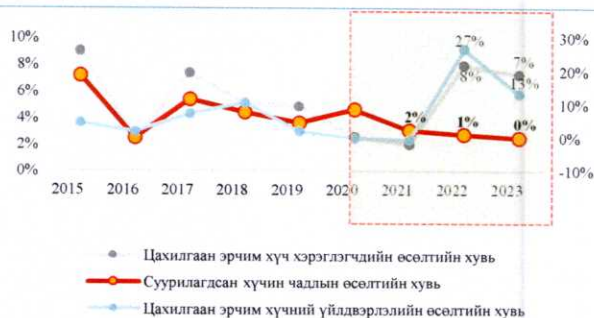
Түүнчлэн ирэх оны төсөвт гэр хорооллын айл өрхөд олгох цахилгааны үнийн хөнгөлөлт, өвлийн хүлэмжийн аж ахуйн цахилгааны тарифын хөнгөлөлтөд шаардагдах зардлыг тусгав.

Мөн олон жил алдагдалтай тарифаар явж ирснээс шалтгаалж салбарын хөрөнгө оруулалт, техник, технологийн шинэчлэл хийх боломж хязгаарлагдмал байсан зэргийг харгазан үзэх зайлшгүй шаардлагатай юм. Цаашид бий болох эрсдэлийг бууруулах, салбарын санхүү, эдийн засгийн тогтвортой суурийг тавихад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор шинэчлэл хийх шилжилтийн үеийн зардлыг 2024 оны төсөвт тусгасан. Уг арга хэмжээг ирэх онд үргэлжлүүлэн шилжилтийн үеийн зардлыг санхүүжүүлэхэд зориулж 50.0 тэрбум төгрөг хуваарилахаар тооцов.

Шигтгээ. Эрчим хүчний тасалдал

Манай улсын өнөөгийн эрчим хүчний хангамж, хүртээмж нь өсөн нэмэгдэж буй эрэлт, хэрэгцээг хангаж чадахааргүй нөхцөл байдалтай байна. Цахилгаан эрчим хүчний (ЦЭХ)

Зураг. Нийт ЦЭХ-ний суурилагдсан хүчин чадлын өсөлтийн хувь, ЦЭХ-ний үйлдвэрлэл болон хэрэглэгчдийн өсөлтийн хувийн харьцаа

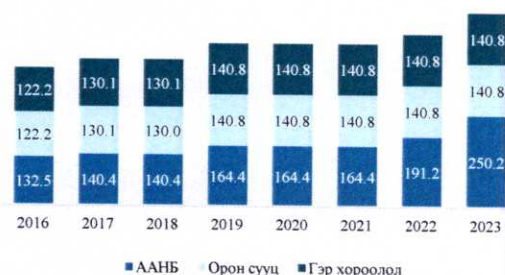
Эх сурвалж: Эрчим хүчний зохицуулах хороо

үйлдвэрлэл жилээс жилд дунджаар 6 хувиар, хэрэглэгчдийн тоо 5 хувиар өсөж байгаа бол Монгол Улсын нийт ЦЭХ-ний суурилагдсан хүчин чадлын өсөлт сүүлийн жилүүдэд удаашралттай байгаа нь эрчим хүчний дэд бүтцийн хоцрогдолд орж байгааг илтгэж байна.

Мөн хэрэглэгчдийн эрчим хүчний тариф нь үйлдвэрлэлийн бодит өртгөөс доогуур байгаа нь үр ашгийг бууруулж, эрчим хүчний салбар алдагдалтай ажиллахад хүргэж байна. Эрчим хүчний нийлүүлэлт тасалдах нь бодит салбаруудын үйл ажиллагаа, нийт эдийн засгийн бүтээмжийг хязгаарлах эрсдэлтэй.

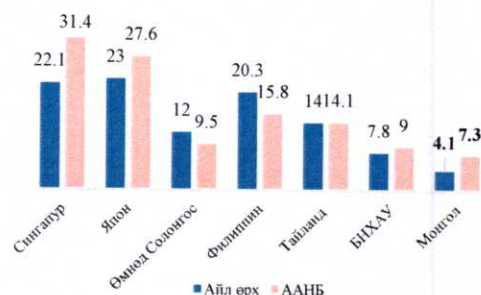
Монгол Улсын эрчим хүчний тарифыг олон улстай харьцуулахад айл өрхийн ЦЭХ-ний үнэ дунджаар 70 хувиар, ААНБ-ийн ЦЭХ-ний үнэ дунджаар 60 хувиар бага үзүүлэлттэй байна.

Зураг 26. Монгол улсын төвийн бүсийн цахилгаан эрчим хүчний дундаж үнийн өөрчлөлт / төг/кВт.ц

Эх сурвалж: Эрчим хүчний зохицуулах хороо

Зураг 27. Азийн зарим орнуудын хэрэглэгчдийн ЦЭХ-ний үнийг харьцуулсан судалгаа / ам.цент/кВт.ц

Тайлбар: 2023.12.31 өдрийн ам.доллар хани 3,410.6 төгрөг

Зургаа. Хүний эрхийг хангах, хамгаалах байдлыг сайжруулна

Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний нөхцөл байдлын талаарх илтгэлд баривчлах болон хорих ял эдлүүлэх ажиллагаанд хүний эрхийг хангах үүднээс албан хаагчдын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах шаардлагатайг дурдаж, эрүүдэн шүүхээс сэргийлэхийн тулд албан хаагчдын ажлын ачааллыг зохицуулах нь чухал гэж тэмдэглэсэн байна.

Нийтийн хэв журмыг хангах, цагдаагийн байгууллагын ачааллаас шалтгаалж эрх ашгаа хамгаалуулж чадахгүй хохирч байгаа иргэдийн эрхийг хамгаалах, хүний эрхийг хамгаалах ажиллагаанд олон нийтийг оролцуулах, иргэдийн аюулгүй орчинд амьдрах, цахим халдлагаас ангид байх эрхийг баталгаажуулах чиглэлээр нэмэлт арга хэмжээ авах шаардлагатай байгааг харгалзан хууль зүй, дотоод хэргийн салбарт эрх зүйн шинэтгэл хийх арга хэмжээний зардлыг төсвийн төсөлд тусгалаа.

Ингэснээр хүний эрхийн олон улсын механизмууд болон Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын зөвлөмжүүдийг Засгийн газар хэрэгжүүлж, холбогдох арга хэмжээг тогтмол авдаг байх чухал ач холбогдолтой.

Долоо. Хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарт шинжлэх ухаан, үйлдвэрлэл, хүний нөөцийн цогц бодлого хэрэгжүүлнэ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрт төвийн бүсийг “Эрчимжсэн хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэржилт, эрчим хүчний дэд бүс”-ээр тодорхойлж энэ хүрээнд хүнс, хөдөө, аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарын шинжлэх ухаан, судалгаа, хөгжлийн төв байгуулж, хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарыг үе шаттайгаар нүүлгэх зорилт тусгагдсан. Энэ дагуу хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагыг харьяа байгууллагуудын хамт Дархан хот руу 2025 онд нүүлгэх ажлыг зохион байгуулна.

Дээрх шийдвэр нь Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын болон Шинэ сэргэлтийн бодлогын хүрээнд хэрэгжүүлэх хот, хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих бодлоготой уялдаж байна.

Найм. Өсөн нэмэгдэх хүнсний хэрэгцээг хангах зорилгоор "Атарын IV" аяныг хэрэгжүүлж, "Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал", "Цагаан алт", "Шинэ хоршоо - чинээлэг малчин" зэрэг үндэсний хэмжээний хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрт туссан уламжлалт мал аж ахуй болон эрчимжсэн хөдөө аж ахуй, боловсруулах үйлдвэрлэлээр төрөлжиж, дотоодын хэрэгцээгээ монголын хөрсөнд ургасан эрүүл хүнсээр бүрэн хангасан "Эрүүл хүнс үйлдвэрлэгч, экспортлогч бүс" болох зорилтын хүрээнд "Атарын 4 аян", "Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал", "Шинэ хоршоо - чинээлэг малчин", "Цагаан алт" зэрэг үндэсний хэмжээний томоохон хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж, хөдөө аж ахуйн салбарын хөнгөлөлттэй зээлийн хүүгийн дэмжлэгийг үргэлжлүүлнэ. Тодруулбал:

1. Монгол Улсын Их Хурлын 36 дугаар тогтоолоор баталсан "Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд нийт 1.1 их наяд төгрөгийн олгоод байгаа бөгөөд 2025 онд 200 орчим тэрбум төгрөгийн шинэ зээл олгохоор байгаа тул ирэх оны зээлийн хүүгийн дэмжлэгт 97.9 тэрбум төгрөг.
2. Хүн амын өсөн нэмэгдэж буй хүнсний хэрэглээг хангах зорилгоор Засгийн газрын 2024-2028 оны мөрийн хөтөлбөрт туссан "Атарын 4" аяны хүрээнд 2025 онд 650 тэрбум төгрөгийн зээл олгохтой холбогдуулан ирэх оны зээлийн хүүгийн дэмжлэгт 58.7 тэрбум төгрөг.
3. Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 63 дугаар тогтоолоор баталсан "Цагаан алт" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 2024 онд 300.0 тэрбум төгрөг, 2025 онд 788.0 тэрбум төгрөгийн шинэ зээл олгохоор байгаа тул ирэх оны зээлийн хүүгийн дэмжлэгт 77.1 тэрбум төгрөг тусгалаа.
4. Монгол Улсын Их Хурлын 166 дугаар тогтоолоор баталсан "Шинэ хоршоо-Чинээлэг малчин" хөтөлбөрийн хүрээнд 2024 онд нэг их наяд төгрөг, 2025 онд 500.0 тэрбум төгрөгийн шинэ зээл олгохоор байгаа тул ирэх оны зээлийн хүүгийн дэмжлэгт 143.4 тэрбум төгрөг тусгалаа. Мөн шинээр олгох зээлд батлан даалт олгохтой холбогдуулан Зээлийн батлан даалтын сангийн хөрөнгийг 50 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлэхээр тусгалаа.
5. Түүнчлэн, Засгийн газрын 106 дугаар тогтоолоор Зудын хүндрэлтэй нөхцөл байдлын улмаас малчин өрхийг ядууралд өртөхөөс сэргийлэх зорилгоор арилжааны банкин дахь 1.3 их наяд төгрөгийн Малчдын зээлийн үндсэн төлбөрийг 1 жилээр хойшлуулж, тус хугацаанд төлөх зээлийн хүүгийн 6 нэгж хувиас давсан хэсгийг төсвөөс төлсөн. Энэхүү арга хэмжээтэй холбогдуулан зээлийн хүүгийн зөрүүг 2024, 2025 онуудад хоёр хувааж төлж байгаа бөгөөд ирэх онд 77.3 тэрбум төгрөгийг тус тус тусгаад байна.

Ес. Эрүүл мэндийн үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулна

Эмийн төвлөрсөн худалдан авалтыг хэрэгжүүлнэ. Олон улсын чанарын шаардлага хангасан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биобэлдмэл, вакциныг “Нэг эх үүсвэрээс худалдан авах” ажлыг эхлүүлж, эмийн үнийн өсөлтийг хязгаарлах бодлогын арга хэмжээ авна. Энэхүү бодлогын арга хэмжээний үр дүнд иргэн хямд үнэтэй, чанарын баталгаатай эмээр хангагдаж, санхүүгийн эрсдэлээс хамгаалагдах боломж бүрдэнэ.

Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас үзүүлэх хөнгөлөлттэй эмийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, ижил нэр төрлийн эмүүдийг хөнгөлөлтөд оруулах, нэр төрлийг өргөжүүлэхэд 37.2 тэрбум төгрөг тусгав. Энэхүү арга хэмжээний үр дүнд 1/аймгийн төвөөс алслагдсан суманд амьдарч байгаа иргэд хөнгөлөлттэй эм худалдан авах боломжоор хангагдах, 2/урт хугацаанд эм тогтмол хэрэглэдэг, олон төрлийн архаг өвчтэй, орлого багатай иргэд нэмэлт хөнгөлөлт авах боломж бүрдүүлэх, 3/эмийг нэг эх үүсвэрээс худалдан авах арга хэмжээг зохион байгуулж, эмийн үнийг үе шаттайгаар бууруулах, 4/цурт хугацааны хэрэгжилтийн үр дүнд бий болох төсвийн орон зайг эмийн нэр төрлийг олшруулах, иргэнд учрах санхүүгийн дарамтыг бууруулахад ашиглах зэрэг ач холбогдолтой.

“Эрүүл Монгол”, “Элэг бүтэн Монгол”, “Эрүүл шүд” хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ. Монгол Улсын Засгийн газраас өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэлтийг дэмжих бодлогын хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа хөтөлбөрүүдийг эрчимжүүлэх зорилгоор нийт 38.0 тэрбум төгрөг төсөвлөлөө. Үүнд: “Эрүүл Монгол” хөтөлбөрийн зардлыг 1.0 тэрбум төгрөгөөр нэмж 8.8 тэрбум төгрөг, “Элэг бүтэн Монгол” хөтөлбөрийн зардлыг 7.4 тэрбум төгрөгөөр нэмж 20.1 тэрбум төгрөг, “Эрүүл шүд” хөтөлбөрт шаардагдах зардлыг 8.1 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж 9.1 тэрбум төгрөг байхаар тооцсон.

Хүүхдийн амьсгалын замын үрэвсэлт өвчлөлийг эрт үед эмчилнэ. Хүүхдийн амьсгалын тогтолцооны өвчлөлийн дэгдэлтээс шалтгаалж аймаг, дүүргийн лавлагаа шатлалын эмнэлгүүдэд үүсдэг ачааллыг бууруулах зорилгоор хөнгөн үед нь өрх, сумын эмнэлгүүдэд хүүхдийн өдрийн болон гэрийн цогц эмчилгээг хийх тарифыг баталж, чанарыг нь хянаж, гүйцэтгэлээр санхүүжүүлнэ.

Арван нэг. Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

Гадаадын жуулчдыг Монгол Улсад аялах сонирхлыг нэмэгдүүлэх зорилгоор төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, байгаль, соёлын өвд тулгуурласан аялал жуулчлалын чөлөөт бүс бий болгох, соёлын бүтээгдэхүүн, контентыг аялал жуулчлалтай хослуулан өргөжүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулж, мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлэхэд шаардагдах арга хэмжээний зардлыг тусгав.

Арван хоёр. Орон сууцжуулалтыг үндэсний баялгийн сангаар дамжуулан хэрэгжүүлнэ

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, хот хөдөөгийн сэргэлт, төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд Үндэсний орон сууцны корпорацыг байгуулж иргэдийг орон сууцжуулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөөд байна. Үүнд:

1. Хот хөдөөгийн сэргэлт, төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд орон нутагт ипотекийн 3 хувийн хөнгөлөлттэй зээлийг үргэлжлүүлэн олгох бөгөөд урьдчилгаа төлбөрийн дутагдалтай зээлдэгч нарт урьдчилгаа төлбөрийн 60 хүртэлх хувьд Зээлийн батлан даалтын сангаас батлан даалт гаргана. Мөн тус хөнгөлөлттэй зээлд Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин ажиллах төрийн албан хаагч хамрагдах тохиолдолд хүүгийн дэмжлэг авах хугацааг ажилласан жилтэй нь уялдуулан нэмэгдүүлнэ.

2. Агаар, орчны бохирдлыг бууруулж амьдрахад таатай орчныг бүрдүүлэх зорилгоор, орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийг бага, дунд орлоготой иргэд рүү чиглүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 6 хувийн хүүтэй орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийг гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ. Түүнчлэн, хашаандаа эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууц шинээр барьсан тохиолдолд 30 хүртэлх сая төгрөгийн санхүүжилтийн дэмжлэгийг олгоно.

3. Орлого багатай, ипотекийн зээлийн шалгуурыг хангаагүй өрхүүдийг орон сууцанд хамрагдах боломжийг бүрдүүлэх зорилгоор түрээсийн орон сууцны хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ. Энэ хүрээнд орон сууцны төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх барилгын компаниудад орон нутгийн засаг захиргаанаас орон сууц барих газрыг шийдвэрлэж, газрын үнийн дүнд дүйцэхүйц орон сууцыг Үндэсний орон сууцны корпорацид эзэмшүүлж түрээсийн орон сууцны санг нэмэгдүүлнэ.

Түүнчлэн, жил бүр өсөн нэмэгдэж байгаа орон сууцны эрэлтийг хангах, орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 2025 оны төсвийн жилд Хуримтлалын сангаас 562.1 тэрбум төгрөг, Монголбанкны эх үүсвэрээр 500 орчим тэрбум төгрөг, арилжааны банкны эх үүсвэрээр 300 орчим тэрбум төгрөг нийт 1.3 их наяд гаруй төгрөгийг зээлийн эх үүсвэрт гаргах бөгөөд үүний 50-иас доошгүй хувийг орон нутагт чиглүүлнэ.

Иргэдийг орон сууцжуулах дээрх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан 2025 оны улсын төсвийн төсөлд нийт 93.5 тэрбум төгрөгийг тусгасан бөгөөд 2025 онд орон нутагт 7,282 өрх, Улаанбаатар хотод 6,152 өрх нийт 13,434 орчим өрх орон сууц болон эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцанд хамрагдах боломж бүрдэх юм.

2.4. Засгийн газрын тусгай сан

2025 онд Засгийн газрын тусгай сангуудаар дамжин нийт 11,684.8 тэрбум төгрөгийн зардал санхүүжүүлэх бол үүний 91.9 хувь буюу 10,737.9 тэрбум төгрөг нь Нийгмийн даатгал, Нийгмийн халамж, Эрүүл мэндийн даатгалын сангуудын зарлага, 8.1 хувь буюу 946.9 тэрбум төгрөг нь бусад тусгай сангийн зардалд хамаарч байна.

Хүснэгт 7. Засгийн газрын тусгай сангийн зардлын төсөл /тэрбум ₮/

ЗГ-ын тусгай сан		2024 төсөв	2025 төсөл
1	Нийгмийн даатгалын сан	5,188.4	5,882.8
2	Нийгмийн халамжийн сан	2,359.4	2,561.2
3	Эрүүл мэндийн даатгалын сан	1,967.4	2,293.9
4	Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтыг дэмжих сан	196.8	224.3
5	Боловсролын зээлийн сан	124.8	175.9
6	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан	84.3	145.9
7	Улсын авто замын сан	61.5	125.7
8	Засгийн газрын нөөц сан	128.5	130
9	Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан	49.8	49.8
10	Зэвсэгт хүчний хөгжлийн сан	35.0	40.0
11	Үндэсний шинжлэх ухаан, технологийн сан	12.7	13.9
12	Эрүүл мэндийг дэмжих сан	9.8	10.8
13	Бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн сан	5.2	8.3
14	Хүүхдийн төлөө сан	9.5	8.3
15	Архидан согтуурахтай тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг дэмжих сан	7.9	7.9
16	Өргөн нэвтрүүлэг хөгжүүлэх сан	2.0	2.0
17	Спортыг дэмжих сан	1.2	1.2
18	Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг дэмжих сан	0.8	0.8
19	Байгаль орчин, уур амьсгалын сан	0.7	0.8
20	Хилийн чанадад байгаа Монгол улсын иргэдэд туслах сан	0.4	0.6
21	Гэмт хэргийн хохирогчид нөхөн төлбөр олгох сан	0.6	0.6
22	Кино урлагийг дэмжих сан	0.1	0.1
НИЙТ		10,246.8	11,684.8

Боловсролын зээлийн сан

Боловсролын зээлийн сангийн 2025 оны нийт зарлагыг 175.9 тэрбум төгрөгөөр буюу өмнөх оны түвшнээс 51.1 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж төлөвлөлөө. Үүнд Засгийн газрын 2024 оны 102 дугаар тогтоолд туссан Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тэтгэлэг, Монгол Улсын Засгийн газрын тэтгэлэг, Засгийн газар хоорондын гэрээгээр суралцагчид олгох тэтгэлэг, хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчид олгох буцалтгүй тусламж, зарим эрэлттэй мэргэжлээр суралцагчид олгох тэтгэлэг, зорилтод бүлгийн суралцагчид олгох буцалтгүй тусламж, орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн өмчийн сургалтын байгууллагад суралцагчид олгох сургалтын төлбөрийн хөнгөлөлт, дотоод, гадаадад суралцагчдад олгох зээлтэй холбоотой зардлуудыг тус тус тусгалаа. Мөн Засгийн газрын 2024 оны 103 дугаар тогтоолд туссан багш мэргэжлээр суралцагч болон багш, ажилтны хүүхдийг тэргүүлэх, эрэлттэй мэргэжлээр суралцахад төрөөс үзүүлэх дэмжлэгтэй холбоотой зардлыг тус сангийн 2025 оны төсвийн төсөлд тусгалаа.

Нийгмийн халамжийн сан

Халамжийн сангийн нийт зарлагыг 2,561.2 тэрбум төгрөг байхаар тооцож төсөвт тусгалаа. Энэ оны 4 дүгээр сарын 1-ээс нийгмийн халамжийн тэтгэвэр болон амьжиргаа дэмжих мөнгөн тэтгэмжийн хэмжээг 375.0 мянган төгрөг, асаргааны тэтгэврийг 302.5

- мянган төгрөг болгон нэмэгдүүлсэн. Уг арга хэмжээний оны эхний 3 сарын зардлын нөлөөллийг тооцож халамжийн сангийн тусгасан. Мөн иргэдийн орлогыг хамгаалах бодлогын хүрээнд халамжийн тэтгэврийг 6.0 хувиар өсгөхөөр тооцлоо.

Манай улсад хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй 3.8 мянган хүүхэд эцэг, эхийн болон эрүүл мэндийн байгууллагын асаргаанд байдаг. Хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн насны онцлог, эрүүл мэндийн байдлаас шалтгаалан тэдний хэрэгцээ, эм тарианы зардал бусад хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн зардалтай харьцуулахад өндөр байна. Энэхүү нөхцөл байдал нь нийгмийн халамжийн тусламж дэмжлэгийг хөгжлийн бэрхшээлийн онцлогоос хамаарч ялгаатай тогтоох шаардлагатайг харуулж байна.

Иймд байнгын асаргаа шаардлагатай хүүхэдтэй өрхийн орлогын баталгааг сайжруулах үүднээс тэдэнд олгодог амьжиргааг дэмжих мөнгөн тэтгэмжийг 2025 онд 6.0 хувиар нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тэтгэмжийг уг нэмэгдсэн хэмжээнээс 30 хувиар өсгөх, мөн хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн живхний зардлыг нийгмийн халамжаас олгохоор тус тус тооцлоо.

Ирэх оны төсөвт халамжийн сангийн нийт зарлагын 61.7 хувь буюу 1,580.2 тэрбум төгрөгийг хүүхдийн мөнгөн тэтгэмжид төсөвлөлөө. Хүүхдийн тооны өсөлтөөс шалтгаалж хүүхдийн мөнгөн тэтгэмжийн зардал энэ оноос 39.4 тэрбум төгрөг нэмэгдэхээр байна.

Засгийн газрын 2024 оны 255 дугаар тогтоолоор эхийн алдар одонтой эхчүүдэд олгох мөнгөн тусламжийн хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлж 1-р одонтой эхэд 400.0 мянган төгрөг, 2-р одонтой эхэд 200.0 мянган төгрөг болгосон. Эхийн алдар одонтой ээжүүдийн тооны өсөлт болон тариф өсөлтийг тооцоолж ирэх жилийн төсөвт нэмэлтээр 32.3 тэрбум төгрөг тусгалаа.

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн зарлагыг 150.0 тэрбум төгрөг буюу өмнөх оноос 43.0 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлээ.

Хүн амын бүлгүүдийн онцлогт нийцсэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж иргэдийг ажлын байранд бэлдэх, танхимын болон үйлдвэр дээрх сургалт зохион байгуулах, дадлагажуулах зэрэг хөдөлмөрт бэлтгэх үйл ажиллагааны зардалд 2.4 тэрбум төгрөг төсөвлөлөө.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах, санхүүгийн дэмжлэг олгох, ажлын байранд бэлдэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн ажлын байраар хангасан ажил олгогчид урамшуулал олгох зэрэг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг хөдөлмөрийн зах зээл дээр ажиллуулах дэмжлэгтэй хөдөлмөр эрхлэлтийн арга хэмжээний зардалд 14.5 тэрбум төгрөг тусгасан.

Ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, малгүй болон цөөн малтай малчин өрхийг малжуулах, ажил олоход хүндрэлтэй иргэнийг тогтвортой ажлын байраар хангасан аж ахуйн нэгжийг урамшуулах, жижиг бизнес, аж ахуй эрхлэхэд нь дэмжлэг

шаардлагатай байгаа иргэнд санхүүгийн дэмжлэг олгох зэрэг үйл ажиллагаанд нийт 44.1 тэрбум төгрөг төсөвлөлөө.

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтыг дэмжих сан

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтыг дэмжих сангийн хөрөнгийг зарцуулах харилцааг зохицуулсны дагуу холбогдох зардлыг тус сангийн 2025 оны төсвийн төсөлд тусгалаа.

Ингэхдээ “Хувьсах зардлын дундаж норматив, итгэлцүүр, журам батлах тухай” Засгийн газрын 2023 оны 466 дугаар тогтоолын дагуу төрийн болон төрийн бус өмчийн мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагуудын төсвийг төлөвлөж, чанар, үр дүнд үндэслэсэн гүйцэтгэлд суурилсан зарчмаар санхүүжүүлэхээр холбогдох зардлыг тусгалаа.

Нийгмийн даатгалын сан

Нийгмийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн нийт шимтгэлийн орлогыг 5,491.3 тэрбум төгрөг, нийт зарлагыг 5,882.8 тэрбум төгрөг байхаар тооцлоо. Улсын төсвөөс тэтгэврийн даатгалын сангийн 1995 оноос өмнө тэтгэвэр тогтоолгосон иргэдийн тэтгэвэр, цэргийн албан хаагчдын тэтгэвэр, Зарим иргэний тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх тухай хуульд заасан нэмэгдэл болон бусад зориулалтаар нийт 1,452.5 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгохоор тооцлоо.

Улсын төсвөөс олгох хөрөнгийн 1,447.4 тэрбум төгрөгийг тэтгэврийн даатгалын санд, 5.1 тэрбум төгрөгийг үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын санд олгоно.

Нийгмийн даатгалын сангийн орлого: Нийгмийн даатгалын сангийн шимтгэлийн орлогыг эдийн засгийн идэвхжил нэмэгдэх, Нийгмийн даатгалын багц хуулийн хэрэгжилтийг хангах, нийгмийн даатгалын хамрах хүрээг нэмэгдүүлэх, төрийн албан хаагчдын цалинг нэмэгдэх зэргийг харгалзан энэ оноос 772.9 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж 5,491.3 тэрбум төгрөг байхаар тооцлоо.

Нийгмийн даатгалын сангийн зарлага: Нийгмийн даатгалын сангийн нийт зарлагыг энэ оноос 694.4 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж 5,882.8 тэрбум төгрөгөөр төлөвлөсөн. Ирэх онд тэтгэврийг инфляцын түвшинтэй уялдуулан 6.0 хувиар нэмэгдүүлэх болон тэтгэвэр авагчдын тооны өсөлт, энэ оны 4 дүгээр сараас тэтгэвэр нэмсэн арга хэмжээний оны эхний 3 сарын нөлөөллийг тооцож тусгасан.

Нийгмийн даатгалын сангийн Капитал банкнаас авах 67.2 тэрбум төгрөгийн авлагыг тусгав.

Эрүүл мэндийн даатгалын сан

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого: Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн нийт орлогыг **2,525.6** тэрбум төгрөг байхаар төлөвлөсөн. Үүний

1,319.4 тэрбум төгрөгийг төр хариуцах эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ, төрөөс эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг нь хариуцан төлөх даатгуулагчдын шимтгэлийн орлого, 1,206.2 тэрбум төгрөг нь ажил олгогч, даатгуулагчийн болон бусад даатгуулагчийн төлөх шимтгэлийн орлогоос тус тус бүрдэхээр байна.

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн зарлага: Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн нийт зарлагыг 2,293.9 тэрбум төгрөг байхаар төлөвлөлөө. Үүнээс эрүүл мэндийн байгууллагад олгох тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийг 2,050.8 тэрбум төгрөг, эрсдэлийн санг 53.6 тэрбум төгрөг, төр хариуцах эмийн зардлын хяналт, хүртээмжийг сайжруулах зорилгоор эмийн үнийн хөнгөлөлтөд олгох санхүүжилтийг 171.5 тэрбум төгрөг, үйл ажиллагааны зардлыг 18.0 тэрбум төгрөг байхаар тус тус тооцлоо.

Шигтгээ. Төсвийн бодлогын эдийн засагт үзүүлэх нөлөө

Төсвийн бодлогын эдийн засагт үзүүлж буй үр нөлөөг төсвийн үржүүлэгчээр илэрхийлдэг. Олон улсын судалгааны үр дүнгүүдээс хөгжиж буй орнуудын төсвийн зардлын үржүүлэгч 1-ээс бага (зарим тохиолдолд сөрөг), хөгжингүй орнуудын төсвийн зардлын үржүүлэгч 1 болон түүнээс өндөр байна гэж тооцоологдсон байдаг. Түүнчлэн төсвийн зарлагын ангиллуудаас хөрөнгийн зардлын үржүүлэгч хамгийн өндөр нөлөөтэй буюу 0.26-2.5 орчимд байна гэж дүгнэсэн⁶ байдаг.

Монгол Улсын төсвийн урсгал зардлын үржүүлэгч эхний улиралд 0.31, эхний жилд 0.24 буюу богино хугацаанд илүү өндөр нөлөөтэй байдаг бол хөрөнгийн зардлын үржүүлэгч⁷ эхний улиралд 0.49, эхний жилд 0.87 буюу хамгийн өндөр нөлөөтэй байгаа нь олон улсын судалгааны үр дүнгүүдтэй нийцтэй байна.

Хүснэгт 1. Төсвийн үржүүлэгч, төсвийн зарлагын бүрэлдэхүүний ангиллаар

Зардлын бүрэлдэхүүн	ДНБ-д үзүүлэх нөлөө	
	Эхний улирал	Эхний жил /хуримтлагдсан нөлөө/
Урсгал зардал	0.30	0.24
Хөрөнгийн зардал	0.49	0.87

Өөрөөр хэлбэл, хөрөнгийн зардлыг⁸ 100 төгрөгөөр өсгөвөл ажил эрхлэлт болон бүтээмжийг сайжруулах замаар үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг эхний жилд 87 төгрөгөөр нэмэгдүүлэх нөлөөтэй байна.

Зураг 1. Нэрлэсэн ДНБ-ий өсөлт болон хөрөнгийн зардлын өсөлтийн харьцаа, хувиар

Монгол Улсын хөрөнгийн зардал 2016 он, 2019 он, 2022 он, 2023 онуудад тус тус өндөр өсөлттэй байсан бөгөөд тухайн жилүүдийн эдийн засгийн өсөлтөд өндөр нөлөөтэй байжээ.

⁶ Caldara & Kamps, 2008, Blanchard & Perotti 2002, Fatas & Mihov 2001, Ramey 2019, Ilzetzki 2013, Mountford and Uhlig 2009, Batini et al. (2014)

⁷ Төсвийн үржүүлэгчийн олон улсад түгээмэл ашиглагддаг Blanchard & Perotti (2002) судалгааны ажилд үндэслэн бүтцийн Вектор Авторегрессив загварыг ашиглан тооцоолов.

⁸ Сангийн яамны төсвийн үржүүлэгчийн эдийн засагт үзүүлэх нөлөө суурь судалгааны эхний үр дүнгүүдэд үндэслэв.

- Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбаруудын⁹ хувьд эрчим хүч, тээвэр холбооны салбарын төсвийн зарлагын үржүүлэгч хамгийн өндөр байна. Тухайлбал эрчим хүч, дулаан хангамжийн салбарын үржүүлэгч эхний жилд 4.16 байгаа нь тус салбарын зардлыг 100 төгрөгөөр нэмэгдүүлэхэд эхний жилдээ дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг 416 төгрөгөөр нэмэгдүүлэх нөлөөтэй байна. Мөн тээвэр холбооны салбарын үржүүлэгч эхний жилд 1.53 байна. Харин нийгмийн салбарууд болох эрүүл мэндийн салбарын үржүүлэгч 0.79, боловсролын салбарын үржүүлэгч 0.47 байна.

⁹ Салбаруудын үржүүлэгчийг тооцохдоо төсвийн зарлагын хөтөлбөрийн ангиллуудаарх зардлуудыг хамруулсан болно. Тооцооллод урсгал зардлын шинжтэй зардлуудыг хасаж үйлдвэрлэлд чиглэсэн зардлуудыг ашиглав.

2.5. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон гадаад зээл, тусламжийн санхүүжилт:

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн бодлого болон “Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн зорилго, зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, 2025 онд төсвийн хөрөнгө оруулалтыг бүсүүдийн авто зам, эрчим хүч, дэд бүтцийг бүрдүүлэх зорилгоор хөгжлийн бүтээн байгуулалтуудыг санхүүжүүлэхэд хөрөнгө оруулалтыг чиглүүлж, мөн бусад салбарт өмнөх онуудад эхлүүлсэн төслүүдийг дуусгаж, шинэ хөрөнгө оруулалтыг түр хойшлуулах үндсэн зарчим, бодлогыг баримталаа.

Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төслүүдийн хувьд дараах эрэмбийг баримталж тусгасан. Үүнд:

- i. Бодлогын баримт бичгүүдийн зорилго, зорилттой нийцсэн байх;
- ii. Тухайн бүс нутгийн хөгжилд дорвитой нөлөө үзүүлэх буюу эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдолтой байх;
- iii. Төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын цахим системээр төлөвлөж, ач холбогдлын оноо өгч, эрэмбэлсэн байх;
- iv. Зураг төсөвтэй байх гэсэн үндсэн 4 шалгуур үзүүлэлтээр төслүүдийг төлөвлөсөн болно.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгасан эдийн засгийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн бодлого, хүний хөгжлийн болон засаглал гэсэн үндсэн 4 бодлогыг хэрэгжүүлэхэд бүхэлд нь чиглүүлж, энэ хүрээнд эдийн засгийн бодлогот туссан газрын тос боловсруулах үйлдвэр, үндэсний хиймэл дагуул төсөл, Эрдэнэбүрэн усан цахилгааны станцын төслүүдийн санхүүжилтийг тусгав. Харин үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн бүсчилсэн хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд шинээр тусгасан бүтээн байгуулалт, дэд бүтцийн 38 төслийг бүрэн чиглүүлж төлөвлөв.

Бүсүүдийн авто замын төслүүдийн хувьд аймгийг аймагтай холбох, аймгийг хилийн боомттой холбох болон “Шинэ сэргэлтийн таван тойрог” төслийн хүрээнд хэрэгжих аялал жуулчлалын авто замуудыг төлөвлөсөн бол эрчим хүчний төслүүдийн хувьд эрчим хүчний системийн найдвартай, тогтвортой байдлыг хангах, эрчим хүчний шинэ эх үүсвэрийг бий болгох төслүүдийг төлөвлөв.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын 57.1 хувь нь орон нутгийн бүсүүд буюу Хангай, Төв, Говийн, Хойд, Баруун, Зүүн бүсэд, 25.0 хувь нь Улаанбаатар хот болон Хөшигийн хөндийд хэрэгжих томоохон бүтээн байгуулалтууд байна. Тухайлбал:

Хангайн бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 302.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 75 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 221.0 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 71 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 81.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 4 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 40.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 22 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

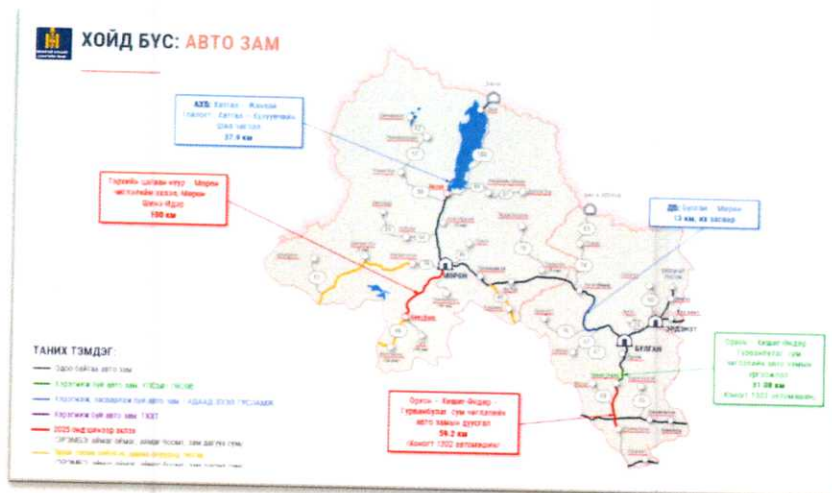
Хангайн бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд: Шинэ Хархорум хотын ТЭЗҮ, зураг

төсвийн санхүүжилтэд 20.7 тэрбум төгрөг, Мянганы замын хэвтээ тэнхлэгийн Батцэнгэл-Их тамир сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын дуусгал, 67 км авто замын санхүүжилтэд 36.8 тэрбум төгрөг, Өгийнуур - Мянганы замын хэвтээ тэнхлэг чиглэлийн 28.5 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 18.0 тэрбум төгрөг, Өвөрхангай аймагт хэрэгжиж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд 5.7 тэрбум төгрөгийг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тус тус тусгалаа.

Баруун бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 470.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 122 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 355.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 116 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 115.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 6 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 265.7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 57 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

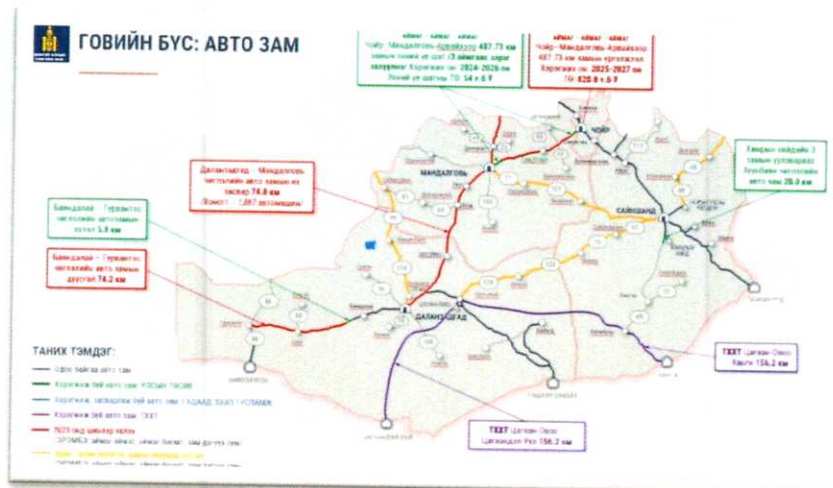
Баруун бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд: Аймгийн төвүүдийг хатуу хучилттай авто замаар холбох Ховд-Улаангом чиглэлийн 163 км, Улиастай-Алтай чиглэлийн 188 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 30.0 тэрбум төгрөгийг гадаад зээлийн хөрөнгөөр, Өлгий-Сагсай-Улаанхус-Цэнгэл сум чиглэлийн хатуу хучилттай 66 км авто замын 32.7 тэрбум төгрөг, аймгийг боомттой холбох Арцсуурь хилийн боомт хүртэлх 159.5 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 39.9 тэрбум төгрөг, Солонготын давааны 12.08 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 18.5 тэрбум төгрөг, Завхан, Говь-Алтай аймгуудын төвд хэрэгжиж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд 11.1 тэрбум төгрөгийг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тус тус тусгалаа.улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тус тус тусгалаа.

Хойд бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 172.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 67 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 140.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 65 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 32.0 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 2 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 80.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 22 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

Хойд бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд: “Таван тойрог” дэд бүтцийн төслийн хүрээнд аялал жуулчлалын тойрог авто зам болох Орхон-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг сум чиглэлийн 59.2 км хатуу хучилттай авто замын дуусгал санхүүжилтэд 25.9 тэрбум төгрөг, Хэрээтийн давааны хэсгийн 35.5 км, хайрган хучилттай авто зам, Түнэл - Чандмань-Өндөр сумын Бийжийн даваа, Бор бургасын давааны хэсгийн 9 км хайрган хучилттай авто замын санхүүжилтэд 6.1 тэрбум төгрөгийг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тус тус тусгалаа.

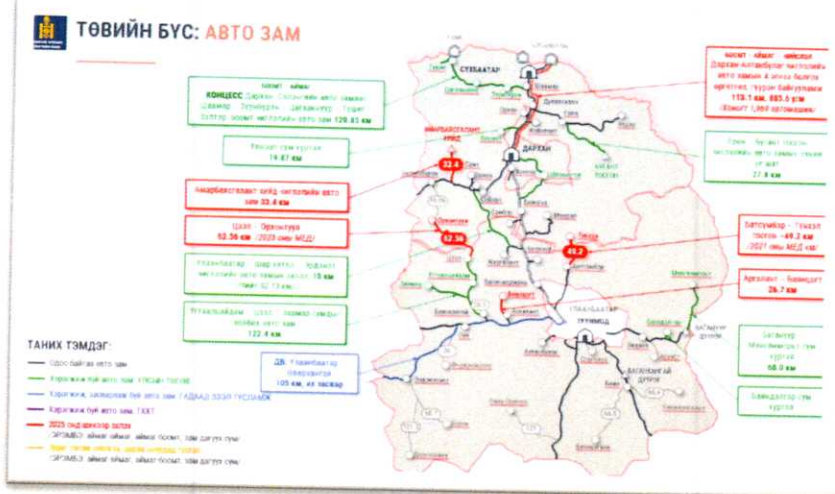
Говийн бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 247.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 44 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 124.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 41 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 123.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 3 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 542.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 25 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

Говийн бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд: Улсын чанартай, хөдөлгөөний эрчим өндөр Даланзадгад-Мандалговь чиглэлийн хатуу хучилттай 156 км авто замын их засварын санхүүжилтэд 48.2 тэрбум төгрөг, Баяндалай-Гурвантэс чиглэлийн 80 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 48.0 тэрбум төгрөг, Чойр-Мандалговь-Арвайхээр

Чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн авто замын замын үргэлжлэлд 26.9 тэрбум төгрөгийг тус тус шинээр тусгав.

Төвийн бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 596.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 75 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 410.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 68 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 185.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 7 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 148.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 29 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

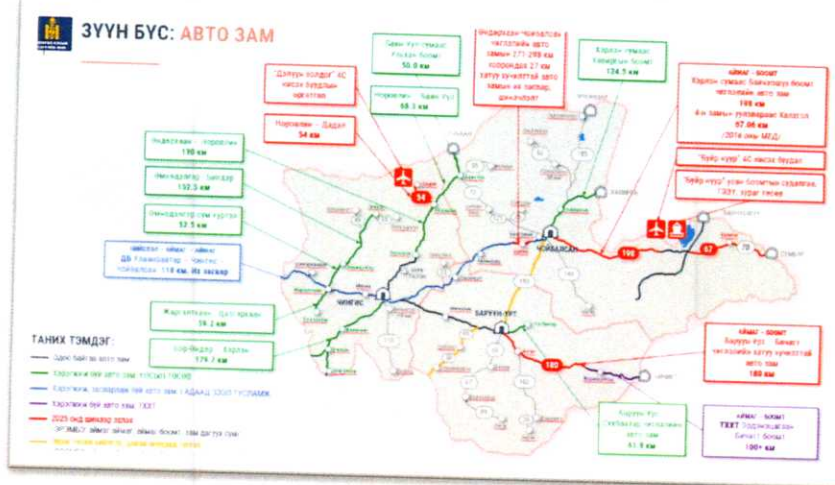

Төвийн бүсэд хэрэгжих онцлох төслүүд: Эдийн засгийн босоо коридор болох Дархан-Алтанбулаг чиглэлийн 113.1 км авто замыг 4 эгнээ болгон өргөтгөх санхүүжилтэд 104.6 тэрбум төгрөг, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх Амарбаясгалант хийд чиглэлийн 33.4 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 16.4 тэрбум төгрөг, Аргалант-Баянцогт сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 11.2 тэрбум төгрөг, Мандал сумын Түнхэл тосгоноос Төв аймгийн Батсүмбэр хүртэлх 49.2 км хатуу хучилттай авто замын төсөлд 15.7 тэрбум төгрөг, Орхонтуул-Цээл чиглэлийн 62.56 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 35.5 тэрбум төгрөг, Төв аймагт хэрэгжиж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд 1.6 тэрбум төгрөг, Хөдөө Аж Ахуйн Их сургуулийн Мал аж ахуй, био технологийн сургуулийг Дархан, Сэлэнгийн бүс рүү нүүлгэхтэй холбоотой зураг төсөвт 0.8 тэрбум төгрөгийг тус тус шинээр тусгалаа.

Зүүн бүсэд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 646.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 77 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 465.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 69 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 181.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 8 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 65.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 26 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

Боомтын чиглэлийн

Боомтын чиглэлийн
Хэрлэн-Тосон-Уул-Халх
гол чиглэлийн 256 км
хатуу хучилттай авто
замын санхүүжилтэд
75.0 тэрбум төгрөг, Буйр
нуурын 4С нисэх
онгоцны буудлын зураг
төсөв, барилга
угсралтын ажилд 24.5
тэрбум төгрөг, Буйр

нуурт усан замын боомт байгуулах судалгаа, ТЭЗҮ-ийн санхүүжилтэд 1.1 тэрбум төгрөг, Хэнтий, Сүхбаатар аймгуудын төвд баригдаж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтцийн санхүүжилтэд 6.6 тэрбум төгрөг, Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн 27 км авто замын их засвар, шинэчлэлтэд 11.4 тэрбум төгрөг, Аялал жуулчлалын чиглэл болох Норовлин-Дадал чиглэлийн хатуу хучилттай 54 км авто замын санхүүжилтэд 14.8 тэрбум төгрөг, Боомтын чиглэлийн Баруун-Урт-Бичигт чиглэлийн 180 км хатуу хучилттай авто замын санхүүжилтэд 48.0 төгрөгийг тус тус шинээр тусгав.

Улаанбаатар-Хөшигийн хөндийд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 1,074.7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 140 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 676.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 93 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 398.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 47 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 1,112.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 57 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна

Улаанбаатар-Хөшигийн хөндийн бүсийн онцлох төслүүд: Засгийн газрын нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолборын санхүүжилтэд 210.0 тэрбум төгрөг, Налайх-Тэрэлж чиглэлийн 37 км авто замыг 4 эгнээ болгон өргөтгөх, 6 гүүрэн байгууламжийн хамт нийт 55.5 тэрбум төгрөг, Багануур тойрог 14.4 км авто замын санхүүжилтэд 11.8 тэрбум төгрөг, “Хөшигийн хөндий-Шинэ зуун мод хот”-ын инженерийн дэд бүтэц төслийн үргэлжлэл, цахилгаан, дулаан хангамж, “Хөшигийн хөндий-Шинэ зуун мод хот”-ын инженерийн дэд бүтэц, ариутгах татуурга, цэвэрлэх байгууламжийн санхүүжилтэд нийт 11.4 тэрбум төгрөг, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын "Цөлжилттэй тэмцэх тухай" суурь конвенцийн талуудын 17 дугаар бага хурлын байгууламжийн санхүүжилтэд 50.0 тэрбум төгрөг, Налайх дулааны станцын хүчин чадлын өргөтгөх ажилд 16.9 тэрбум төгрөг, Шинжлэх Ухаан, Технологийн Их сургуулийн Механик, тээврийн сургуулийг Хөшигийн хөндий рүү нүүлгэхтэй холбоотой зураг төсөвт 0.8 тэрбум төгрөгийг тус тус улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шийдвэрлэхээр тусгалаа.

Улсын хэмжээнд төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд 633.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 33 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих бөгөөд үүний 99.7 тэрбум төгрөгийн

санхүүжилт бүхий 8 төсөл нь өмнөх онуудаас шилжин хэрэгжих бол 533.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 25 төсөл шинээр хэрэгжинэ. Түүнчлэн, Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжаар 371.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт бүхий 18 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихээр байна.

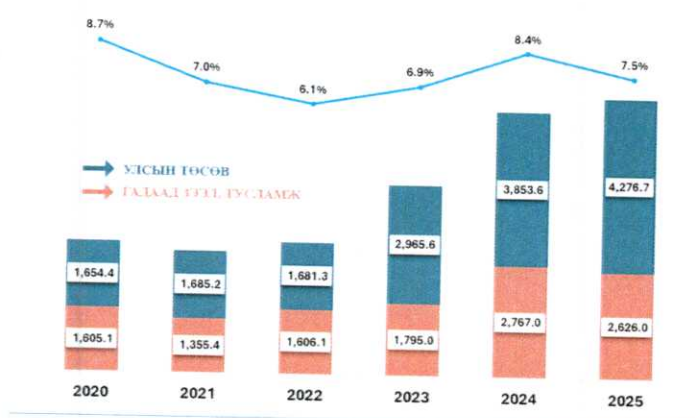
Бүсүүдэд хэрэгжүүлэх авто замын төслүүдийн эрэмбэ, хүчин чадлыг дараах хүснэгтэд харуулав:

Хүснэгт 8. Хүснэгт. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон гадаад зээл, тусламжийн санхүүжилт, тэрбум төгрөг

ЗАМЫН ТӨРӨЛ/ ЭРЭМБЭ	2024 ОНД ХЭРЭГЖИЖ БУЙ			2025 ОНД ТӨЛӨВЛӨЖ БУЙ		
	УРТ, КМ	ТӨСӨВТ ӨРТӨГ	САНХҮҮЖИХ ДҮН	УРТ, КМ	ТӨСӨВТ ӨРТӨГ	САНХҮҮЖИХ ДҮН
Аймгийг боомттой холбох	174.5	270.4	77.5	708.6	1,614.8	267.5
Аймгийг аймагтай холбох	1,054.0	1,783.6	574.3	1079.7	1,074.3	204.1
Таван тойрог авто замын аялал, жуулчлалын зам	1,090.7	1,384.3	413.2	332.6	753.2	199.9
НИЙТ	2,319.2	3,438.3	772.3	2,120.9	3,442.3	671.5

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд нийт 12,406.9 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 639 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж, 4,276.7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт хийгдэхээр төлөвлөсөн нь өмнөх онуудынхаас хамгийн өндөр төсвийн хөрөнгө оруулалт болж байгаа буюу ДНБ-ний 4.5 орчим хувьтай тэнцэхээр байна.

Зураг 28. ДНБ-д эзлэх төсвийн хөрөнгө оруулалтын хувь

Хүснэгт 9. Улсын төсөв болон гадаад зээл

ТӨСВИЙН ЖИЛ	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Улсын төсөв	1,330.9	1,418.9	1,377.7	2,686.0	3,828.6	4,145.6
Концессын эргэн төлөлт	323.5	266.3	303.6	279.6	25.0	131.2
Гадаад, зээл тусламж	1,605.1	1,355.4	1,606.1	1,795.0	2,767.0	2,626.0

НИЙТ ДҮН	3,259.5	3,040.6	3,287.4	4,760.6	6,620.6	6,902.8
-----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Засгийн газрын гадаад зээл, тусламжийн гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу хэрэгжиж байгаа төсөл, арга хэмжээний 2025 оны зээлийн ашиглалтад 90 төслийн 2,209.0 тэрбум төгрөг, тусламжийн 27 төслийн 417.0 тэрбум төгрөгийг төсвийн төсөлд тусгалаа.

Ирэх онд тусгахаар төлөвлөсөн зээл, тусламжийн санхүүжилтийн 37 хувийг олон талт хамтын ажиллагааны хүрээнд, 63 хувийг 2 талт хамтын ажиллагааны эх үүсвэрээс бүрдүүлнэ. Тухайлбал, Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилт хамгийн өндөр буюу 23 хувь, Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улсын санхүүжилт 18 хувь, Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын санхүүжилт 11 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 10. Гадаадын зээл, тусламжийн 2025 оны ашиглалт, тэрбум төгрөг

№	ХӨГЖЛИЙН ТҮНШ	ЗЭЭЛИЙН АШИГЛАЛТ	ТУСЛАМЖИЙН АШИГЛАЛТ	НИЙТ
1	Азийн хөгжлийн банк	525.9	79.1	605.0
2	Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улс	460.4	-	460.4
3	Бүгд Найрамдах Франц Улс	311.8	-	311.8
4	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс	297.7	-	297.7
5	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс	215.0	40.2	255.3
6	Европын Сэргээн Босголт, Хөгжлийн Банк	151.5	57.4	208.9
7	Америкийн Нэгдсэн Улс	0.0	202.4	202.4
8	Дэлхийн банк	120.8	5.2	126.0
9	Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс	24.8	21.3	46.1
10	Австри Улс	30.9	-	30.9
11	Польш Улс	23.6	-	23.6
12	Европын Хөрөнгө Оруулалтын Банк	23.2	-	23.2
13	Япон Улс	23.1	-	23.1
14	Боловсролын Дэлхийн Түншлэл	-	8.2	8.2
15	Люксембург Улс	-	2.2	2.2
16	Кувейт Улс	0.0	1.0	1.0
17	Унгар Улс	0.0	-	0.0
18	Хөдөө Аж Ахуйн Хөгжлийн Олон Улсын Сан	0.0	-	0.0
НИЙТ		2,209.0	417.0	2,626.0

Засгийн газрын 2025 оны гадаад зээл, тусламжийн ашиглалтыг бүтцийн хувьд авч үзвэл 2,035.0 тэрбум төгрөг буюу 77.5 хувийг хөрөнгө оруулалтын зардалд, 332.0 тэрбум төгрөг буюу 12.6 хувийг дамжуулан зээлдүүлэх зардалд, 259.0 тэрбум төгрөг буюу 9.9 хувийг урсгал зардлын санхүүжилтээр тус тус ашиглахаар төлөвлөсөн.

ХӨГЖЛИЙН БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ: ХӨГЖЛИЙН 5 ТОЙРОГ

АВТО ЗАМЫН СҮЛЖЭЭ
14,921.3 км

Хатуу хучилттай тусгай зориулалт	7,544.1
Хайрган	898.4
Сайжруулсан хөрсөн	905.7
Ердийн хөрсөн	347.3
	6,124.2

Нийслэлтэй 21 аймаг, 107 сум суурин хатуу хучилттай замаар холбогдсон

Замууд	НИЙТ	БАРШДСАН	БАРИХ
5 босоо, 3 хязгээ	10,002.27	6,135.43	3,866.8
Айгуулыг хооронд нь холбох	***	***	4,220.5
Сумын улсын чамартай замд холбох	***	***	12,073.1

ЗАМЫН ТӨРӨЛ

	УРЛ КМ	ГОСНИЙ ОРЛОГ	САХУУЖИХ ДҮН
Боомт холбох	174.5	270.4	77.5
Аймаг холбох	1054.0	1783.6	574.3
Аялал, жуулчлал	1090.7	1384.3	413.2
НИЙТ	2319.2	3438.3	772.3

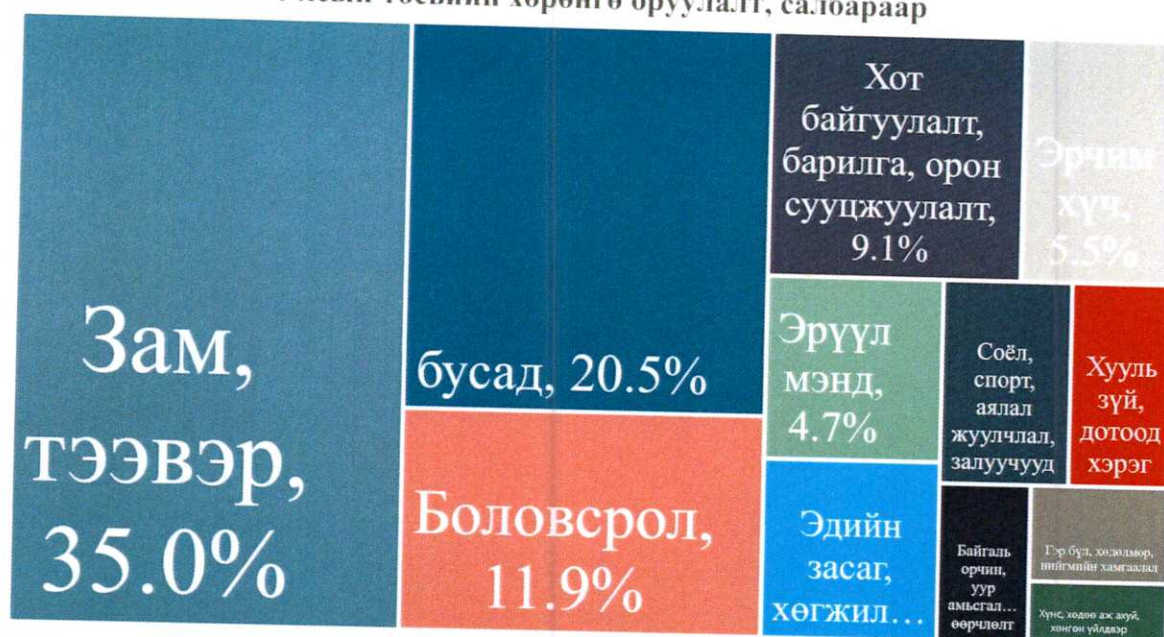
2024 ОНД ХЭРЭГЛЭЖ БҮЙ

УРЛ КМ	ГОСНИЙ ОРЛОГ	САХУУЖИХ ДҮН
708.6	1,614.8	267.5
1079.7	1,074.3	204.1
332.6	753.2	199.9
2,120.9	3,442.3	671.5

тэрэгн төгрөг

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх 4.3 их наяд төгрөгийн 35.0 % нь зам тээврийн салбарт буюу 1,497.2 тэрбум төгрөг, 6.7% буюу эрчим хүчний салбарт буюу 199.4 тэрбум төгрөг, 9.1% нь инженерийн дэд бүтцийн чиглэлээр буюу 388.1 тэрбум төгрөг, үлдсэн нь бусад салбарт хэрэгжихээр төсвийн төсөлд тусгав.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, салбараар

Монгол Улсын 2025 онд төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэхээр тусгасан төслүүдийн 55.6% нь буюу 355 төсөл 2025 онд, 2026 онд 39.1% нь буюу 250 төсөл, 2027 онд 5.3% буюу 34 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлж дуусахаар төлөвлөлөө.

Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2025 онд нийт 556 барилга байгууламж, дэд бүтцийн төслүүд байгаагаас 38 төсөл л шинээр эхэлж байгаа бөгөөд үлдсэн 518 төсөл нь өмнөх онуудаас дамжин хэрэгжиж байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, объектын төрөл

Өнгөрсөн жилүүдэд эхэлсэн сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, спорт, соёл, нийгмийн хамгаалал зэрэг төслүүдийг хугацаанд нь ашиглалтад оруулахын тулд санхүүжилтийг тусгаж, энэ чиглэлийн шинэ хөрөнгө оруулалтыг 2025 онд хойшлууллаа.

Ингэснээр шилжин хэрэгжиж байгаа 90 сургууль, 62 цэцэрлэг, 31 эмнэлэг зэрэг ашиглалтад орох боломж бүрдэнэ.

Харин зам, гүүрний байгууламжийн 19 төсөл, цахилгаан дулаан хангамжийн нэмэгдүүлэх чиглэлийн 9 төсөл, инженерийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтад 4 төсөл, арга хэмжээ байгаа бол хүүхэд хамгааллын чиглэлээр буюу Өнөр бүл-Хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн төрөлжсөн асрамжийн газрыг Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүрэгт байгуулахаар төсвийн төсөлд тус тус тусгасан.

ХӨГЖЛИЙН БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ-ЫН ОНЦЛОХ ТӨСЛҮҮДЭЭС ТОЙМЛОН ТАНИЛЦУУЛЖ БАЙНА:

№1: “Үндэсний хиймэл дагуулын төсөл”. Монгол Улсын газар нутгийг бүрэн хамарсан, орон зайн ялгаваргүй байдлаар харилцаа холбооны тоон системийн сүлжээ үүсгэх зорилготой уг төслийг хэрэгжүүлснээр интернэт суурьтай бүх төрлийн харилцаа холбооны үйлчилгээг байршлаас үл шалтгаалан иргэн, аж ахуйн нэгжид үзүүлэх боломжийг нээж өгнө. Мөн шилэн кабелийн сүлжээнээс хамааралгүй интернэтийн гуравдагч гарцтай болох, онцгой байдлын үед байнгын харилцаа холбоотой байх, гамшиг ослын эрсдэлийг бууруулах, хот хөдөөгийн иргэдийн тоон ялгааг арилгах, хөдөөгийн иргэд, малчдын хүүхдүүд болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд зайн сургалтад хамрагдах чухал ач холбогдолтой. Тус төслийг БНФУ-ын нэн хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсөвт нийт 211.6 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

№2: “Эрдэнэбүрэнгийн усан цахилгаан станц” барих төсөл. Баруун бүсийн болон эрчим хүчний нэгдсэн системийн өсөн нэмэгдэж буй хэрэгцээг найдвартай эх үүсвэрээр хангах, эрчим хүчний системийн аюулгүй байдлыг нэмэгдүүлж, импортын эрчим хүчний хэмжээг бууруулах, нөхөн сэргээгдэх эх үүсвэрийн нөөцийг бий болгож, бүс нутгийн эдийн засгийн чадавхыг сайжруулах зорилгоор Эрдэнэбүрэнгийн 90 МВт-ын хүчин чадалтай УЦС-ыг БНХАУ-ын хөнгөлөлттэй зээлээр байгуулахаар зээлийн ерөнхий хэлэлцээр байгуулагдсан. Төсөл амжилттай хэрэгжсэнээр жилд ойролцоогоор 756.6 мян.тонн нүүрс шатаасантай тэнцэх нүүрсхүчлийн хий ялгаралтыг бууруулна, баруун аймгуудын импортын цахилгааны хараат байдлаас гарч, 100% дотоодын эх үүсвэрээр хангагдана, УЦС-ын усан сангийн дагуу аялал жуулчлалын бүс бий болно.

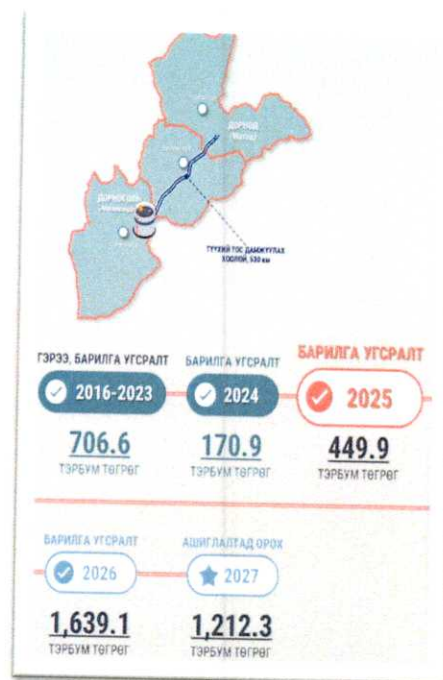

Тус төслийг БНХАУ-ын ЭКСИМ банкны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсвийн төсөлд нийт 100.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

№3: “Газрын тос боловсруулах үйлдвэр барих” төсөл

Жилд 1.5 сая тонн түүхий тос боловсруулж, дотоодын хэрэглээний 80%-ийг хангах үндэсний үйлдвэр бий болох ба шинээр 700+ ажлын байр бий болно. Тус үйлдвэр ашиглалтад орсноор Евро - 4,5 стандартын шаардлага хангасан 339.0 мянган тонн автобензин, 824.0 мянган тонн дизель түлш, онгоцны түлш 80.0 мянган тонн, 43.0 мянган тонн шингэрүүлсэн шатдаг хий болон бусад бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэнэ. Мөн импортын хараат байдлаас гарч, шатахууны үнийг бие даан зохицуулах боломж бүрдэнэ.

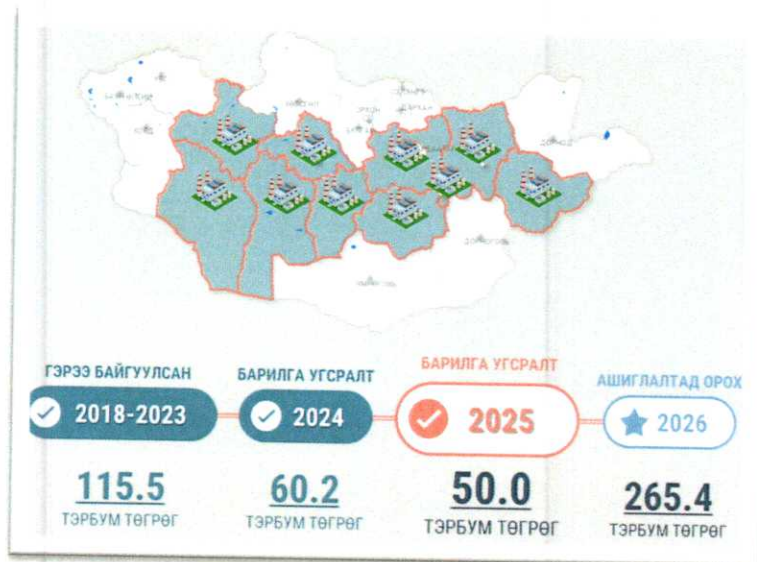
Тус төслийн ажлын 2025 онд санхүүжих гүйцэтгэлтэй уялдуулан 449.9 тэрбум төгрөгийг 2025 оны төсвийн төсөлд тусгалаа.

№4: “10 аймгийн төвийн дулааны станц барих” төсөл. Төвлөрсөн дулаан хангамжийн

системгүй 10 аймгийн (Завхан, Говь-Алтай, Баянхонгор, Архангай, Өвөрхангай, Төв, Дундговь, Говьсүмбэр, Хэнтий, Сүхбаатар) төвд дэвшилтэт технологийн дулааны станц, дулааны шугам сүлжээ барьснаар иргэдийг найдвартай халаалт, хэрэгцээний халуун усаар жилийн турш хангах, дулаан үйлдвэрлэлээс байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахаас гадна нийслэл рүү чиглэсэн шилжилт хөдөлгөөнийг сааруулах, бүс нутгийг хөгжүүлнэ. Төслийн хүрээнд 10 дулааны станц, 88 дулаан дамжуулах төв, 67 км дулааны шугам, 1,400 шинэ ажлын байр бий болох ба 958 ААН, 606 төсөвт байгууллага, 691 нийтийн орон сууц, 1,433 амины орон сууцны дулаан хангамж шийдэгдэнэ.

Тус төслийг БНСУ-ын ЭКСИМ банкны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсвийн төсөлд нийт 50.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

№5: “Солонго 1, 2 орон сууцны хороолол барих” төсөл. Төслийн хүрээнд Улаанбаатар хотын агаар хөрсний бохирдлыг бууруулах, зорилтот бүлгийн иргэдийг орлогод нийцсэн орон сууцаар хангах хүрээнд 17.5 га газарт 5002 айлын 66 блок 18,000 хүн амьдрах 2,706 авто зогсоолтой орон сууцны цогцолбор хороолол барина.

Тус төслийг БНСУ-ын ЭКСИМ банкны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсвийн төсөлд нийт 200.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

№6: “Улаанбаатар хотын төв цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих” төсөл. Улаанбаатар хотод шинээр хоногт 250,000 м³ ахуйн болон үйлдвэрийн хаягдал ус цэвэрлэх байгууламж барьж, цэвэрлэгдсэн усны чанарыг Монгол Улсын MNS:4943-2015 стандартын түвшинд хүргэнэ.

Төв цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих төслийн хүрээнд нийт 55 барилга байгууламж баригдаж байгаа бөгөөд бохир ус цэвэрлэх, лаг боловсруулах гэсэн үндсэн хоёр технологийн дагуу ажиллахаар төлөвлөсөн. Цэвэрлэх байгууламжид усны төв коллектороор дамжуулан бохир усыг өөрийн урсгалаар хүлээн авч бохир усанд механик цэвэрлэгээ, биологи цэвэрлэгээ, нэмэлтээр физик, химийн цэвэрлэгээ хийгдэнэ.

Тус төслийг БНХАУ-ын ЭКСИМ банкны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2025 оны төсвийн төсөлд нийт 80.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн ашиглалтыг тусгалаа.

№7: “Засгийн газрын нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолбор” төсөл

/Номтын ам, Шинэ зуунмод хот/-ийг Хөшигийн хөндийн Номтын аманд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа бөгөөд 70,000 м² бүхий томоохон цогцолбор баригдана. 2025 оны төсвийн төсөлд нийтдээ 676.3 тэрбум төгрөгийн өртөгтэй, 210.0 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүнтэйгээр тусгагдсан байна.

№8. “Шинэ Хархорум” хот төслийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

“Шинэ Хархорум” хотын газар нутгийн 50% нь ногоон байгууламж байх бөгөөд гадаргын ус, саарал усыг дахин ашиглах, хог хаягдлыг дахин боловсруулах, сэргээгдэх эрчим хүчний олон төрлийг ашиглах, байгаль орчинтой харилцан уялдсан амьтны амьдрах орчинд ээлтэй, хүн амьдрахад таатай, явган алхалт, унадаг дугуй, нийтийн тээврийн хэрэглээг дэмжсэн, эдийн засгийн хувьд бие даан хөгжсөн хот байх зарчмыг баримтлан урьдчилсан байдлаар 189.3 мянган га талбайг хамарч 500,000 хүн амтай байхаар тооцож төлөвлөж байна.

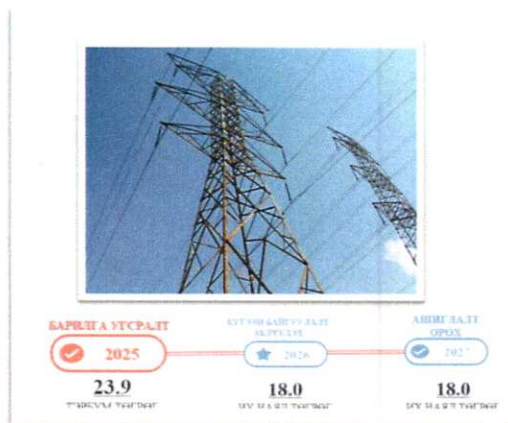
№9. Хөшигийн хөндийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтын төслийг үргэлжлүүлнэ.

Төв аймгийн Сэргэлэн сумын нутаг дэвсгэрт Хөшигийн хөндийн нэгдсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу шинээр орон нутгийн зэрэглэлтэй хотууд болон чөлөөт бүсийг байгуулах ажлын хүрээнд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2022 оноос дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг эхлүүлсэн. Уг бүтээн байгуулалт хийгдсэнээр 80.0 мянга орчим хүнийг ажлын байраар хангахаар төлөвлөж байна.

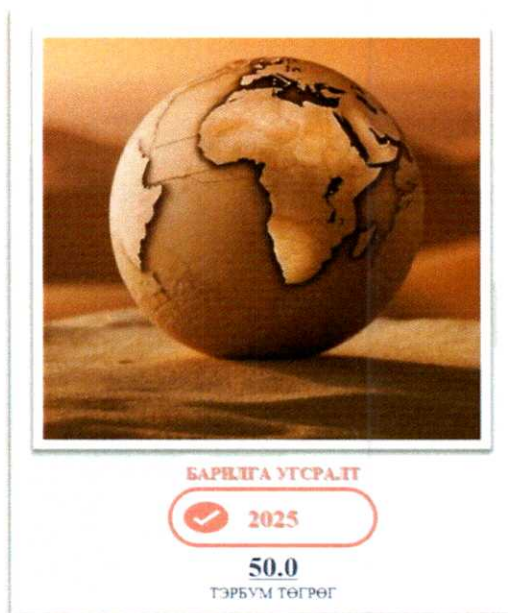
№10. Бүс нутгийн найдвартай цахилгаан хангамж 1-р үе шат /Бүсүүдэд/

Монгол Улсад 2023 онд эрчим хүчний цахилгаан түгээх сүлжээнд 2773 удаагийн тасралт саатал гарч, нийт 2,819.0 мян.кВт.цаг эрчим хүч дутуу түгээсэн байна. Цахилгаан хангамжийн тасралт саатлын тохиолдлуудын 73 хувь нь тоноглол гэмтсэн, тулгуур хоорондын шугам болон цахилгаан дамжуулагч утас тасарснаас шалтгаалсан бол 17 хувь нь цаг агаарын аюулт үзэгдлээс шалтгаалсан байгаа нь олон жилийн насжилттай, хуучирч муудсан модон тулгуур бүхий цахилгаан дамжуулах агаарын шугам болон дэд станцуудын хүчин чадлыг сайжруулах, тоноглолыг шинэчлэх зайлшгүй шаардлагыг бий болгож байх тул үе шаттайгаар шинэчлэн сайжруулахаар төсвийн төсөлд 59.9 тэрбум төгрөгийг тусгалаа.

№11. Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын "Цөлжилттэй тэмцэх тухай" суурь конвенцийн талуудын 17 дугаар бага хурлын байгууламж

НҮБ-ын Цөлжилттэй тэмцэх суурь конвенц нь 1996 онд хүчин төгөлдөр болсон Риогийн 3 конвенцийн нэг бөгөөд тус конвенцид 197 орон нэгдэн орсон байдаг. Уг конвенцод Монгол Улс 1996 онд нэгдсэн. Цөлжилттэй тэмцэх тухай НҮБ-ын суурь конвенцийн оролцогч талуудын Бага хурлыг 2 жилд тутам зохион байгуулдаг бөгөөд 17 дугаар бага хурлыг Монгол Улсад зохион байгуулахаар шийдвэрлэсэн. Бага хурлаар ган, цөлжилт, газрын доройтолтой тэмцэхтэй холбоотой байгаль орчин, газар, усны нөөцийг хамгаалах, хөгжиж буй орнуудын тогтвортой хөгжилд дэмжлэг болох, худалдаа, эдийн засгийн таатай нөхцөлийг бий болгохын тулд олон улсын худалдаа, зах зээлийн зохицуулалт, өрийн асуудалд онцгой анхаарч, бүс нутаг, олон улсын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх, хөрөнгө санхүү босгох, технологи, ил тод байдал, чадавх бэхжүүлэх зэрэг асуудлыг хэлэлцдэг ба хурал ойролцоогоор 10-12 өдөр үргэлжилдэг байна. Хурал зохион байгуулах байр, бүтээн байгуулалтын асуудлыг Монгол Улсын Засгийн газар шуурхай хангах шаардлагатай бөгөөд хурлын байранд НҮБ-ын Нарийн бичгийн дарга нарын газраас өндөр шаардлага тавигддаг байна.

№12. Налайх-Тэрэлж чиглэлийн 37 км авто замыг 4 эгнээ болгон өргөтгөх шинэчлэл, 6 гүүрэн байгууламж хамт /Улаанбаатар/

Улсын чанартай А24 дугаартай Налайх-Тэрэлж чиглэлийн авто зам нь зорчих хөдөлгөөний эрчим өндөртэй ач холбогдол бүхий зам юм. Уг замаар өдөрт дунджаар 5931 авто тээврийн хэрэгсэл зорчдог бөгөөд тус замыг 4 эгнээ болгон өргөтгөснөөр зүүн бүсийн дайран өнгөрдөг нийтийн тээврийн үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулж замын хөдөлгөөний багтаамжийг нэмэгдүүлэх, замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сайжруулах боломж бүрдэнэ.

№13. Бүсүүдийн хөгжлийг дэмжих инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтэц /бүсүүдэд/

Хүн амын нутагшилт, суурьшлын тогтвортой тогтолцоог бүрдүүлж хот, хөдөөгийн ялгааг багасгах, хүн амын төвлөрлийг сааруулах бүсүүдийн хөгжлийг дэмжих зорилгоор нийт 12 суурин газрын инженерийн шугам, сүлжээ дэд бүтцийг шинээр барих бөгөөд орон нутагт ажиллаж, амьдрах, орон сууц, бүсийн онцлогт тулгуурласан үйлдвэрлэл үйлчилгээ хөгжүүлэх, бизнес эрхлэх таатай нөхцөлийг бүрдүүлэн Улаанбаатар хот руу шилжих хүн амын шилжилт

хөдөлгөөнийг бууруулах боломж бүрдэх юм.

№14. Нөмрөг-Улаангом чиглэлээс Арцсуурь хилийн боомт хүртэлх авто зам

Баруун бүсийн авто замын шинэ коридорийн нэвтрүүлэх хүчин чадал, логиستيкийн сүлжээг хөгжүүлэх, дамжин өнгөрөх тээвэрлэлтийг нэмэгдүүлэх, бүс, орон нутгийн хөгжлийг дэмжих бөгөөд Арцсуурь боомтыг төв замд холбохоос гадна Завхан аймгийн Нөмрөг, Тэс, Баянхайрхан, Түдэвтэй сумдыг дайран өнгөрөх өндөр ач холбогдолтой бүтээн байгуулалт болох юм.

№15. Хэрлэн-Тосон-Уул-Халх гол чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 256 км /Зүүн бүс/

Зүүн бүсийн авто замын шинэ коридор байгуулагдаж зүүн бүсийн интеграцид нэгдэх, тээвэр логиستيкийн сүлжээг хөгжүүлэх, дамжин өнгөрөх тээвэрлэлтийг нэмэгдүүлэх, аялал жуулчлалыг сайжруулахаар 256 км замын бүтээн байгуулалтыг эхлүүлээ.

Шигтгээ. Хөгжлийн төслүүдийн ажил эрхлэлтэд үзүүлэх нөлөө

Эдийн засгийн суурийг тэлэх томоохон дэд бүтцийн төслүүд нь бүтээн байгуулалтын явцад ажлын байр шинээр бий болгож, цалин, орлогын өсөлтийг дэмждэг бол дунд, урт хугацаанд амьдрах орчин, бүтээмжийг сайжруулж, улмаар төслийг дагасан шинэ хөрөнгө оруулалтуудыг татаж эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг бий болгодог.

Олон улсын жишээ: АНУ 2009 оны эдийн засгийн хямралын хариу арга хэмжээ болгон “Америкийн сэргээн босголт, хөрөнгө оруулалтын тухай хууль”-ийг баталж, зам, тээвэр, эрчим хүч зэрэг дэд бүтцийн томоохон төслүүдэд 831 тэрбум ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийсэн байдаг. Тус дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын ажлын явцад барилга, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарт 2.3 сая орчим ажлын байрыг шинээр бий болгож, хадгалж чадсанаар хямралын сөрөг нөлөөллийг бууруулах, ирээдийн орлогыг хамгаалах, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжихэд чухал нөлөө үзүүлсэн болохыг Конгрессын Төсвийн Алба (CBO) онцолсон байдаг.

Тус хуулийн хүрээнд хэрэгжсэн төслүүд нь ажлын байр шинээр бий болгож хадгалахын зэрэгцээ урт хугацааны хөгжилд томоохон хувь нэмэр оруулжээ. Эдгээрээс дурдвал, Сан Франциско дахь Presidio Parkway төсөл нь түгжрэлийг бууруулж, замын аюулгүй байдлыг хангаснаар тус бүс орчимд хувийн хөрөнгө оруулалт ихээр татах үндэс суурь болжээ. Мөн салхин болон нарны эрчим хүчний төслүүд нь тус салбарын хурдтай хөгжлийн суурийг тавьсан бөгөөд 2015 он гэхэд АНУ эрчим хүчний салбарын хөгжлөөр дэлхийд тэргүүлэх хэмжээнд хүрсэн байдаг.

Монгол Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын ажил эрхлэлтэд үзүүлэх нөлөөллийг тооцоход¹⁰ улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт 1 хувиар нэмэгдэхэд хувийн салбарт эхний жилд 500 орчим, хоёр дах жилд 200 орчим ажлын байрыг шинээр бий болгодог гэсэн үр дүн гарсан. Дээрх тооцооллын дагуу ирэх 2025 оны төсвийн төсөлд тусгагдсан хөгжлийн томоохон хөрөнгө оруулалтуудын нөлөөгөөр ирэх жил 30 мянга гаруй ажлын байрыг шинээр бий болгож,

¹⁰Түүхэн өгөгдөлд тулгуурлан бүтцийн вектор авторегрессив загвар ашиглан тооцов (Сангийн яамны тооцоолол).

ажиллах хүчний оролцооны түвшинг¹¹ 63 хувьд, хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг¹² 60 хувьд хүргэж нэмэгдүүлэх боломжтой байна.

¹¹ Ажиллах хүчний оролцооны түвшин (АХОТ)-г ажиллах хүчийг хөдөлмөрийн насны хүн амд харьцуулж тооцдог. АХОТ 2024 оны II улирлын байдлаар 62 хувь байна.

¹² Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг ажилтай хүмүүсийн тоог ажиллах хүчинд харьцуулж тооцдог. Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин 2024 оны II улирлын байдлаар 58.6 хувь байна.

2.6. Орон нутгийн төсөв

Орон нутгийн төсвийн урсгал зардлыг төлөвлөхдөө шинээр батлагдсан хууль тогтоомж, бодлогын арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангахаар зорилоо. Орон нутгийн төсвийн суурь орлого, зарлагыг төлөвлөж, аймгуудад олгох санхүүгийн дэмжлэг 2025 онд 510.0 тэрбум төгрөг, дээд шатны төсөвт төвлөрүүлэх орлогын хэмжээ 2025 онд 1.1 их наяд төгрөг байхаар тооцлоо.

Орон нутгийн хөгжлийн сан

Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан болон улсын төсвөөс аймаг, нийслэлийн Орон нутгийн хөгжлийн санд олгох орлогын шилжүүлгийн хэмжээ эх үүсвэрүүдийн нэмэгдлээс шалтгаалж, 2025 онд 599.1 тэрбум төгрөг байхаар төлөвлөлөө.

Иргэдийн ая тухтай амьдрах орчныг сайжруулахад чиглэсэн, уул уурхайн орлогоос бүрдэж, тухайн орон нутгийн иргэдийн санал, санаачилга дээр тулгуурлан зарцуулагддаг ОНХС-гийн хуваарилалтаас уул уурхайн олборлолт хийгдэж буй аймаг, сумдад түлхүү хуваарилах бодлогыг баримталж байна.

2.7. Засгийн газрын өр

Засгийн газрын өрийн үлдэгдэл 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар нэрлэсэн дүнгээр 30.8 их наяд төгрөг, өнөөгийн үнэ цэнээр ДНБ-ний 38.6 хувьтай тэнцэж байгаа нь Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан Засгийн газрын өрийн тусгай шаардлага болох 2023 онд 65.0 хувиас хэтрэхгүй байх гэсэн заалтыг хангасан.

Хүснэгт 11. Засгийн газрын өрийн бүтэц /тэрбум ₮/

ӨРИЙН ХЭРЭГСЭЛ	2023.12.31	2024.12.31 ХБГ	2025.12.31 Төсөөлөл
Засгийн газрын дотоод өр	234.1	437.3	426.7
Дотоод үнэт цаас	234.1	437.3	426.7
Засгийн газрын гадаад өр	29,372.1	31,772.4	33,463.1
Гадаад үнэт цаас	9,371.7	9,086.1	8,998.3
Гадаад зээл	20,902.9	22,686.3	24,464.8
Засгийн газрын бусад өр	1,275.3	2,996.4	6,603.2
Засгийн газрын өрийн баталгаа	29.5	1,985.4	5,792.2
Орон нутгийн өр	4.5	1,011.0	811.0
Барих-шилжүүлэх концесс	230.9	-	-
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН НИЙТ ӨР	30,773.5	35,206.2	40,493.0
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨР (ӨҮЦ)	26,582.9	30,658.0	35,588.3
Хуулиар тогтоосон өрийн хязгаар	65.0%	60.0%*	60.0%*
Засгийн газрын өр / ДНБ	44.7%	44.4%	42.6%
Засгийн газрын өр (ӨҮЦ)/ ДНБ	38.6%		

*-Нэрлэсэн дүнгээр хязгаарыг тооцов

Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулсны дагуу 2024 оноос эхлэн Засгийн газрын өрийн хязгаарыг өнөөгийн үнэ цэнээр тооцдог байсныг өөрчлөн нэрлэсэн дүнгээр тооцохоор болсон. Үүний дагуу Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдлийн ДНБ-д эзлэх хэмжээ 2024 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр 44.4 хувьтай, 2025 оны төсөөллөөр 42.6 хувьтай тус тус тэнцэхээр байна. Ингэснээр Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан 2024 оны Засгийн газрын өрийн тусгай шаардлага 60 хувиас хэтрэхгүй байх шаардлагыг хангахаар байна.

Засгийн газрын өрийн үйлчилгээний төлбөрт 2023 онд нийт 3,243.3 тэрбум төгрөгийг төлснөөс үндсэн төлбөрт 2,152.6 тэрбум төгрөг, хүүгийн төлбөр 1,092.6 тэрбум төгрөгийг тус тус төлсөн. Мөн 2024 онд нийт 2,719.5 тэрбум төгрөг төлөхөөр хүлээгдэж байгаагаас 1,545.9 тэрбум төгрөгийг үндсэн төлбөрт, 1,173.6 тэрбум төгрөгийг хүүгийн төлбөрт төлөхөөр байна.

Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийн төсөлд Засгийн газрын өрийн үйлчилгээний төлбөрт нийт 3,008.9 тэрбум төгрөг төлөхөөс 1,705.5 тэрбум төгрөгийг үндсэн төлбөрт, 1,303.4 тэрбум төгрөгийг хүүгийн төлбөрт төлөх төсөөлөлтэй байна. Засгийн газрын гадаад үнэт цаасны хуваарьт үндсэн төлбөр 2025 онд байхгүй боловч нэгдсэн төсвийн суурь тэнцлийн ашгаар 243.1 тэрбум төгрөг хүртэлх гадаад бондын төлбөрөөс буцаан худалдан авалт хийхээр төсөөлсөн.

Хүснэгт 12. Засгийн газрын өрийн бүтэц /тэрбум ₮/

Өрийн үйлчилгээ	2023	2024	2025
Үндсэн төлбөр	2,152.6	1,545.9	1,705.5
Гадаад бонд*	391.4	178.5	243.1
Гадаад зээл	959.8	1,229.9	1,454.9
Дотоод бонд	801.4	137.5	7.5
Хүүгийн төлбөр	1,092.6	1,173.6	1,303.4
Гадаад бонд	553.0	556.2	576.8
Гадаад зээл	459.9	610.0	681.4
Дотоод бонд	79.7	7.5	45.2
НИЙТ	3,243.3	2,719.5	3,008.9

**-Дахин санхүүжилтийн дүн ороогүй*

Шигтгээ. Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн ба өнөөгийн үнэ цэнээрх хязгаар

Олон улсын валютын сангийн 2022 оны тоон мэдээллээр төсвийн тусгай шаардлагуудын нэг болох өрийн хязгаарыг дэлхийн 72 улс оронд хүчин төгөлдөр мөрдөж байна. Үүнээс 65 улс нь нэрлэсэн үлдэгдлээр Засгийн газрын өрийг тооцож, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд харьцуулсан харьцаанд хязгаар тогтоодог бол өнөөгийн үнэ цэн (ӨҮЦ)-ээр зөвхөн 7 улс (Өмнөд Судан, Бурунди, Танзани, Руанда, Кени, Уганда, Монгол) тогтоож байна.

• ӨҮЦ-ий аргачлалын хувьд Олон улсын валютын сан болон Дэлхийн банк хамтран 2005 онд анх Бага орлоготой орнуудын өрийн тогтвортой байдлын хүрээ (Debt sustainability Framework for Low income Countries) аргачлалыг боловсруулж, хөгжил буурай орнуудын өрийн тогтвортой байдлыг тооцох аргачлал болгон ашиглаж эхэлсэн байдаг.

Монгол Улсын хувьд 2011 оныг хүртэл Дэлхийн банкны аргачлалаар бага орлоготой орны тоонд ордог байсан бөгөөд 2010 онд батлагдсан Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн дагуу Улсын өрийн хязгаарыг ӨҮЦ-ээр 40 хувь байхаар тогтоосон. Улмаар 2015 онд батлагдсан Өрийн удирдлагын тухай хуулийн дагуу “Улсын өр” нэр томъёог “Засгийн газрын өр” болгон өөрчилж, Засгийн газрын өрийн хязгаарыг ӨҮЦ-ээр 40 хувь байхаар тогтоосон бол 2016 онд уг хязгаарыг нэмэгдүүлж 60 хувь болгосон.

Монгол Улс 2011 оноос бага дундаж орлоготой, 2024 оноос дунджаас дээгүүр орлоготой улсад хамаарагдах болж, зөвхөн нэн хөнгөлөлттэй зээл бус олон улсын зах зээлд гадаад үнэт цаас, баталгаа гаргах, хоёр талт түншүүдээс арилжааны зээл авах зэрэг олон төрлийн санхүүжилтийн эх үүсвэрийг ашиглах боломжтой болсон ба өрийн хязгаарыг тооцдог аргачлалыг мөн шинэчлэх шаардлага үүссэн.

Үүний дагуу УИХ-аас Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулан Засгийн газрын өрийн хязгаарыг нэрлэсэн дүнгээр тооцож, ДНБ-ний 60 хувьтай тэнцүү байхаар тогтоогоод байна. Энэ нь аргачлалыг дэлхийн бусад улсын чиг хандлага, олон улсын жишигт нийцүүлэх, Засгийн газрын өрийн эдийн засагт үзүүлэх дарамтын хязгаарыг бодитоор тогтоох зэрэг ач холбогдолтой.

Дээрх 2 аргачлалаар өрийг хэрхэн тооцдог ялгааг товч жишээгээр тайлбарлавал: ӨҮЦ тооцох аргачлалаар гадаад улсаас авсан зээлийн дүнг хямдруулалтын хувиар багасган тооцох бөгөөд дараах томъёог ашиглана.

$$PV^1 = \frac{CF(P + I)_1}{(1 + r)^1} + \frac{CF(P + I)_2}{(1 + r)^2} + \dots + \frac{CF(P + I)_n}{(1 + r)^n}$$

Энд:

PV^1 – Өрийн өнөөгийн үнэ цэн

$CF(P + I)_n$ – n дүгээр жилд төлөх өрийн үндсэн болон хүүгийн төлбөр

r – Хямдруулалтын хувь

Нэрлэсэн дүнгээр өрийг тооцох аргачлал нь тооцож буй тухайн мөчид зээлдэгчээс зээлдүүлэгчид төлөгдөх өрийн хэмжээг тооцох аргачлал бөгөөд олон улсын хэмжээнд түгээмэл хэрэглэгдэж байна.

Нэрлэсэн дүн = Өрийн үлдэгдэл + Тайлант хугацаанд хуримтлагдсан хүү

Жишээлбэл, Монгол Улс 100 сая ам.долларын дүнтэй, 20 жилийн хугацаатай, 5 жил үндсэн төлбөрөөс чөлөөлөгдөх, жилийн 2 хувийн хүүтэй зээлийг 2024 оны 10 сарын 01-д авсан гэж үзвэл жилийн эцэс буюу 2024 оны 12 сарын 31-д уг зээлийг

Засгийн газрын өрийн хязгаарт ӨҮЦ-ий аргачлалаар тооцоход 70.5 сая ам.доллар, нэрлэсэн дүнгээр тооцоход 100.5 сая ам.доллар гэж тус тус бүртгэгдэнэ.

2.7.1. Засгийн газрын гадаад зээл

Засгийн газрын зүгээс 1991-2024.II улирал хүртэл нийт 22 зээлдүүлэгчээс 8,651.7 сая ам.доллартой тэнцэх хэмжээний гадаад зээлийг ашиглаж 355 төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд ашигласан байна. Үүнээс нийт 2,373.4 сая ам.долларыг эргэн төлж, Засгийн газрын гадаад зээлийн үлдэгдэл 2024 оны II улирлын байдлаар 6,101.7 сая ам.доллар буюу 20,630.2 тэрбум төгрөгтэй тэнцэж байна.

Хүснэгт 13. Засгийн газрын гадаад зээл, зээлдүүлэгчээр, тэрбум төгрөг

Зээлдэгчээр	2023.У4	2024.У2
Олон талт	11,369.0	11,336.0
Азийн хөгжлийн банк	7,092.9	7,128.40
Дэлхийн банк	2,784.0	2,752.60
Азийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтын банк	704.8	685.7
Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк	274	332.9
Олон улсын валютын сан	248.1	160.6
Европын хөрөнгө оруулалтын банк	107.6	127.8
Хөдөө аж ахуйн хөгжлийн олон улсын сан	93.3	88.3
Нордикийн хөгжлийн сан	64.3	59.7
Хоёр талт	9,533.9	9,294.2
Бүгд Найрамдах Хятад Ард улс	3,539.5	3,547.10
Япон улс	3,362.3	2,864.70
Бүгд Найрамдах Солонгос улс	775.0	924.9
Бүгд Найрамдах Энэтхэг улс	780.2	862.4
Бүгд Найрамдах Австри улс	304.7	352.2
Бүгд Найрамдах Франц улс	256.1	309.4
Холбооны Бүгд Найрамдах Герман улс	305.5	284.1
Бүгд Найрамдах Польш улс	81.2	78.4
Кувейт сан	48.5	42.3
Бельгийн Вант улс	27.1	25.9
Испанийн Вант улс	3.6	2.8
Бүгд Найрамдах Беларусь улс	49	0
Арабын Нэгдсэн Эмират улс	1.2	0
Нийт	20,902.9	20,630.2

Засгийн газрын гадаад зээлийг зээлдүүлэгчээр ангилбал олон талт зээлдүүлэгчийн зээлийн үлдэгдэл 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 11,336.0 тэрбум төгрөг, үүнээс Азийн хөгжлийн банк 62.9 хувийг, Дэлхийн банк 24.3 хувийг тус тус эзэлж байгаа бол хоёр талт зээлдүүлэгч улсаас авсан зээлийн үлдэгдэл 9,294.2 тэрбум төгрөг, үүнээс БНХАУ-аас 31.3 хувийг, Япон улсаас 25.3 хувийг тус тус авсан байна.

Гадаад зээлийн ашиглалтаас төслийн зээлийн хүрээнд 5,919.4 сая ам.доллар, хөтөлбөрийн зээлийн хүрээнд 2,555.7 сая ам.доллартой тэнцэх хэмжээгээр зарцуулсан

бөгөөд гадаад төслийн зээлийн ашиглалтын 39.5 хувийг барилгын ажил, 26.2 хувийг тоног төхөөрөмж, 14.4 хувийг үйл ажиллагааны зардал, 12.7 хувийг зөвлөх үйлчилгээний зардал, 5.1 хувийг магадалшгүй зардалд, үлдсэн 2.1 хувийг санхүүгийн шимтгэлд зарцуулсан байна.

Зураг 29. Гадаад зээлийн үлдэгдэл, валютаар 2024.06.30 /тэрбум ₮/

Засгийн газрын өрийн 68.2 хувийг гадаад зээлийн үлдэгдэл эзэлж байгаа бөгөөд энэхүү гадаад зээлийг валютаар задалбал ам.доллар 52.5 хувийг, зээлжих тусгай эрх 23.4 хувийг, иен 16.0 хувийг, евро 5.8 хувийг, вон 2.1 хувийг, үлдэгдэл 0.2 хувийг Арабын динхар, Кувейт динар тус тус эзэлж байна.

Засгийн газрын Өрийн удирдлагын 2023-2025 оны стратегийн баримт бичигт тусгасны дагуу эдийн засгийн бодит өсөлт болон экспортын орлогыг нэмэгдүүлэхгүй, гадаад улс орны худалдан авалтыг дэмжих замаар импортыг өсгөж, төлбөрийн тэнцэлд дарамт учруулах нөлөө бүхий Засгийн газрын гадаад зээлийн эх үүсвэрийг авч ашиглахаас татгалзаж, бодит эдийн засгийн салбарт чиглэсэн төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх гадаад зээлийг түлхүү авч ашиглаж байна.

Олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авч буй гадаад зээлийн эх үүсвэрээр хэрэгжиж буй төсөл, хөтөлбөрөөс эдийн засгийн үр ашигтай төсөл, хөтөлбөрийн эх үүсвэрийг төсөвт эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгөөр дамжуулан зээлдүүлэх гэрээгээр олгодог. Ингэснээр гадаад зээлийн тодорхой хэсгийг төсөвт дарамтгүйгээр эргэн төлөх нөхцөл бүрдэж, үр ашгийг нэмэгдүүлж байна. Ирэх 2025 оны төсвийн жилд гадаад зээлийн хөрөнгийг дамжуулан зээлдүүлсэн зээлийн эргэн төлөлтөөр нийт 374.6 тэрбум төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлэхээр төлөвлөөд байна.

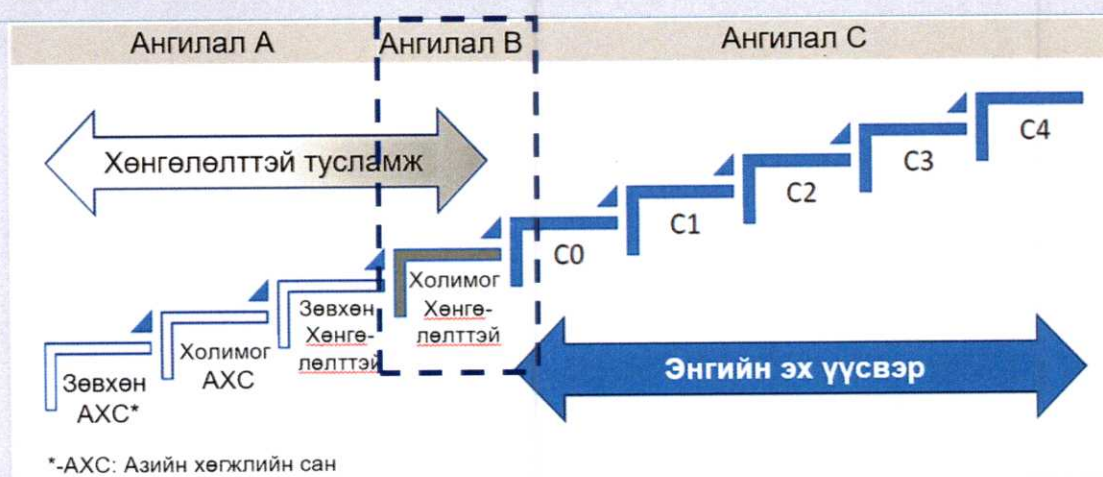
Шигтгээ. Засгийн газрын шинээр авч буй зээлийн нөхцөл

Монгол Улсын хувьд 1991 оноос 2010 оны хооронд нэг хүнд ногдох Үндэсний нийт орлого 1,005 ам.доллараас бага тул бага-орлоготой орны ангилалд орж, олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас нэн хөнгөлөлттэй нөхцөлтэй зээл авч ашиглаж ирсэн. Харин 2011 онд тус үзүүлэлт 1,890 ам.долларт хүрч, бага дундаж орлоготой орны шалгуурыг хангасан бөгөөд 2023 оны байдлаар нэг хүнд ногдох үндэсний нийт орлогын хэмжээ 4,950 ам.долларт хүрсэн тул дунджаас дээгүүр орлогын ангилалд (Upper middle income) хамаарч байна.

Үүнээс шалтгаалан Олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагуудаас зээлдүүлэх зээлийн нөхцөл хөнгөлөлттэй нөхцөлөөс арилжааны нөхцөл рүү шилжиж байна. Тухайлбал, Монгол Улсын хамгийн томоохон зээлдэгч болох Дэлхийн банк 2011 онд эдийн засаг, дотоодын нийт бүтээгдэхүүн, хөрөнгө оруулалтын өсөлтөөс хамааран Монгол Улсад олгодог байсан нэн хөнгөлөлттэй эх үүсвэрийн хөнгөлөлтийг бууруулж, хөнгөлөлттэй эх үүсвэр болон энгийн эх үүсвэрийг холимог байдлаар олгож эхэлсэн.

Азийн Хөгжлийн Банкны хувьд 2011 онд Монгол Улсын ангиллыг А буюу ДНБ бага, зээлжих зэрэглэл доогуур улсуудын жагсаалтаас дээшлүүлж, Б ангилал буюу ДНБ-ын орлого дундаж, зээлжих зэрэглэл тогтвортой орны жагсаалт руу оруулсан. Ингэснээр Монгол Улс хувьсах хүүтэй энгийн эх үүсвэр болон тогтмол хүүтэй хөнгөлөлттэй эх үүсвэрийг ашиглаж эхлэх болсон.

Зураг 30. Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтийн ангилал

Эх сурвалж 1. Азийн хөгжлийн банк

Цаашлаад АХБ-наас жил бүр Монгол Улсын ашиглаж болох нэн хөнгөлөлттэй эх үүсвэрийн хэмжээг бууруулж, тогтмол хүү 1 хувь байсныг 2011 оноос шат дараатайгаар нэмсээр 2 хувь болгоод байна. Хувьсах хүүтэй энгийн эх үүсвэрийн хувьд зах зээлийн нөхцөл байдлаас хамааран ихээхэн өөрчлөгддөг бөгөөд КОВИД-19 цар тахал болон Орос-Украины нөхцөл байдлаас хамааран 2021 онд 0.16 хувьтай байсан хөвөгч хүү 2024 онд 5.3 хувь болтлоо өссөн. Дэлхийн банкны хувьд мөн адил 2011 оноос эхлэн шат дараатайгаар Монгол Улсын Олон улсын хөгжлийн байгууллага (IDA)-ын зээлдэгчээс шилжиж, 2020 оны 7-р сарын 1-ний өдрөөс эхлэн зөвхөн Олон улсын сэргээн босголт хөгжлийн банк (IBRD)-ны зээлдэгч болсон. Олон улсын сэргээн босголт хөгжлийн банкнаас олгож буй зээллэгийн ерөнхий нөхцөл нь Баталгаат овернайт санхүүжилтийн хувьсах хүү дээр 1.3 хувийн нэмэгдэлтэй, 5 жилийн үндсэн төлбөрөөс чөлөөлөгдөх, 25 жилийн хугацаанд эргэн төлөлт хийх нөхцөлтэй бөгөөд хөрөнгө баталгаажуулсны төлбөр жилийн 0.25 хувьтай тэнцэж байна.

2.7.2. Засгийн газрын гадаад үнэт цаас

Засгийн газраас олон улсын зах зээлд арилжаалсан гадаад үнэт цаасны үлдэгдэл 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 8,716.3 тэрбум төгрөг буюу 2,578.0 сая ам.доллартой тэнцэж байна.

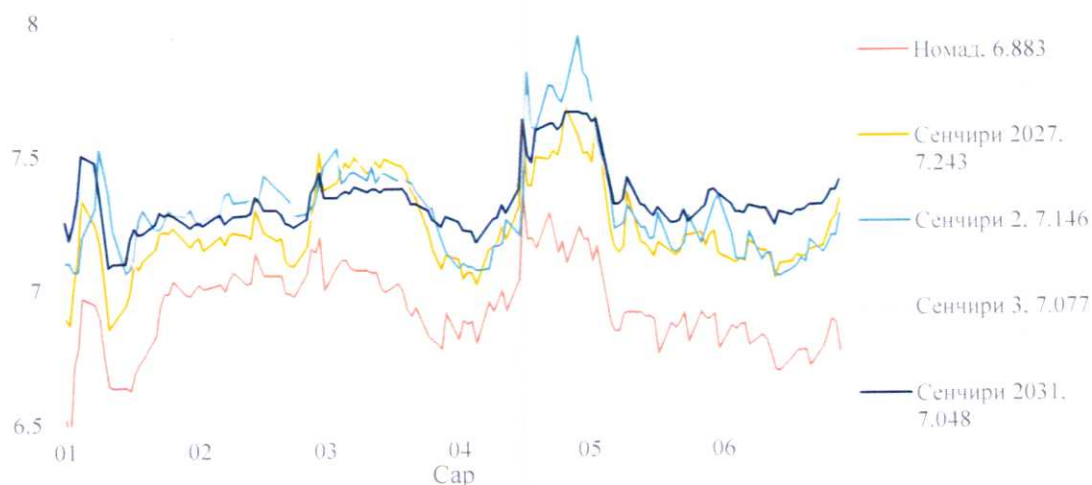
Хүснэгт 14. Гадаад үнэт цаас, 2024.06.30 /тэрбум ₮/

№	ГАДААД ҮНЭТ ЦААС	ХҮҮ	ХУГАЦАА	ҮЛДЭГДЭЛ ТБ ₮
1	Номад	5.125%	5.5 жил	1,954.2
2	Сенчири-2027	3.500%	6 жил	1,690.5
3	Сенчири-2028	8.650%	5 жил	2,197.7
4	Сенчири-2029	7.785%	5.5 жил	1,183.4
5	Сенчири-2031	4.450%	10 жил	1,690.5
НИЙТ				8,716.3

Засгийн газрын өрийн удирдлагын 2023-2025 оны стратегийн баримт бичигт заасны дагуу шинээр гадаад үнэт цаас гаргасан тохиолдолд зөвхөн дахин санхүүжилт буюу өрийн зохицуулалтын хүрээнд гаргах бөгөөд төсөл хөтөлбөр санхүүжүүлэх, төсвийн алдагдал санхүүжүүлэх зорилгоор гадаад үнэт цаас гаргахгүй байхаар заасан.

Олон улсын зах зээл гаргасан Монгол Улсын гадаад үнэт цаасны хоёрдогч зах зээл дээрх өгөөжийг доорх графикт харуулав.

Зураг 31. Гадаад үнэт цаасны олон улсын зах зээл дээрх өгөөж 2024.01.01-2024.07.01

Эх үүсвэр: Блүүмбэрг терминал

Засгийн газраас 2021 онд авч хэрэгжүүлсэн Сенчири-1 төслийн хүрээнд Монгол Улс түүхэндээ хамгийн бага хүүтэйгээр өрийн зохицуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн бол 2023 оны 1 дүгээр сард авч хэрэгжүүлсэн Сенчири-2 төслийн хүрээнд хөгжиж буй орнуудад хаалттай байсан зах зээлд өрийн зохицуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн анхны орон болж, дефолтын эрсдэлээс бүрэн сэргийлж чадсан.

Харин 2023 оны 12 дугаар сард хугацаа нь тулаад байсан “Хуралдай” бондын үлдэгдэл төлбөрийг дахин санхүүжилт хийх өрийн зохицуулалтын арга хэмжээг Сенчири-3 төслийн хүрээнд 2023 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдөр амжилттай авч хэрэгжүүлсэн. Энэ хүрээнд 350.0 сая ам.долларын Сенчири-3 бондыг 7.875 хувийн хүүтэй 5.5 жилийн хугацаатайгаар 2023 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдөр олон улсын санхүүгийн зах зээл дээр арилжаалж, 2024 оны 3 дугаар сард эргэн төлөгдөх хуваарьтай “Хуралдай” бондын үлдэгдэл 339.5 сая ам.долларыг дахин санхүүжүүлж, үлдсэн хэсгийг төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлээс төлж барагдуулсан.

Түүнчлэн Сенчири-3 бондын хүүгийн түвшин дэх Монгол Улсын Засгийн газрын эрсдэлийн түвшин буюу “spread” мөн түүхэндээ хамгийн бага буюу 2.3 хувь болсон нь Засгийн газрын өмнө гарган арилжаалж байсан гадаад бондуудын эрсдэлийн дундаж түвшин болох 5.5 хувиас 2 дахин багассан үзүүлэлт юм.

Сенчири-1, 2, 3 өрийн зохицуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр 2022-2024 онд төлөгдөх хуваарьтай байсан Чингис, Гэрэгэ, Хуралдай бондуудын нийт 2,200.0 сая ам.долларын төлбөрийг төлбөрийн тэнцэл, улсын төсөвт дарамт үүсгэхгүйгээр шийдвэрлэсэн бөгөөд үүнээс 280.5 сая ам.долларын төлбөрийг төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгөөс төлж барагдуулсан. Ийнхүү өрийн зохицуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсний үр дүнд 2026 он хүртэл томоохон гадаад үнэт цаасны эргэн төлөлтүүдийг шийдвэрлээд байна.

2.7.3. Засгийн газрын дотоод өр

Дотоод үнэт цаасны үлдэгдэл 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 141.6 тэрбум төгрөг байгаа бөгөөд үүнээс 45.0 тэрбум төгрөг төсвийн алдагдал санхүүжүүлэх, 96.6 тэрбум төгрөг нь “Сайн хувьцаа” хөтөлбөрийг санхүүжүүлэх зориулалтаар арилжаалсан үнэт цаас байна. Засгийн газрын дотоод үнэт цаасны арилжааг 2017 оноос зогсоогоод байгаа бөгөөд дотоод үнэт цаасны үлдэгдэл 2017 оны түвшнээс 14.8 дахин буураад байна.

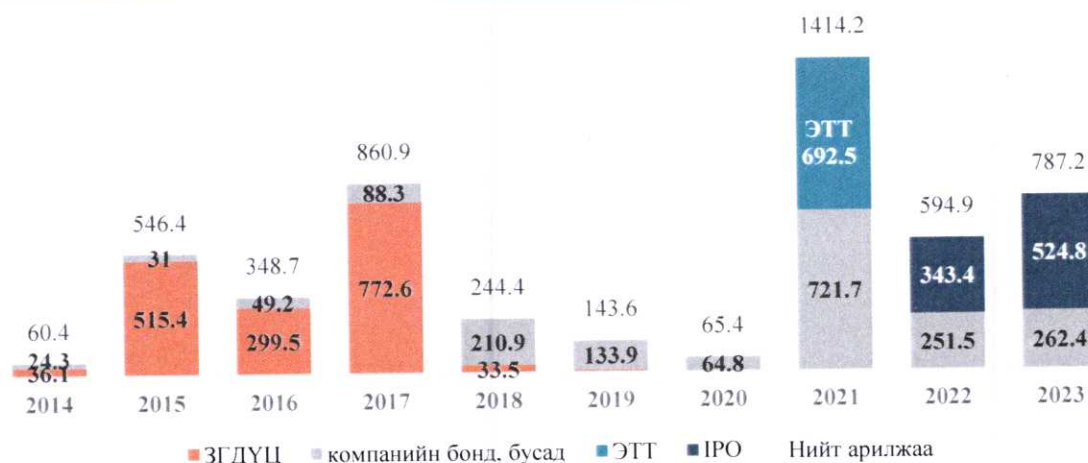
Засгийн газрын үнэт цаасны нээлттэй арилжааг дахин эхлүүлэх хэрэгцээ шаардлага өндөр байгаа талаар 2021 оноос хойш олон улсын байгууллагуудаас зөвлөмж, дүгнэлтийг тогтмол өгсөөр байна. Тухайлбал, Дэлхийн банк, Азийн хөгжлийн банк болон ОУВС-ын зөвлөмжид ЗГДҮЦ-ны нээлттэй арилжааг эхлүүлж, томоохон хөрөнгө оруулагчдыг анхдагчийн арилжаанд шууд оролцох боломжоор ханган, өрсөлдөөнд суурилсан үнэ тогтоож, өгөөжийн муруйг бий болгож, жишиг хүү тогтоосноор мөнгөн хөрөнгийн урсгалыг сайжруулан Төв Банкны үнэт цаасны хэрэгцээг багасгах шаардлагатай талаар дурдсан байна.

Түүнчлэн, Үндэсний аудитын газраас Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын нэгдсэн тайланд Засгийн газрын

үнэт цаасыг анхдагч зах зээлд нээлттэй, тогтмол арилждаггүйгээс жишиг хүү болон өгөөжийн муруй зах зээлд тогтохгүй байгаа нь Засгийн газрын бонд, бусад Засгийн газрын баталгаа гаргаж буй үнэт цаасны өгөөж, эрсдэл бодитой тодорхойлогдохгүй байна. Дотоод зах зээлд ЗГДҮЦ-ны арилжааг иргэд, аж ахуй нэгжид зориулан хөгжүүлэх, төсвийн алдагдлыг санхүүжүүлж буй гадаад өр, хүүгийн зардлыг бууруулах боломж байгаа талаар тус тус дурдсан.

Санхүүгийн зохицуулах хорооны судалгаагаар 2024 нэгдүгээр улирлын байдлаар үнэт цаасны зах зээлд нийт 600 зохицуулалттай этгээд, хувьцаат компани үйл ажиллагаа явуулж байгаа нь 2017 оны мөн үеэс 2 дахин нэмэгдсэн, 204.9 тэрбум төгрөгийн үнэт цаас зах зээлд арилжаалагдсан нь 2018 оны мөн үеэс 4.9 дахин өссөн үзүүлэлттэй байна. Мөн үнэт цаасны данстай 2.58 сая хүн байгаа нь нийт хүн амын 73 хувь буюу 2017 оны мөн үеэс 2.8 дахин өссөн байна. Үнэт цаасны зах зээлийн арилжаанд оролцогчдын 99 хувь нь дотоодын иргэн, ААН байгаа нь дотоод үнэт цаасны арилжаа зогссон 2017 онтой харьцуулахад үнэт цаасны зах зээл харьцангуй өсөлттэй буюу хөрөнгө оруулагчдын тоо нэмэгдсэн эерэг үзүүлэлттэй байгаа нь дотоод үнэт цаас гаргахад таатай нөхцөл байдлыг үүсгээд байна.

Зураг 32. Монголын Хөрөнгийн биржээр арилжаалсан үнэт цаасны арилжаа болон ЗГДҮЦ-ны арилжаа

Эх үүсвэр: Санхүүгийн зохицуулах хороо

2.7.4. Орон нутгийн өр

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 4.1.8.а-д зааснаар өрийн хэрэгслээр үүсгэж, аймаг нийслэлээс бусдын өмнө хүлээсэн төлбөрийн үүрэг нь Засгийн газрын өрд тооцогддог. Аймаг, нийслэлээс хувийн хэвшилд төлөх өр төлбөр 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 504.5 тэрбум төгрөгтэй тэнцэж байгаа бөгөөд энэ нь дараах зээллэгүүдээс бүрдэж байна. Үүнд:

- Нийслэл нь Монгол Улсын хөгжийн банкнаас “Автобусны парк шинэчлэлийн төсөл”-ийг хэрэгжүүлэх зорилгоор 21.0 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний зээлийг 2021 онд авч ашигласнаас нийт 16.5 тэрбум төгрөгийн эргэн төлөлт хийж 4.5 тэрбум төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна;

- Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газраас Засгийн газрын 2024 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдрийн 201 дугаар тогтоолын дагуу дотоодын зах зээлд 2024 оны 06 дугаар сарын 25-ны өдөр 500.0 тэрбум төгрөгийн үнэт цаасыг 12-14 хувийн хүүтэйгээр арилжаалаад байна.

Түүнчлэн, Улсын Их Хурлын 2024 оны 01 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 17 дугаар тогтоол, Засгийн газрын 2024 оны 06 дугаар сарын 05-ны өдрийн 264 болон 265 дугаар тогтоолын дагуу Нийслэлээс 2024 онд 500.0 тэрбум төгрөгийн үнэт цаасыг дотоодын зах зээлд, 500.0 сая ам.долларын үнэт цаасыг Засгийн газрын өрийн баталгаатайгаар олон улсын зах зээлд арилжаалах зөвшөөрөл олгосон. Ингэснээр 2025 онд Нийслэлийн үнэт цаасанд 204.0 тэрбум төгрөгийн үндсэн төлбөр төлөх төсөөлөлтэй байна.

Өрийн удирдлагын тухай хуульд заасны дагуу аймаг, нийслэл нь дотоодын зах зээлд үнэт цаас гаргах, нийслэл нь гадаад үнэт цаасыг Засгийн газрын өрийн баталгаатайгаар олон улсын зах зээлд арилжаалах нь эрх зүйн хувьд боломжтой бөгөөд ингэхдээ Өрийн удирдлагын тухай хуульд заасан шалгуур үзүүлэлтийг хангах шаардлагатай. Тухайлбал:

- Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.4-т заасан Засгийн газрын өрийн хязгаарт нийцсэн байх;
- Улсын Их Хурлаас баталдаг Засгийн газрын өрийн удирдлагын стратегийн баримт бичиг, дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, Засгийн газрын шинээр үүсгэх өрийн дээд хэмжээнд нийцсэн байх;
- Засгийн газраас үнэт цаас гаргах тухай зөвшөөрөл авсан байх, Засгийн газрын зээллэгийн төлөвлөгөөнд нийцсэн байх;
- иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас дэмжсэн байх;
- төсвийн жил эхлэхээс дөрвөөс доошгүй сарын өмнө хүсэлтээ санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлж дүгнэлт гаргуулах;
- хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгасан байх;
- тухайн төсөл, арга хэмжээний төрлөөс хамааран зураг төсөв, техник, эдийн засгийн үндэслэлийг хийж, баталгаажуулсан байх зэрэг болно.

2.7.5. Засгийн газрын болзошгүй өр төлбөр

Засгийн газрын өрийн баталгаа

“Засгийн газрын өрийн баталгаа” нь баталгаа гаргуулагч зээллэгийн төлбөрийн үүргээ гүйцэтгэж чадахгүй болсон тохиолдолд төлбөрийг баталгаа гаргуулагчийн өмнөөс төлж барагдуулахаар Засгийн газрын хүлээсэн үүрэг бөгөөд улсын төсөвт учирч болзошгүй өр төлбөрт хамаарна. Засгийн газрын өрийн баталгаатай зээллэгийн төлбөрийг Монгол Улсын Хөгжлийн банк, “Эрдэнэс Монгол” ХХК зэрэг зээл авсан байгууллагууд эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу хэвийн гүйцэтгэж байна.

“Эрдэнэс монгол” ХХК-д гаргасан Засгийн газрын өрийн баталгаа 2031 онд бүрэн төлөгдөх хуваарьтай байна. “Эрдэнэс Монгол” ХК 2016 оны 4 дүгээр сарын 1-

ний өдөр 35.0 сая ам.долларын ЛИБОР (6 сар) +0.6 хувийн хүүтэй, 15 жилийн хугацаатай зээлийг Азийн хөгжлийн банкнаас авсан бөгөөд Засгийн газрын 2016 оны 138 дугаар тогтоолоор Засгийн газрын баталгаа гаргасан. Зээлийн үлдэгдэл 2024 оны хагас жилийн байдлаар 8.5 сая ам.доллартой тэнцэж байгаа бөгөөд 2031 онд зээл төлөгдөж дуусна.

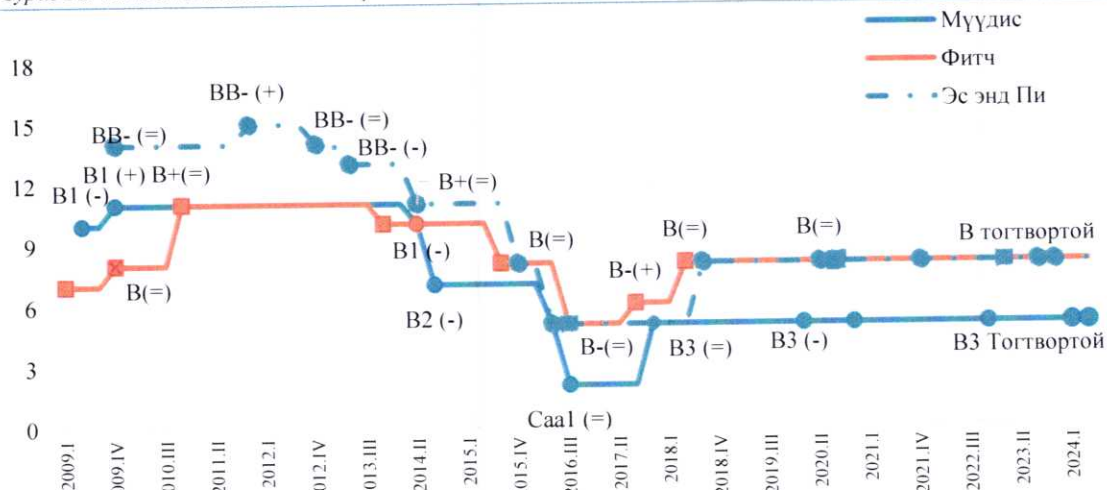
Монгол Улсын эрчим хүчний сэргэлтийг дэмжих, зүүн бүсийн эрчим хүчний тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор Чойбалсан ДЦС-ыг өргөтгөх төсөлд Засгийн газрын өрийн баталгаа гаргалаа. Улсын Их Хурлын 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн 90 дүгээр тогтоол, Засгийн газрын 2024 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрийн 133 дугаар тогтоолын дагуу БНХАУ-ын Хөгжлийн банкны 420 сая юанийн зээлийн эх үүсвэрээр хэрэгжиж буй “Чойбалсан ДЦС-ыг 50 МВт-аар өргөтгөх төсөл”-ийн санхүүжилтэд зориулж Монгол Улсын Хөгжлийн банканд 2024 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдөр Засгийн газрын өрийн баталгааг гаргасан бөгөөд тус дулааны цахилгаан станцын өргөтгөл нь 2024 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр ашиглалтад орсон. Уг зээлийн эргэн төлөлт 2031 онд төлөгдөж дуусах хуваарьтай байна.

2.7.6. Монгол Улсын зээлжих зэрэглэл

Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг анх 1999 оноос эхлэн Эс энд Пи (S&P) зээлжих зэрэглэл тогтоогч агентлаг анх тогтоож эхэлсэн ба Фитч (Fitch Ratings), Мүүдис (Moody's Investors Service) агентлагууд 2005 оноос эхлэн тогтоож эхэлсэн.

Сангийн яам, Монголбанкны зүгээс Фитч агентлагтай 2007 онд, Эс энд Пи агентлагтай 2009 онд, Мүүдис агентлагтай 2012 онд тус тус хамтран ажиллах гэрээ байгуулсны үндсэн дээр Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг жил бүр тогтмол тогтоолгож ирсэн.

Зураг 33. Монгол Улсын зээлжих зэрэглэл

Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг хамгийн сүүлийн байдлаар Фитч агентлаг 2024 оны 02 дугаар сарын 02-ны өдөр, Эс энд Пи агентлаг 2023 оны 07 дугаар сарын 27-ны өдөр, Мүүдис агентлаг 2023 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдөр тус тус дараах байдлаар үнэлээд байна.

Хүснэгт 15. Монгол Улсын зээлжих зэрэглэл /2024.06.30 байдлаар/

		ФИТЧ	ЭС ЭНД ПИ	МҮҮДИС
		(Fitch)	(S&P)	(Moody's)
Огноо	2024.02.02	2023.07.27	2023.02.14	
Зэрэглэл		В	В	В3
Төлөв		Тогтвортой	Тогтвортой	Тогтвортой

2.8. Төсвийн болзошгүй эрсдэлийн тойм

Нэг. Эрчим хүчний тасалдал: Манай улсын өнөөгийн эрчим хүчний хангамж, хүртээмж нь өсөн нэмэгдэж буй эрэлт, хэрэгцээг хангаж чадахааргүй нөхцөл байдалтай байна. Эрчим хүчний үнэ нь үйлдвэрлэлийн бодит өртгөөс доогуур байгаа нь үр ашгийг бууруулж, эрчим хүчний салбар алдагдалтай ажиллаж байна. Үүний зэрэгцээ манай улсын эрчим хүчний хангамж нь нэг төвлөрсөн системтэй ба станцуудын насжилт өндөр, дамжуулалт, түгээлтийн шугам, тоног төхөөрөмжийн дийлэнх нь хуучирч, элэгдсэн буюу эрчим хүчний тасалдал үүсэх эрсдэлтэй нөхцөл байдалд байна. Эрчим хүчний нийлүүлэлт тасалдах нь бодит салбаруудын үйл ажиллагаа, нийт эдийн засгийн бүтээмжийг хязгаарлах эрсдэлтэй.

Хоёр. Зуд, ган, мал, амьтны өвчин: Байгалийн гамшигт үзэгдлийн давтамж нэмэгдэж хөдөө аж ахуйн салбарын үйлдвэрлэл буурах, үүнийг даган малчин, тариаланч аж ахуйн нэгж, өрхүүдийн орлого, хэрэглээ хумигдах, хөдөө аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний үнэ өсөх, малын халдварт өвчин тархах эрсдэл өндөр байна. Тухайлбал, 2023 онд улсын хэмжээнд 4.9 сая мал хорогдож, төл бойжилт өмнөх оноос 28 хувиар буурсан бол 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт нутгийн 80 хувийг хамарсан зудын улмаас улсын хэмжээнд 8.1 сая толгой мал хорогдож, бойжуулсан төлийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 14.5 хувиар буураад байна. Хоёр жил дараалсан өвөлжилт, хаваржилтын хүндрэл, зудын улмаас ирэх онуудад махны нийлүүлэлт буурч, хүнсний инфляц нэмэгдэх, мөн хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл багасаж, малчдын амьжиргаа дордон хэрэглээ хумигдах, цаашлаад эдийн засаг дахь хөрөнгийн хуримтлалд сөрөг нөлөө үзүүлж, өсөлтийг сааруулах эрсдэлтэй байна.

Гурав. Экспортын түүхий эдийн үнийн бууралт: Экспортын голлох бүтээгдэхүүнүүдийн гадаад зах зээл дээрх үнийн бууралт манай улсын экспортын орлогод сөргөөр нөлөөлж болзошгүй байна. Мөн түүхий эдийн дэлхийн зах зээлд өндөр нөлөө бүхий БНХАУ-ын үл хөдлөх хөрөнгийн салбарын уналт үргэлжилж, тус улсын эдийн засгийн өсөлт хүлээлтээс доогуур байх нь манай улсын экспортын түүхий эдийн эрэлт, үнийг бууруулах замаар эдийн засгийн өсөлтийг хязгаарлах эрсдэлтэй байна.

Шигтгээ. Нүүрсний зах зээл 2025 онд

“2025 онд нүүрсний үнэ буурах хүлээлттэй байгаа ч БНХАУ-ын шинэ эдийн засгийн загварын нөлөөгөөр гангийн эрэлт тогтвортой байж, Монгол Улсын нүүрсний экспортын биет хэмжээ өснө”

Дэлхийн сэргээгдэх эрчим хүч нь 2025 оны эхээр дэлхийн нүүрсний хэрэглээг гүйцэж түрүүлж, дэлхийн нийт цахилгаан эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн гуравны нэгээс илүүг эзлэх төлөвтэй байгааг онцолсон. Үүнээс шалтгаалан дэлхийн нүүрсний эрэлт хэрэгцээ суларснаар, үнэ цаашдын жилүүдэд буурах хүлээлттэй байна. Дэлхийн хамгийн том нүүрс хэрэглэгч, үйлдвэрлэгч орон болох БНХАУ-ын коксжих нүүрсний хэрэглээ, дотоодын гангийн зах зээлээ даган тогтвортой байх хэдий ч гадаад хүчин зүйлс болох дэлхийн хүлэмжийн хийг бууруулах бодлогууд нь БНХАУ-ын нүүрсний үнэд нөлөөлөх хандлагатай байна. *Эх сурвалж: Олон улсын эрчим хүчний агентлаг (ОУЭА) -ийн тайлан*

“Эдийн засаг дахь үл хөдлөх хөрөнгийн салбарын нөлөөг бууруулах шинэ эдийн засгийн загвар”

Өнгөрсөн 7 дугаар сард болсон Коммунист намын их хурлын үеэр техник технологид суурилсан эдийн засгийг бий болгох эдийн засгийн хөгжлийн шинэ загварыг танилцуулсан нь эдийн засгийн цаашдын тогтвортой өсөлтийг бий болгох хүлээлтийг үүсгэж байна. Тус хөгжлийн загварын хүрээнд 2029 он хүртэл 300 орчим арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс хотжилтыг өргөтгөх, техник технологийн үйлдвэр нэмж байгуулах зэрэг арга хэмжээнүүд туссан нь дотоодын гангийн болон түүхий эдийн эрэлт тогтвортой байх төлөвтэй байна. *Эх сурвалж: БНХАУ-ын Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хороо*

Зураг. БНХАУ-ын коксжих нүүрсний импорт 2024 оны эхний 7 сарын харьцуулалт / сая.тонн

Эх сурвалж: sxcoal

зах зээлд манай улстай өрсөлдөхүйц бусад орнууд болох ОХУ, Австрали улсуудын гүйцэтгэлийг харвал ОХУ БНХАУ-руу 17.8 сая тонн коксжих нүүрсийг экспортолсон нь өмнөх оны мөн үеэс 2.4 сая тонноор өссөн байна. Австрали улсын хувьд БНХАУ-ын талаас тогтоосон экспортын хориг цуцлагдсаны дараах жилүүдэд нүүрсний экспортолох хэмжээ эргэн сэргэсэн ч хориг тавихаас өмнөх жилүүдийн түвшингээс хэд дахин бага дүнтэй байна.

Дөрөв. Геополитикийн тогтворгүй байдал: ОХУ-Украины нөхцөл байдал даамжрах, Газын зурвас, Израйл орчмын бүс нутгийн мөргөлдөөн хурцдах, Улаан тэнгист халдлага үргэлжлэх зэрэг эрсдэлүүд авто бензин, улаан буудай, хүнс, эрчим хүч зэрэг манай улсын импортын голлох бараа бүтээгдэхүүний үнийг өсгөж болзошгүй байна.

Тав. Нийлүүлэлтийн тасалдал: Монгол Улсын нийт импортын 80 орчим хувь нь Тяньжин боомтоор дамжин, төмөр замаар тээвэрлэгдэн Замын-Үүд боомтоор орж ирдэг. КОВИД-19 цар тахлын үед Тяньжин боомтод 9,000 гаруй чингэлэг бөөгнөрч, импортын бүтээгдэхүүний нийлүүлэлт тасалдал үүссэнээс шалтгаалан инфляц 16.9 хувьд хүрсний 8.9 нэгж хувь буюу 55 гаруй хувийг импортын инфляц бүрдүүлж байв. Тяньжин боомтоос өдөрт гарах галт тэрэгний тоо буурсантай холбоотойгоор энгийн үед 3,000 орчим байдаг тус боомт дээрх чингэлгийн тоо 2024 оны 7 дугаар сарын байдлаар 5,800 даваад байгаа нь нийлүүлэлтийн хугацааг уртасгаж, бараа бүтээгдэхүүний үнэ өсөх эрсдэлийг дагуулж байна

¹³ Цэвэр коксжих нүүрсний дүн буюу sxcoal-аас зарласан дүнг ашиглав. (битумт, үл барьцалдах нүүрс, хагас антрацит зэрэг нүүрс багтаагүй болно)

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ : НЭГДСЭН ТӨСВИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

4.1. Төсвийн үр дүнгийн үзүүлэлтүүд

Төсвийн төсөлд Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлогын хэмжээг 33.9 их наяд төгрөг буюу ДНБ-ий 35.6 хувь, нийт зарлагын хэмжээг 35.8 их наяд төгрөг буюу 37.7 хувь, төсвийн суурь тэнцлийг 1.9 их наяд төгрөг буюу ДНБ-ий 2 хувьтай тэнцүү ашигтай байхаар төлөвлөлөө.

Хүснэгт 16. Нэгдсэн төсвийн үзүүлэлтүүд (тэрбум төгрөг)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2025 Төс.
НИЙТ ОРЛОГО	36,830.5
Тогтворжуулалтын сан	608.9
Үндэсний баялгийн сан	2,356.8
ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ОРЛОГО	33,864.7
НИЙТ ЗАРЛАГА	35,795.2
Урсгал зардал	26,036.4
Хөрөнгийн зардал	9,803.8
Эргэж төлөгдөх цэвэр зээл	-45.0
ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ТЭНЦЭЛ	-1,930.5
ДНБ-д эзлэх хувь	-2.0%
СУУРЬ ЗАРЛАГА	32,159.2
ДНБ-д эзлэх хувь	33.8%
СУУРЬ ТЭНЦЭЛ	1,909.5
ДНБ-д эзлэх хувь	2.0%

4.2. Төсвийн тусгай шаардлага

Улсын Их Хурлаас 2024 оны 8 дугаар сарын 27 өдөр баталсан Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуульд заасны дагуу Монгол Улсын 2025 төсвийн үндсэн үзүүлэлтүүдийг бүрэн нийцүүлж хуулийн төслийг боловсрууллаа.

Нэгдсэн төсвийн орлогыг тэнцвэржүүлсэн журмаар тооцсон байх: Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.3.а-д заасан шаардлагын дагуу зэс, нүүрсний үнийг тэнцвэржүүлсэн журмаар тооцсон бөгөөд 2025 онд зэсийн тэнцвэржүүлсэн үнийг тонн тутамд 7,491.7 ам.доллар, нүүрсний тэнцвэржүүлсэн үнийг тонн тутамд 129.0 ам.доллар байхаар тооцлоо.

Нэгдсэн төсвийн суурь тэнцэл нь тухайн жилийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хоёр буюу түүнээс дээш хувийн ашигтай байх: Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.2-т заасны дагуу нэгдсэн төсвийн суурь тэнцэл 1,901.7 тэрбум төгрөг буюу ДНБ-ий 2 хувьтай тэнцэхээр төлөвлөлөө.

Хүснэгт 17. Нэгдсэн төсвийн суурь тэнцлийн ДНБ-д эзлэх хувь

	2025
Хуулийн хязгаар	2.0%
Төсөөлөл	2.0%

Тухайн жилийн нэгдсэн төсвийн урсгал зарлагын хэмжээ тухайн жилийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 30 хувиас хэтрэхгүй байх: Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.3-т заасны дагуу урсгал зарлагыг 25,899.3 тэрбум төгрөг буюу ДНБ-ий 27.2 хувьтай тэнцэхээр төлөвлөлөө.

Хүснэгт 18. Нэгдсэн төсвийн урсгал зарлагын ДНБ-д эзлэх хувь

	2025
Хуулийн хязгаар	30.0%
Төсөөлөл	27.4%

Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдэл нь тухайн жилийн оны үнээр тооцсон дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 60 хувиас хэтрэхгүй байх: Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.4-д заасны дагуу Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлсэн үлдэгдэл 2023-2025 онд хуульд заасан хязгаарт байхаар байна.

Хүснэгт 19. Засгийн газрын өрийн төсөөлөл, нэрлэсэн дүнгээр (ДНБ-д эзлэх хувь)

	2025
Хуулийн хязгаар	60.0%
Төсөөлөл	42.6%

4.3. Сангийн үлдэгдлүүд

Төсвийн тогтворжуулалтын сангийн үлдэгдэл 2024 оны 08 дугаар сарын 27-ны өдрийн байдлаар 1,596,178.2 сая төгрөг, Ирээдүйн өв сангийн үлдэгдэл 2024 оны 08 дугаар сарын 27-ны өдрийн байдлаар 3,645,940.4 сая төгрөг байна.

4.4. Суурь тэнцлийн ашгийн зарцуулалт

Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн суурь тэнцлийн ашиг 1,900.2 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх төсөөлөлтэй байна. Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.6 дахь хэсэгт заасны дагуу тус суурь тэнцлийн ашгаар Засгийн газрын өрийн үндсэн төлбөрийг санхүүжүүлэх төлөвлөгөөтэй байна.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ : ТӨСВИЙН ТӨСЛИЙН ХАВСРАЛТ

5.1. Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийн төслийн тайлбар

1 дүгээр бүлэг – Нийтлэг үндэслэл

Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийн зорилт болон бусад хууль тогтоомжтой нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийг дурдсан. Хуулийн зорилтын талаар тус танилцуулгын Хоёрдугаар бүлэгт дэлгэрэнгүй тусгасан.

2 дугаар бүлэг – Монгол Улсын 2025 оны төсвийн орлого, зарлага болон хөрөнгө, өрийн удирдлага

Монгол Улсын төсөвт 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч, түүний харьяа болон бусад байгууллагын төсөвт төвлөрүүлэх дүн болон 2025 оны төсвийн жилд төвлөрүүлэх нийт тэнцвэржүүлсэн орлогын дүнг тусгасан. Орлогын дэлгэрэнгүй тайлбарыг Гуравдугаар бүлэг “Төсвийн орлого” хэсэгт тусгасан.

Монгол Улсын төсөвт 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарийн эргэн төлөх үндсэн төлбөрийн дүн болон зарцуулах төсвийн дүнг тусгасан бөгөөд урсгал зардлын дэлгэрэнгүй тайлбарыг Гуравдугаар бүлэг “Төсвийн урсгал зардал” хэсэгт тусгасан.

Улсын төсвийн хөрөнгөөр болон "Барих-Шилжүүлэх" концессын төрлөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн төсвийн дүнг тусгасан. Үүний талаар дэлгэрэнгүй тайлбарыг Гуравдугаар бүлэг “Төсвийн хөрөнгө оруулалт” хэсэгт оруулсан.

Төсвийн тогтворжуулалтын санд хуримтлуулах дүн, Ирээдүйн өв санд хуримтлуулах дүн болон 2025 оны төсвийн жилд төсвийн алдагдлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг тусгасан. Үүний дэлгэрэнгүй тайлбарыг Дөрөвдүгээр бүлэг “Алдагдлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр” хэсэгт оруулсан.

Түүнчлэн, Тухайн төсвийн жилд эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй гаргасан зээллэг болон өрийн зохицуулалтын арга хэмжээнээс бусад 2025 оны төсвийн жилд төлөх Засгийн газрын өрийн үндсэн төлбөрийн хэмжээ, Засгийн газрын гаргах өрийн баталгааны дээд хэмжээг тус тус тусгасан. Дэлгэрэнгүй тайлбарыг Гуравдугаар бүлэг “Засгийн газрын өр” хэсэгт оруулсан.

3 дугаар бүлэг – Орон нутгийн төсөвт олгох санхүүгийн дэмжлэг, орон нутгийн төсвөөс төвлөрүүлэх орлого, орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан болон улсын төсвөөс орон нутгийн хөгжлийн санд олгох орлогын шилжүүлэг

Орон нутагт 2025 оны төсвийн жилд олгох санхүүгийн дэмжлэгийн хэмжээ, орон нутгийн төсвөөс улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлогын хэмжээ болон 2025 оны төсвийн

жилд Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан болон улсын төсвөөс Орон нутгийн хөгжлийн санд олгох орлогын шилжүүлгийн хэмжээг заасан.

4 дүгээр бүлэг – Бусад зүйл

Хуулийн төслийн хавсралтаар батлах “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарын 2025 онд хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлт”, “Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2025 онд эргэн төлөлт хийх концессын "Барих-Шилжүүлэх" төрлөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн жагсаалт", “Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2025 онд эргэн төлөлт хийх концессын "Барих-Шилжүүлэх" төрлөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн жагсаалт”-ыг тус тус оруулсан. Түүнчлэн хуулийн дагаж мөрдөх хугацааг тусгасан.

5.2. Олон нийтийн хэлэлцүүлэг

Нэг. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын цахим системээр дамжуулан зохион байгуулсан олон нийтийн хэлэлцүүлэг

Сангийн яамны “Төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын цахим систем”-ийн нээлттэй вэб сайт болон App Store, Google play зэрэг гаднын сайтад байршуулсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалт”, “Public Investment” нэртэй гар утасны аппликэйшнээр дамжуулж, 2024 оны 03-р сарын 1-нээс 2024 оны 03 сарын 31-нийг дуустал хугацаанд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтөд орон нутгийн 3445 иргэн, нийт 1135-н төслийн санал ирүүлсэн байна.

Төслийн саналыг салбараар нь ангилж харуулбал:

№	Салбар	Төслийн тоо	Хувь
1	Аялал жуулчлал	11	1.0
2	Барилга	142	12.5
3	Боловсрол	318	28.0
4	Зам, тээвэр	110	9.7
5	Мэдээллийн технологи	2	0.2
6	Соёл, спорт	156	13.7
7	Төрийн үйлчилгээ, бусад	102	9.0
8	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрлэл	3	0.3
9	ХАА, хөнгөн үйлдвэрлэл	31	2.7
10	Харилцаа холбоо	20	1.8
11	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал	14	1.2
12	Хүрээлэн буй орчин	34	3.0
13	Шинжлэх ухаан	1	0.1
14	Эрүүл мэнд	126	11.1
15	Эрчим хүч	65	5.7
	Нийт	1135	100.0

Төслийн саналыг эдийн засгийн ангиллаар харуулбал:

№	Эдийн засгийн ангилал	Төслийн тоо	Хувь
---	-----------------------	-------------	------

1	Тоног төхөөрөмж	87	7.7
2	Их засвар	228	20.1
3	Барилга байгууламж	820	72.2
Нийт		1135	100.0

Олон нийтээс авсан төсөл хөтөлбөрүүдийн саналууд Төсвийн тухай хуулийн 29¹.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 7 дугаар сарын 19-ний өдрийн 278 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ын 3 дугаар зүйлийн 3.2 дахь хэсэгт заасан “Төсөл, арга хэмжээнд тавигдах шаардлага”-ыг хангаагүй тул төсвийн төсөлд тусгах боломжгүй байна.

Хоёр: Салбар бүрээр зохион байгуулсан олон нийтийн хэлэлцүүлэг

Төсвийн тухай хуулийн 28¹ дүгээр зүйлд төсвийн төслийн үйл явцад олон нийтийн хэлэлцүүлгийг салбар бүрээр зохион байгуулахаар заасан. Үүний дагуу дараах салбарууд Сангийн яаманд хэлэлцүүлгийн үр дүнг ирүүлээд байна.

№	Салбар	Хэлэлцүүлгийн хэлбэр, Цахим холбоос	Хэлэлцүүлгээс гарсан үр дүн
1	Боловсрол	Цахимаар https://ebudget.edu.mn/	Санал асуулгыг урсгал төсөв болон хөрөнгө оруулалт төрлөөр зохион байгуулж нийт 70,802 иргэн санал өгч оролцсон байна. Нийт санал өгсөн иргэдийн 53 хувь нь боловсролын салбарын багш, ажилтан, 37 хувь нь эцэг, эх, асран хамгаалагчийн төлөөлөл, 6 хувь нь суралцагч, 2 хувь нь иргэний нийгмийн байгууллагын төлөөлөл, 2 хувь нь бусад гэсэн ангиллаар оролцсон байна. Газар зүйн байршлаар авч үзвэл нийслэлээс 18,336 иргэн, аймгуудаас Баянхонгор аймаг 7,503 иргэн, Сэлэнгэ аймаг 3,368 иргэд санал өгч цахим хэлэлцүүлэгт оролцсон байна. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих “Багш бүрд компьютер” /Улсын хэмжээнд/ төсөл арга хэмжээ 2,423 санал, Боловсролын салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/ төсөл арга хэмжээнд 1,815 саналыг тус тус авч хамгийн өндөрт эрэмбэлэгдсэн байна. Урсгал төсвийн талаар авсан санал асуулгад ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байрны хүүхдийн хоол, үдийн хоолны норматив, цэцэрлэгийн хүүхдийн хоолны норматив зардлуудыг нэмэгдүүлэх зардлыг хамгийн ихээр ирүүлсэн бол ЗГ-н 2024 оны 39 дүгээр тогтоолын хавсралтаар батлагдсан хувьсах зардал түүний бүрэлдэхүүнийг өөрчлөх шаардлагагүй гэсэн саналыг нийт хэлэлцүүлэгт оролцогчдын 54 хувь нь ирүүлсэн байна.
2	Байгаль орчин	Цахимаар https://met.gov.mn/posts/baigal-orcin-uur-amsgalyn-ooreloltiin-saidyn-2025-ony-tosviin-tosold-sanalaa-ogno-uu#	Урсгал төсвийн төсөлд 112 , хөрөнгө оруулалтын төсөлд 65 иргэн саналаа өгсөн байна.
3	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал	Цахимаар https://mlsp.gov.mn/content/detail/3360	Нийт 68 санал ирүүлснээс 40 хувь нь “Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний төвийн барилга” /Хөвсгөл, Мөрөн сум/,

№	Салбар	Хэлэлцүүлгийн хэлбэр, Цахим холбоос	Хэлэлцүүлгээс гарсан үр дүн
			10 хувь нь “Гэр бүл, хүүхэд хөгжлийн төв” /Хөвсгөл, Цагаан Уул сум/. 10 хувь нь “Найрамдал-2” олон улсын хүүхэд, өсвөр үе, амралт залуучуудын хөгжлийн цогцолборын өвлийн амралтын байрны барилгын угсралт. 7 хувь нь “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн төвийн барилга” /Орхон аймаг, Баян-Өндөр сум/. 3 хувь нь “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн төвийн барилга” /Сүхбаатар аймаг/ болон бусад саналууд ирсэн байна.
4	Цахим хөгжил	Цахимаар https://mddc.gov.mn/mn/	Нийт 254 иргэн санал ирүүлсэн. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын саналд 2025 онд шинээр хэрэгжүүлэхээр нийт 27 төсөл, арга хэмжээ төлөвлөснөөс иргэдээс 22 төсөл, арга хэмжээг дэмжсэн санал ирүүлсэн. Үүнээс дурдвал: 1. Хонхорын радио нэвтрүүлэх төв станцыг тоон радиод шилжүүлэх -56 санал 2. Сэлгэн ажиллах дата төвийн тоног төхөөрөмжийн нөөцийг бий болгох -47 санал 3. Системийн тооцоолох сервер болон мэдээлэл хадгалах сторэйж агуулсан багц төхөөрөмж /2 төрөл/ -38 санал 4. Next generation firewall системийн аюулгүй байдлыг ханган төрөл бүрийн хандалтын дүрмийг шалгах боломжтой 2-с дээш хослон кластер байдлаар ажиллах аюулгүй байдлын төхөөрөмж -29 санал 5. Мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах нэг цонхны бүртгэлийн систем хөгжүүлэх -16 санал 6. Мэдээлэл, технологийн үндэсний паркийн барилгын их засвар - 20 санал 7. Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийн ажлын албаны үйл ажиллагааны платформ хөгжүүлэх- 17 санал 8. Бусад 14 төсөлд - 31 санал тус тус ирүүлсэн байна
5	Эрүүл мэнд	Цахимаар https://s.surveypoint.com/7yebrofm/	Хэлэлцүүлэгт нийт 311 санал ирүүлсэн байна. Ирүүлсэн саналыг нэгтгэн дүгнэвэл: 1. Эрүүл мэндийн сайдын багц 1.1. Эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх- 6 арга хэмжээ 1.2. Эмч, эмнэлгийн мэргэжлийн чадавхжуулах- 4 арга хэмжээ 1.3. Эрүүл мэндийн бодлого удирдлагын арга хэмжээ- 4 арга хэмжээ 1.4. Цахим бодлого- 2 арга хэмжээ 2. Эрүүл мэндийн даатгалын сан – 5 арга хэмжээ 3. Хөрөнгө оруулалт: нийт 272 санал дараах 3 ангиллын дагуу ирүүлсэн байна. 3.1. Барилга 3.2. Их засвар 3.3. Тоног төхөөрөмж
6	Хууль зүй	Цахимаар https://mojha.gov.mn/content/66bab5ca9fea4ca6d50af832 https://www.facebook.com/mojha.gov.mn	Саналын хугацаанд 8 иргэн, 14 арга хэмжээнд давхардсан тоогоор нийт 30 санал өгсөн байна. Үүнд: Дэмжсэн-24 Дэмжээгүй-2 Санал зөвлөмж- 4

№	Салбар	Хэлэлцүүлгийн хэлбэр, Цахим холбоос	Хэлэлцүүлгээс гарсан үр дүн
		https://news.mn/r/2744685/	
7	Барилга	Цахимаар https://s.surveyplanet.com/jwz985a0	Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн багцад хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн 380 төсөл, арга хэмжээний саналыг бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын хүрээнд 7 бүсээр хуваарилан нэн шаардлагатай төсөл, арга хэмжээнүүдийг сонгох байдлаар явуулсан бөгөөд 2024 оны 08 дугаар сарын 15-ны байдлаар нийт 1128 хүн санал асуулгад оролцон 7260 санал, нэмэлтээр 252 санал хүсэлт өгсөн байна. Давхардсан тоогоор хамгийн олон санал авсан төсөл, арга хэмжээнүүдийг жагсаавал: -“Алсын хараа-2050”, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал”-ын хүрээнд хэрэгжүүлэх аймаг, сумдын инженерийн шугам сүлжээний өргөтгөл, шинэчлэлт /Улсын хэмжээнд/; -Төв, суурин газрын ундны усны чанарын судалгаанд суурилсан авч хэрэгжүүлэх ажлын “Дунд хугацааны хөтөлбөр” боловсруулах /Улсын хэмжээнд/; -“Шинэ Хархорум” хотын зураг төслүүд; -40, 60, 80, 100 айлын түрээсийн орон сууцны нэг маягийн барилгын зураг төсөл боловсруулах /Улсын хэмжээнд/; -Цэвэрлэх байгууламжийн засвар шинэчлэлийн зураг төсөл боловсруулах /Орхон, Жаргалант/ г.м
8	Соёл	Цахимаар	Нийт -70 төсөл арга хэмжээний санал ирүүлсэн байна.
9	Спорт	Цахимаар	Нийт- 84 төсөл арга хэмжээний санал ирүүлсэн байна.
10	Аялал жуулчлал	Цахимаар	Нийт- 11 төсөл арга хэмжээний санал ирүүлсэн байна.
11	Залуучууд	Цахимаар	Нийт- 7 төсөл арга хэмжээний санал ирүүлсэн байна.
12	Хөдөө аж ахуй	https://www.mofa.gov.mn/news/HEWLEL/66b4411149f00f22aed6f545/	Салбарын 2025 оны төсөвт 5 чиглэлд нийт 17 санал ирүүлсэн байна.
13	Эрчим хүч	Цахимаар https://energy.gov.mn	-Цахилгааны чиглэлээр: 88 санал -Дулааны чиглэлээр: 67санал -ТЭЗҮ, зураг төсөв боловсруулах чиглэлээр: 43 санал
14	Уул уурхай	Танхимаар	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн салбарын хүрээнд 2025 оны төсвийн төслийн саналыг боловсруулж, хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан. Хэлэлцүүлгээс гарсан тодорхой арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төсвийн төсөлд тусгасан.

Олон нийтийн хэлэлцүүлгийн үр дүнд ирүүлсэн төсөл, хөтөлбөрийн саналууд Төсвийн тухай хуулийн 28¹.2.3 дахь заалт болон Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдрийн 93-р тогтоолоор батлагдсан “Төсвийн төсөл, дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийн талаарх олон нийтийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулах журам”-ын 2.9-д заасан шаардлагуудыг хангасан зарим төсөл, арга хэмжээг төсвийн төсөлд тусгалаа.

5.3. Хамт өргөн мэдүүлсэн хууль тогтоомжийн төсөл

Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийн төсөлтэй холбогдуулан 5 хуулийн төсөл, 2 тогтоолын төслийг боловсруулсан. Үүнд:

1. Хууль:

- 1.1. Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай
- 1.2. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай
- 1.3. Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай
- 1.4. Хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай
- 1.5. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

2. Улсын Их Хурлын тогтоол:

- 2.1. Засгийн газрын үнэт цаас гаргах эрх олгох тухай
- 2.2. Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай

5.4. Өрийн тогтвортой байдлын шинжилгээ

1. Суурь төсөөлөл

Засгийн газрын өрийн ДНБ-д эзлэх хэмжээний өөрчлөлтийн шалтгааныг Засгийн газрын өрийн эрсдэл, тогтвортой байдлын шинжилгээнд дараах байдлаар томъёолсон байна.

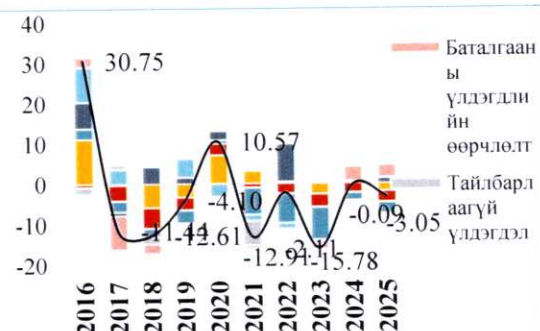
$$D_t = e_t^{eop} D_{t-1}^f + D_{t-1}^d + e_t^{avg} i_t^f D_{t-1}^f + i_t^d D_{t-1}^f - PB_t + OF_t + SF_t^{ier}$$

Энд:

D_t -	t үеийн Засгийн газрын өрийн хэмжээ
e_t^{eop} -	гадаад валютын жилийн эцсийн ханш
e_t^{avg} -	гадаад валютын жилийн дундаж ханш
i_t^f -	гадаад валютаарх өрийн жигнэсэн дундаж хүү
PB_t -	Төсвийн тэнцэл болон хүүгийн зардал
OF_t -	бусад өр үүсгэгч хүчин зүйлс
SF_t^{ier} -	ханшийн олз/гарз

Энэхүү шинжилгээнд Монгол Улсын эдийн засгийн өгөгдлийг орлуулж үзэхэд Засгийн газрын өр, ДНБ-ний харьцаа 2017-2019 онуудад буурсан нь ДНБ-ний өсөлт болон бодит хүүгийн түвшнээс хамаарсан байна. Цаашид ч бодит ДНБ-ний өсөлтийг дэмжиж, төсвийн үндсэн тэнцлийг бууруулах нь өрийн тогтвортой байдлыг хангах суурь үндэс болохоор байна. 2020 оны хувьд цар тахлаас шалтгаалж төсвийн тэнцэл алдагдалтай, ханш суларсан бодит эдийн засгийн өсөлт сөрөг гарсан тул өрийн хэмжээ нэмэгдсэн байна. 2022 онд валютын ханш огцом суларсан ч эдийн засгийн бодит өсөлт, инфляцын түвшин өндөр байгаагаас шалтгаалж ДНБ-ний хэмжээ өссөн нь ДНБ-д эзлэх өрийн хэмжээг буурахад нөлөө үзүүлсэн байна. Засгийн газрын өр болон ДНБ-ний харьцаа эдийн засгийн өсөлтөөс шалтгаалж буурах төлөвтэй байна.

Зураг 34. Засгийн газрын өрд нөлөөлөгч хүчин зүйлс

Зураг 35. Өрийн эрсдэлийн үнэлгээ

Түүнчлэн, 2024, 2025 онуудад Засгийн газрын өрийн харьцаа бодит ДНБ-ний өсөлт, бодит хүүгийн түвшний өөрчлөлтөөс хамаарч буурахаар байгаа бол Засгийн газрын өрийн баталгаанаас шалтгаалан өсөх төсөөлөлтэй байна.

2. Засгийн газрын өрийн эрсдэлийн шинжилгээ

ОУВС-аас 2022 онд боловсруулсан Засгийн газрын өрийн эрсдэл, өрийн тогтвортой байдлын шинжилгээнд Засгийн газрын өрийн эрсдэлийг шинжлэхдээ богино, дунд, урт хугацаанд ангилж нэгдсэн дүгнэлт гаргадаг. Монгол Улсын 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөлөлд туссан макро эдийн засгийн тоон үзүүлэлтэд тулгуурлан хийсэн тус шинжилгээгээр урт хугацааны эрсдэлийг үнэлээгүй болно.

Богино хугацаа

Засгийн газрын өрийн эрсдэлийг богино хугацаанд тогтоохоос өмнө стрессийн ойлголтыг тайлбарлах нь зүйтэй. Улсад тохиох стресс гэдэг нь тухайн улсад шокийн нөлөө орох буюу олон улсын зах зээлд нэвтрэх боломжгүй болох, дефолт болох, зээлжих зэрэглэл муудах зэрэг нөлөөллийг хэлнэ.

Зураг 36. Богино хугацааны загварын үр дүн

Ийнхүү тооцоолоход их эрсдэлийн түвшин нь стресс тохиох магадлал 19.5 хувиас их байхад, бага эрсдэлийн түвшин нь стресс тохиох магадлал 6.3 хувиас бага байхад гарсан. Тус загварт Монгол Улсын өгөгдлийг оруулж тооцоход 2022 онд стресс болох магадлал 44 хувьтай тэнцүү буюу эрсдэл өндөр байсан бол 2023 онд стресс тохиох магадлал 13

хувь буюу хэвийн эрсдэлтэй гэж үнэлэгдэж байна.

Хүснэгт 20. Богино хугацааны загварын өөрчлөлтийн шалтгаан

ОГНОО	2020	2021	2022	2023
Стресс таамаглах	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25
Ложит стрессийн магадлал	0.653	0.144	0.437	0.130
Магадлалын өөрчлөлт	0.476	-0.509	0.293	-0.307
Үүнээс:				
Институцын чанар	0.032	0.028	0.000	0.000
Стрессийн түүх	0.000	-0.012	-0.009	-0.008
Мөчлөг	-0.052	0.048	0.05	0.009
Өрийн дарамт	0.360	-0.357	0.11	-0.212
Олон улсын нөхцөл байдал	0.175	-0.264	0.148	-0.101

Тус стресс тохиох магадлал буурсан гол шалтгаан нь 2023 онд Засгийн газрын өрийн дарамт буурсан, олон улсын нөхцөл байдал сайжирсантай холбоотой байна.

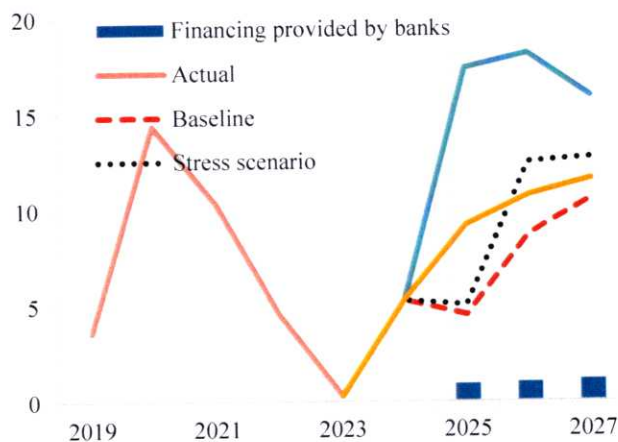
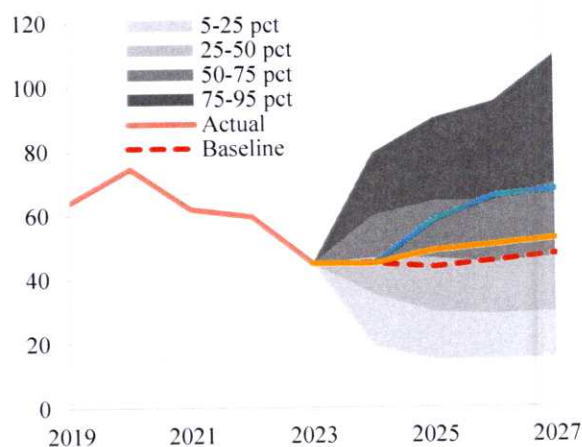
Дүнд хугацаа

Засгийн газрын өрийн дунд хугацааны эрсдэлийг өрийн Фэнчарт буюу Өрийн төсөөллийн тархалт, Санхүүжилтийн хэрэгцээний түвшнээс тооцдог.

Өрийн Фэнчартын хувьд сүүлийн 20 жилийн өгөгдлөөс 10,000 симуляцийг боловсруулж тооцох бөгөөд Фэнчартын өргөн буюу сүүлийн 20 жилд өрд нөлөөлөгч хүчин зүйлс хэрхэн хэлбэлзсэн үзүүлэлт, өр тогтворгүй байх буюу симуляцын хэдэн хувь нь өрийг өсгөсөн байгаа, мөн институтын түвшин хэр байгаагаас шалтгаалж гаргадаг. Шинжилгээнээс гарсан үр дүнд тус загвар өндөр эрсдэлтэй гарсан байгаа бөгөөд хамгийн том нөлөө нь Фэнчартын өргөн эзэлж байна. Энэ нь сүүлийн 20 жилд өр үүсгэгч хүчин зүйлс тогтворгүй байсныг илтгэж байна.

Зураг 37. Өрийн Фэнчарт

Зураг 38. Санхүүжилтийн хэрэгцээ

Харин Засгийн газрын санхүүжилтийн хэрэгцээний эрсдэлийг тооцохдоо дараагийн 5 жилд санхүүжилтийн хэрэгцээний дундаж түвшин, арилжааны банкнуудын ЗГ-аас авах авлагын хэмжээ болон стрессийн үед ЗГ-аас авах авлагын хэмжээ хэрхэн өсөх төсөөллийг тооцдог бөгөөд шинжилгээгээр бага эрсдэлтэй гарсан байна. Энэ нь 2026 он хүртэл томоохон өр төлбөрийг төлж барагдуулснаар санхүүжилтийн хэрэгцээний дундаж түвшнийг бууруулсантай холбоотой байна.

Зураг 31. Гадаад үнэт цаасны олон улсын зах зээл дээрх өгөөж 2024.01.01-2024.07.01

Ингэснээр доор харуулж буй хүснэгтээр тус 2 эрсдэлийн үзүүлэлтийг индексжүүлж авч үзэхэд дунд хугацаанд Засгийн газрын өрийн эрсдэл хэвийн түвшинтэй байна.

Хүснэгт 21. Дунд хугацааны эрсдэлийн үзүүлэлт

	Бага эрсдэлийн жишиг	Өндөр эрсдэлийн жишиг	Нийтэд эзлэх жин	Индексжүүлсэн хэмжээ
Өрийн Фэнчарт	1.1	2.1	0.5	0.5
Санхүүжилтийн хэрэгцээ	7.6	17.9	0.5	0.1
Дунд хугацааны индекс	0.3	0.4	...	0.3, Хэвийн

ДҮГНЭЛТ

Хүснэгт 22. Засгийн газрын өрийн эрсдэлийн түвшин

Хугацаа	Механик дохио
Богино хугацаа 1/	Хэвийн
Дунд хугацаа	Хэвийн
Фэнчарт	Өндөр
Санхүүжилтийн хэрэгцээ	Бага

своп төлөгдөх, Засгийн газраас Хуралдай бонд, Гэрэгэ бондыг төлөхөөр хүлээж байсантай холбоотой. Харин 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар өрийн тогтвортой байдлын шинжилгээний үр дүнгээс үзвэл Засгийн газрын өрийн эрсдэлийн түвшин богино хугацаанд хэвийн, дунд хугацаанд хэвийн түвшинтэй гарч байна.

ОУВС-аас Улсын секторын өрийн хүрээнд 2022 онд хийсэн тус шинжилгээгээр богино болон дунд хугацаанд өндөр эрсдэлтэй гэж гарч байсан. Энэ нь МУХБ-ны бондууд төлөгдөх, Монголбанкны

Дээрх Засгийн газрын өрийн эргэн төлөлтүүдийг хуваарийн дагуу 2023 онд бүрэн төлж барагдуулаад байгаа бөгөөд 2024 онд Монголбанкны свопын үлдэгдэл 50 хувиар буурсан болон Засгийн газрын өрийн ДНБ-д эзлэх хэмжээ 60.5 хувьтай тэнцэж байснаас 44.8 хувь болж 15.7 хувиар буурсан, эдийн засгийн өсөлт 7 хувьтай тэнцэж, ГВАН-ийн хэмжээ 3.4 тэрбум ам.доллараас 4.9 тэрбум ам.доллар болж өссөн, төлбөрийн тэнцэл 1.5

- * тэрбум ам.долларын ашигтай, төсвийн тэнцэл 763 тэрбум төгрөгийн ашигтай гарсан зэрэг эдийн засгийн зэрэг үзүүлэлтүүд нь эрсдэлийн түвшин буурахад голлох нөлөөг үзүүлсэн байна.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2024 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ
НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын төсөвт 2025 оны төсвийн жилд төвлөрүүлэх орлого, зарцуулах төсвийн хэмжээ, орлого төвлөрүүлэх байгууллага, орон нутгийн төсөвт олгох санхүүгийн дэмжлэг, Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан болон улсын төсвөөс Орон нутгийн хөгжлийн санд олгох орлогын шилжүүлэг, орон нутгийн төсвөөс улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлого, төсвийн ерөнхийлөн захирагчид төсөв зарцуулах эрх олгох, Төсвийн тогтворжуулалтын санд хуримтлуулах хөрөнгийн хэмжээ, төсвийн алдагдлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр, мөнгөн гүйлгээтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын 2025 оны төсвийн хууль тогтоомж

2.1.Монгол Улсын 2025 оны төсвийн хууль тогтоомж нь Төсвийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ
МОНГОЛ УЛСЫН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА БОЛОН
ХӨРӨНГӨ, ӨРИЙН УДИРДЛАГА

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын төсөвт 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч, түүний харьяа болон бусад байгууллага доор дурдсан орлого төвлөрүүлнэ:

Д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга	185.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	185.0
2	Монгол Улсын Их Хурлын дарга	100.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	100.0
3	Монгол Улсын Ерөнхий сайд	106,372.5

	Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар	101,600.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	4,772.5
4	Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн дарга	510.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	510.0
5	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор	831.3
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	831.3
6	Төрийн албаны зөвлөлийн дарга	200.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	200.0
7	Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга	4,000.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	4,000.0
8	Монгол Улсын Тэргүүн Шадар сайд бөгөөд Эдийн засаг, хөгжлийн сайд	2,388.3
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	2,388.3
9	Монгол Улсын Шадар сайд	21,934.3
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	21,934.3
10	Монгол Улсын Шадар сайд	115.9
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	115.9
11	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	300.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	300.0
12	Гадаад харилцааны сайд	16,100.0
	Дипломат төлөөлөгчийн газрууд	13,000.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	3,100.0
13	Сангийн сайд	21,597,298.5
	Татварын ерөнхий газар	12,876,186.8
	үүнээс: Төсвийн тогтворжуулалтын санд	608,889.9
	Гаалийн ерөнхий газар	8,046,540.0
	Сангийн яам	248,209.1
	Гадаад тусламжийн орлогоос санхүүжих	417,000.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	9,362.6
14	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	81,156.8
	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	45,730.0
	Цагдаагийн ерөнхий газар	2,370.0
	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	300.0
	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас улсын эмнэлэгт олгох санхүүжилтийн орлого	1,052.5
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	31,704.4
15	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн сайд	412,848.1
	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	407,301.1
	Үндэсний геологийн алба	120.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	5,427.0
16	Батлан хамгаалахын сайд	43,187.2
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	43,187.2
17	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сайд	2,320.7
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	2,320.7
18	Боловсролын сайд	5,534.8

	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	5,534.8
19	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын сайд	304.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	304.0
20	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	75,221.6
	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар	1,000.0
	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас улсын эмнэлэгт олгох санхүүжилтийн орлого	3,035.1
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	71,186.4
21	Зам, тээврийн сайд	110,656.0
	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	80,000.0
	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	300.0
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	30,356.0
22	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	54,173.6
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	54,173.6
23	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны сайд	8,663.3
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	8,663.3
24	Эрүүл мэндийн сайд	7,945.3
	Харьяа төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	7,945.3

4 дүгээр зүйл.Монгол Улсын төсөвт 2025 оны төсвийн жилд төвлөрүүлэх төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого 23,140,589.3 сая төгрөг байна.

5 дугаар зүйл.Монгол Улсын төсөвт 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч доор дурдсан хэмжээтэй эргэн төлөх үндсэн төлбөр төлнө:

Д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Сангийн сайд	387,133.9
2	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	20,600.7
3	Боловсролын сайд	30,000.0
4	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	17,499.1

6 дугаар зүйл.Монгол Улсын төсвөөс 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч доор дурдсан төсөв зарцуулна:

6.1.Монгол Улсын төсвөөс 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн зарцуулах зардал доор дурдсан хэмжээтэй байна:

Д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга Урсгал зардал	39,753.6 38,753.6

	Хөрөнгийн зардал	1,000.0
2	Монгол Улсын Их Хурлын дарга	191,022.2
	Урсгал зардал	175,422.2
	Хөрөнгийн зардал	15,600.0
3	Монгол Улсын Ерөнхий сайд	438,537.4
	Урсгал зардал	370,196.5
	Хөрөнгийн зардал	68,340.8
4	Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дарга	6,068.7
	Урсгал зардал	6,068.7
5	Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч	32,895.7
	Урсгал зардал	27,295.7
	Хөрөнгийн зардал	5,600.0
6	Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн дарга	319,699.1
	Урсгал зардал	276,428.7
	Хөрөнгийн зардал	43,270.4
7	Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын дарга	15,574.9
	Урсгал зардал	12,184.9
	Хөрөнгийн зардал	3,390.0
8	Улсын ерөнхий прокурор	145,714.9
	Урсгал зардал	129,913.2
	Хөрөнгийн зардал	15,801.7
9	Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга	22,320.2
	Урсгал зардал	22,320.2
10	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор	55,539.7
	Урсгал зардал	54,066.2
	Хөрөнгийн зардал	1,473.5
11	Авлигатай тэмцэх газрын дарга	58,246.7
	Урсгал зардал	55,540.4
	Хөрөнгийн зардал	2,706.3
12	Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга	22,425.0
	Урсгал зардал	22,175.0
	Хөрөнгийн зардал	250.0
13	Төрийн албаны зөвлөлийн дарга	21,881.0
	Урсгал зардал	21,881.0
14	Үндэсний статистикийн хорооны дарга	36,935.1
	Урсгал зардал	34,435.1
	Хөрөнгийн зардал	2,500.0
15	Сонгуулийн ерөнхий хорооны дарга	18,561.5
	Урсгал зардал	18,561.5
16	Цагаатгах ажлыг удирдан зохион байгуулах улсын комиссын дарга	1,436.2
	Урсгал зардал	1,436.2
17	Шүүхийн сахилгын хорооны дарга	6,440.5
	Урсгал зардал	6,140.5
	Хөрөнгийн зардал	300.0
18	Монгол Улсын Тэргүүн Шадар сайд бөгөөд Эдийн засаг, хөгжлийн сайд	312,331.7
	Урсгал зардал	109,686.2
	Хөрөнгийн зардал	202,645.5

19	Монгол Улсын Шадар сайд	412,265.9
	Урсгал зардал	340,745.5
	Хөрөнгийн зардал	71,520.4
20	Монгол Улсын Шадар сайд	8,558.7
	Урсгал зардал	8,558.7
21	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	361,264.5
	Урсгал зардал	126,433.8
	Хөрөнгийн зардал	234,830.7
22	Монгол Улсын сайд, Хяналт, үнэлгээний Үндэсний хорооны дарга	24,107.4
	Урсгал зардал	19,291.2
	Хөрөнгийн зардал	4,816.2
23	Монгол Улсын сайд, 20 минутын хот Үндэсний хорооны дарга	33,093.0
	Хөрөнгийн зардал	33,093.0
24	Монгол Улсын сайд, Боомтын сэргэлтийн Үндэсний хорооны дарга	15,893.5
	Урсгал зардал	6,723.2
	Хөрөнгийн зардал	9,170.3
25	Гадаад харилцааны сайд	275,902.5
	Урсгал зардал	245,381.8
	Хөрөнгийн зардал	30,520.7
26	Сангийн сайд	5,778,970.6
	Урсгал зардал	2,925,807.6
	үүнээс: Зээлийн хүүгийн төлбөрт	1,303,370.7
	Хөрөнгийн зардал	227,163.0
	Гадаад зээл, тусламжаас санхүүжих зардал	2,626,000.0
27	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	1,835,709.3
	Урсгал зардал	1,705,960.6
	Хөрөнгийн зардал	129,748.7
28	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн сайд	70,836.1
	Урсгал зардал	29,606.1
	Хөрөнгийн зардал	41,230.0
29	Батлан хамгаалахын сайд	833,371.5
	Урсгал зардал	749,029.4
	Хөрөнгийн зардал	84,342.1
30	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сайд	337,772.2
	Урсгал зардал	246,282.4
	Хөрөнгийн зардал	91,489.8
31	Боловсролын сайд	4,597,110.8
	Урсгал зардал	4,090,779.1
	Хөрөнгийн зардал	506,331.7
32	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	4,556,107.0
	Урсгал зардал	4,501,834.7
	Хөрөнгийн зардал	54,272.3
33	Зам, тээврийн сайд	1,645,642.9
	Урсгал зардал	25,815.3
	Хөрөнгийн зардал	1,619,827.6

34	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын сайд Урсгал зардал Хөрөнгийн зардал	598,006.7 432,332.7 165,674.0
35	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайд Урсгал зардал Хөрөнгийн зардал	489,293.2 101,157.2 388,136.0
36	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд Урсгал зардал Хөрөнгийн зардал	822,379.9 777,483.4 44,896.5
37	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны сайд Урсгал зардал Хөрөнгийн зардал	129,143.2 90,086.8 39,056.4
38	Эрчим хүчний сайд Урсгал зардал Хөрөнгийн зардал	315,228.5 115,835.3 199,393.2
39	Эрүүл мэндийн сайд Урсгал зардал Хөрөнгийн зардал	1,854,765.2 1,660,125.6 194,639.6

6.2.Монгол Улсын төсвөөс 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагчид эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгээр доор дурдсан хэмжээтэй санхүүжилт олгоно:

Д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Сангийн сайд	41,165.2
2	Боловсролын сайд	31,036.3
3	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	99,831.9
4	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайд	5,000.0
5	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	45,985.7

7 дугаар зүйл.Монгол Улсын төсвөөс 2025 оны төсвийн жилд зарцуулах төсвийн зарлагын хэмжээ 26,508,592.0 сая төгрөг байна.

8 дугаар зүйл.Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2025 оны төсвийн жилд хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийг 4,145,615.3 сая төгрөгөөр санхүүжүүлнэ.

9 дүгээр зүйл."Барих-Шилжүүлэх" концессын төрлөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжид Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2025 оны төсвийн жилд 131,200.6 сая төгрөгийн эргэн төлөлт хийнэ.

10 дугаар зүйл. 2024 оны 08 дугаар сарын 27-ны өдрийн байдлаар Төсвийн тогтворжуулалтын сангийн үлдэгдэл 1,596,178.2 сая төгрөг байна. Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлд заасны дагуу Төсвийн тогтворжуулалтын санд 2025 оны төсвийн жилд 608,889.9 сая төгрөг хуримтлуулна.

11 дүгээр зүйл. 2025 оны төсвийн жилд төсвийн алдагдлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг доор дурдсанаар баталсугай:

11.1.Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 12.1.1, 12.1.3, 12.1.6 болон 28¹.1-д заасан зориулалтаар хийх гадаад, дотоод зээллэгийн дээд хэмжээг 300,000.0 сая төгрөг хүртэл; "

11.2.Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 12.1.5-д заасан зориулалтаар Засгийн газрын авч ашиглах гадаад төслийн зээлийн дээд хэмжээг 2,209,000.0 сая төгрөг хүртэл.

12 дугаар зүйл. Тухайн төсвийн жилд эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй гаргасан зээллэг болон өрийн зохицуулалтын арга хэмжээнээс бусад 2025 оны төсвийн жилд төлөх Засгийн газрын өрийн үндсэн төлбөрийн хэмжээ 1,909,511.5 сая төгрөг байна.

13 дугаар зүйл. Засгийн газрын гаргах өрийн баталгааны дээд хэмжээ 2025 оны төсвийн жилд 3,500,000.0 сая төгрөг байна.

14 дүгээр зүйл. Засгийн газар Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 12.1.2 болон 12.1.4-т заасан зориулалтаар Засгийн газрын өрийн удирдлагын 2023-2025 оны стратегийн баримт бичигт нийцүүлэн өрийн зохицуулалтын үйл ажиллагааг авч хэрэгжүүлнэ.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

ОРОН НУТГИЙН ТӨСӨВТ ОЛГОХ САНХҮҮГИЙН ДЭМЖЛЭГ, ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС ТӨВЛӨРҮҮЛЭХ ОРЛОГО, ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН НЭГДСЭН САН БОЛОН УЛСЫН ТӨСВӨӨС ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНД ОЛГОХ ОРЛОГЫН ШИЛЖҮҮЛЭГ

15 дугаар зүйл. 2025 оны төсвийн жилд орон нутгийн төсөвт доор дурдсан хэмжээтэй санхүүгийн дэмжлэг олгоно:

Д/д	Аймаг	Олгох санхүүгийн дэмжлэгийн хэмжээ /сая төгрөгөөр/
1	Архангай	52,186.4
2	Баян-Өлгий	34,200.2
3	Баянхонгор	41,955.9
4	Булган	24,117.3
5	Говь-Алтай	34,310.4
6	Дорнод	2,424.5
7	Дундговь	24,007.4

8	Завхан	53,371.4
9	Өвөрхангай	42,994.9
10	Сүхбаатар	28,334.3
11	Төв	9,001.9
12	Увс	42,073.9
13	Ховд	19,295.9
14	Хөвсгөл	60,435.3
15	Хэнтий	47,348.3
16	Говьсүмбэр	11,725.4
Нийт дүн		527,783.5

16 дугаар зүйл. 2025 оны төсвийн жилд орон нутгийн төсвөөс улсын төсөвт доор дурдсан хэмжээтэй орлого төвлөрүүлнэ:

Д/д	Аймаг	Төвлөрүүлэх орлогын хэмжээ /сая төгрөгөөр/
1	Дорноговь	10,478.0
2	Өмнөговь	1,754,708.7
3	Сэлэнгэ	94.8
4	Дархан-Уул	1,362.8
5	Орхон	136,487.8
Нийт дүн		1,903,132.1

17 дугаар зүйл. 2025 оны төсвийн жилд Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан болон улсын төсвөөс Орон нутгийн хөгжлийн санд олгох орлогын шилжүүлэг доор дурдсан хэмжээтэй байна:

Д/д	Аймаг	Шилжүүлгийн хэмжээ /сая төгрөгөөр/
1	Архангай	14,505.7
2	Баян-Өлгий	14,026.3
3	Баянхонгор	23,502.4
4	Булган	15,258.1
5	Говь-Алтай	24,990.2
6	Дорноговь	55,686.9
7	Дорнод	30,428.3
8	Дундговь	18,250.4
9	Завхан	17,294.9
10	Өвөрхангай	17,299.9
11	Өмнөговь	60,770.5
12	Сүхбаатар	26,562.7
13	Сэлэнгэ	31,299.0
14	Төв	28,947.2
15	Увс	16,422.8
16	Ховд	30,475.8
17	Хөвсгөл	20,848.6

18	Хэнтий	23,761.1
19	Дархан-Уул	21,288.8
20	Улаанбаатар	60,333.0
21	Орхон	38,727.7
22	Говьсүмбэр	8,374.3
Нийт дүн		599,054.5

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

БУСАД ЗҮЙЛ

18 дүгээр зүйл."Төсвийн ерөнхийлөн захирагч бүрийн 2025 онд хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоон хэмжээний үзүүлэлт"-ийг 1 дүгээр хавсралтаар баталсугай.

19 дугаар зүйл."Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2025 онд санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн жагсаалт"-ыг 2 дугаар хавсралтаар баталсугай.

20 дүгээр зүйл."Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2025 онд эргэн төлөлт хийх концессын "Барих-Шилжүүлэх" төрлөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн жагсаалт"-ыг 3 дугаар хавсралтаар баталсугай.

21 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

**МОНГОЛ УЛСЫН 2025 ОНЫ
ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ТӨСЛИЙН ХАВСРАЛТ**

ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧ БҮРИЙН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ХӨТӨЛӨӨР, ХӨТӨЛӨӨРИЙН ХҮРЭХ ҮР ДҮНГИЙН ТАЛААРХ
ЧАНАРЫН БОЛОН ТОО ХЭМЖЭЭНИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТ

д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин	
МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА										
1	1.1	1.1	Хариуцлагатай төр, хүртээмжтэй эдийн засгийг бэхжүүлж, үндэсний өв соёлыг хамгаалахад чиглэсэн бодлого, санаачилгыг дэмжиж ажиллана. Үндэсний эв нэгдэл, аюулгүй байдлыг бэхжүүлж, хөгжилд хөтлөх гадаад бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн хөгжил, ногоон хөгжил, хот, хөдөөгийн хөгжлийн бодлогыг дэмжиж ажиллана.	70101 Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бодлого, үйл ажиллагаа						
				1.1.1	1.1.1.1	Төлөвлөсөн хугацаанд хийгдсэн байх	хувь	2023	100	100
				1.1.2	1.1.2.1	Төлөвлөсөн хугацаанд хийгдсэн байх	хувь	2023	100	100
				1.1.3	1.1.3.1	Тухай бүрд дэмжиж ажиллах	хувь	2023	100	100
				70424 Дотоод, гадаад шуурхай мэдээллийн үйл ажиллагаа						
1.2	1.2.1	Монгол Улсын төр засгийн удирдлага ба төв байгууллагууд, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслүүд, өргөн олон нийтийг улс орны дотоод үйл амьдралын шуурхай мэдээллээр тогтмол хангана. Гадаад ерөнц, олон улсын хэмжээнд болж байгаа үйл явдлын мэдээллийг дотоодын олон нийтэд хүргэнэ. Монгол Улсын гадаад, дотоод бодлого, түүх, өв соёл, уламжлал, хөгжил дэвшлийг гадаад орнуудад зөргээр мэдээлж сурталчлан таниулна.	1.2.1.1	Дотоодын олон нийтэд зориулан мэдээ мэдээллийг бэлтгэн гаргах	ширхэг	2023	11,765	12,000		
			1.2.1.2	Монгол Улсыг гадаадад сурталчлах мэдээ мэдээллийг бэлтгэн гаргах	ширхэг	2023	10,988	11,208		
МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХҮРЛЫН ДАРГА										
2	2.1	2.1.2	Хууль, тогтоолын биелэлтийг хянан шалгаж, холбогдох тайлан мэдээллийг хэлэлцэж, сонсоно.	70102 Хууль тогтоох, хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих						
				2.1.1	2.1.1.1	Эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэж, Байнгын хорооны болон Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлж, батлуулсан хууль, тогтоолын төсөл	тоо	2021	521	270 гаруй
				2.1.2.1	Хууль, тогтоомжийн хэрэгжилттэй танилцах, хэрэгжилтийг хянан шалгах үүрэг бүхий ажлын хэсэг, ажлын хэсгийн боловсруулсан санал, дүгнэлт, шийдвэрийн төсөл	тоо	2021	Ажлын хэсгийн тоо-36	23	
				2.1.2.2	Улсын Их Хурлын гишүүнээс Монгол Улсын Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн болон Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагын даргад хандан тавьсан асуула	тоо	2021	Асуула тавьсан гишүүдийн тоо-41, Асуултын тоо-23	25	
				2.1.2.3	Ерөнхий сайд, Засгийн газар болон Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагаас хийсэн тайлан мэдээлэл	тоо	2021	Чуулганы хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн мэдээлэл-9	10	
				2.1.2.4	Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт шинжилгээ, үр дагаврын үнэлгээ хийх	тоо	2021	3	9	
				2.1.2.5	Цахим мэдээллийн санд төвлөрүүлсэн хуулийн хэрэгжилтийн хяналт шинжилгээ, үнэлгээний тайлан	тоо	2021	15	25	
				2.1.2.6	Улсын Их Хурлын гишүүдийг төсөв, санхүүгийн мэдээллээр хангах	тоо	2021	30	33	
										2.1.2.7
				2.1.2.8	Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн хүрээнд хяналт шалгалтын түр хороонд мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллах	тоо	2021	0	3	

д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
3	3.1	2.1.3	Улсын Их Хурлын үйл ажиллагаанд мэргэжил, арга зүй, техник, зохион байгуулалтын туслалцаа үзүүлж, ажиллах нөхцөлөөр хангана.	2.1.2.9	Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн хүрээнд Хяналтын сонголт зохион байгуулах	100	2021	0	2
				2.1.3.1	Хуульд заагны дагуу хангагдсан байх	чанар	2021	Улсын их хурлын үйл ажиллагаанд мэргэжил, арга зүй, ажиллах техник, тоног төхөөрөмж хангагдсан байна.	Хурлын үйл ажиллагаа хэвийн, тасралтгүй ажиллах нөхцөлөөр хангагдсан байна.
МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДАРГА									
	3.1	3.1.1	Үндсэн хуулийн биелэлтэд дээд хяналт тавих.	3.1.1.1	Өргөдөл, мэдээлэл, хүсэлтийн шийдвэрлэлтийн хувь	хувь	2021	100	90<
				3.1.1.2	Бага суудлын хураалдаанаар гомдол шийдвэрлэлтийн хувь	хувь	2021	100	90<
				3.1.1.3	Дунд, их суудлын хураалдаанаар маргаан хянан шийдвэрлэлтийн хувь	хувь	2021	100	90<
УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ЕРӨНХИЙ ШҮҮГЧ									
4	4.1	4.1.1	Шүүн таслах ажиллагааны чанар, тэгш хүртээмжтэй байдлыг дээшлүүлэх, шударга, шуурхай шүүхээр шүүлгэх иргэдийн эрхийг хангаж, хэрэг янхан шийдвэрлэх дундаж хугацааг бууруулна.	4.1.1.1	Тухайн жилд хяналтын шатны журмаар хуулийн хугацаанд хянан шийдвэрлэсэн хэргийн эзлэх хувь	хувь	2023	84.3	94
ШҮҮХИЙН ЕРӨНХИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА									
5	5.1	5.1.1	Хэрэг мөрдсөн, хараат бус байдлыг хангах	5.1.1.1	Хэрэг маргааны хуулийн хугацаанд шийдвэрлэсэн тоо	хувь	2022	72.9	75.8
ШҮҮХИЙН САХИЛГЫН ХӨРӨӨНЫ ДАРГА									
6	6.1	6.1.1	Шүүгчийн ёс зүй, сахилгатай холбоотой өргөдөл мэдээллийг хуулийн хугацаанд шалгаж шийдвэрлэсэн байна.	6.1.1.1	Шүүгчийн ёс зүй, сахилга хариуцлагатай холбоотой өргөдөл мэдээллийг шалгаж шийдвэрлэсэн хувь	хувь	2022	96.5	97
ХҮНИЙ ЭРХИЙН ҮНДСЭНИЙ КОМИССЫН ДАРГА									
7	7.1	7.1.1	Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх илтгэлийг Улсын Их Хурлаар хэлэлцүүлнэ.	7.1.1.1	Хүргүүлэх илтгэл	тоо	2023	1	1
				7.1.2	Гомдол шийдвэрлэлт	хувь	2023	95	96
				7.1.3	Хүний эрх, эрх чөлөө зөрчилдсөн асуудлаарх хяналт шалгалт зохион байгуулах	тоо	2023	120	130
		7.1.4	Комиссын зөвлөмж, гишүүний шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтэд хяналт тавина.	7.1.4.1	Зөвлөмж, шаардлага	хувь	2023	85	90
				7.1.5	Хууль тогтоомжийн хэрэгжилт	тоо	2023	4	4
				7.1.6	Сургалт	цаг	2023	472	500
		7.1.7	Эрүү шүүлтээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны тайланг Улсын Их Хуралд хүргүүлнэ.	7.1.7.1	Тайлан	тоо	2023	1	1
				7.1.8	Эмэгтгэгчүүдийг алагчлах бүх хэлбэрийг устгах зөвлөмжийн биелэлтийг хангуулна.	тоо	2023	1	1
УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОР									
70703 Прокурорын хяналт									

д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
8	8.1	8.1.1	Монгол Улсын хэмжээнд Эрүүгийн хууль болон Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль, тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавина.	8.1.1.1	Гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээлэл болон эрүүгийн хэргийн хяналт, шийдвэрлэлтийн тайлан	тоо	2021	1	1
		8.1.2	Ял эдлүүлэх үйл ажиллагаа хуулиар тогтоосон нөхцөл, журмын дагуу явагдаж байгаа эсэхэд хяналт тавина.	8.1.2.1	Хорих, хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх, тэнсэх, албадлагын арга хэмжээ, зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа болон цагдан хорих, баривчлах, саатуулах шийдвэрийг биелүүлэх ажиллагаанд хууль тогтоомжийн дагуу шалгалт, судалгаа, танилцах ажиллагааны тоо	тоо	2021	7407	7500
		8.1.3	Монгол Улсын хэмжээнд Зөрчлийн хууль болон зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль, тогтоомжийн хэрэгжилтэд тавина.	8.1.3.1	Зөрчлийн талаарх гомдол, мэдээлэл, хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэсэн зөрчлийн тоо	тоо	2021	2.698.521	2.650.000
МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ЗӨВЛӨЛИЙН НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА									
70706 Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах									
9	9.1	9.1.1	Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлгөөс гарсан шийдвэрийн хэрэгжилтийг уялдуулан зохицуулах, бодлогын зөвлөлгөөгөөр хангах, хяналт тавих, үндэсний аюулгүй байдлын тэргүүн ишүүдийн хуулиар хүлээсэн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд Монгол улсын үндэсний ашиг сонирхол, оршин тогтнох тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдал, эдийн засаг, экологийн тэнцвэртэй хөгжлийг хангах, бодлого үйл ажиллагаагаар дэмжлэг үзүүлэх, төрийн болон орон нутгийн төр захиргааны байгууллагуудад Монгол улсын хууль тогтоомж, зөвлөлийн шийдвэрийг бүрэн хэрэгжүүлэхэд нь бодлогын зөвлөлгөөгөөр хангах, бодлого боловсруулах, үндэсний аюулгүй байдлыг хангах чиг үүрэгтэй байгууллагуудын салбар хоорондын үйл ажиллагааны нэгдсэн төлөвлөлт, зохицуулалтыг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж ажиллана.	9.1.1.1	Судалгаанд үндэслэсэн бодлогын зөвлөлгөө гаргах	хувь	2022	86	90
				9.1.1.2	Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн зөвлөмж боловсруулах;	хувь	2022	86	90
				9.1.1.3	Улс орны хөгжил, түүнд нөлөөлөх хүчин зүйлсийг судлан дүн шинжилгээ хийх, үнэлэлт дүгнэлт бодлогын зөвлөгөө гаргах	хувь	2022	100	100
МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ АУДИТОР									
70402 Төрийн аудитын үйлчилгээ									
10	10.1	10.1.1	Баталгаажуулах ажлыг хараат бусаар, Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын стандарт, журм, заавар аргачлалд 100 хувь нийцүүлэн гүйцэтгэнэ.	10.1.1.1	Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан баталгаажуулах	хувь	2023	100	100
				10.1.1.2	Монгол Улсын 2024 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийх	хувь	2023	100	100
				10.1.1.3	Төвийн ерөнхийлөн захирагчдын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл баталгаажуулах	хувь	2023	100	100
				10.1.1.4	Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайлан баталгаажуулах	хувь	2023	100	100
				10.1.1.5	Төсвийн шүүд захирагчдын санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл баталгаажуулах	хувь	2023	100	100
				10.1.1.6	Дипломат төлөөлөгчийн газрын санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл баталгаажуулах	хувь	2023	100	100
				10.1.1.7	Гүйцэтгэх ажиллагаанд зориулсан хөрөнгийн зарцуулалтад аудит хийх	хувь	2023	100	100
				10.1.1.8	Бүх шатны төсөв захирагч, тусгай сан, төсөл, хөтөлбөр, Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн 2025 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд завсрын аудит хийх	хувь	2023	100	100

д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захиргач	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин	
11		10.1.2	Шууд тайлагнах аудитыг хараат бусаар Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын стандарт, журам, заавар, аргачлалд 100 хувь нийцүүлэн гүйцэтгэнэ.	10.1.2.1	Төрийн аудитын тухай хуулийн хүрээнд Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын стандарт АДОУС, Төрийн аудит, MNS 6817, Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам, заавар, аргачлалыг мөрдөж, төсвийн байнгын хорооны тогтоолд заасан хугацаанд гүйцэтгэж, тайлагнах	хувь	2023	100	100	
		АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН ДАРГА								
		70408 Авлигатай тэмцэх								
		11.1.1	Авлига, албан тушаалын гэмт хэргийг бууруулж, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх эрх зүйн орчныг бэхжүүлэх, нийгмийн бүх түвшинд шударга ёсыг эрхэмлэсэн хандлагыг төлөвшүүлнэ.	11.1.1.1	Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр (2023-2030)-ийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө-ний биелэлт	хувь	2022	75.8	80	
		11.1.2	Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн хэрэгжилтийн хүрээнд мэдүүлгийн бүрдүүлэлтэд хяналт тавина.	11.1.2.1	Мэдүүлгийн бүрдүүлэлт, хяналдсан хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг болон хөрөнгө, орлогын мэдээлэл (ХАСХОМ), хувийн ашиг сонирхлын урьдчилсан мэдүүлэг (ХАСУМ), авлига, ашиг сонирхлын зөрчил, түүнд холбогдох гомдол, мэдээллийн хяналт шалгалт	тоо	2022	3,700	3,850	
		11.1.3	Иргэд, байгууллага, албан тушаалтнаас хүлээн авсан өргөдөл, гомдол, мэдээллийг хуулийн хугацаанд шийдвэрлэнэ.	11.1.3.1	Өргөдөл, гомдол, мэдээллийн шийдвэрлэлт	хувь	2023	98	98.2	
			11.1.4	Авлигын эсрэг соён гэгээрүүлэх, авлигын шалтгаан, нөхцөл, хор хөнөөлийг судлах, эрсдэл тодорхойлох, хяналт тавих ажлыг иргэний нийгэм, хувийн хэвшилээр гүйцэтгүүлж, оролцоог нэмэгдүүлэх ажлыг судалгаанд суурилсан байдлаар төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.	11.1.4.1	Сургалтад хамруулсан хүн	тоо	2023	35,573	37,000
					11.1.4.2	Боловсруулсан, орчуулж хэвлүүлсэн ном, гарын авлага	тоо	2023	2	5
					11.1.4.3	Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх чиглэлээр бүтээсэн контент	тоо	2023	56	58
					11.1.4.4	Улсын хэмжээнд авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр зохион байгуулсан нэгдсэн ажил, арга хэмжээ	тоо	2023	2	2
				11.1.4.5	Судалгааны тайлан	тоо	2022	3	3	
12		САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ДАРГА								
		70204 Санхүүгийн зах зээлийн зохицуулалт								
		12.1.1	Зохицуулалттай салбарын хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгоно.	12.1.1.1	Хууль тогтоомжид нийцүүлэн шинээр боловсруулах журмын төсөл	тоо	2023	18	14	
		12.1.2	Банкнаас бусад санхүүгийн салбарын эрсдэлийн үнэлгээг сайжруулах тогтолцоог бэхжүүлнэ.	12.1.2.1	Үнэт цаас, даатгал, бичил санхүүгийн салбарт эрсдэлд суурилсан хяналт, шалгалт хийх тоо	тоо	2023	305	190	
		12.1.3	Санхүүгийн зах зээлийн судалгаа, шинжилгээг сайжруулна.	12.1.3.1	Эрдэм шинжилгээ, судалгааны тайлан	тоо	2023	43	10	
		12.1.4	Зохицуулалттай салбараас оролцогчдын санхүүгийн боловсролыг дээшлүүлнэ.	12.1.4.1	Зохицуулалттай салбарын оролцогчид	тоо	2023	3639	2450	
		ТӨРИЙН АЛБАНЫ ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА								
		70401 Төрийн албаны ерөнхий удирдлага, зохицуулалт								
		13.1.1	Төрийн албаны хууль тогтоомжийн шинэтгэлийг эрчимжүүлж, сайжруулна	13.1.1.1	Хууль тогтоомжийн төсөл	тоо	2023	1	1	
				13.1.1.2	Дүрэм, журмын төсөл	тоо	2023	10	10	
13.1.1.3	Стандартын төсөл			тоо	2023	1	1			
13.1.1.4	Зөвшөөрөл олгосон албан тушаалын тодорхойлолт			тоо	2023	800	1,500			
13.1.1.5	Чиг үүргийн шинжилгээ хийхэд төрийн байгууллагад өгсөн мэргэшил, арга зүйн зөвлөгөө			тоо	2023	10	30			
			13.1.1.6	Төрд учруулсан хохирлыг нөхөн төлбөрийн улсын төсөвт төвлөрүүлэх хөрөнгийн хэмжээ	мян.төг	2023	100,000	250,000		
	13.1.2	Төрийн албанд сэтгэлгээ, дүн шинжилгээ хийх, боловсруулах, монгол хэлний арианы болон бичгийн өндөр ур чадвартай иргэнийг сонгон шалгаруулах хэлбэр, эрх зүйн орчныг шинэчилнэ.	13.1.2.1	Сорил, даалгавар, асуулт, хариултыг сангийн баяжилтыг чанаржуулах	тоо	2023	1,000	3,000		
			13.1.2.2	Чадварт суурилсан журмыг баталж мөрдөх шийдвэр	тоо	2023	1	1		
			13.1.2.3	Сонгон шалгаруулалт	тоо	2023	1,000	1,500		
			13.1.2.4	Цахим системийн хөгжүүлэлт	хувь	2023	40	100		

д/д	Төсвийн өрөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Сүүрй он	Сүүрй түвшин	2025 оны зорилтот түвшин		
13	13.1	13.1.3	Хүний нөөцийн аудитын тогтолцоог бүрэн бүрдүүлж, чадахуйн зарчмын хэрэгжилтэд хүний нөөцийн аудит, бодлогын хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийнэ.	13.1.3.1 13.1.3.2 13.1.3.3	Тогтоол, шийдвэр Хүний нөөцийн аудит Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмж, тайлан	тоо тоо тоо	2023 2023 2023	т 2 т	8 8 3		
		13.1.4	Төрийн албаны хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт, шалгалт хийж, илэрсэн зөрчлийг арилгуулна.	13.1.4.1 13.1.4.2	Цахим системийн нэмэлт хөгжүүлэлтийн явц Төрд учруулсан хохирлыг нөхөн төлбөрийн улсын төсөвт төвлөрүүлэх хөрөнгийн хэмжээ	тоо мян.төг	2023 2023	т 100,000	260/3500 200,000		
		13.1.5	Хөгжлийн бодлого, чиг үүргийн шинжилгээнд тулгуурлан ажил үүсгийн давхцалыг арилгах, чадахуйн зарчимд суурилсан	13.1.5.1 13.1.5.2	Бодлогын санал Судалгааны ажил	тоо тоо	2023 2023	т т	1 1		
		13.1.6	Төрийн албаны нэгдсэн тоо бүртгэлийг чанаржуулж, цахим мэдээллийг албан хаагчдад, өөрт нь нээлттэй болгох замаар төрийн албан хаагчийн иж бүрэн цахим платформ хөгжүүлж, цахим системийн аюулгүй байдлыг хангаж, мэдээллийн үнэн зөв, бүрэн гүйцэд байдлыг хангана.	13.1.6.1 13.1.6.2 13.1.6.3 13.1.6.4 13.1.6.5	Системийн модуль хөгжүүлэлт, нэвтрүүлэлт Цахим мэдээлэлд нээлттэй хандах албан хаагч Мэдээллийн үнэн зөв, бүрэн гүйцэд байдал Кибер аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээ Цахим системийн хатуу дэд бүтцийн шинэчлэлт	хувь тоо хувь тоо хувь	2023 2023 2023 2023 2023	40 т 60 т т	90 227.0 100 1 100		
		13.1.7	Төрийн албан хаагчийн сургалтын бодлого чиглэлд шинэчлэл хийх, тасралтгүй сурч хөгжих таатай орчныг бүрдүүлж, сургалт, хөгжлийн үйл ажиллагаанд хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	13.1.7.1 13.1.7.2 13.1.7.3 13.1.7.4	Сургалтын тоо Гаднаад улс орны сургалтад хамрагдсан албан хаагч Дотоодыг сургалтад хамрагдсан албан хаагч Хувийн хэвшлийн оролцоо	тоо тоо тоо тоо	2023 2023 2023 2023	10 т 40,000 т	20 20 80,000.0< 2		
		13.1.8	Төрийн албаны судалгааны нэгдмэл, уялдаатай байдлыг хангаж, үр дүнг үйл ажиллагаанд нэвтрүүлнэ.	13.1.8.1	Судалгааны дүгнэлт, тайлан	тоо	2023	т	3		
		13.1.9	Төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж, үр нөлөөнд олон нийтийн хяналт тавих чиг үүргийг Олон нийтийн хяналтын зөвлөлөөр гүйцэтгэнэ.	13.1.9.1 13.1.9.2	Дүрэм, журмын төсөл Зөвлөмж, шийдвэр	тоо тоо	2023 2023	т т	1 1		
		13.1.10	Ёс зүйн хороонд ирсэн гомдол, мэдээллийг хуулийн хугацаанд шийдвэрлэнэ	13.1.10.1 13.1.10.2	Гомдол, мэдээлэл шийдвэрлэлт Сургалт, нөлөөллийн аян	хувь тоо	2024 2024	т 18	85 20		
		13.1.10	Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж, Ёс зүйн индекс, тогтолцоог нэвтрүүлэх олон улсын туршлагыг судлана.	13.1.10.3 13.1.10.4	Үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц Цахим системийн нэмэлт хөгжүүлэлтийн явц	Хэрэгжилтийн биелэлт хувь	2024 2024	т 70	25 90		
		Үндэсний статистикийн хорооны дарга									
		70405 Албан ёсны статистик									
		14	14.1	14.1.1	Статистикийн тухай хуульд заасны дагуу УСХ-ноос баталсан маягтын дагуу албан ёсны болон захиргааны статистикийн мэдээг гаргасан байна.	14.1.1.1 14.1.1.2	Захирааны статистикийн мэдээлэл, тайлангийн нэр, төрөл Аймаг, нийслэл, дүүргийн статистикийн хэлтсээс ирүүлдэг мэдээ, тайлан	тоо тоо	2024 2024	211 53	403 55
				14.1.2	Статистикийн тухай хуульд заасны дагуу бодлого боловсруулагчид, хэрэглэгчид Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийн байдлын танилцуулгаар сар бүр, статистикийн эмхэтгэлийг жилээр бэлтгэж, тархаасан байна.	14.1.2.1 14.1.2.2 14.1.3.1 14.1.3.2 14.1.3.3	Монгол улсын статистик эмхэтгэл Монгол улсын нийгэм, эдийн засгийн байдлын сарын бюллетень, презентаци Инфографик танилцуулга Тооллого судалгааны үр дүн Мэдээллийн нэгдсэн сангийн тайлан /1212 мн/	тоо тоо тоо тоо тоо	2024 2024 2024 2024 2024	т 36 20 6 845	1 36 20 10 850

д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захиралч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
15	14.1.4		Статистикийн мэдээллийн арга зүй, аргачлалыг илүү боловсронгуй болгох, сайжруулах үүднээс холбогдох салбарын үзүүлэлтийн аргачлалыг шинэчлэн сайжруулж, боловсронгуй болгоно.	14.1.4.1	Шинээр боловсруулах болон шинэчлэн сайжруулах аргачлал, ангиллын тоо	тоо	2024	9	6
	14.1.5		Статистикийн мэдээллийн санд үндэслэн нийгэм, эдийн засгийн салбаруудын жилийн дэлгэрэнгүй танилцуулга, тооллого, судалгааны үр дүнг боловсруулж, тархаасан байна.	14.1.5.1	Статистикийн мэдээллийн санд суурилж, нийэм, эдийн засгийн үндэслэн үзүүлэлтээр хийх судалгааны тоо	тоо	2024	33	35
	14.1.6		Статистикийн тухай хуульд заасан Map, тэжээвэр амьтад, хашаа, худгийн тооллого, Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгаа, Ажиллах хүчний судалгаа, Ардчилал засаглал судалгаа, Цаг ашиглалтын судалгаа, Нийгмийн үзүүлэлтийн түгээвэр судалгаа, Гэмт хэргийн хохирогчийн судалгаа зэрэг тооллого судалгаануудыг зохион байгуулж, явуулсан байна.	14.1.6.1	Тооллого	тоо	2024	2	2
				14.1.6.2	Судалгаа	тоо	2024	6	3
	СОНГУУЛИЙН ЕРӨНХИЙ ХОРООНЫ ДАРГА								
70403 Бүх шатны сонгууль зохион байгуулах									
15	15.1.1		Сонгох, сонгогдох эрхийг хангах, сонгогчийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.	15.1.1.1	Сонгогчийн боловсролыг дээшлүүлэх	Багц материалын тоо	2024	4	4
	15.1.2		Сонгууль зохион байгуулах үйл ажиллагаанд оролцогчдын чадавхыг сайжруулна.	15.1.2.1	Байнгын бус ажиллагаатай сонгуулийн байгууллагад ажиллах төрийн албан хаагч болон даамалд зориулсан сургалт	Сургалтын тоо	2023	18	18
	15.1.3	Улс төрийн намын санхүүжилтийг ил тод болгоно.	15.1.3.1	Улс төрийн намын санхүүжилт, санхүүгийн тайланг ил тод болгох, чадаажуулах	Тайлангийн тоо	-	-	7	7
			15.1.3.2	Улс төрийн намын мэдээллийн сан үүсгэх, нээлттэй болгох	Сургалтын тоо	-	-	7	7
	15.1.4		Мэдээллийн сан үүсгэх, аюулгүй, бэлэн байдлыг хангана.	15.1.4.1	Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нөхөн сонгуулийн мэдээллийн сан үүсгэх	Мэдээлэл	2023	14	14
				15.1.4.2	Тоног төхөөрөмжийн аюулгүй, бэлэн байдлыг хангах	Тоног төхөөрөмжийн тоо	2024	3000	3000
ЦАГААЛГАХ АЖЛЫГ УДИРДАН ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ УЛСЫН КОМИССЫН ДАРГА									
72204 Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчийг цагаатгах үйл ажиллагаа									
16	16.1	16.1.1	Үндэсний Аюулгүй байдлын Зөвлөлийн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд хуулийн хэрэгжилтийг хангуулж, Тангуулын ерөнхий газрын тусгай архивт хадгалагдаж буй хэрэг, хөдөө орон нутгийн архивуудаас татан төвлөрүүлсэн хэрэг, өмнө нь шалгаад нотлох баримт тогтоогдоогүй үндэслэлээр мөрдөн шалгах ажиллагааг зогсоосон хэргүүдийг зөвлөмжийн дагуу шалгаж эцэслэн шийдвэрлэнэ.	16.1.1.1	Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчийг олж тогтоох зорилгоор шалгах хэрэг, материалын тоо	тоо	2023	269	240
		16.1.2	Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчид шүүхийн шийдвэрийг үндэслэн нөхөх олговор олгоход дэмлэг үзүүлнэ.	16.1.2.1	Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчийг цагаатгах, тэдэнд нөхөх олговор олгох тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 13.1 дэх хэсэгт заасан нэхэмжлэгчдэд шүүхийн шийдвэрийн дагуу нөхөх олговор олгох	тоо	2023	5	10
				16.1.2.2	Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчийг цагаатгах, тэдэнд нөхөх олговор олгох тухай хуулийн 13-р зүйлийн 13.2-т заасан нэхэмжлэгчдэд олгох нөхөх олговор	тоо	2023	314	8
				16.1.3.1	Хэлмэгдэгчдийн дурсгалд зориулсан Ногоон төгслийг 10 аймагт бий болгож хаягжуулах	тоо	2023	10	10

д/д	Төсвийн өрөнхийлөн захиралч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
		16.1.3	Соён гэгээрүүлэх олон талт үйл ажиллагааны хүрээмжийг нэмэгдүүлж, хэлмэгдүүлэлт давтагдахаас урьдчилан сэргийлнэ.	16.1.3.2	Хуулийн хэрэгжилтийг олон нийт, иргэд, залуучуудад суртчихах үүднээс телевиз, радио, сонин, цахим хуудас эрхлэгчтэй хамтран ажиллах (Хамаг монгол бүү мартагун төсөл /-ийг дуусгах	хувь	2023	90	100
	МОНГОЛ УЛСЫН ӨРӨНХҮЙ САЙД								
		70426 Төрийн өмчийн эрхийг хэрэгжүүлэх							
		17.1.1	Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.	17.1.1.1 17.1.1.2	Төрийн өмчит компанийн засаглалын үнэлгээ Олон нийтийн шууд хяналтад оруулсан төрийн өмчит компани	хувь тоо	2021 2021	53.9 1	80 2
	17.1	17.1.2	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн бүртгэл, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулна.	17.1.2.1 17.1.2.2	Төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн эд хөрөнгийн мэдээллийн нэгдсэн системийг бий болгох Улсын үзлэг тооллогын мөрөөр авах арга хэмжээний хэрэгжилт	хувь хувь	2021 2021	40 97	90 100
		17.1.3	Төрийн өмчид тавих төрийн хяналтыг сайжирч, хариуцлагын тогтолцоог боловсронгуй болгоно.	17.1.3.1 17.1.3.2	Төрийн өмчийн хяналт, шалгалт Хууль, эрх зүйн шинэчлэлт	тоо хувь	2021 2021	38 70	35 90
		72201 Жендэрийн тэгш байдлыг хангах							
		17.2.1	Бүх нийтэд хүний эрх, жендэрийн боловсрол олгох үндэсний тогтолцоог хөгжүүлж, жендэрийн тэгш байдлыг хангах бодлого баримтална.	17.2.1.1	Тухайн жилийн сургалт, сургалч багш, сургалтад хамрагдсан удирдах ажилтан (УА), төрийн албан хаагчийн тоо (ТАХ), салбар, орон нутгийн жендэрийн бодлого, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	Хамрагдсан УА, ТАХ-ийн тоо	2021	Сургалч багш-154, УА-80, ТАХ-85	
		17.2.2	Яамдын жендэрийн бодлого болон аймаг, нийслэл, дүүргийн жендэрийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангана.	17.2.2.1 17.2.2.2	Орон нутгийн жендэрийн тэгш байдлыг хангах чиглэлээрх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулахад мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлнэ. Орон нутгийн жендэрийн бодлого, төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд оролцооны хяналт-шинжилгээ хийх чиглэлээр салбар хороодод мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлнэ.	Төлөвлөгөө Хороодын тоо	2021 2021	30 9	31 21
	17.2	17.2.3	Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах талаар олон нийтийн ойлголт, мэдлэгийг дээшлүүлэх чиглэлээр сургалт, сурталчилгаа, судалгаа, дүн шинжилгээ хийх ажлыг зохион байгуулна.	17.2.3.1 17.2.3.2 17.2.3.3	Хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудын жендэрийн мэдрэмжтэй редакция бодлогыг бодитоор хэрэгжүүлэх сургалт зохион байгуулна. Хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудын жендэрийн мэдрэмжтэй редакция бодлогыг бодитоор хэрэгжүүлэх сургалт зохион байгуулна. Сэтгүүлч, нийгмийн ажилтан, эрх зүйн болтлод их, дээд сургуулийн хөтөлбөрт жендэрийн хөтөлбөр тусгасан сургуулийн тоо	Сургалтын тоо Оролцогчдын тоо тоо	2021 2021 2024	5 115 32	13 315 40
		17.2.4	Эмэгтэйчүүдийн улс төрийн манлайлын сүлжээг өргөжүүлж, жендэрийн тэгш байдлын талаар улс төрийн нам, олон нийтийн ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлнэ.	17.2.4.1 17.2.4.2	Эмэгтэйчүүдийн манлайлын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх санаачилгыг дэмжиж ажиллана Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн сайн туршлагын талаарх сурталчилгаа	Хөтөлбөр тоо	2021	1 3	1 7
		17.2.5	Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах бодлогыг хэрэгжүүлэх эдийн засаг, эрх зүйн баталгааг бүрдүүлэх, түүнийг боловсруулах ажлыг арга зүйн удирдлагаар хангаж түүний биелэлтэд хяналт тавих ажлыг зохион байгуулна.	17.2.5.1 17.2.5.2	Ажлын байрыг жендэрийн мэдрэмжтэй болгоход чиглэсэн бодлогыг шинэчлэн боловсруулж, төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжид мөрдүүлэх арга хэмжээ Эмэгтэйчүүдийг алагчлах бүх хэлбэрийг устгах тухай конвенцын хэрэгжилтийн талаарх илтгэх хуудас	тоо тоо	2023 2024	1	2 1
		71504 Газрын зураглал, кадастр							
		17.3.1	Салбарын үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байгаа 38 хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажиллана.	17.3.1.1	2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээ	Хувь	2023	100	100
		17.3.2	GNSS-ийн суурин станцын тоог 10-аар нэмэгдүүлнэ	17.3.2.1	Монгол Улсын GNSS-ийн байнгын ажиллагаатай станцын сүлжээг өтгөрүүлэх	Хувь	2023	43	61

д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин	
17.3	17.3.3		Нийслэл, 21 аймгийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчилж газрыг эзэмшүүлэх, өмчлүүлэх, зүй зохистой ашиглах, хамгаалах, хуваарилах дунд хугацааны төлөвлөлтийн Баримт бичгээр 100 хувь хангасан байна.	17.3.3.1	Аймгийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчилсэн байна. /Увс, Дундговь, Завхан/	Тоо	2023	15	22	
	17.3.4		Геопорталын хөгжүүлэлт хийгдэж орон зайн суурь 18 дэд сангийн мэдээллийг агуулсан сэдэвчилсэн зургийг хэрэглээнд нэвтрүүлсэн байна.	17.3.4.1	Геопорталаар дамжуулан төрийн бодлого, төлөвлөлт, шийдвэр гаргалтын "нэг газрын зураг", иргэд, олон нийт, бизнесийн зориулалттай "нээлттэй газрын зураг" цахим үйлчилгээг улсын хэмжээнд нэвтрүүлэх.	Хандалт	2023	1,919,066	3,450,000	
	17.3.5		Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө боловсруулах, үйл ажиллагаа 100 хувь цахимжсан байна.	17.3.5.1	Газрын тохиромжтой болон хэрэгцээт байдлын үнэлгээ, газар зохион байгуулалтын төлөвлөлт, хяналтыг боловсронгуй болгох.	Хувь	2023	50	100	
17.3.6		Монгол Улсын аймаг, сумын төвийн 1:1000-ны масштабагтай байр зүйн зургаар хангасан байна.	17.3.6.1	Улсын хэмжээнд хот суурин газрын төвийн 1:1000-ны масштабагтай байр зүйн зураг, газар доорх шугам сүлжээний зургийг солбицлын ITRF2020 солбицлын тогтолцоонд шилжүүлэх	Хувь	2024	95	100		
18	18.1	18.1.1	Дунд, богино хугацааны хөгжлийн бодлогын орчин тодорхой болсон байна	18.1.1.1	Бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг	Тоо	2023	1	2	
	18.2		18.2.1	Макро эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг хангах төсвийн бодлогын чиглэл, эдийн засгийн хэт халалт, уналтын эсрэг бодлого оновчтой тодорхойлогдсон байна.	18.1.2.1	Эрх зүйн баримт бичиг	Тоо	2024	1	1
	18.3	70428	Оюуны өмчийн эрхийн баталгаажуулалт	Оюуны өмчийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хөгжүүлэх нөхцөл бүрдсэн байна.	18.2.1.1	Оюуны өмчийн бүтээлийн сан бүрдүүлэлт /Аж үйлдвэрийн өмч, Зохиогчийн эрх болон түүнд хамраарах эрхийн гэрээ хэлэлцээрийн баталгаажилт/	ширхэг	2021	4200	4200
18.2.1.2					Оюуны өмчийн мэдээлэл, сургалт хийх, павлагаа гаргах	ширхэг	2021	70	70	
18.2.1.3					Оюуны өмчийн зөрчилд хяналт тавьж шийдвэрлэх	ширхэг	2021	450	450	
19.1	19.2	71805	Шинжлэх ухаан, технологи	18.3.1.1	Судалгаа боловсруулалтын ажлын нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх үр нөлөө, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ.	Тоо	2023	1550	1600	
19.2	71201	Эдийн засгийн хөгжлийн төлөвлөлт	Шинжлэх ухаан, технологийн үйл ажиллагааны санхүүжилт нэмэгдсэн байна.	18.3.1.2	Эрдэм шинжилгээ, судалгааны менежментийг боловсронгуй болгож, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ.	Тоо	2023	12610	13000	
				18.3.1.3	Шинжлэх ухаан, технологийн үр дүн, оюуны өмчийг эдийг засгийн эргэлтэд оруулахад дэмжлэг үзүүлнэ	Тоо	2023	16	25	
				МОНГОЛ УЛСЫН ШАДАР САЙД						
19.1	19.2	70708	Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх	19.1.1.1	Шинээр байгуулагдах анги, салбар, нэгж	Тоо	2021	-	10	
				19.1.1.2	Гамшгаас хамгаалах техник, тоног төхөөрөмжийн хангалт	хувь	2021	57	59	
				19.1.1.3	Гамшгийн үед ашиглах орчин үеийн дэвшилтэт технологийн хангалт	хувь	2021	-	30	
19.2	71201	Эдийн засгийн хөгжлийн төлөвлөлт	Бүс, орон нутгийн хөгжлийн нэмэгдүүлнэ.	19.2.1.1	Орон нутгийн хөгжлийн индекс	ондоо	2021	0.532	0.581	
				Чөлөөт бүсийг хөгжүүлэх						

д/д	Төсвийн өрөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
19	19.3	19.3.1	Чөлөөт бүсийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, хөрөнгө оруулалт татна. Худалдаан дахь техникийн саад тогтооргыг арилгах, худалдааг хөгжлөхөх, бүтээгдэхүүнд хэрэглэгчийн итгэх итгэлийг нэмэгдүүлэх, тохиолын үнэлгээний дүнг олон улс, бүс нутаг, гадаад улс болон үндэсний хэмжээнд харилцан хүлээн зөвшөөрөх нөхцлийг бүрдүүлнэ.	19.3.1.1	Чөлөөт бүсүүдийн дэд бүтцийн бэлэн байдлыг хангах арга хэмжээний хэрэгжилт	хувь	2022	-	100
		19.3.2.1		Итгэмжлэлийн үнэлгээнд хамруулах тохирлын үнэлгээний байгууллага	тоо	2023	97	110	
		19.3.2.2		Олон улсын стандартыг үндэсний стандартаар батлуулсан стандарт	тоо	2023	-	1	
		19.3.2.3		Олон улс, бүс нутгийн итгэмжлэлийн хамтын ажиллагааны байгууллагын харилцан хүлээн зөвшөөрөх хэлэлцээрт зөвшөөрүүлсэн итгэмжлэлийн үр дүн	тоо	2024	-	1	
		19.3.2.4		ISO 37001 авлигын эсрэг менежментийн тогтолцооны стандартын баталгаажуулалтын чиглэлээр итгэмжлэгдсэн тохирлын үнэлгээний байгууллага	тоо	2024	-	2	
19.4	19.4.1	19.3.2.5	Хоёр талын хамтын ажиллагаатай байгууллагуудын хооронд байгуулсан "Харилцан ойлголцлын санамж бичиг"-г тусгасан үйл ажиллагааны хэрэгжилт	19.3.2.5	Хоёр талын хамтын ажиллагаатай байгууллагуудын хооронд байгуулсан "Харилцан ойлголцлын санамж бичиг"-г тусгасан үйл ажиллагааны хэрэгжилт	тоо	2024	0.5	3
		19.3.2.6		Хамтын ажиллагааны санамж бичиг байгуулсан гадаад улс орны тоо	тоо	2024	1	2	
		19.3.2.7		Үндэсний авлигын эсрэг хөтөлбөрийн хүрээнд ISO 37001 стандартыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	тоо	2024	1	3	
		19.3.2.8		Итгэмжлэлийн лавлагаа, мэдээллийн улсын нэгдсэн сангийн программ, нэвтрүүлсэн программ хангамжийн тоо	тоо	2024	50	80	
		19.4.1.1		Шалгалт тохируулга /калибровка/-д хамруулах хэмжих хэрэгслийн тоо /мянган нэгж/	тоо	2021	8.1	8.1	
20	20.1	19.4.1.2	Нийтийн адиг сонирхол, хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, улс орны аюулгүй байдлыг хамгаалах, стандартчилал, тохирлын үнэлгээний бодлого үйл ажиллагаагаар дэмжлэг үзүүлэх, Монгол Улсын хэмжлийн тогтолцоо, хэмжсийн нэгжийн үндэсний эталон, хууль эрхийн хэмжил зүйн техникийн чадавхыг нэмэгдүүлнэ.	19.4.1.2	Загарын туршилтад хамруулан улсын бүртгэлд бүртгэх хэмжих хэрэгслийн тоо	хувь	2021	63	63
		19.4.1.3		Ээлжит баталгаажуулалтад заавал хамруулах хэмжих хэрэгслийн тоо /мянган нэгж/	тоо	2021	265.9	265.9	
		19.4.1.4		Чанарын удирдлагын тогтолцооны баталгаажуулалтад хамруулах байгууллага, аж, ахуйн нэгжийн тоо	тоо	2021	162	162	
		19.4.1.5		Үндэсний стандартад олон улс, бүс нутгийн дэвшилтэт стандартын эзлэх хувь	хувь	2021	41.5	41.5	
		20.1.1		Зөрчил хянан шийдвэрлэлтийн хувь	хувь	2021	60	75	
21	21.1	20.1.2	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаална Худалдан авах ажиллагааг цахимаар зохион байгуулах	20.1.2.1	Хэрэглэгчий гомдлын шийдвэрлэлтийн хувь	хувь	2021	50	60
		20.1.3.1		Тендер шалгаруулалтын урилгыг цахим системд нийтэлсэн байх	хувь	2021	90	99	
		21.1.1		Хууль болон журмын хугацаанд тайлагнасан эсэх	тоо	2022	6	6	
		21.2.1		MNS-ISO 9001:2016 стандартын шаардлагыг хангасан эсэх	хувь	2022	100	100	
		21.2		Төр, засгийн аж ахуйн үйлчилгээ	Төр, засгийн төв байгууллага болон хэрэглэгчийн хэвийн үйл ажиллагаанд олон улсын чанарын менежментийн MNS-ISO 9001:2016 стандартыг хангаж ажиллана.				
БОЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АНЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТӨЙН САЙД									

д/д	Төсвийн өрөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин		
22.1	71403 Ойжуулалт	22.1.1	Зориудаар ойжуулах, байгалийн сэргэн ургалтыг дэмжих замаар доройтсон ойг нөхөн сэргээх, ойжуулалтын ажлын үр дүн, чанарыг сайжруулж, мод тарьж ургуулахад мөнгөн урамшуулал олгох эрх зүйн орчныг бүрдүүлсэн байна.	22.1.1.1	Ойжуулж, нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн хэмжээ	мян га	2022	7.1	7.9		
				22.1.1.2	Худалдан авсан таримал ой	мян га	2022	-	20		
				22.1.1.3	Дэмжлэг авсан "Мод үржүүлэг"-ийн газар	мян-шир	2022	10	50		
				22.1.2.1	Ойн хөнөөлт шавжтай тэмцсэн талбай	мян га	2022	165	230		
		22.1.2	Ойн хөнөөлт шавжийн судалгаа хийсэн талбай Ой зохион байгуулалтын ажил хийгдсэн талбай Түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах ажил хийсэн талбай	22.1.2.2	Ойн хөнөөлт шавжийн судалгаа хийсэн талбай	сая га	2022	2	2		
				22.1.2.3	Ой зохион байгуулалтын ажил хийгдсэн талбай	сая га	2022	1.6	5		
				22.1.2.4	Түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах ажил хийсэн талбай	хувь	2022	5	5		
				22.1.3.1	Ойн төлөв байдлыг сайжруулах арчилгаа, цэвэрлэгээний арга хэмжээ хэрэгжүүлсэн талбай	мян га	2022	0.3	4		
		22.1.3.2	Хяналт шалгалт хийсэн тоо	Тоо	2022	6	15				
		22.2	71410 Газрын доройлтыг бууруулах, цөлжилтөөс сэргийлэх	22.2.1	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрч орхигдсон 2000 га талбайд стандартын дагуу нөхөн сэргээлт хийсэн байна.	22.2.1.1	Биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн жилийн талбай	га	2022	773	1000
22.2.1.2	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай					га	2022	2189	2500		
22.2.1.3	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийг эрчимжүүлэх, хяналтын тооллого зохион байгуулсан талбай					га	2022	8000	8000<		
22.2.2	Цөлжилтийн хүчтэй, нэн хүчтэй зэрлэл бүхий аймгуудын нутаг газрын доройлтыг бууруулах, нөхөн сэргээх, элсний нүүлтийг сааруулах арга хэмжээг 200 га талбайд хэрэгжүүлсэн байна.			22.2.2.1	Байгалийн ургамлыг нөхөн сэргээж тарималжуулсан талбайн хэмжээ	га	2022	50	100		
				22.2.2.2	Цөлжилтийг сааруулах элсний нүүлтээс хамгаалах, зурвас байгуулсан талбайн хэмжээ	га	2022	10	50		
				22.2.2.3	Бэлчээрийн талбайг хашиж хамгаалан ургамлын нөмрөгийг нөхөн сэргээсэн талбайн хэмжээ	га	2022	-	50		
22.3	71404 Усны нөөц, нуур, гол мөрний менежмент			22.3.1	Гол, горхи, булаг, шанд, рашааны ундаргын эхийг хамгаалах ажлыг эрчимжүүлж, гол мөрний болон хур бороо, цас, мөсний усыг хуримтлуулах, усан сан, хөв цөөрөм шинээр барих, сэргээн засварласан байна.	22.3.1.1	Шинээр барьсан хөв цөөрөм	тоо	2022		7
						22.3.1.2	Эх, ундаргыг нь хамгаалсан горхи, булаг шанд	тоо	2021	2936	3900
						22.3.2.1	Хүн амын унд ахуйн ус хангамжийн эх үүсвэрийг тогтоосон хот, суурин газар	тоо	2022	1	5
				22.3.2	Хот, суурин газрын хүн амын ус хангамжийн болон үйлдвэрлэлийн усны эх үүсвэрийн хайгуул судалгаа хийж, усны нөөцийг тогтоож баталгаажуулсан байна.	22.3.2.2	Гидрогеологийн дүнд маш таб (1.200000)-ын зураглал хийсэн талбай	Хувь	2022	15.3	17
		22.3.2.3	Рашааны ордын нөөцийн дахин үнэлгээ хийсэн ордын тоо			тоо	2022	2	4		
		22.3.3.1	Туул голын хүрдсэг цэвэрлэсэн хэмжээ			мм	2022		5		
		22.3.3.2	Ус бохирдуулагчдын тоо (Тооллогын мэдээ тайлан)			тоо	2022		320<		
		22.3.3.3	Хяналт шинжилгээний цооногийн тоо			тоо	2022	309	344		
		22.3.3.4	Урсгал засвар хийсэн газрын доорх усны хяналт-шинжилгээний цооногийн тоо	тоо	2022	0	50				
		22.4	71405 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалт	22.4.1	Цэнгэг усны нөөц, урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газар, биологийн олон янз байдлын хувьд чухал газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах судалгаа хийж, улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг 23 хувьд хүргэж, сүлжээг өргөжүүлсэн байна.	22.4.1.1	Улсын тусгай хамгаалалтад авсан газар нутгийн хэмжээ	хувь	2022	21	23
22.4.1.2	Тусгай хамгаалалтад авахаар судалгаа хийсэн газар нутгийн хэмжээ					мян га	2022	600	600		
22.4.1.3	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн экосистемийн үнэ цэн, ач холбогдлыг олон нийтэд сурталчлан таниулах үйл ажиллагаа					тоо	2022	1	2		
22.4.2	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн эрх зүйн орчныг шинэчилж, олон талын оролцоотой хамгааллын менежментийг хэрэгжүүлж,			22.4.2.1	Аялал жуулчлалын нөөц, даацыг тодорхойлох судалгаа хийсэн тусгай хамгаалалттай газрууд	тоо	2022	10	10		
				22.4.2.2	Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө батлан хэрэгжүүлсэн тусгай хамгаалалттай газрууд	тоо	2022	11	12		

22

д/д	Төсвийн өрөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дүгээр	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
22.5	71412	Хүрээлэн байгаа орчны судалгаа, шинжилгээ	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн чдаахыг бэхжүүлсэн байна.	22.4.2.3	Хамгааллын менежментийг төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа тусгай хамгаалалтай газрууд	тоо	2022	4	5
				22.5.1.1	Судалгаа хийсэн ургамал газарзүйн тойргийн тоо, нөөц тогтоосон ургамлын зүйл	Тойргийн/зүйлийн тоо	2022	150/2	300/7
				22.5.1.2	Олон Улсын улаан дансны үнэлгээгээр үнэлсэн ургамлын зүйл	тоо	2022	500	1500
				22.5.1.3	Экологи-эдийн засгийн үнэлгээг тогтоосон ургамлын зүйл	тоо	2022	2500	3000
				22.5.1.4	Нөөц тогтоосон амьтны зүйлийн тоо	тоо	2022	2	2
				22.5.2.1	Хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн нэн ховор, ховор амьтан, ургамлын тоо	тоо	2022	5	4 (ургамал 2, амьтан 2)
				22.5.2.2	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн хэрэгжилтийн хувь	хувь	2022	28	40
				22.5.2.3	Генетик нөөц, түүнтэй холбоотой уламжлалт мэдлэгийг бүртгэлжүүлэх чадваржуулах сургалтад хамрагдсан хүний тоо	хүний тоо	2022	80	100<
				22.5.2.4	Харь зүйлийн эрсдэлийн үнэлгээ хийсэн тайлан	тайлан	2019	1	1
				71406	Хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтол				
22.6		Орчны чанар, төлөв байдал, бохирдолд нөлөөлөх хүчин зүйлийн их бүрэн судалгааг хийж бохирдлын эрсдэлийг бууруулсан байна.		22.6.1.1	Улаанбаатар хотын агаар дахь PM2.5 гоосонцрын агууламж	Мкг/м3	2022	41	31
				22.6.1.2	Агаарын чанарын их бүрэн автомат суурин харуул суурилуулсан аймаг, суурин	шмрхэг	2022	2	5
				22.6.1.3	Бохирдол өндөртэй голуудад хийсэн цэвэрлэгээний ажлын хэмжээ	км	2022	T	30
				22.6.1.4	Хөвсгөл нуурын бохирдлын эрсдэлийг бууруулах ажлын гүйцэтгэл	хувь	2022	40	70
				22.6.1.5	Хөрсний нягтийн бохирдлын судалгаа	мян.км.2	2022	T	4.7
				22.6.2.1	Шинээр барьсан аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах агуулах	тоо	2022	16	21
				22.6.2.2	Эко тэмдэг, ногоон гэрчилгээ олгож, дэмжлэг үзүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага	тоо	2022	16	36
				22.6.2.3	Ногоон зээл авсан зээлдэгч /иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага/	тоо	2022	700	1000<
				71408	Ус цаг уур, орчны шинжилгээ				
				22.7.1.1	Цаг агаарын аюултай үзэгдлийн урьдчилан илрүүлэлт	хувь	2022	88.7	89
22.7		Цаг агаарын урьдчилсан мэдээний чанарыг сайжруулна.		22.7.1.2	Цаг агаарын урьдчилсан мэдээ	хувь	2022	87.5	88.3
				22.7.1.3	Ус, цаг агаар, хөдөө аж ахуйн цаг уур, орчны шинжилгээний бүх төрлийн мэдээллийг интернэтийн сүлжээгээр тогтоосон хугацаанд бүрэн дамжуулах	хувь	2022	30.3	100
				22.7.2.1	Автомат хэмжих хэрэгсэлээр хэмжсэн цаг агаарын мэдээллийг 1 минут тутам төв серверт дамжуулах өртөө харуулын эзлэх хувь	хувь	2022	T	100
				22.7.3.1	Монгол улсын хэмжээнд ургамлын ургалт, бэлчээрийн даац багтаамжийн мониторинг хийх	тоо	2022	1	1
				22.7.3.2	Монгол улсын хэмжээнд тангын эрсдэлийн зураглал хийх	тоо	2022	T	1
				ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ САЙД					
				70305 Гадаад харилцааны бодлого, удирдлага					
				23.1.1.1	Гадаад харилцааны бодлого, удирдлагын чиглэлээр сургалт семинар зохион байгуулах	тоо	2022	5	5

д/д	Төсвийн өрөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
23.1	23.1	23.1.1	Эдийн засгийн тогтворжилт, өсөлтийг хангаж, хөгжлийн таатай гадаад орчныг бүрдүүлэх, гадаад харилцааны нэгдсэн зохицуулалтыг хангах зорилтын хүрээнд гадаад бодлогыг боловсруулан хэрэгжүүлэх, гадаад улс төр, худалдаа, эдийн засаг, соёл, хүмүүнлэгийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх зэрэг зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ.	23.1.1.2	Засгийн газар хоорондын хэлэлцээр байгуулах	тоо	2022	30	30
				23.1.1.3	Зөвлөлдөх уулзалт, дугуй ширээний уулзалт	тоо	2022	15	15
				23.1.1.4	Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээг хэвлэн нийтлэх	тоо	2022	400	400
				23.1.2.1	Өндөр, дээд түвшний айлчлал зохион байгуулах	тоо	2022	4	10
23.2	70301	Гадаад улс дахь дипломат үйл ажиллагаа							165200
		23.2.1	Хилийн чанадад байгаа Монгол Улсын иргэн, аж ахуйн нэгжийн хууль ёсны эрх ашгийг тууштай хамгаалж, эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.	23.2.1.1	Үзүүлсэн консулын болон нотариатын үйлчилгээ	тоо	2022	173629	
23.3	70304	Гадаад улс оронд байгаа монгол иргэдэд туслалх							100
		23.3.1	Гадаад улсад байгаа Монгол Улсын иргэдийн гаргасан хүсэлтийг хуулийн хугацаанд шийдвэрлэнэ.	23.3.1.1	Гадаад улсад байгаа Монгол Улсын иргэдийн гаргасан хүсэлтийг шийдвэрлэх хувь	хувь	2022	100	
23.4	70303	Олон улсын хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх							1
		23.4.1	ЮНЕСКО-д биет болон биет бус өвийн тоог бүртгүүлнэ.	23.4.1.1	Өвийн тоо	тоо	2022	1	
САНГИЙН САМД									
24.1		24.1.1	Гэалийн хяналт, шалгалтын үйл ажиллагааг эрчимжүүлж, гаалийн бүрдүүлэлтэд зарцуулах хугацааг бууруулна.	70205 Татвар хураалт, орлого бүрдүүлэлт					
				24.1.1.1	Улсын төсөвт орох татварын орлогын төлөвлөгөөний биелэлт	хувь	2023	100	100
				24.1.1.2	Эрсдэлийн удирдлагад суурилсан гаалийн хяналт, шалгалтын үйл ажиллагааны хэрэгжилт	хувь	2023	100	100
				24.1.1.3	Бараанд хийх гаалийн шалгалтаас чөлөөлөх хувь	хувь	2023	64	65
				24.1.1.4	Гаалийн хяналт шалгалтад ренгтен, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт	хувь	2023	30	50
				24.1.2.1	Өмнөх онуудын тайлангаар ногдуулсан татварын өр барагдуулалт	хувь	2023	64.8	60
24.1	24.1.2	Татварын хураалтыг сайжруулж, татварын өрийг бууруулна.	24.1.2.2	Өмнөх онуудын хяналт шалгалтаар ногдуулсан өр барагдуулалт	хувь	2023	16	50	
			24.1.2.3	Тайлант хугацааны татварын тайлангийн ногдол өр барагдуулалт	хувь	2023	76.6	80	
			24.1.2.4	Татварын цахим тайлан авалт	хувь	2023	74.4	80	
			24.1.2.5	Алдагдалтай буюу "Х" тайлан тушаалтын бууралт	хувь	2023	1	1	
			70704 Цагдаа						
			25.1	25.1.1	Хэргийг хэрэг бүртгэлт явуулж эхэлснээс хойш хуулийн хугацаанд шийдвэрлэлт	25.1.1.1	Хэргийг хэрэг бүртгэлт явуулж эхэлснээс хойш хуулийн хугацаанд шийдвэрлэлт	хувь	2023
25.1.1.2	Эрэн сурвалжлагдаж байгаа хүн, эд зүйлийн илрүүлэлт	хувь	2023			84.6	85.5		
25.1.1.3	Хэрэг илрүүлэлт	хувь	2023			57.1	58		
25.1.1.4	Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр авсан арга хэмжээ	хувь	2023			90	92		
25.2	70711	Шүүгч болон гэрч, хохирогчийн аюулгүй байдлыг хамгаалах							72
		25.2.1.1	Гэрч, хохирогчийг хамгаалалт	хүн	2023	70	100		
		25.2.1.2	Шүүхийн байрны хамгаалалт	хувь	2023	100	100		
		25.2.1.3	Шүүх хурлын танхимын хамгаалалт	хувь	2023	100	100		
		25.2.1.4	Шүүгчийн хамгаалалт	хувь	2023	100	100		
		25.2.1.5	Шүүгчийн захирамжаар албадан авчрах	хувь	2023	85	86.1		
70602 Хил хамгаалах									

д/д	Төсвийн өрөнхийлөн захиралч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
25.3		25.3.1	Улсын хил хамгаалалтын нэгдмэл тогтолцоог хангаж, бүсчилсэн хил хамгаалалтыг хөгжүүлэн, хилийн асуудлаар байгуулсан Монгол Улс, олон улсын гэрээ, хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх, хилийн боомтын аюулгүй байдлыг хангах, хил дамнасан гэмт хэргийг илрүүлэх, таслан зогсоох зорилгоор хил хамгаалалтад орчин үеийн холбоо, зөвсгэлэл, техник, технологийн ололтыг нэвтрүүлнэ.	25.3.1.1	Улсын хил хамгаалалтад орчин үеийн техник, технологийг нэвтрүүлнэ	хувь	2023	3	5
		25.3.2	Улсын хилийн халдашгүй дархан байдал, хил орчмын нутаг дэвсгэрийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хилийн торон саадыг шинэчилнэ.	25.3.2.1	Улсын хилийн торон саадыг шинэчлэнэ.	хувь	2023	6	10
		25.3.3	Дэд бүтцийг сайжруулах замаар хилчдийн нийгмийн асуудлыг сайжруулна	25.3.3.1	Улсын хил хамгаалалтын зориулалттай инженер, техникийн байгууламж, барилга, дэд бүтцийн 50-аас доошгүй хувийг шинэчилнэ.	хувь	2023	8	12
		25.3.4	Хилийн боомтуудад "Дохиолол, хяналт, хамгаалалтын нэгдсэн систем"-ийг суурилуулж, улсын хилээр зорчигч, тээврийн хэрэгслийг шалган нэвтрүүлэх үйл ажиллагаанд "Ухаалаг цахим" технологийг нэвтрүүлж, орчин үеийн хяналт шалгалтын техник хэрэгслээр хангана.	25.3.3.2	Хилийн салбаруудыг байнгын цахилгааны эх үүсвэрт холбоно.	тоо	2023	6	4
25.4		25.4.1	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хэвийн явуулах нөхцөлийг хангана.	25.3.4.1	Хилийн боомтууд орчин үеийн техник хэрэгслээр хангагдсан байх	тоо	2023	1	3
		70705 Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл							
			25.4.1.1	Хоригдлын хөдөлмөр эрхлэлт	хувь	2023	73	75	
			25.4.1.2	Мэргэжлийн сургалтад хамрагдах хоригдлын тоо	тоо	2023	489	490	
			25.4.1.3	Шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагааны хувь	хувь	2023	53.3	58	
			25.4.1.4	Хоригоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх чиглэлээр	хувь	2023	83.6	84	
25.5			25.4.1.5	Хорих ял эдлэгсэд болон сэжигтний амбулаторийн үзлэлт урьдчилан сэргийлэх үзлэлийн хувь	хувь	2023	72.6	74	
			25.4.1.6	Зан үйлд нөлөөлөх албадан сургалтад хамруулах	хувь	2025		60	
		70406 Улсын бүртгэл, мэдээлэл							
			25.5.1.1	Иргэний үнэмлэх олголт	мян хүн	2023	250	300	
			25.5.1.2	Гадаад паспорт олголт	мян хүн	2023	350	350	
			25.5.1.3	Бэлтгэсэн улсын бүртгэлийн маягт	мянгаар	2023	980.0	1,246.1	
25.6		25.5.1	Төрийн үйлчилгээг иргэн, аж ахуйн нэгжид хүргэх, цахимжуулах ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.	25.5.1.4	Цахим хэлбэрт шилжүүлсэн архивын баримтын тоо /мянгаар/	тоо	2023	460	480
			25.5.1.5	Төсвийн орлогын төлөвлөгөөг батлагдсан хуваарийн дагуу төвлөрүүлэх	сая төг	2023	21,050.8	45,730.0	
		70707 Шүүхийн шинжилгээ							
			25.6.1.1	Эдийн засгийн шинжилгээний дүгнэлтийн тоо	тоо	2023	111	100	
			25.6.1.2	Шүүх эмнэлгийн шинжилгээний дүгнэлтийн тоо	тоо	2023	39881	38000	
			25.6.1.3	Криминалистикийн шинжилгээний дүгнэлтийн тоо	тоо	2023	7025	7000	
25.7			25.6.1.4	Инженер-техникийн шинжилгээ	тоо	2023	852	800	
			25.6.1.5	Байгалийн ухааны шинжилгээ	тоо	2023	16397	16000	
			25.7.1.1	Гадаадын иргэнд олгох визийн тоо	тоо	2023	7956	7000	
			25.7.1.2	Хяналтад хамрагдах Монгол Улсад түр болон байнга оршин суух гадаад иргэдийн тоо	тоо	2023	2116	2500	
25.8		70712 Эрх зүй, нийгмийн хэв журам, аюулгүй байдлын удирдлага, зохицуулалт							
		25.8.1	Монгол Улсад шударга ёс, хууль дээдлэх зарчмыг хэрэгжүүлж, төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц хууль зүйн баталгааг бүрдүүлнэ.	25.8.1.1	Боловсруулах баримт бичиг, хуулийн тоо	тоо	2023	35	26
			25.8.1.2	Хянах эрх зүйн актын тоо	тоо	2023	1000	1000	

25

А/д	Төсвийн оронхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
25.9		70713	Эрх зүй, нийгмийн хэв журам, аюулгүй байдлын судалгаа шинжилгээ						
		25.9.1	Цагдаа, Онцгой байдал, Хил хамгаалах, Шуух шинжилгээ Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн албаны хүний нөөц бэлтгэгдэнэ.	25.9.1.1	Хөтөлбөрт хамрагдах сонсогчид	Тоо	2023	2200	2200
		71602	Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ						
25.1		25.10.1	Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн үйлчлэх хүрээний иргэд, албан хаагчдад үзүүлэх тусламж үйлчилгээний хүргээжийг нэмэгдүүлнэ.	25.10.1.1	Амбулаторийн тусламж үйлчилгээ	мян хүн	2023	160	202.7
				25.10.1.2	Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээ	мян хүн	2023	10	11.4
				25.10.1.3	Өдрийн эмчилгээ	мян хүн	2023	1	1.6
25.11		25.11.1	Төрийн архив, албан хэрэг хөтлөлт	25.10.1.4	Онцшилгоо, шинжилгээ	мян хүн	2023	195	250
				25.10.1.5	Хүний хөдөлгөөнт бүлгийн үзлэг /мангаар/	тоо	2023	4	14.4
				25.11.1.1	Стандартын дагуу бүрдүүлсэн хадгаламжийн нэгжийн тоо /мангаар/	тоо	2023	15	5
25.12		25.12.1	Төрийн архив, албан хэрэг хөтөлтийн талаар төрөөс баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх, эрх зүйн таатай орчин бүрдүүлэх, архивын үйлчилгээ авч байгаа аж, ахуйн нэгж байгууллага, иргэнд үйлчлэх таатай орчин бүрдэнэ.	25.11.1.2	Хэвтүүлсэн Эрдэм шинжилгээ, судалгааны эмхэтгэлийн тоо	тоо	2023	6	6
				25.11.1.3	Стандартын дагуу дахин боловсруулалт, нөхөн сэргээлт хийсэн хадгаламжийн нэгжийн тоо /мангаар/	тоо	2023	13.5	15
				25.11.1.4	Стандартын дагуу баяжуулсан архивын сан хөмрөгийн тоо /мангаар/	тоо	2023	10	10
25.13		70710	Төлбөрийн чадваргүй яллагдагч, сэжигтэнд эрх зүйн тусалцаа үзүүлэх						
		25.13.1	Монгол Улсын хууль, олон улсын гэрээнд заасан эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхол нь зөрчилдсөн, хөндөгдсөн хүний хууль зүйн тусалцаа авах эрхийг хангаж, төрөөс хууль зүйн тусалцааг үнэ төлбөргүй үзүүлэх үйл ажиллагааг хууль зүйн зөвлөгөө өгөх, өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлэх, эрх зүйн мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаа хийх гэсэн төрлөөр хэрэгжүүлнэ.	25.12.1.1	Хууль зүйн зөвлөгөө, мэдээлэл авсан үйлчлүүлэгчийн тоо	тоо	2023	7687	14000
				25.12.1.2	Өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлсэн төлбөрийн чадваргүй үйлчлүүлэгчийн тоо	тоо	2023	7582	14000
25.14		70713	Эрх зүй, нийгмийн хэв журам, аюулгүй байдлын судалгаа, шинжилгээ						
		25.13.1	Хууль сахиулах салбарын судалгаа, шинжилгээний чиглэлийг оновчтой болгон, судлаачийн чадавхыг дээшлүүлж, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг нэмэгдүүлнэ.	25.13.1.1	Эрх зүйн сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах тоо	тоо	2023	200	220
				25.13.1.2	Эмхэтгэсэн эрдэм шинжилгээний судалгааны ажлын тоо	тоо	2023	30	45
25.14		70709	Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх						
		25.14.1	Хамтарсан байгйн үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.	25.14.1.1	Суурь оны хэрэгжилтийн үр дүнг дараа оны хэрэгжилттэй харьцуулсан өсөлт	тоо	2023	5000	7000
		25.14.2	Ерөнхий боловсролын сургуулиудын ахлах ангийн суралгчдын гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх мэдлэг, ойлголтыг сайжруулна.	25.14.2.1	Суурь оны сургалтад хамрагдсан хүүхдийн тоог дараа оны хамрагдах хүүхдийн тоотой харьцуулсан өсөлт	тоо	2023	5000	7000
25.14		25.14.3	Малын хулгайн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх талаар малчдын мэдлэг, ойлголтыг сайжруулна.	25.14.3.1	Сургалт, сурталчилгаа хүрэх хүний тоо	тоо	2023	400	520
		25.14.4	Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, энэ төрлийн гэмт хэргийн хор уршгийн талаарх иргэдийн хууль, эрх зүйн мэдлэгийг дээшлүүлнэ.	25.14.4.1	Сургалт, сурталчилгаа хүрэх хүний тоо	тоо	2023	10000	30000
		25.14.5	Олон нийтийн телевиз, радио, сонин сэтгүүл, цахим хуудас зэрэг хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх хууль тогтоомжийг өргөн хүрээнд сурталчилж, иргэдийн хууль, эрх зүйн мэдлэгийг нэмэгдүүлнэ.	25.14.5.1	Сургалт, сурталчилгаа хүрэх хүний тоо	тоо	2023	50000	80000
25.14		25.14.6	Мансууруулах эм, сэтгэгдэл нөлөөт бодисын хууль бус эргэлтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлж, төрийн болон төрийн бус, олон улсын байгууллагын хамтын ажиллагааг сайжруулна.	25.14.6.1	Суурь оны хэрэгжилтийн үр дүнг дараа оны үр дүнтэй харьцуулсан өсөлт	тоо	2023	2000	7000

д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Сүүрч он	Сүүрч түвшин	2025 оны зорилтот түвшин	
		25.14.7	Мансууруулах эм, сэтгэгдэл нөлөөт бодистой холбоотой гэмт хэрэг, зөрчилд холбогдох эрсдэл бүхий зорилтот бүлгийн талаар мэдээлэл солилцох дундын мэдээллийн санг үйл ажиллагаандаа ашиглана.	25.14.7.1	Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх чиг үүрэг бүхий байгууллагаас дундын мэдээллийн санд хамрагдах байгууллага	Тоо	2023	2	5	
		25.14.8	Согтуурах, мансуурах донтой хүнийг албадан болон сайн дурын үндсэн дээр эмчлэх эмчилгээний байгууллага, төвийн тоог нэмэгдүүлнэ.	25.14.8.1	Сайн дураар эмчлэх төв	Тоо	2023	1	3	
		25.14.9	Мансууруулах эм, сэтгэгдэл нөлөөт ургамлын тархцыг хязгаарлаж, энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх ажилд ахиц гаргана.	25.14.9.1	Сүүрч оны хэрэгжилтийн үр дүнг дараа оны үр дүнтэй харьцуулсан өсөлт	Тоо	2023	3000	5000	
		25.14.10	Иргэд гэр бүлдээ амар тайван, аюулгүй амьдрах орчин нөхцөлийг олгох, хүүхэд эмэгтэйчүүдийг бэлгийн мөлхлөг, хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртөж хохирохоос урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.	25.14.10.1	Сургалт, сурталчилгаа хурах хүний тоо	Тоо	2023	100000	120000	
		ЗАМ, ТЭЭВРИЙН САЙД								
26		71107 Зам тээврийн бодлого, удирдлага								
		26.1.1	Товолтот хугацаанд техникийн үзэлтгэ хамрагдах байдлыг нэмэгдүүлнэ.	26.1.1.1	Авто тээврийн хэрэгсэлийн үзлэг оношилгооны хамрагдалт	хувь	2024	55	75	
		26.1.2	Авто тээврийн үйлчилгээний эргэлтийг нэмэгдүүлнэ.	26.1.2.1	Зорчигч эргэлт	мянган хүн	2024	142,800.00	145,000.00	
				26.1.2.2	Ачаа эргэлт	мянган тонн	2024	71,200.00	80,000.00	
		26.1.3	Байнгын ашиглалтад оруулах авто замын нийт хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	26.1.3.1	Ашиглалтад оруулах олон улс, улсын болон орон нутгийн чанартай авто зам	км	2024	1,100	1245.608	
		26.1.4	Байнгын ашиглалтад оруулах гүүрний нийт хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	26.1.4.1	Байнгын ашиглалтад оруулах гүүрний нийт хүчин чадал	урт/метр	2024	283.69	274.45	
		26.1.5	Улсын чанартай авто замын сүлжээнд эзлэх хатуу хүчилтэй авто замын уртыг нэмэгдүүлнэ.	26.1.5.1	Хатуу хүчилтэй авто замын нийт авто замын сүлжээнд эзлэх хувь	хувь	2024	53	57.7	
		71101 Авто зам								
		26.2.1	Авто зам, гүүрний аюулгүй байдлыг хангана.	26.2.1.1	Урсгал засвар, арчлалт хийх авто замын нийт хүчин чадал	км	2024	14,921.3	14,921.3	
		26.2		26.2.1.2	Урсгал засвар, арчлалт хийх гүүрний нийт хүчин чадал	урт/метр	2024	16,098.60	16,098.60	
26		26.2.2	Авто замын барилгын болон засварын үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.	26.2.2.1	Эрдэм шинжилгээ, туршилт, судалгаа	Тоо	2024	2	4	
				26.2.2.2	Лабораторийн туршилт, шинжилгээний дүгнэлт	Тоо	2024	1,100	1,350	
		71103 Төмөр зам								
		26.3.1	Төмөр замын байгууллагуудын галт тэрэгний хөдөлгөөний зохицуулалт, уялдаа холбоог сайжруулна.	26.3.1.1	Үйл ажиллагааны гүйцэтгэл	хувь	2024	98	100	
		26.3			26.3.2.1	Зүүнбаян-Ханги чиглэлийн төмөр замын төслийн ажлын гүйцэтгэл	хувь	2024	75	100
					26.3.2.2	Гашуунсухайт-Ганцмод чиглэлийн хил дамнанас төмөр замын төслийн ажлын гүйцэтгэл	хувь	2024	1	10
			26.3.2	Төмөр замын бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлнэ.	26.3.2.3	Арсуурь боомт-Шивээхүрэн боомт чиглэлийн баруун босоо 1255 км төмөр замын төслийн ажлын гүйцэтгэл	хувь	2024	1	10
					26.3.2.4	Шивээхүрэн-Сэхээ боомтын хил дамнанас 6.9 км төмөр замын холболтын ажлын гүйцэтгэл	хувь	2024	99	100
					26.3.2.5	Шинэ төмөр замуудаар тээвэрлэх ачаа	мянган тонн	2024	9,000.00	10,000.00
		26.4		71104 Агаарын тээвэр						
26.4.1				26.4.1.1	Олон улсын өнгөрөлтийн нислэг	мян нислэг	2024	39.7	41.2	
				26.4.1.2	Буулт, хөөрөлт	мян нислэг	2024	20.8	29.1	
				26.4.1.3	Ачаа тээвэрлэлт	мян тонн	2024	12	10	
				26.4.1.4	Зорчигч тээвэрлэлт	мян хүн	2024	1,845	1,931	
БАТЛАН ХАМГААЛАХЫН САЙД										
27		70601 Звасэгт хүчний үйл ажиллагаа								
		27.1.1	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгүүдэд тусгагдсан батлан хамгаалах чиглэлийн арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлнэ.	27.1.1.1	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь /өссөн дүнгээр/	хувь	2024	25	50>	

А/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
БОЛОВСРОЛЫН САЙД									
28.1		71801	Сургуулийн өмнөх боловсрол Сургуулийн өмнөх боловсролын чанартай үйлчилгээгээр бага насны хүүхдийн цогц хөгжлийн суурийг тавина.	28.1.1.1	5 настай хүүхдийн сургуульд бэлтгэгдсэн байдлын улсын дундаж гүйцэтгэлийн хувь	хувь	2023	70.2	71
				28.1.2.1	Сургуульд элсэн орохын өмнөх 1 жилд сургуулийн өмнөх боловсролын зохион байгуулалттай сургалтад хамрагдсан суралцагчдын хувь	хувь	2023	96.8	97
				28.1.2.2	Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын хувь	хувь	2023	93.4	94
				28.1.2.3	Сургуулийн өмнөх боловсролын стандарт, техникийн зохицуулалтын шаардлага хангасан цэцэрлэгийн эзлэх хувь	хувь	2021	60	66
28.2		71802	Ерөнхий боловсрол Урлаг, ур чадварыг хөгжүүлэх замаар иргэдийн хөдөлмөр эхлэлтийг дэмжинэ. Хүн бүрд ерөнхий боловсрол эзэмших тэгш боломж бүрдүүлнэ.	28.2.1.1	Урлаг, ур чадвар эзэмшсэн 9 дүгээр ангийн суралцагчдын гүйцэтгэлийн дундаж хувь /монгол хэлний шалгалтын гүйцэтгэлийн дундаж/	хувь	2021	41.1	52
				28.2.1.2	Математикийн хичээлээр суурь чадвар эзэмшсэн 9 дүгээр ангийн суралцагчдын гүйцэтгэлийн дундаж хувь	хувь	2021	33.7	35
				28.2.1.3	Элсэлтийн шалгалтын хэмжээст онооны дундаж	тоо	2023	461.4	500
				28.2.1.1	Сургуульд хамрагдаагүй хүүхдийн эзлэх хувь, суурь боловсрол /1-9 дүгээр анги/	хувь	2022	3.2	3
				28.2.1.2	Найман хичээлийн жилийн өмнө 1 дүгээр ангид элссэн суралцагчдаас суурь боловсрол эзэмшсэн хувь	хувь	2021	94.8	97
				28.2.1.3	Тухайн жилд бүрэн дүнд боловсрол эзэмшсэн 18 настай хүн амын хувь	хувь	2021	77.1	82
				28.2.1.4	Нэг ээлжээр хичээллэх боломжтой төрийн өмчийн сургуулийн хувь	хувь	2023	50.2	60
				28.2.1.5	Сургалтын орчны стандарт шаардлага хангасан сургуулийн хувь	хувь	2022	71	76
28.3		71803	Дээд боловсрол Иргэдэд дээд боловсрол эзэмших тэгш боломж бүрдүүлнэ.	28.3.1.1	Дотоодын их, дээд сургуульд зээл, тэтгэлэг, буцалтгүй тусламжид хамрагдсан суралцагчийн тоо	тоо	2024	27,088	23,055
				28.3.1.2	Гадаадад суралцагчдад олгож буй зээл, тэтгэлэг, буцалтгүй тусламжид хамрагдсан суралцагчийн тоо	тоо	2024	1,554	2,268
				28.3.2.1	Байгалийн шинжлэх ухааны чиглэлээр их, дээд сургуулийн хэвлэл буй өгүүллийн тоо	тоо	2022	20	30
				28.3.2.2	Ажлын түвшний сургалтад хамрагдаж буй оюутны нийт оюутны тоонд эзлэх хувь	хувь	2023	20.1	25
28.4		71804	Мэргэжлийн боловсрол Мэдлэг, ур чадварыг хөгжүүлэх замаар иргэдийн хөдөлмөр эхлэлтийг дэмжинэ. Төгсгөлд чадмжийг хөдөлмөрийн зах зээл, ур чадварын эрэлт, шаардлагад нийцүүлнэ. Насан туршийн боловсрол	28.4.1.1	Ажилгүй иргэдээс мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагад элсэгчийн эзлэх хувь	хувь	2023	4.4	6
				28.4.1.2	Тухайн жилд суурь боловсрол эзэмшигчдээс мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагад элсэгчийн эзлэх хувь	хувь	2023	15.3	15.5
				28.4.2.1	Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын нийт төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн хувь	хувь	2022	63.2	64
				28.4.2.1	Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын нийт төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн хувь	хувь	2022	63.2	64

Төсвийн өрөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
28.5	28.5.1	Хүн амд албан, албан боловсролд хамрагдах, ажил амьдралын орчинд суралцах тэгш боломж бүрдүүлнэ.	28.5.1.1	Насан туршийн сургалтын төвийн зохион байгуулсан, зуучилсан сургалтад хамрагдсан хүн амын 18-аас дээш насны хүн амд эзлэх хувь	тоо	2023	16.6	17
	71808	Боловсрол, ШУ-ны бодлого удирдлага						
28.6	28.6.1	Боловсролын бодлого, удирдлага, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг сайжруулна.	28.6.1.1	Боловсролын салбарын Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн тухайн жилийн хэрэгжилт	хувь	2023		99
	71809	Боловсрол, ШУ-ны судалгаа шинжилгээ						
28.7	28.7.1	Боловсролын бодлого, шийдвэрийг салбарын хөгжлийн хэрэгцээ, тулгамдаж буй асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглүүлнэ.	28.7.1.1	Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэнгийн хийсэн судалгаа, шинжилгээний тоо	тоо	2023		56
	АЖ ҮЙДВЭР, ЭРДЭС БАЯЛГИЙН САЙД							
29.1	70805 Олборлолт, уул уурхай							
	29.1.1	Хайгуулын нэгжид цахимаар ирүүлсэн хайгуулын ажлын "тайлан илгээсэн" төлвөөс "баталгаажсан" төлөвт бүрэн шилжинэ. Хайгуулын нэгжид цахимаар ирүүлсэн хайгуулын ажлын "төлөвлөгөө илгээсэн" төлвөөс "баталгаажсан" төлөвт бүрэн шилжинэ.	29.1.1.1	Хувийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн геологи хайгуулын ажлын батлагдсан жилийн тайлан	тоо	2023	925	900
			29.1.1.2	Хувийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн геологи хайгуулын ажлын батлагдсан жилийн төлөвлөгөө	тоо	2023	1100	1120
			29.1.2.1	Төлөвлөгдсөн хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайд хувийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн геологи хайгуулын ажлын тайлан	тоо	2023	60	65
			29.1.3.1	Уулын ажлын тайлангийн хяналт, зөвшөөрөл	тоо	2023	215	220
	29.1.3	Ашигт малтмалын ордуудын ашиглалтыг нэмэгдүүлнэ.	29.1.3.2	Уулын ажлын төлөвлөгөөний хяналт, зөвшөөрөл	тоо	2023	360	360
			29.1.3.3	Уулын ажлын хэрэгжилтэд хяналт, шалгалт хийх аж ахуйн нэгж	тоо	2023	190	100
			29.1.3.4	Нүүрсний экспортын хэмжээ	сая тонн	2023	69.6	83.3
			29.1.3.5	Зэсийн баяжмалын экспортын хэмжээ	сая тонн	2023	1.5	1.78
			29.1.3.6	Төмрийн хүдэр, баяжмалын экспортын хэмжээ	сая тонн	2023	5.7	9.0
			29.1.3.7	Алт тушаалтын хэмжээ	тонн	2023	12.4	18.0
			29.1.3.8	Газрын тосны экспортын хэмжээ	сая баррель	2023	4.7	5.4
	29.1.4	Нийт нутаг дэвсгэрийн 48.1% нь 1:50000 масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн судалгаанд хамрагдсан байна.	29.1.4.1	Үр дүнг хүлээн авсан талбайн хэмжээ /ашигт малтмалын хэтийн төлөвтэй талбай/	км2-аар	2023	24,000	16,983
	29.1.5	Аж үйлдвэрийн салбарт нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.	29.1.5.1	Аж үйлдвэрийн салбарт хэрэгжүүлэх төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэл	тоо	2023	15	15
	29.1.6	Хууль тогтоомжийн дагуу улсын төсвийн орлого бүрдүүлсэн байна.	29.1.6.1	Улсын төсөвт төвлөрүүлсэн ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн хэмжээ	тэрбум төгрөг	2023	36.6	30.0
			29.1.6.2	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөрийн хэмжээ	тэрбум төгрөг	2023	2.6	2.1
ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ХӨНГӨН ҮЙДВЭРИЙН САЙД								
30.1	70801 Мал аж ахуйг хөгжүүлэх							
	30.1.1	Бэлчээрийн тэжээлийн нөөцийг нэмэгдүүлж, тэжээл үйлдвэрлэлийг сайжруулна.	30.1.1.1	Нийт бэлчээрт даац хэтэрсэн бэлчээрийн эзлэх хувийн жин	хувь	2023	60	57.5
	30.1.2	Малын халдварт өвчний гаралтыг бууруулна.	30.1.2.1	Гоц халдварт өвчний голомт	тоо	2023	128	100
			30.1.2.2	Халдварт өвчний голомт	тоо	2023	685	648
	30.1.3	Нийт мал сүрэгт өндөр ашиг шимт малын эзлэх хувийг нэмэгдүүлнэ.	30.1.3.1	Нийт мал сүрэгт цөм сүргийн эзлэх хувийн жин	хувь	2023	8.7	9
	30.1.3.2	Өндөр ашиг шимт малын эзлэх хувь	хувь	2023	0.5	1		
30.2	30.1.4	Бэлчээрийн тэжээлийн нөөцийг нэмэгдүүлж, тэжээл үйлдвэрлэлийг сайжруулна.	30.1.4.1	Нийт бэлтгэсэн тэжээлийн хэмжээ (мян.тн)	тн	2023	1604	1650
	70802 Газар тариаланг хөгжүүлэх	Нэгж талбайн ургацыг нэмэгдүүлнэ.	30.2.1.1	1 га талбайгаас хураан авах улаан буудайн хэмжээ	цн/га	2023	13.2	14
			30.2.1.2	1 га талбайгаас хураан авах төмсний хэмжээ	цн/га	2023	92.3	120
30.2.1.3			1 га талбайгаас хураан авах хүнсний ногооны хэмжээ	цн/га	2023	120	122	

А/д	Төсвийн өрөнхийлөн захирал	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
30.3	30.3	70803	Хүнсний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх						
		30.3.1	Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.	30.3.1.1	Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээ	мян.тн	2023	2,123.1	2,229.3
				30.3.1.2	Хүнсний ногооны дотоодын үйлдвэрлэлийн хэмжээ	мян.тн	2022	149.8	159.8
				30.3.1.3	Жимс, жимсгэнэийн дотоодын үйлдвэрлэлийн хэмжээ	мян.тн	2022	2.7	3
30.4	30.4	30.3.2	Хүн амын хоол, хүнсний зохистой хэрэглээг хэвшүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.	30.3.2.1	Сүүний дотоодын үйлдвэрлэлийн хэмжээ	мян.тн	2022	936	937.5
		70804	Хөнгөн үйлдвэрийг хөгжүүлэх						
		30.4.1	Хөнгөн үйлдвэрийн түүхий эдийн боловсруулалтын түвшинг нэмэгдүүлнэ.	30.4.1.1	Арьс ширний гүн боловсруулалтын түвшин	хувь	2023	30	35
				30.4.1.2	Ноос, ноолуурын бүрэн боловсруулалтын түвшин	хувь	2023	20	25
30.5	30.5	70805	Хөдөө аж ахуй, газар тариалан, хүнс, хөнгөн үйлдвэрийн бодлого удирдлага						
		30.5.1	Салбарын бодлого, удирдлага, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг сайжруулна.	30.4.1.3	Ээрхээс дээш түвшинд ноос, ноолуурын боловсруулалт хийх үйлдвэрийн хүчин чадал (сүлжих сая.шир)	сая.ширхэг	2023	5.3	5.83
		70806	Хөдөө аж ахуй, газар тариалан, хөнгөн үйлдвэрийн судалгаа шинжилгээ						
		30.5.1	Хөдөө аж ахуй, газар тариалан, хөнгөн үйлдвэрийн судалгаа шинжилгээ	30.5.1.1	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн биелэлтийн хувь (өссөн дүнгээр)	хувь	2024	T	25
30.6	30.6	30.6.1	Салбарын эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн судалгаа, шинжилгээ, туршилтыг хөгжүүлнэ.	30.6.1.1	Дэмжлэг үзүүлсэн инновацын төсөл	тоо	2023	12	15
		72101	Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих						
		30.7.1	Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих зээлд хамрагдсан аж ахуй нэгжээр дамжуулан шинээр бий болгох ажлын байрны тоог нэмэгдүүлнэ.	30.7.1.1	Шинээр бий болгох ажлын байрны тоо	тоо	2023	1000	3000
		70808	Шинэ хоршоо хөдөлгөөн						
		30.8.1	Хоршоодод шаардлагагаар санхүүгийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэнэ.	30.7.1.2	Идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуй нэгжийн тоо	тоо	2022	69539	70000
30.8	30.8			30.8.1.1	Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч, иргэд, аж ахуйн нэгж, хоршоодын тоо	тоо	2023	25457	26000
		71901	Нийтийн хамгааллын санд						
		31.1.1	Нийтийн даатгалын ач холбогдолын талаарх олон нийтийн ойлголтыг нэмэгдүүлнэ.	31.1.1.1	Албан журмын даатгуулагчдын ажиллагсдын тоонд эзлэх хувь	хувь	2023	94.6	93.4
				31.1.1.2	Үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгж байгууллагад нийтийн даатгал төлөгч аж ахуйн нэгж, байгууллагын эзлэх хувь	хувь	2023	60.6	61.75
31.1	31.1	71902	Нийтийн халамж						
		31.2.1	Нийтийн халамж зайлшгүй шаардлагатай иргэдэд хүргэж буй дэмжлэгийн хэмжээ амьжиргаанд хүрэлцэхүйц болно.	31.1.1.3	Малчдын сайн дурын даатгалд хамрагдалтын хувь	хувь	2023	21.0	24.0
				31.2.1.1	Нийтийн халамжийн тэтгэврийг хүн амын амьжиргааны доод түвшиний бүсүүдийн дундажтай харьцуулсан харьцаа	хувь	2023	80	85
				31.2.1.2	Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээнд хамрагдсан иргэдийн сэтгэлийн ханамжийн түвшин	хувь	2023	-	50
31.2	31.2	71903	Хөдөлмөр, нийтийн хамгааллын бодлого, удирдлага						
		31.3.1	Нийтийн хамгааллын салбарын бодлого, удирдлага, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг сайжруулна.	31.3.1.1	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт туссан нийтийн хамгааллын салбарын бодлогын хэрэгжилтийн биелэлтийн хувь	хувь	2023	70.7	85
		31.3.2	Хөдөлмөрийн салбарын бодлого, удирдлага, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг сайжруулна.	31.3.2.1	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт туссан хөдөлмөрийн салбарын бодлогын хэрэгжилтийн биелэлтийн хувь	хувь	2023	83.5	85
		72102	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих						
31.3	31.3	31.4.1	Хөдөлмөрийн үнэлэмжийг нэмэгдүүлнэ	31.4.1.1	Бага цалинтай ажиллагсдын хувь	хувь	2023	11.2	11
		31.4.2	Хөдөлмөрийн хэрэгжлэлийн хүрээнд гарч байгаа маргааныг бууруулна.	31.4.2.1	Хөдөлмөрийн харилцааны хүрээнд гарч байгаа маргааны тоо	тоо	2023	797	650
		31.4.3	Эрүүл аюулгүй ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлнэ	31.4.3.1	Ажлын байран дахь үйлдвэрлэлийн ослын тоо	тоо	2023	408	380

А/д	Төсвийн өрөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
31	31.4	31.4.4	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйлчилгээний хүрээнд тогтвортой хөдөлмөр эрхэлж буй иргэдийн тоог нэмэгдүүлнэ	31.4.4.1	Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ, арга хэмжээнд хамрагдсан иргэдээс 3 ба түүнээс дээш сарын хугацаанд нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн иргэдийн тоо	тоо	2023	14,426	14,564
				31.4.4.2	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйл ажиллагаанд хамрагдаж ажилтай болсон Хүнсийн тусламж, дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээнд хамрагдаж иргэдийн тоо	тоо	2023	35,281	35,633
				72206 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөгжил, хамгаалал					
				31.5	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний төрөлхийн болон алдагдсан чадамжийг боломжит дээд хэмжээнд сэргээх.	31.5.1.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй нийт иргэдээс биеийн үйлдэл, үйл ажиллагааны олон улсын стандарт ангиллын дагуу үнэлгээ хийлгэсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хувь	хувь	2023
31.5	31.5.1.2	Төрөлхийн болон алдагдсан чадварыг нь сэргээсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн	хувь	2023		12	16		
	31.5.1.3	Урт хугацааны идэвхтэй давтан хяналтад хамрагдаж хүүхдийн тоо	тоо	2023		48	95		
	31.5.2	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн талаарх хэвшмэл ойлголтыг бууруулна.	31.5.2.1	Их, дээд сургууль, коллеж, мэргэжлийн боловсрол сурч буй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн		тоо	2023	9386	10500
31.6		31.6.2	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг нийгмийн амьдралд саадгүй оролцох хүртээмжийг сайжруулна.	31.6.2.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн, ахмад настан, хүүхэд зэрэг хүн амын бүлэгт эзлэх, хүртээмжтэй болгосон иргэний барилга байгууламж	хувь	2023	12	13
				31.6.2.2	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин	хувь	2023	36	40
				31.6.1.1	Нийт гэр бүлд гэрлэлт цуцлалтын эзлэх хувь	хувь	2023	2.2	≤2.2 буурна
				31.6.2.1	Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээ авахаар хандсан хүүхдийн нийт хүүхдэд эзлэх хувь	хувь	2023	5.2	4.95
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД									
71601 Нийгмийн эрүүл мэнд									
32.1		32.1.1	Товолтот дархлаажуулалтын хамралтыг нэмэгдүүлж, дархлаажуулалттай халдварт өвчний тохиолдлыг бууруулна.	32.1.1.1	Тавт вакцины 3 дахь тунгийн хамралт /хүйсээр, бүсээр/	хувь	2023	96.5	96.9
				32.1.1.2	A вирус гелатитын эсрэг сэргийлэх тарилтын 2 дахь тунгийн хамралт	хувь	2023	95.6	95.9
				32.1.1.3	Пневмококкийн эсрэг сэргийлэх тарилтын 3 дахь тунгийн хамралт /хүйсээр, бүсээр/	хувь	2023	96.1	96.5
				32.1.2.1	Хүний папиллома вирусийн эсрэг тарилтад хамрагдах зорилтот бүлгийн хамралт	хувь	2023	-	75
32.2		32.1.3	Эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдаж эмчилгээ, үйлчилгээний хамрах хүрээг нэмэгдүүлж, зонхилон тохиолдох өвчнийг эрт илрүүлж, өвчлөл, нас баралтын эрсдэлт хүчин зүйлийг бууруулна.	32.1.3.1	Артерийн даралт ихсэх өвчний эрт илрүүлэг үзлэлт хамрагдалт	хувь	2023	61.9	62
				32.1.3.2	Чихрийн шижин өвчний эрт илрүүлэг үзлэлт хамрагдалт	хувь	2023	79.1	80
				32.1.3.3	Умайн жүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлэг үзлэлт хамрагдалт	хувь	2023	37.8	38
				71602 Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ					
32.2		32.2.1	Сэргийлж болох эх, хүүхдийн эндэгдэлд нөлөөлөх хүчин зүйлийг багасгаж, эх, нийлхсэн болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшнийг бууруулна.	32.2.1.1	Эхийн эндэгдлийн харьцаа /100,000 амьд төрөлтөд, бүсээр/	промиль	2023	26.4	25
				32.2.1.2	Нийлхсэн эндэгдлийн түвшин /1,000 амьд төрөлтөд, хүйсээр, бүсээр/	промиль	2023	12.3	12
				32.2.1.3	Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин /1,000 амьд төрөлтөд, хүйсээр, бүсээр/	промиль	2023	14.9	14
				32.2.2.1	В вирус гелатит өвчний тохиолдлын түвшин /100,000 хүн амд ногдох, хүйсээр, бүсээр/	промиль	2023	3.6	2

д/д	Төсвийн өрөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
33	32.3	71603	Эрүүл мэндийн бодлого, удирдлага						
		32.3.1	Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлж байгаа иргэдийн сэтгэл ханамжийн үнэлгээнд үндэслэн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг сайжруулж, иргэдэд ээлтэй болгоно.	32.3.1.1	Амбулаториор үйлчлүүлсэн үйлчлүүлэгчийн сэтгэл ханамж	хувь	2023	83	85
				32.3.1.2	Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлсэн үйлчлүүлэгчийн сэтгэл ханамж	хувь	2023	92.1	95
	32.4	71605	Эрүүл мэндийн даатгал						
		32.4.1	Эрүүл мэндийн үйлчилгээнд даатгалын, улсын төсвийн болон хувь хүний санхүүжилтийн зохистой харьцааг бий болгож, хүн амын эрүүл амьдралын хэвшлийг төлөвшүүлнэ.	32.4.1.1	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хамрагдалт /хүйсээр/	хувь	2023	92.5	94
34	33.1			32.4.1.2	Эрүүл мэндийн нийт зардалд Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн зэлэх хувь	хувь	2023	36	37
		ЭРЧИМ ХТЧНИЙ САЙД							
		70901	Дулаан, Цахилгаан эрчим хүч						
		33.1.1	Шинээр нэмэгдүүлэх дулаан, цахилгааны эх үүсвэр	33.1.1.1	Эх үүсвэр нэмэгдсэн байх	гал/цаг	2023	230	271
		33.1.2	Дулааны шугам сүлжээний өргөтгөл, шинэчлэлт хийх	33.1.2.1	Өргөтгөл шинэчлэлтийг хийх	км	2023	66.5	60.4
34	34.1	33.1.3	Улаанбаатар хотын цахилгаан хангамжийн дамжуулах, түгээх сүлжээний өргөтгөл шинэчлэл хийх	33.1.3.1	Өргөтгөл, шинэчлэлд хамрагдсан айлын өрх	тоо	2023	9062	4970
		33.1.4	Орон нутгийн цахилгаан хангамж дамжуулах, түгээх сүлжээний өргөтгөл шинэчлэл хийх	33.1.4.1	Өргөтгөл, шинэчлэлийг хийх	тоо	2023	28	31
		33.1.5	Гэр хорооллын айл өрхүүдэд цахилгааны хөнгөлөлт үзүүлэх	33.1.5.1	Шөнийн цагт хэрэглэсэн цахилгааны тарифт хөнгөлөлт үзүүлсэн өрх	тоо	2023	210569	223227
		ХОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГА, ОРОН СУУЦУУЛАЛТЫН САЙД							
		71509	Барилга, хот байгуулалт, нийтийн аж ахуйн бодлого, удирдлага						
34	34.1	34.1.1	Барилга, хот байгуулалтын салбарын Улсын Их Хуралд-2, Засгийн газрын тогтоолд-1 өргөн барих хууль, техникийн зохицуулалтын төсөл, эрх зүйн орчин бүрдэнэ.	34.1.1.1	Улсын Их Хурал болон Засгийн газраар байгуулах барилга, хот байгуулалтын салбарын холбогдох дүрэм, журмын тоо	тоо	2024	-	3
		34.1.2	Шинээр барих болон шинэчлэх цэвэр, бохир усны шугам сүлжээний хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	34.1.2.1	Шинээр барих болон шинэчлэх цэвэр усны шугам сүлжээний хэмжээ	км	2024	30	50
		34.1.3	Шинээр барих цэвэрлэх байгууламжийн бүтээн байгуулалтын ажлын гүйцэтгэлийг нэмэгдүүлнэ.	34.1.2.2	Шинээр барих болон шинэчлэх бохир усны шугам сүлжээний хэмжээ	км	2024	20	50
				34.1.3.1	Шинээр барих цэвэрлэх байгууламжийн бүтээн байгуулалтын явц	хувь	2024	70	60
		34.1.4	Улсын болон орон нутгийн төсөв, гадаадын зээл тусламж, бусад эх үүсвэрийн хөрөнгө оруулалтаар шинээр болон өргөтгөл, шинэчлэл хийж байгаа төсөл арга хэмжээний барилга, байгууламжийн ажлын чанар, аюулгүй байдалд гарч буй зөрчил дутагдлыг арилгана.	34.1.4.1	Барилга, байгууламжийн чанар, аюулгүй байдал	хувь	2024	10	15
34	34.2	34.1.5	Үндэсний орон сууцны хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.	34.1.5.1	Үндэсний орон сууцны хөтөлбөр, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний төсөл	тоо	2024	-	1
				34.1.5.2	Түрээсийн орон сууцны нэг маягийн зураг төслийн тоо	тоо	2024	-	4
				34.1.5.3	Төрийн албан хаагчдын орон сууцны барилгын нэг маягийн зураг төслийн тоо	тоо	2024	-	2
		71503	Хот суурингийн ерөнхий төлөвлөлт						
		34.2.1	"Шинэ Хархорум" хотын 2 дугаар ээлжийн инженерийн шугам сүлжээний зураг төслийг боловсруулна.	34.2.1.1	"Шинэ Хархорум" хотын 2 дугаар ээлжийн инженерийн шугам сүлжээний зураг төсөл	хувь	2024	-	50
35	35.1	СОЁЛ, СПОРТ, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ, ЗАЛУУЧУУДЫН САЙД							
		71702	Соёл урлаг						
		35.1.1	Соёл, урлагийн үйлчилгээнд хамрагдах иргэдийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.	35.1.1.1	Соёл урлагийн үйлчилгээний хүртээмж	хувь	2018	47.1	50
				35.1.2.1	1000 хүн тутамд ногдох соёл, урлагийн байгууллагын суудал	тоо	2018	32	35
		35.1.2	Соёлын дэд бүтцийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	35.1.2.2	Технологийн бүтээгдэхүүн, хөгжүүлэлтэд оруулсан төсөл	тоо	2023	10	15

д/д	Төсвийн өрөнхийлөгч захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин	
35	35.2	71701	Биеийн тамир, спорт	35.1.2.3	Нийтийн эзэмшлийн талбайд соёлын зориулалттай задгай талбайн хэмжээ	мкв	2023	500	1,000	
		35.2.1	Тив, дэлхийн спортын амжилтыг нэмэгдүүлнэ	35.2.1.1	Дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээнээс авсан медаль	тоо	2023	16	16	
				35.2.1.2	Тивийн аварга шалгаруулах тэмцээн (Тивийн наадам)-ээс авсан медаль	тоо	2023	57	32	
		35.2.2	Идэвхтэй амьдралын хэвшилтэй хүний тоог нэмэгдүүлнэ	35.2.2.1	6-64 насны бие бялдрын түвшин тогтоох сорилд хамрагдаж А.В.С үнэлгээ авсан хүний эзлэх хувь	хувь	2023	68.3	69	
		71703	Аялал жуулчлал							
		35.3.1	Аялал жуулчлалын үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн тоог нэмэгдүүлнэ.	35.3.1.1	Аялал жуулчлалын салбарын хүний нөөцийг чадавхжуулах сургалтад хамрагдах хүний тоо	тоо	2022	10,000	100,000	
			35.3.1.2	Монгол Улсыг сонирхсон гадаадын жуулчдын цахим ханцалт /нэмэгдэлтийн хувь/	хувь	2019	10	30		
			35.3.1.3	Гадаад, дотоодод зохион байгуулах арга хэмжээ	тоо	2023	73	83		
			35.3.1.4	Хүлээн авах гадаадын жуулчид /өссөн дүнгээр/	тоо	2022	290,000	500,000		
			35.3.2	Аялал жуулчлалын салбарын өрсөлдөх чадварыг сайжруулна.	35.3.2.1	Аялал жуулчлалын салбарын өрсөлдөх чадварын үзүүлэлт (индекс)	эзлэх байр	2021	83	78
36	35.4	72209	Залуучууд							
		35.4.1	Зорилтот бүлгийн залуучуудын нийгмийн оролцоо, үйлчилгээнд хамрагдахыг нэмэгдүүлнэ.	35.4.1.1	Залуучуудын хөвлөлийн төлөөр үйлчилүүлсэн залуучуудын нийт залуучуудад эзлэх хувь	хувь	2022	40.3	46	
		71704	Соёл урлаг, спорт, аялал жуулчлалын бодлого, удирдлага							
		35.5.1	Соёлын салбарын бодлого, удирдлага, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг сайжруулна.	35.5.1.1	Соёлын салбарын жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний биелэлт	хувь	2023	90	100	
	35.5	35.5.2	Биеийн тамир, спортын салбарын бодлого, удирдлага, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг сайжруулна.	35.5.2.1	Биеийн тамир, спортын салбарын жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний биелэлт	хувь	2023	85.9	90	
		71706	Соёлын өв							
		35.6.1	Соёлын дурсгалт газрыг дэлхийн өвд бүртгүүлж, үнэ цэнийг нэмэгдүүлнэ.	35.6.1.1	Дэлхийн өвийн жагсаалтад бүртгүүлсэн дурсгалт газар	тоо	2023	2	2	
		35.6.2	Соёлын биет бус өвийг өвлөн уламжлагчийн тоог 10 хувиар нэмэгдүүлнэ.	35.6.2.1	Шинээр нэмж бүртгэгдсэн өвлөн уламжлагч	тоо	2023	10	10	
	35.6	35.6.3	Түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйлийг сэргээн засварлаж, хадгалалт хамгаалалтын байдлыг сайжруулна.	35.6.3.1	Сэргээн засварласан дурсгалт зүйл	тоо	2023	50	20	
		71707	Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл							
36	35.7	35.7.1	Соёлын салбарыг эдийн засгийн эрэлтэд оруулж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.	35.7.1.1	Нийт хөдөлмөр эрхлэгчдэд соёлын салбарт ажиллагчдын эзлэх хувь	хувь	2023	20	20	
		ЦАХИМ ХӨГЖИЛ, ИННОВАЦ, ХАРИЦАА ХӨЛБӨӨНЫ САЙД								
	71302	Мэдээллийн нэгдсэн тогтолцооны дэд бүтэц								
				36.1.1.1	Цахим хэлбэрт шилжүүлсэн төрийн үйлчилгээ	тоо	2021	606	1200	
				36.1.1.2	Албан бичиг солилцооны дундын системд байгууллагыг холбох	тоо	2022	1500	1800	
				36.1.1.3	Тоон гарын үсгийн хэрэглээг нэмэгдүүлэх	тоо, мянгаар	2022	1029	1131	
		36.1.1	Зөв засаглалын үзүүлэлтээр эхний 100 орны нэг болно.	36.1.1.4	Төрийн мэдээлэл солилцооны "ХУР" системд төрийн байгууллагыг холбох	тоо	2022	107	140	
				36.1.1.5	Төрийн мэдээлэл солилцооны "ХУР" системд хувийн хэвшлийн байгууллагыг холбох	тоо	2022	269	350	
				36.1.1.6	Төрийн үйлчилгээнд дахин загварчлал хийсэн байгууллага	тоо	2022	T	1	
				36.1.2.1	"Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийн ажлын албаны үйл ажиллагааны платформ хөгжүүлэх	тоо	2022	T	1	
36.1.2	Бизнес эрхлэхэд таатай 93 орны нэг болно.	36.1.2.2	Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлээс төсөвт төвлөрүүлсэн орлого, салбарын зах зээл, хөрөнгө оруулалтын талаарх статистик мэдээллийн өгөгдлийн сан үүсгэх	тоо	2022	T	1			

д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
37		36.1.3	Инновацийн тогтолцооны хөгжлөөр эхний 85 орны нэг болно.	36.1.2.3	Мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах нэг цонхны бүртгэлийн системийн хэвийн үйл ажиллагааг ханган ажиллах- Mindgolia.pnn	тоо	2022	T	1
		36.1.4	Ууран холбооны хөдөлгөөнт өргөн зураасын хэрэглэгчийн тоог нэмэгдүүлнэ	36.1.3.1	Өндөр технологи, инновац бизнес хөгжлийн төв байгуулах	тоо	2024	-	1
		36.1.4	Ууран холбооны хөдөлгөөнт өргөн зураасын хэрэглэгчийн тоог нэмэгдүүлнэ	36.1.4.1	Алслагдсан бус нутагт хөдөлгөөнт холбооны үйлчилгээ хүргэх	тоо	2022	15	29
		МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, БООМТЫН СЭРГЭЛТИЙН ҮНДЭСНИЙ ХОРООНЫ ДАРГА							
37		71106 Хилийн боомтын үйлчилгээ							
		37.1.1	Голлох боомтуудын төмөр замын нарийн царигийн холболтын ажлуудыг дуусгаж, экспортын хүчин чадлын хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	37.1.1.1	Авто зам, төмөр зам, төмөр замын холболтын төслүүдийн явц	хувь	2021	20	40
		37.1.2	Боомтуудын усан хангамж, цахилгаан эрчим хүчний хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	37.1.2.1	Боомтын үндсэн байгууламжийн бүтээн байгуулалтын тоо	тоо	2021	T	3
		37.1.3	Олон Улсын болон 2 талын зэрэглэлтэй боомтуудын нэвтрэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	37.1.3.1	Бичигт, Хавирга, Булган, Ханги хилийн боомтуудын үндсэн байгууламжийн бүтээн байгуулалтын явц	тоо	2021	T	25
		37.1.3	Олон Улсын болон 2 талын зэрэглэлтэй боомтуудын нэвтрэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	37.1.3.2	Тонг төхөөрөмжөөр хангагдсан гаалийн шалган нэвтрүүлэх цэг	тоо	2021	T	16
		37.1.3	Олон Улсын болон 2 талын зэрэглэлтэй боомтуудын нэвтрэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	37.1.3.3	Цагаандэл-Уул хилийн боомтын байгууламжийн бүтээн байгуулалтын явц	хувь	2021	T	50
38		МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, 20 МИНУТЫН ХОТ ҮНДЭСНИЙ ХОРООНЫ ДАРГА							
		71105 Авто тээврийн хяналт, зохицуулалт, үйлчилгээ, нийтийн тээвэр							
		38.1.1	Нийслэл Улаанбаатар хотын авто замын түгжрэлд нөлөөлж байгаа хүчин зүйлсийг тогтоож, эрх зүйн орчныг сайжруулна.	38.1.1.1	Зорилтын судалгаа	хувь	2022	T	100
		38.1.2	Хүүхдэд замын хөдөлгөөнд оролцох мэдлэг, дадал, хэвшлийг суулгаж, хүүхэд өрсөн зам тээврийн ослын тоог бууруулна.	38.1.1.2	Тандан судалгаа	хувь	2022	50	100
38		38.1.2	Хүүхдэд замын хөдөлгөөнд оролцох мэдлэг, дадал, хэвшлийг суулгаж, хүүхэд өрсөн зам тээврийн ослын тоог бууруулна.	38.1.2.1	Төхөөрөмж, хэрэглээр нийлүүлэлтийн биелэлт	хувь	2022	T	100
		38.2.1	Улаанбаатар хотын хэт төвлөрлийг сааруулна.	38.2.1.1	Төрийн захирааганы байгууллагуудын нэгдсэн цогцолборын барилда угсралт	хувь	2024	T	10
		38.2.1	Улаанбаатар хотын хэт төвлөрлийг сааруулна.	38.2.1.2	Нийслэл Улаанбаатар хотын дагуул хотуудын бүтээн байгуулалт	хувь	2024	T	10
		70427	Төрийн нийтлэг бусад үйлчилгээний судалгаа шинжилгээ	38.3.1.1	Бодлогын бичиг баримт	тоо	2024	T	2
39		39.1.1	Хөгжлийн бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, холбогдох арга хэмжээ авсан байх	39.1.1.1	Хөгжлийн бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үнэлгээ сайжирч, үр дүн, үр нөлөө гарсан байна.	хувь	-	-	100
		39.1.1	Хөгжлийн бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, холбогдох арга хэмжээ авсан байх	39.1.1.2	Зөвлөмж, албан шаардлага, дүгнэлт, санал, мэдэгдлийг тухай бүр гаргасан байна.	тоо	-	-	5
		39.1.1	Хөгжлийн бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, холбогдох арга хэмжээ авсан байх	39.1.1.3	Мэргэжил, арга зүйгээр ханган, дэмжлэг үзүүлж, үр дүнг нэгтгэн тайлагнасан тоо	тоо	-	-	1
		39.1.1	Хөгжлийн бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, холбогдох арга хэмжээ авсан байх	39.1.1.4	Холбогдох хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг сайжруулсан байна.	тоо	-	-	2
39		39.2.1	Байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагааны бүтээмжийг нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг сайжруулсан байна.	39.2.1.1	Байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагааны үр нөлөө, үр дүн, үр ашиг нэмэгдсэн байна.	хувь	-	-	100
		39.2.1	Байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагааны бүтээмжийг нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг сайжруулсан байна.	39.2.1.2	Зөвлөмж, албан шаардлага, дүгнэлт, санал, мэдэгдлийг тухай бүр гаргасан байна.	тоо	-	-	2
		39.2.1	Байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагааны бүтээмжийг нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг сайжруулсан байна.	39.2.1.3	Мэргэжил, арга зүйгээр ханган, дэмжлэг үзүүлж, үр дүнг нэгтгэн тайлагнасан тоо	тоо	-	-	1
		39.2.1	Байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагааны бүтээмжийг нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг сайжруулсан байна.	39.2.1.4	Холбогдох хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг сайжруулсан байна.	тоо	-	-	1

д/д	Төсвийн өрөнхийлөн захирагч	Хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлтийн дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь он	Суурь түвшин	2025 оны зорилтот түвшин
39.3		39.3.1	Төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулсан байна.	39.3.1.1	Иргэн, хуулийн этгээд болон төрийн албан хаагчийн сэтгэл ханамж дээшилсэн байдал	хувь	-	-	100
				39.3.1.2	Зөвлөмж, албан шаардлага, дүннэлт, санал, мэдэгдлийг тухай бүр гаргасан байна.	тоо	-	-	2
				39.3.1.3	Мэргэжил, арга зүйгээр ханган, дэмжлэг үзүүлж, үр дүнг нэгтгэн тайлагнасан тоо	тоо	-	-	1
				39.3.1.4	Холбогдох хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг сайжруулсан байна.	тоо	-	-	1
39.4		39.4.1	Хууль ёсыг сахиулж, сахилга, хариуцлагыг дээшлүүлсэн байна.	39.4.1.1	Зөвлөмж, албан шаардлага, дүннэлт, санал, мэдэгдлийг тухай бүр гаргасан байна.	тоо	-	-	50
				39.4.1.2	Мэргэжил, арга зүйгээр ханган, дэмжлэг үзүүлж, үр дүнг нэгтгэн тайлагнасан тоо	тоо	-	-	1
				39.4.1.3	Холбогдох хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг сайжруулсан байна.	тоо	-	-	1

МОНГОЛ УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨӨР 2025 ОНД САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН
ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭ, БАРИЛГА БАЙГУУЛАМЖИЙН ЖАГСААЛТ

/сая төгрөг/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
I	МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ						1,000.0	1,000.0
I.1	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын Газар						500.0	500.0
I.1.3	III. Тоног төхөөрөмж						500.0	500.0
	<i>Шинэ</i>						500.0	500.0
I.1.3.1	Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар/	УТ2500100030	2025	2025			500.0	500.0
I.2	Монцамэ						500.0	500.0
I.2.3	III. Тоног төхөөрөмж						500.0	500.0
	<i>Шинэ</i>						500.0	500.0
I.2.3.1	Монцамэ агентлагийн тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар/	УТ2500100029	2025	2025			500.0	500.0
II	МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА						15,600.0	15,600.0
II.2	II. Их засвар						4,900.0	4,900.0
	<i>Шинэ</i>						4,900.0	4,900.0
II.2.1	Улсын Их Хурлын Тамгын газрын их засвар /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2500200024	2025	2025			4,900.0	4,900.0
II.3	III. Тоног төхөөрөмж						10,700.0	10,700.0
	<i>Шинэ</i>						10,700.0	10,700.0
II.3.1	Улсын Их Хурлын Тамгын газрын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2500200023	2025	2025			10,700.0	10,700.0
III	МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД						1,931.8	1,931.8
III.3	III. Тоног төхөөрөмж						1,931.8	1,931.8
	<i>Шинэ</i>						1,931.8	1,931.8
III.3.1	Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газрын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2500300119	2025	2025			1,931.8	1,931.8
IV	МОНГОЛ УЛСЫН ТЭРГҮҮН ШАДАР САЙД БӨГӨӨД ЭДИЙН ЗАСАГ, ХӨГЖЛИЙН САЙД						199,770.5	71,444.9
IV.1	Эдийн засаг, хөгжлийн яам						40,000.0	40,000.0
IV.1.4	IV. ТЭЗҮ						40,000.0	40,000.0
	<i>Шинэ</i>						40,000.0	40,000.0
IV.1.4.1	Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөв, зөвлөх үйлчилгээ, бэлтгэл хангалт /Бүсүүдэд/	УТ2506600060	2025	2025			40,000.0	40,000.0
IV.2	Шинжлэх ухаан						159,770.5	31,444.9
IV.2.1	I. Барилга байгууламж						159,770.5	31,444.9
	<i>Шилжих</i>						159,770.5	31,444.9
IV.2.1.1	Шинжлэх ухааны хүрээлэнгүүдийн нэгдсэн цогцолбор /Улаанбаатар/	УТ2001500725	2020	2026	94,000.0	154,491.7	154,491.7	30,444.7
IV.2.1.2	Шинжлэх ухааны судалгааны лаборатори, спорт танхимын барилга /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 13 дугаар хороо/	УТ2101501043	2012	2025	4,000.0	5,278.8	5,278.8	1,000.2
V	МОНГОЛ УЛСЫН ШАДАР САЙД						62,125.4	47,370.4
V.1	Онцгой байдлын ерөнхий газар						33,729.1	26,367.9
V.1.1	I. Барилга байгууламж						13,370.7	6,009.5
	<i>Шилжих</i>						13,370.7	6,009.5
V.1.1.1	Онцгой байдлын эрэн хайх, аврах ангийн барилга /Сэлэнгэ, Цагааннуур сум/	УТ2400900251	2024	2025	1,800.0	1,800.0	1,791.0	891.0

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
V.1.1.2	Онцгой байдлын ерөнхий газрын мэргэжлийн сургалтын төвийн барилга /Улаанбаатар/	УТ2100900057	2022	2025	4,400.0	12,461.2	11,579.7	5,118.5
V.1.3	III. Тоног төхөөрөмж						20,358.4	20,358.4
	Шинэ						20,358.4	20,358.4
V.1.3.1	Онцгой байдлын байгууллагын техник, тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2500900441	2025	2025			20,358.4	20,358.4
V.2	Алтанбулаг чөлөөт бүс						15,296.7	7,902.9
V.2.1	I. Барилга байгууламж						15,296.7	7,902.9
	Шилжих						15,296.7	7,902.9
V.2.1.1	"Алтанбулаг" чөлөөт бүсийн цахилгаан хангамжийн өргөтгөл /Сэлэнгэ, Алтанбулаг сум/	УТ2106600590	2022	2025	15,634.1	15,296.7	15,296.7	7,902.9
V.3	Стандарт хэмжил зүйн газар						13,099.6	13,099.6
V.3.2	II. Их засвар						4,599.6	4,599.6
	Шинэ						4,599.6	4,599.6
V.3.2.1	Стандарт, хэмжил зүйн салбарын лабораториудын их засвар /Улаанбаатар/	УТ2500900253	2025	2025			3,046.0	3,046.0
V.3.2.2	Хүнсний аюулгүй байдлын үндэсний лавлагаа лабораторийн их засвар /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	УТ2500900437	2025	2025			1,553.6	1,553.6
V.3.3	III. Тоног төхөөрөмж						8,500.0	8,500.0
	Шинэ						8,500.0	8,500.0
V.3.3.1	Стандарт, хэмжил зүйн салбарын хэмжил зүйн эталон болон бусад тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2500900211	2025	2025			8,500.0	8,500.0
VI	МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА						738,843.9	234,830.7
VI.1	I. Барилга байгууламж						733,843.9	229,830.7
	Шилжих						733,843.9	229,830.7
VI.1.1	Засгийн газрын нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолборын зураг төсөв, барилга угсралтын ажлыг эхлүүлэх /Улаанбаатар, Номтын ам, Төв, Хөшигийн хөндий/	УТ2401000287	2024	2027	676,272.0	676,272.0	676,272.0	210,000.0
VI.1.2	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн байр /Хөвсгөл, Галт сум/	УТ2401000288	2024	2026	3,039.0	3,039.0	3,039.0	1,013.0
VI.1.3	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Архангай, Булган сум/	УТ2401000255	2024	2025	2,453.9	2,453.9	2,430.8	1,203.8
VI.1.4	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Архангай, Цахир сум/	УТ2401000257	2024	2025	2,453.9	2,453.9	2,453.9	1,227.0
VI.1.5	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Говь-Алтай, Баян-Уул сум/	УТ2401000265	2024	2025	2,453.8	2,453.8	2,423.0	1,196.1
VI.1.6	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Говь-Алтай, Тайшир сум/	УТ2401000260	2024	2025	2,453.9	2,453.9	2,430.4	1,203.5
VI.1.7	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Завхан, Баянтэс сум/	УТ2401000286	2024	2026	2,270.2	2,270.2	2,170.8	693.2
VI.1.8	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Завхан, Сантмаргаз сум/	УТ2401000285	2024	2026	2,199.3	2,199.3	2,187.3	837.6
VI.1.9	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Завхан, Тэлмэн сум/	УТ2401000284	2024	2026	3,027.3	3,027.3	2,975.8	1,212.2
VI.1.10	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Сэлэнгэ, Түшиг сум/	УТ2401000264	2024	2025	2,453.9	2,453.9	2,453.9	1,227.0
VI.1.11	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Хэнтий, Мөрөн сум/	УТ2401000275	2024	2026	3,526.1	3,526.1	3,430.1	1,138.2
VI.1.12	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Хөвсгөл, Жаргалант сум/	УТ2401000027	2024	2025	2,453.9	2,453.9	2,300.5	1,073.5
VI.1.13	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга /Хөвсгөл, Цэцэрлэг сум/	УТ2401000061	2024	2026	2,440.1	2,440.1	2,440.1	854.1
VI.1.14	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга, музейн танхимын хамт /Өвөрхангай, Есөнзүйл сум/	УТ2401000262	2024	2025	2,453.9	2,453.9	2,390.3	1,163.3

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
VI.1.15	Төрийн нэг цэгийн үйлчилгээний төвийн барилга /Дундговь, Сайнцагаан сум/	УТ2401000261	2024	2025	3,873.3	3,873.3	3,722.9	1,786.2
VI.1.16	Удирдлагын академийн кампус, өргөтгөлийн барилга /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	УТ2001000070	2021	2025	18,827.2	20,723.0	20,723.1	4,002.0
VI.2	II. Их засвар							
	Шинэ						2,000.0	2,000.0
							2,000.0	2,000.0
VI.2.1	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, түүний харъяа байгууллагуудын их засвар /Улаанбаатар/	УТ2501004169	2025	2025			2,000.0	2,000.0
VI.3	III. Тоног төхөөрөмж							
	Шинэ						3,000.0	3,000.0
							3,000.0	3,000.0
VI.3.1	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, түүний харъяа байгууллагуудын техник, тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар/	УТ2501004177	2025	2025			3,000.0	3,000.0
VII	МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, 20 МИНУТЫН ХОТ ҮНДЭСНИЙ ХОРООНЫ ДАРГА						65,593.0	33,093.0
VII.1	I. Барилга байгууламж							
	Шилжих						45,000.0	12,500.0
							45,000.0	12,500.0
VII.1.1	Түгжрэлийг бууруулах, хотын төвлөрлийг сааруулах асуудлын хүрээнд захиргааны зарим байгууллагын нэгдсэн цогцолбор барилгын дуусгал /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	УТ2303200011	2023	2026	45,000.0	45,000.0	45,000.0	12,500.0
VII.4	IV. ТЭЗҮ							
	Шинэ						20,593.0	20,593.0
							20,593.0	20,593.0
VII.4.1	Авто замын нэвтрүүлэх хурдцыг сайжруулах техник эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөв /Улаанбаатар/	УТ2506400198	2025	2025			15,645.0	15,645.0
VII.4.2	Авто машингүй гудамж - авто зогсоолын техник эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөв /Улаанбаатар/	УТ2506400190	2025	2025			1,395.0	1,395.0
VII.4.3	Явган хүн, энгийн болон цахилгаан хөдөлгүүрт дугуйн зам, байгууламжийн техник эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөв /Улаанбаатар/	УТ2506400194	2025	2025			3,553.0	3,553.0
VIII	МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, БООМТЫН СЭРГЭЛТИЙН ҮНДЭСНИЙ ХОРООНЫ ДАРГА						9,170.3	9,170.3
VIII.2	II. Их засвар							
	Шинэ						2,710.9	2,710.9
							2,710.9	2,710.9
VIII.2.1	Хилийн боомтуудын барилга байгууламжийн их засвар /Боомтуудад/	УТ2506900036	2025	2025			2,710.9	2,710.9
VIII.3	III. Тоног төхөөрөмж							
	Шинэ						5,359.4	5,359.4
							5,359.4	5,359.4
VIII.3.1	Боомтын сэргэлтийн Үндэсний хороо болон хилийн боомтуудын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2506900056	2025	2025			5,359.4	5,359.4
VIII.4	IV. ТЭЗҮ							
	Шинэ						1,100.0	1,100.0
							1,100.0	1,100.0
VIII.4.1	Буйр нуурын усан замын боомт байгуулах судалгаа, техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөв /Зүүн бүс/	УТ2506900094	2025	2025			1,100.0	1,100.0
IX	ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ САЙД						38,920.7	30,520.7
IX.1	I. Барилга байгууламж							
	Шинэ						18,460.0	10,060.0
							18,460.0	10,060.0
IX.1.1	Гадаад харилцааны салбарын хөрөнгө оруулалт /Элчин сайдын яамд/	УТ2501600196	2025	2025			6,460.0	6,460.0
IX.1.2	"Дипломат корпус" олон улсын мэдээлэл солилцоо, ёслол, арга хэмжээний төв /Улаанбаатар/	УТ2501600197	2025	2027			12,000.0	3,600.0
IX.2	II. Их засвар							
	Шинэ						17,060.7	17,060.7
							17,060.7	17,060.7

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
IX.2.1	Гадаад харилцааны салбарын их засвар /Улаанбаатар/	УТ2501600195	2025	2025			17,060.7	17,060.7
IX.3	III. Тоног төхөөрөмж						3,400.0	3,400.0
	Шинэ						3,400.0	3,400.0
IX.3.1	Гадаад харилцааны салбарын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар/	УТ2501600194	2025	2025			3,400.0	3,400.0
X	САНГИЙН САЙД						309,902.0	227,163.0
X.1	Гаалийн ерөнхий газар						106,452.7	38,783.7
X.1.3	III. Тоног төхөөрөмж						106,452.7	38,783.7
	Шинэ						22,383.7	22,383.7
X.1.3.1	Гаалийн мэдээлэл технологи, цахимжуулалтын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501101382	2025	2025			9,400.0	9,400.0
X.1.3.2	Гаалийн хяналтын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501101368	2025	2025			12,983.7	12,983.7
	Шилжих						84,069.0	16,400.0
X.1.3.3	Гаалийн шинэчлэл-Гаалийн ерөнхий газар, газар, хороодын шуурхай удирдлагын төв, хяналт шалгалтын тоног төхөөрөмж, дэд бүтцийн хамт /Улсын хэмжээнд/	УТ2001100127	2019	2025	32,195.2	114,143.9	84,069.0	16,400.0
X.2	Сангийн яам						178,869.4	178,869.4
X.2.1	I. Барилга байгууламж						178,869.4	178,869.4
	Шинэ						178,869.4	178,869.4
X.2.1.1	Гадаадын зээл, тусламжаар хэрэгжих төслүүдийн Монголын талын хөрөнгө оруулалт /Улсын хэмжээнд/	УТ2101101137	2025	2025			167,869.4	167,869.4
X.2.1.2	Төсөл, арга хэмжээний бэлтгэл хангах хөрөнгө оруулалт /Бүсүүдэд/	УТ2501101498	2025	2025			11,000.0	11,000.0
X.3	Татварын ерөнхий газар						24,579.9	9,509.9
X.3.1	I. Барилга байгууламж						16,579.9	1,509.9
	Шилжих						16,579.9	1,509.9
X.3.1.1	Татварын хэлтсийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	УТ2401100276	2024	2025	1,280.2	1,280.2	1,150.0	509.9
X.3.1.2	Татварын хэлтсийн барилга /Улаанбаатар/	УТ2001100129	2020	2025	15,920.9	15,429.9	15,429.9	1,000.0
X.3.3	III. Тоног төхөөрөмж						8,000.0	8,000.0
	Шинэ						8,000.0	8,000.0
X.3.3.1	Татварын байгууллагуудын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501101471	2025	2025			8,000.0	8,000.0
XI	ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД ХЭРГИЙН САЙД						169,488.5	129,748.7
XI.1	Хил хамгаалах ерөнхий газар						57,075.9	35,219.3
XI.1.1	I. Барилга байгууламж						8,132.9	2,846.6
	Шилжих						8,132.9	2,846.6
XI.1.1.1	Хилийн цэргийн 0277 дугаар ангийн барилга байгууламжийн шинэчлэл /Завхан, Тэс сум/	УТ2401201087	2024	2026	3,435.8	3,435.8	3,435.8	1,202.6
XI.1.1.2	Хилийн цэргийн 0287 дугаар ангийн Штабын барилга /Хэнтий, Дадал сум/	УТ2401200348	2024	2026	4,697.1	4,697.1	4,697.1	1,644.0
XI.1.2	II. Их засвар						5,038.6	2,519.3
	Шилжих						5,038.6	2,519.3
XI.1.2.1	Хил хамгаалах салбарын их засвар /Улсын хэмжээнд/	УТ2401201112	2024	2025	5,038.6	5,038.6	5,038.6	2,519.3
XI.1.3	III. Тоног төхөөрөмж						43,904.4	29,853.4
	Шинэ						25,579.0	25,579.0
XI.1.3.1	Монгол Улс, Оросын Холбооны Улсын хилийг хамтран шалгах ажлын техник, тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501200560	2025	2025			5,604.0	5,604.0
XI.1.3.2	Хил хамгаалах салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501200568	2025	2025			19,975.0	19,975.0
	Шилжих						18,325.4	4,274.4
XI.1.3.3	Улсын хил хамгаалалтын зориулалтын инженерийн байгууламжийн шинэчлэлт /Улсын хэмжээнд/	УТ2101201136	2021	2025	17,325.4	18,325.4	18,325.4	4,274.4

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XI.2	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам						16,740.0	16,740.0
XI.2.3	III. Тоног төхөөрөмж						16,740.0	16,740.0
	<i>Шинэ</i>						16,740.0	16,740.0
XI.2.3.1	Хууль зүй, дотоод хэргийн салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501200964	2025	2025			16,740.0	16,740.0
XI.3	Хууль зүйн үндэсний хүрээлэн						1,046.4	1,046.4
XI.3.3	III. Тоног төхөөрөмж						1,046.4	1,046.4
	<i>Шинэ</i>						1,046.4	1,046.4
XI.3.3.1	Хууль зүйн үндэсний хүрээлэнгийн тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2501201091	2025	2025			1,046.4	1,046.4
XI.4	Цагдаагийн ерөнхий газар						63,003.8	49,045.2
XI.4.1	I. Барилга байгууламж						23,926.8	9,968.2
	<i>Шилжих</i>						23,926.8	9,968.2
XI.4.1.1	Цагдаагийн газрын барилга /Завхан, Улиастай сум/	УТ2401201088	2024	2026	5,014.7	5,014.7	4,951.3	1,690.3
XI.4.1.2	Цагдаагийн газрын барилга /Сэлэнгэ, Сүхбаатар сум/	УТ2401201089	2024	2025	4,485.0	4,485.0	4,450.3	2,207.8
XI.4.1.3	Цагдаагийн газрын барилга /Төв, Зуунмод сум/	УТ2401201090	2024	2025	4,681.7	4,681.7	4,681.7	2,340.9
XI.4.1.4	Цагдаагийн газрын барилга /Ховд, Жаргалант сум/	УТ2401201117	2024	2026	8,576.9	8,576.9	8,445.3	3,280.0
XI.4.1.5	Цагдаагийн хэлтсийн барилга /Өвөрхангай, Уянга сум/	УТ2401201104	2024	2026	1,460.0	1,460.0	1,398.2	449.2
XI.4.2	II. Их засвар						2,060.0	2,060.0
	<i>Шинэ</i>						2,060.0	2,060.0
XI.4.2.1	Цагдаагийн ерөнхий газар, харъяа байгууллагуудын их засвар /Улсын хэмжээнд/	УТ2501200661	2025	2025			2,060.0	2,060.0
XI.4.3	III. Тоног төхөөрөмж						37,017.0	37,017.0
	<i>Шинэ</i>						37,017.0	37,017.0
XI.4.3.1	Цагдаагийн байгууллагын тоног төхөөрөмж, техник хэрэгсэл болон Энхийг сахиулах ажиллагаанд цагдаагийн багийн ашиглах тоног төхөөрөмж, техник хэрэгсэл /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2501201038	2025	2025			37,017.0	37,017.0
XI.5	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар						4,294.9	4,294.9
XI.5.3	III. Тоног төхөөрөмж						4,294.9	4,294.9
	<i>Шинэ</i>						4,294.9	4,294.9
XI.5.3.1	Шүүх шинжилгээний салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501200300	2025	2025			4,294.9	4,294.9
XI.6	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар						27,327.5	23,402.9
XI.6.1	I. Барилга байгууламж						6,019.8	2,095.2
	<i>Шилжих</i>						6,019.8	2,095.2
XI.6.1.1	Сургалт хүмүүжлийн сургуулийн барилга /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг/	УТ2401201095	2024	2026	6,037.9	6,037.9	6,019.8	2,095.2
XI.6.3	III. Тоног төхөөрөмж						21,307.7	21,307.7
	<i>Шинэ</i>						21,307.7	21,307.7
XI.6.3.1	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар/	УТ2501201028	2025	2025			21,307.7	21,307.7
XII	БАТЛАН ХАМГААЛАХЫН САЙД						123,974.3	84,342.1
XII.1	Батлан хамгаалахын яам						78,615.6	74,748.7
XII.1.1	I. Барилга байгууламж						5,949.2	2,082.3
	<i>Шилжих</i>						5,949.2	2,082.3
XII.1.1.1	Зэвсэгт хүчний 341 дүгээр ангийн ажилчдын орон сууцны барилга, 50 айл /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум/	УТ2401400216	2024	2026	5,949.2	5,949.2	5,949.2	2,082.3
XII.1.2	II. Их засвар						27,975.0	27,975.0
	<i>Шинэ</i>						27,975.0	27,975.0
XII.1.2.1	Батлан хамгаалах салбарын их засвар /Улсын хэмжээнд/	УТ2501400185	2025	2025			27,975.0	27,975.0
XII.1.3	III. Тоног төхөөрөмж						44,691.4	44,691.4

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
	Шинэ						44,691.4	44,691.4
XII.1.3.1	Батлан хамгаалах салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501400177	2025	2025			44,691.4	44,691.4
XII.2	Зэвсэгт хүчний Жанжин штаб						45,358.7	9,593.4
XII.2.3	III. Тоног төхөөрөмж						45,358.7	9,593.4
	Шилжих						45,358.7	9,593.4
XII.2.3.1	Зэвсэгт хүчний тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2401400221	2024	2025	40,576.3	40,576.3	45,358.7	9,593.4
XIII	БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН САЙД						98,904.2	91,489.8
XIII.1	I. Барилга байгууламж						78,659.2	71,394.8
	Шинэ						64,679.2	64,679.2
XIII.1.1	Бумбатын рашааныг бохирдолт, ширгэлтээс хамгаалах, урсцыг сайжруулах /Улаанбаатар/	УТ2501300827	2025	2025			1,500.0	1,500.0
XIII.1.2	Гадаргын ус хуримтлуулах хөв цөөрөм байгуулах /Баруун бүс/	УТ2501300222	2025	2025			13,179.2	13,179.2
XIII.1.3	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын "Цөлжилттэй тэмцэх тухай" суурь конвенцын талуудын 17 дугаар бага хурлын байгууламж /Улаанбаатар/	УТ2501300826	2025	2025			50,000.0	50,000.0
	Шилжих						13,980.0	6,715.6
XIII.1.4	Ганга нуурын бохирдолт, ширгэлтээс хамгаалах, урсцыг сайжруулах төслийн 2 дугаар үе шат /Сүхбаатар/	УТ2401300389	2024	2025	3,000.0	3,000.0	2,736.0	1,236.0
XIII.1.5	Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн барилга /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	УТ2401300900	2024	2026	2,322.5	2,322.5	2,180.9	769.7
XIII.1.6	Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	УТ2401300891	2024	2026	2,512.5	2,512.5	2,502.7	869.5
XIII.1.7	Хэрлэн голыг бохирдолт, ширгэлтээс хамгаалах, урсцыг сайжруулах төсөл /Хэнтий/	УТ2401300899	2024	2025	3,000.0	3,000.0	3,000.0	2,100.0
XIII.1.8	Цаг уурын өртөөний барилга /Хөвсгөл, Шинэ-Идэр, Тариалан, Цагаан-Үүр сум/	УТ2401300897	2024	2025	640.0	640.0	640.0	320.0
XIII.1.9	Өгийнуурын бохирдолт, ширгэлтээс хамгаалах, урсцыг сайжруулах төслийн 2 дугаар үе шат /Архангай/	УТ2401300882	2024	2025	3,000.0	3,000.0	2,920.4	1,420.4
XIII.2	II. Их засвар						5,000.0	5,000.0
	Шинэ						5,000.0	5,000.0
XIII.2.1	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн салбарын барилга байгууламжийн их засвар /Улсын хэмжээнд/	УТ2501300289	2025	2025			5,000.0	5,000.0
XIII.3	III. Тоног төхөөрөмж						15,000.0	15,000.0
	Шинэ						15,000.0	15,000.0
XIII.3.1	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501300285	2025	2025			8,500.0	8,500.0
XIII.3.2	Цаг уурын радарын станц /Бүсүүдэд/	УТ2501300829	2025	2025			6,500.0	6,500.0
XIII.4	IV. ТЭЗҮ						245.0	95.0
	Шилжих						245.0	95.0
XIII.4.1	Чигжийн голын хөв цөөрмийн зураг төсөв /Увс, Өндөрхангай сум/	УТ2401300905	2024	2026	250.0	250.0	245.0	95.0
XIV	БОЛОВСРОЛЫН САЙД						1,392,390.9	506,331.7
XIV.1	Боловсрол						1,360,302.2	494,280.2
XIV.1.1	I. Барилга байгууламж						1,285,028.5	450,542.1
	Шилжих						1,285,028.5	450,542.1
XIV.1.1.1	"Ногоон нуур-1008 айлын орон сууц" төслийн хүрээнд хэрэгжүүлэх сургуулийн барилга, 960 суудал /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 9 дүгээр хороо/	УТ2401502608	2024	2026	19,500.0	19,500.0	19,500.0	8,775.0

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XIV.1.1.2	"Ногоон нуур-1008 айлын орон сууц" төслийн хүрээнд хэрэгжүүлэх цэцэрлэгийн барилга, 240 ор /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 9 дүгээр хороо/	УТ2401502609	2024	2026	6,476.8	6,476.8	6,136.7	2,573.3
XIV.1.1.3	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Дархан-Уул аймаг дахь салбар Анагаах ухааны сургуулийн эмнэлгийн өргөтгөлийн барилга /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2401502616	2024	2026	11,482.3	11,482.3	11,312.3	4,071.2
XIV.1.1.4	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн салбар сургуулийн цогцолборын барилга /Дорноговь, Сайншанд сум/	УТ2401502400	2024	2026	25,101.6	25,101.6	25,101.6	8,785.6
XIV.1.1.5	Бага сургуулийн өргөтгөлийн барилга /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 9 дүгээр хороо, 4 дүгээр сургууль/	УТ2401502606	2024	2026	4,027.5	4,027.5	3,880.1	1,116.3
XIV.1.1.6	Бага сургуулийн өргөтгөлийн барилга, 320 суудал /Дорнод, Хэрлэн сум, 12 дугаар сургууль/	УТ2401502403	2024	2026	6,915.2	6,915.2	6,714.8	2,315.1
XIV.1.1.7	Багшийн хөгжлийн ордны барилга /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	УТ2401501739	2024	2026	7,227.3	7,227.3	6,738.6	2,040.9
XIV.1.1.8	Дотуур байрны барилга /Завхан, Их-Уул сум/	УТ2401502611	2024	2026	4,040.4	4,040.4	4,020.1	1,699.9
XIV.1.1.9	Дотуур байрны барилга /Төв, Баянчандмань сум/	УТ2401502428	2024	2026	3,500.0	3,500.0	3,500.0	1,225.0
XIV.1.1.10	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Архангай, Төвшрүүлэх сум/	УТ2401501686	2024	2025	3,085.7	3,085.7	2,810.4	1,267.6
XIV.1.1.11	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Баян-Өлгий, Баяннуур сум/	УТ2401502579	2024	2026	3,200.0	3,200.0	2,950.0	850.0
XIV.1.1.12	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Говь-Алтай, Дэлгэр сум/	УТ2401502390	2024	2026	2,916.4	2,916.4	2,744.5	848.9
XIV.1.1.13	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Ховд, Зэрэг сум/	УТ2401502550	2024	2026	3,085.7	3,085.7	3,085.7	1,042.9
XIV.1.1.14	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	УТ2401502446	2024	2026	2,924.8	2,924.8	2,924.2	1,023.1
XIV.1.1.15	Дотуур байрны барилга, 150 ор /Булган, Хангал сум, Хялганат тосгон/	УТ2401500595	2024	2025	3,343.3	3,343.3	3,169.8	1,498.1
XIV.1.1.16	Дотуур байрны барилга, 150 ор /Хөвсгөл, Цэцэрлэг сум/	УТ2401502556	2024	2026	3,000.0	3,000.0	3,000.0	1,100.0
XIV.1.1.17	Дотуур байрны барилга, 160 суудал /Увс, Өмнөговь сум, 5 дугаар баг/	УТ2401502431	2024	2026	5,480.3	5,480.3	5,363.8	1,801.6
XIV.1.1.18	Дотуур байрны барилга, 240 ор /Хөвсгөл, Галт сум/	УТ2401502557	2024	2026	9,237.6	9,237.6	9,106.2	3,101.7
XIV.1.1.19	Ерөнхий боловсролын сургуулийн олон улсын стандарт хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, дотуур байр, иж бүрэн хөл бөмбөгийн талбай /Увс, Улаангом сум, 1 дүгээр сургууль/	УТ2401502432	2024	2026	10,000.0	10,000.0	10,000.0	3,882.3
XIV.1.1.20	Ерөнхий боловсролын сургуулийн спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Сант сум/	УТ2401502471	2024	2026	2,850.7	2,850.7	2,770.8	917.9
XIV.1.1.21	Кэмбриджийн сургалттай олон улсын сургуулийн дотуур байр, 300 ор /Хэнтий, Батноров сум, Бэрх тосгон/	УТ2401502598	2024	2026	9,363.8	9,363.8	9,218.3	3,036.4
XIV.1.1.22	Монгол Улсын Консерваторын цогцолборын барилга /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2401502455	2024	2026	27,016.0	27,016.0	26,993.3	9,932.9
XIV.1.1.23	Номын сан, урлаг заал бүхий сургуулийн барилгын өргөтгөл, 240 суудал /Өвөрхангай, Баянгол сум/	УТ2401502369	2024	2026	3,000.0	3,000.0	2,989.0	1,039.0
XIV.1.1.24	Оюутны дотуур байрны барилга /Ховд/	УТ2401502599	2024	2026	12,606.8	12,606.8	12,606.8	5,803.4
XIV.1.1.25	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Гучин-Ус сум/	УТ2401502472	2024	2026	2,850.0	2,850.0	2,840.5	988.0

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XIV.1.1.26	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	УТ2401502477	2024	2026	2,850.7	2,850.7	2,810.4	957.5
XIV.1.1.27	Сургуулийн барилга /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг, 27 дугаар хороо/	УТ2401502478	2024	2026	13,094.3	13,094.3	13,094.4	4,547.2
XIV.1.1.28	Сургуулийн барилга, 1500 суудал /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2401502395	2024	2026	24,976.0	24,976.0	24,976.0	8,741.6
XIV.1.1.29	Сургуулийн барилга, 1500 суудал /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 38 дугаар хороо, Баганат хороолол/	УТ2401502479	2024	2026	24,976.0	24,976.0	23,940.4	6,706.0
XIV.1.1.30	Сургуулийн барилга, 240 суудал /Завхан, Цагаанхайрхан сум/	УТ2401502614	2024	2026	4,849.8	4,849.8	4,809.7	2,084.8
XIV.1.1.31	Сургуулийн барилга, 240 суудал /Ховд, Манхан сум/	УТ2401502370	2024	2025	4,514.5	4,514.5	4,494.6	2,237.3
XIV.1.1.32	Сургуулийн барилга, 250 суудал /Баянхонгор, Жаргалант сум/	УТ2401502383	2024	2026	8,282.9	8,282.9	8,108.2	2,724.3
XIV.1.1.33	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Булган, Баян-Агт сум/	УТ2401501090	2024	2026	6,947.0	6,947.0	6,754.1	2,238.6
XIV.1.1.34	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Булган, Сайхан сум/	УТ2401502386	2024	2026	5,078.8	5,078.8	5,078.8	1,777.6
XIV.1.1.35	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Дорноговь, Даланжаргалан сум/	УТ2401502401	2024	2026	7,896.3	7,896.3	7,896.3	2,948.2
XIV.1.1.36	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Сүхбаатар, Түвшинширээ сум/	УТ2401502588	2024	2026	9,625.6	9,625.6	9,618.3	4,555.5
XIV.1.1.37	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Төв, Борнуур сум/	УТ2401502585	2024	2026	5,961.9	5,961.9	5,483.9	2,002.9
XIV.1.1.38	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Увс, Бөхмөрөн сум/	УТ2401501049	2024	2026	9,507.7	9,507.7	9,507.7	3,327.7
XIV.1.1.39	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Увс, Давст сум/	УТ2401502433	2024	2026	9,507.7	9,507.7	8,105.8	1,925.8
XIV.1.1.40	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Хөвсгөл, Алаг-Эрдэнэ сум/	УТ2401502558	2024	2026	9,507.7	9,507.7	8,725.0	2,545.0
XIV.1.1.41	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Хөвсгөл, Цагааннуур сум/	УТ2401502559	2024	2026	8,161.8	8,161.8	8,161.8	2,856.7
XIV.1.1.42	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум/	УТ2401502416	2024	2026	7,571.6	7,571.6	7,368.5	2,647.0
XIV.1.1.43	Сургуулийн барилга, 320 суудал, спорт заал /Завхан, Завханмандал сум/	УТ2401502610	2024	2026	7,729.6	7,729.6	7,721.3	3,356.5
XIV.1.1.44	Сургуулийн барилга, 320 суудал, спорт заал /Хөвсгөл, Алаг-Эрдэнэ сум, Хатгал тосгон/	УТ2401502560	2024	2026	9,507.7	9,507.7	8,197.4	2,017.4
XIV.1.1.45	Сургуулийн барилга, 480 суудал /Дархан-Уул, Орхон сум/	УТ2401502396	2024	2026	11,241.0	11,241.0	10,695.1	3,388.4
XIV.1.1.46	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Баянхонгор, Баянхонгор сум, Соого сейкео сургууль/	УТ2401502156	2024	2026	13,329.0	13,329.0	13,308.0	4,644.2
XIV.1.1.47	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум, Хантайшир-Эрдэм цогцолбор/	УТ2401502391	2024	2026	11,748.7	11,748.7	11,748.7	4,112.1
XIV.1.1.48	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Сэлэнгэ, Мандал сум, 2 дугаар сургууль/	УТ2401502423	2024	2026	11,366.1	11,366.1	11,366.1	3,978.2
XIV.1.1.49	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум, 3 дугаар сургууль/	УТ2401502420	2024	2025	14,915.0	14,915.0	14,797.0	11,797.0
XIV.1.1.50	Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Өвөрхангай, Баян-Өндөр сум, 5 дугаар баг/	УТ2401502503	2024	2026	8,500.0	8,500.0	8,470.1	2,945.1
XIV.1.1.51	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 120 суудал /Булган, Баяннуур сум/	УТ2401502590	2024	2025	1,700.0	1,700.0	1,676.9	876.9
XIV.1.1.52	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 160 суудал /Архангай, Эрдэнэбулган сум, 3 дугаар сургууль/	УТ2401502371	2024	2025	3,607.1	3,607.1	3,484.0	1,680.5
XIV.1.1.53	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 160 суудал /Дорнод, Сэргэлэн сум/	УТ2401502404	2024	2026	3,995.2	3,995.2	3,973.2	1,376.3
XIV.1.1.54	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 160 суудал /Хэнтий, Галшар сум/	УТ2401501301	2024	2026	3,808.7	3,808.7	3,808.7	1,333.1

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			/сая төгрөг/ 2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XIV.1.1.55	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 240 суудал /Баянхонгор, Баянхонгор сум, Эрдэм сургууль/	УТ2401501061	2024	2026	8,272.9	8,272.9	8,272.9	2,895.6
XIV.1.1.56	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Говьсүмбэр, Сүмбэр сум, 5 дугаар сургууль/	УТ2401500243	2024	2026	12,878.5	12,878.5	12,867.1	4,496.1
XIV.1.1.57	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Дорнод, Хэрлэн сум, Шинэ Хөгжил сургууль/	УТ2401502405	2024	2026	9,507.7	9,507.7	9,507.7	3,327.7
XIV.1.1.58	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Төв, Зуунмод сум, 5 дугаар сургууль/	УТ2401502429	2024	2026	9,507.7	9,507.7	7,162.6	982.6
XIV.1.1.59	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Хөвсгөл, Мөрөн сум, Гурван-Эрдэнэ сургууль/	УТ2401502561	2024	2026	7,436.4	7,436.4	7,314.1	2,480.5
XIV.1.1.60	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 2 дугаар сургууль/	УТ2401502417	2024	2026	7,586.3	7,586.3	7,500.3	2,844.3
XIV.1.1.61	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал, /Говьсүмбэр, Сүмбэр сум, 1 дүгээр сургууль/	УТ2401502392	2024	2026	7,811.3	7,811.3	7,225.2	2,147.9
XIV.1.1.62	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 640 суудал /Завхан, Улиастай сум/	УТ2401502408	2024	2026	11,748.7	11,748.7	11,748.7	4,374.4
XIV.1.1.63	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 640 суудал /Төв, Зуунмод сум, Хүмүүн цогцолбор сургуулийн А байр/	УТ2401502430	2024	2026	13,274.7	13,274.7	13,040.2	3,911.6
XIV.1.1.64	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 640 суудал /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг, 2 дугаар хороо, 15 дугаар сургууль/	УТ2401502601	2024	2026	10,301.0	10,301.0	10,170.5	3,970.0
XIV.1.1.65	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 640 суудал /Хөвсгөл, Мөрөн сум, Эрдмийн далай цогцолбор сургууль/	УТ2401502562	2024	2026	11,633.2	11,633.2	11,631.2	4,069.6
XIV.1.1.66	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 960 суудал /Дархан-Уул, Дархан сум, 10 дугаар баг, Оюуны ирээдүй цогцолбор сургууль/	УТ2401502397	2024	2026	19,635.0	19,635.0	19,635.0	6,872.3
XIV.1.1.67	Сургуулийн спорт заалны барилга /Сэлэнгэ, Сайхан сум, Номгон тосгон/	УТ2401502605	2024	2026	1,482.1	1,482.1	1,482.1	491.1
XIV.1.1.68	Сургуулийн спорт заалны барилга /Хэнтий, Баян-Овоо сум/	УТ2411800153	2024	2026	3,157.0	3,157.0	3,128.6	1,076.6
XIV.1.1.69	Сургуулийн спорт заалны барилга /Хөвсгөл, Төмөрбулаг сум/	УТ2401502618	2024	2025	2,000.0	2,000.0	1,998.9	998.9
XIV.1.1.70	Сургуулийн урлаг заал, гал тогооны барилгын өргөтгөл /Хэнтий, Хэрлэн сум, Хан Хэнтий цогцолбор сургууль/	УТ2401502568	2024	2026	2,200.0	2,200.0	2,037.5	607.5
XIV.1.1.71	Тусгай хэрэгцээт хүүхдийн цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 13 дугаар баг/	УТ2401502418	2024	2025	4,261.6	4,261.6	4,261.6	2,130.8
XIV.1.1.72	Тусгай хэрэгцээт хүүхдийн яслийн барилга, 60 ор /Булган, Булган сум/	УТ2401502387	2024	2025	2,904.7	2,904.7	2,903.5	1,451.1
XIV.1.1.73	Цэцэрлэгийн барилга /Завхан, Тэс сум/	УТ2401502613	2024	2026	2,615.6	2,615.6	2,570.0	1,012.2
XIV.1.1.74	Цэцэрлэгийн барилга /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 14 дүгээр хороо, Консулын 6-9 дүгээр гудамж/	УТ2401502484	2024	2026	6,132.9	6,132.9	6,132.9	2,146.6
XIV.1.1.75	Цэцэрлэгийн барилга буулгаж, шинээр барих, 240 ор /Архангай, Эрдэнэбулган сум, 5 дугаар цэцэрлэг/	УТ2401502372	2024	2026	8,830.0	8,830.0	8,227.4	2,487.9
XIV.1.1.76	Цэцэрлэгийн барилга худалдаж авах /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 8 дугаар хороо/	УТ2401502617	2024	2026	3,800.0	3,800.0	3,800.0	1,650.0
XIV.1.1.77	Цэцэрлэгийн барилга худалдан авах, 75 ор /Ховд, Жаргалант сум/	УТ2401502552	2024	2025	1,560.0	1,560.0	1,560.0	780.0
XIV.1.1.78	Цэцэрлэгийн барилга, 100 ор /Дархан-Уул, Дархан сум, 2 дугаар баг/	УТ2401502398	2024	2025	3,473.9	3,473.9	3,473.9	1,737.0
XIV.1.1.79	Цэцэрлэгийн барилга, 100 ор /Дархан-Уул, Дархан сум, Малчин баг/	УТ2401500399	2024	2026	3,831.5	3,831.5	3,831.5	1,341.1

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			/сая төгрөг/ 2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XIV.1.1.80	Цэцэрлэгийн барилга, 100 ор /Завхан, Отгон сум/	УТ2401501517	2024	2025	2,387.0	2,387.0	2,387.0	1,193.5
XIV.1.1.81	Цэцэрлэгийн барилга, 100 ор /Завхан, Түдэвтэй сум/	УТ2401502612	2024	2026	2,615.5	2,615.5	2,610.0	1,052.3
XIV.1.1.82	Цэцэрлэгийн барилга, 100 ор /Завхан, Эрдэнэхайрхан сум/	УТ2401502410	2024	2026	2,615.5	2,615.5	2,589.5	889.4
XIV.1.1.83	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Архангай, Хашаат сум/	УТ2401502580	2024	2026	4,246.9	4,246.9	4,246.9	1,486.0
XIV.1.1.84	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Архангай, Эрдэнэбулган сум, 14 дүгээр цэцэрлэг/	УТ2401502375	2024	2026	4,246.9	4,246.9	3,762.7	1,002.2
XIV.1.1.85	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Архангай, Эрдэнэбулган сум, 3 дугаар цэцэрлэг/	УТ2401502376	2024	2026	3,473.9	3,473.9	3,162.4	904.4
XIV.1.1.86	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Архангай, Эрдэнэбулган сум, 8 дугаар цэцэрлэг/	УТ2401502377	2024	2026	4,371.4	4,371.4	4,098.6	1,257.2
XIV.1.1.87	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Архангай, Эрдэнэбулган сум, 9 дүгээр цэцэрлэг/	УТ2401502581	2024	2026	4,246.9	4,246.9	3,953.1	1,192.6
XIV.1.1.88	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Архангай, Өгийнуур сум/	УТ2401502373	2024	2026	3,473.8	3,473.8	3,473.8	1,215.9
XIV.1.1.89	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Архангай, Өлзийт сум/	УТ2401502374	2024	2026	3,473.8	3,473.8	3,473.8	1,215.9
XIV.1.1.90	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Дархан-Уул, Дархан сум, 14 дүгээр баг/	УТ2401502399	2024	2025	5,557.5	5,557.5	5,438.8	2,660.0
XIV.1.1.91	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Дорноговь, Сайншанд сум/	УТ2401502402	2024	2025	3,321.2	3,321.2	3,158.8	1,498.2
XIV.1.1.92	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Завхан, Улиастай сум/	УТ2401502411	2024	2026	3,473.8	3,473.8	3,473.8	1,118.5
XIV.1.1.93	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Сүхбаатар, Баяндэлгэр сум/	УТ2401502594	2024	2025	3,473.8	3,473.8	3,473.8	2,030.2
XIV.1.1.94	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Сүхбаатар, Уулбаян сум/	УТ2401502589	2024	2026	3,473.8	3,473.8	3,471.8	1,484.9
XIV.1.1.95	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Төв, Баянцогт сум/	УТ2401501357	2024	2026	2,800.0	2,800.0	2,800.0	1,000.0
XIV.1.1.96	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Увс, Тэс сум/	УТ2401502435	2024	2026	3,473.8	3,473.8	3,473.8	1,215.9
XIV.1.1.97	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Ховд, Жаргалант сум, 12 дугаар баг, 4 дүгээр цэцэрлэг/	УТ2401502553	2024	2026	3,473.9	3,473.9	3,280.1	1,022.1
XIV.1.1.98	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Ховд, Жаргалант сум, 5 дугаар баг, 6 дугаар цэцэрлэг/	УТ2401502554	2024	2026	3,473.9	3,473.9	3,349.6	1,091.6
XIV.1.1.99	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Хөвсгөл, Мөрөн сум, 2 дугаар цэцэрлэг/	УТ2401502564	2024	2026	4,411.0	4,411.0	3,933.1	1,065.9
XIV.1.1.100	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Хөвсгөл, Мөрөн сум, 8 дугаар цэцэрлэг/	УТ2401502563	2024	2025	3,119.4	3,119.4	3,119.4	1,559.7
XIV.1.1.101	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Хөвсгөл, Цагааннуур сум/	УТ2401502565	2024	2026	4,411.3	4,411.3	4,399.7	1,531.2
XIV.1.1.102	Цэцэрлэгийн барилга, 200 ор /Хэнтий, Батноров сум/	УТ2411800155	2024	2026	3,919.0	3,919.0	3,897.6	1,350.3
XIV.1.1.103	Цэцэрлэгийн барилга, 240 ор /Ховд, Жаргалант сум, 7 дугаар баг, 2 дугаар цэцэрлэг/	УТ2401500716	2024	2026	5,200.0	5,200.0	5,200.0	1,820.0
XIV.1.1.104	Цэцэрлэгийн барилга, 280 суудал /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	УТ2401502384	2024	2026	5,354.6	5,354.6	5,354.6	1,874.2
XIV.1.1.105	Цэцэрлэгийн барилга, 50 ор /Архангай, Цэцэрлэг сум/	УТ2401502378	2024	2025	1,602.1	1,602.1	1,602.1	801.1
XIV.1.1.106	Цэцэрлэгийн барилгыг буулгаж, шинээр барих, 150 ор /Булган, Булган сум, 6 дугаар цэцэрлэг/	УТ2401502388	2024	2025	3,724.4	3,724.4	3,724.4	1,862.2
XIV.1.1.107	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 120 ор /Говьсүмбэр, Сүмбэр сум, 6 дугаар цэцэрлэг/	УТ2401502393	2024	2025	3,001.4	3,001.4	2,999.4	1,498.7
XIV.1.1.108	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 75 ор /Булган, Рашаант сум/	УТ2401502389	2024	2025	2,433.2	2,433.2	2,400.0	1,183.4
XIV.1.1.109	Яслийн барилга буулгаж, шинээр барих, 120 ор /Хэнтий, Хэрлэн сум, 4 дүгээр баг/	УТ2401502569	2024	2026	3,240.2	3,240.2	3,135.1	1,029.0

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XIV.1.1.11 0	Бага сургууль, цэцэрлэгийн цогцолборын барилга /Улаанбаатар, Багануур дүүрэг, 3 дугаар хороо/	УТ2101500839	2022	2025	3,500.0	6,824.4	6,730.8	3,230.8
XIV.1.1.11 1	Бага сургууль, цэцэрлэгийн цогцолборын барилга /Улаанбаатар, Налайх дүүрэг, 4 дүгээр хороо/	УТ2101500875	2022	2025	4,552.7	5,039.6	5,039.7	684.6
XIV.1.1.11 2	Бага сургууль, цэцэрлэгийн цогцолборын барилга /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг, 8 дугаар хороо/	УТ2101500873	2022	2025	4,552.7	5,838.0	5,798.3	5,698.3
XIV.1.1.11 3	Дотуур байрны барилга буулгаж, шинээр барих, 160 ор /Говь-Алтай, Баян-Уул сум, 1 дүгээр баг/	УТ2101500208	2022	2025	3,515.0	5,694.4	5,694.4	2,465.9
XIV.1.1.11 4	Дотуур байрны барилга, 120 ор /Өмнөговь, Даланзадгад сум/	УТ2101500524	2022	2025	2,274.2	4,559.1	4,559.1	2,185.8
XIV.1.1.11 5	Дотуур байрны барилга, 160 ор /Дорнод, Баян Уул сум/	УТ2101500351	2022	2025	2,916.2	4,795.3	4,795.3	1,903.0
XIV.1.1.11 6	Дотуур байрны барилга, 160 ор /Хөвсгөл, Төмөрбулаг сум/	УТ2101501264	2022	2025	3,229.9	5,173.5	5,173.5	1,946.1
XIV.1.1.11 7	Монгол Улсын Их сургуулийн Хууль зүйн сургуулийн хичээлийн 3 дугаар байрыг буулгаж барих ажлын үлдэгдэл санхүүжилт /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2301514895	2022	2025	28,400.0	26,006.4	26,006.4	7,000.1
XIV.1.1.11 8	Насан туршийн боловсролын төвийн барилга /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 21, 27 дугаар хороо/	УТ2101500127	2022	2025	2,500.0	3,184.3	3,184.3	886.3
XIV.1.1.11 9	Сургуулийн барилга буулгаж, шинээр барих, 960 суудал /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг, 11 дүгээр хороо, 28 дугаар сургууль/	УТ2101500824	2022	2025	11,000.0	15,701.8	15,701.8	5,002.6
XIV.1.1.12 0	Сургуулийн барилга буулгаж, шинээр барих, спорт заал, 960 суудал /Орхон, Баян-Өндөр сум, 3 дугаар сургууль/	УТ2101500445	2022	2025	8,233.1	16,489.3	15,992.4	8,586.1
XIV.1.1.12 1	Сургуулийн барилга, 160 суудал /Ховд, Мөнххайрхан сум/	УТ2101501208	2022	2025	4,900.0	5,977.0	5,977.1	1,000.1
XIV.1.1.12 2	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Баян-Өлгий, Цэнгэл сум/	УТ2101500073	2022	2025	7,411.7	12,367.0	12,367.0	6,965.4
XIV.1.1.12 3	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Завхан, Улиастай сум, 5 дугаар баг/	УТ2101500397	2022	2025	8,157.0	11,529.8	11,529.4	2,006.4
XIV.1.1.12 4	Сургуулийн барилга, 640 суудал, спорт заал /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 26 дугаар хороо, Олимп хотхон/	УТ2101500822	2022	2025	10,200.0	17,929.8	17,927.2	2,863.6
XIV.1.1.12 5	Сургуулийн барилга, 640 суудал, спорт заал /Хөвсгөл, Галт сум, 5 дугаар баг/	УТ2101501256	2022	2025	10,123.0	14,447.9	14,447.9	2,000.0
XIV.1.1.12 6	Сургуулийн барилга, 640 суудал, спорт заал /Хөвсгөл, Жаргалант сум, 5 дугаар баг/	УТ2101501257	2022	2025	10,123.0	15,105.5	15,105.5	2,000.1
XIV.1.1.12 7	Сургуулийн барилга, 960 суудал /Увс, Улаангом сум, 1 дүгээр сургууль/	УТ2101500681	2022	2025	11,000.0	15,469.4	15,469.4	4,347.2
XIV.1.1.12 8	Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Завхан, Баянтэс сум/	УТ2101500628	2022	2025	6,179.9	6,164.0	6,164.0	685.0
XIV.1.1.12 9	Сургуулийн барилга, урлаг заал /Дорнод, Баяндун сум, 1 дүгээр баг/	УТ2101500357	2022	2025	3,373.4	4,577.9	4,577.9	1,285.5
XIV.1.1.13 0	Сургуулийн барилгын өргөтгөл /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 2 дугаар хороо, 31 дүгээр сургууль/	УТ2101500917	2022	2025	2,600.0	5,239.3	5,239.3	2,711.8
XIV.1.1.13 1	Сургуулийн спорт заалны барилга /Завхан, Отгон сум/	УТ2101500409	2022	2025	1,693.0	2,207.3	2,207.3	417.2
XIV.1.1.13 2	Сургуулийн спорт заалны барилга /Завхан, Цагаанхайрхан сум/	УТ2101500413	2022	2025	1,232.1	2,119.0	2,119.0	790.4
XIV.1.1.13 3	Сургуулийн хичээлийн байрны барилга, 160 суудал /Говь-Алтай, Дэлгэр сум, Гуулин тосгон/	УТ2101500242	2022	2025	2,853.0	3,119.1	3,119.1	535.8
XIV.1.1.13 4	Тусгай хэрэгцээт хүүхдийн цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2101500855	2022	2025	6,175.0	6,083.0	6,083.0	762.5

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XIV.1.1.13 5	Цэцэрлэгийн барилга буулгаж, шинээр барих, 240 ор /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 5 дугаар хороо, 52 дугаар цэцэрлэг/	УТ2101500920	2022	2025	3,600.0	5,285.4	5,285.4	1,808.0
XIV.1.1.13 6	Цэцэрлэгийн барилга буулгаж, шинээр барих, 240 ор /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг, 6 дугаар хороо, 108 дугаар цэцэрлэг/	УТ2101500921	2022	2025	2,910.0	6,956.2	6,600.0	5,800.0
XIV.1.1.13 7	Цэцэрлэгийн барилга буулгаж, шинээр барих, 240 ор /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг, 6 дугаар хороо, 74 дүгээр цэцэрлэг/	УТ2101500922	2022	2025	2,860.0	6,710.3	6,710.4	5,910.4
XIV.1.1.13 8	Цэцэрлэгийн барилга худалдан авах, 300 ор /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг, 24 дүгээр хороо/	УТ2101500666	2022	2025	4,800.0	4,800.0	4,800.0	2,500.0
XIV.1.1.13 9	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Баян-Өлгий, Улаанхус сум/	УТ2101500092	2022	2025	2,882.7	3,529.5	3,529.5	704.8
XIV.1.1.14 0	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Говьсүмбэр, Шивээговь сум, 1 дүгээр баг/	УТ2101500264	2022	2025	2,200.0	2,769.3	2,769.4	633.6
XIV.1.1.14 1	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Дундговь, Эрдэнэдалай сум, 2 дугаар цэцэрлэг/	УТ2201511865	2022	2025	2,094.0	3,346.7	3,336.6	2,275.1
XIV.1.1.14 2	Цэцэрлэгийн барилга, 200 ор /Сэлэнгэ, Сүхбаатар сум, 4 дүгээр баг/	УТ2101500595	2022	2025	4,154.0	6,399.4	6,399.5	1,400.1
XIV.1.1.14 3	Цэцэрлэгийн барилга, 240 ор /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг, 40 дүгээр хороо/	УТ2101500884	2022	2025	3,000.0	5,695.3	5,695.3	2,841.3
XIV.1.1.14 4	Цэцэрлэгийн барилга, 240 ор /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг, 42 дугаар хороо/	УТ2101500885	2022	2025	3,000.0	5,654.9	5,654.9	2,885.1
XIV.1.1.14 5	Цэцэрлэгийн барилга, 50 ор /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг, 9 дүгээр хороо, Өргөө цэцэрлэг/	УТ2201511868	2022	2025	2,000.0	2,361.0	2,361.0	561.4
XIV.1.1.14 6	Цэцэрлэгийн барилга, 50 ор /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2101500985	2022	2025	1,522.7	1,891.9	1,892.0	371.0
XIV.1.1.14 7	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2201511870	2022	2025	2,000.0	5,318.0	5,318.0	3,268.8
XIV.1.1.14 8	Цэцэрлэгийн өргөтгөлийн барилга, 200 ор /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг, 198 дугаар цэцэрлэг/	УТ2101500992	2022	2025	4,452.6	4,984.8	4,984.9	535.6
XIV.1.1.14 9	Бага сургууль, цэцэрлэгийн барилга /Улаанбаатар, Налайх дүүрэг, 6 дугаар хороо/	УТ2301514888	2021	2025	3,300.0	4,887.2	4,887.1	1,286.7
XIV.1.1.15 0	Боловсролын үнэлгээ, мэдээллийн нэгдсэн төвийн барилга /Улаанбаатар/	УТ2001500594	2021	2025	15,000.0	14,998.9	14,998.9	4,462.9
XIV.1.1.15 1	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Хөвсгөл, Бүрэнтогтох сум/	УТ2001500630	2021	2025	1,700.0	3,908.6	3,908.5	1,000.0
XIV.1.1.15 2	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Говь-Алтай, Тонхил сум/	УТ2001500591	2021	2025	2,800.0	5,599.3	5,599.3	1,043.3
XIV.1.1.15 3	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Төв, Заамар сум, Хайлааст баг/	УТ2101500642	2021	2025	2,865.1	6,199.9	6,200.0	1,840.1
XIV.1.1.15 4	Сургуулийн барилга, 960 суудал /Дундговь, Сайнцагаан сум, Говийн ирээдүй цогцолбор/	УТ2001500586	2021	2025	5,496.4	14,726.6	14,274.3	4,369.4
XIV.1.1.15 5	Сургуулийн барилга, спорт заал, 940 суудал /Баян-Өлгий, Өлгий сум/	УТ2001500639	2021	2025	8,800.0	13,834.3	13,834.4	4,616.6
XIV.1.1.15 6	Сургуулийн барилга, урлаг заал, 200 суудал /Хэнтий, Мөрөн сум/	УТ2001500595	2021	2025	2,500.0	5,014.4	5,014.4	1,617.1
XIV.1.1.15 7	Сургуулийн барилгыг буулгаж, шинээр барих, 960 суудал /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг, 18 дугаар хороо, 12 дугаар сургууль/	УТ2001500613	2021	2025	7,300.0	21,387.3	21,387.4	4,912.1
XIV.1.1.15 8	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Архангай, Төвшрүүлэх сум/	УТ2301514887	2021	2025	1,400.0	2,480.1	2,480.1	698.6
XIV.1.1.15 9	Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Архангай, Цэнхэр сум/	УТ2001500603	2021	2026	1,500.0	2,564.2	2,564.2	1,158.8

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XIV.1.1.16 0	Цэцэрлэгийн барилга, 200 ор /Хэнтий, Бор-Өндөр сум/	УТ2001500597	2021	2025	2,200.0	5,581.1	5,581.1	2,294.2
XIV.1.1.16 1	Бага сургууль, цэцэрлэгийн цогцолборын барилга /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг, 7 дугаар хороо/	УТ2001500377	2020	2025	3,500.0	6,659.2	6,659.2	3,158.4
XIV.1.1.16 2	Спорт, урлагийн цогцолбор сургууль, 320 суудал /Хөвсгөл, Мөрөн сум/	УТ2001500504	2020	2025	2,500.0	7,003.0	7,003.0	1,730.8
XIV.1.1.16 3	Сургуулийн барилга, 160 суудал /Баянхонгор, Заг сум/	УТ2001500514	2020	2025	1,540.0	4,516.0	4,495.2	2,976.0
XIV.1.1.16 4	Сургуулийн барилга, 250 суудал /Орхон, Баян-Өндөр сум, Говил баг/	УТ2301514892	2020	2025	2,000.0	3,944.2	3,944.2	1,354.6
XIV.1.1.16 5	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Хэнтий, Өмнөдэлгэр сум/	УТ2001553561	2020	2025	4,000.0	9,371.9	9,351.2	319.6
XIV.1.1.16 6	Сургуулийн барилгын өргөтгөл /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 13 дугаар хороо, 14 дүгээр сургууль/	УТ2101501433	2020	2025	3,800.0	9,881.0	9,881.0	4,644.5
XIV.1.1.16 7	Сургуулийн спорт заалны барилга /Хэнтий, Биндэр сум/	УТ2101501414	2020	2025	500.0	1,245.7	1,245.7	391.5
XIV.1.1.16 8	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 150 ор /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 27 дугаар хороо, 45 дугаар цэцэрлэг/	УТ2001500461	2020	2025	2,500.0	3,789.7	3,789.8	1,199.8
XIV.1.1.16 9	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Баянхонгор, Баянцагаан сум/	УТ2001500524	2019	2025	3,432.9	9,534.6	9,534.6	5,220.2
XIV.1.1.17 0	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өмнөговь, Цогт-Овоо сум/	УТ2101500533	2019	2025	3,500.0	4,664.3	4,660.1	504.5
XIV.1.1.17 1	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Баян-Өлгий, Өлгий сум, Кутты мөхөн хотхон/	УТ2001500537	2019	2025	5,000.0	10,597.7	10,597.7	3,800.9
XIV.1.1.17 2	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Сүхбаатар, Эрдэнэцагаан сум, 2 дугаар сургууль/	УТ2101500546	2019	2025	5,000.0	8,458.3	8,458.3	2,000.0
XIV.1.1.17 3	Сургуулийн барилга, 720 суудал /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 12 дугаар хороо/	УТ2001500549	2019	2025	6,040.0	9,681.5	9,678.8	2,084.9
XIV.1.1.17 4	Сургуулийн барилга, 960 суудал /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 2 дугаар хороо/	УТ2001500554	2019	2025	6,500.0	8,668.3	8,668.3	715.0
XIV.1.1.17 5	Сургуулийн барилга, 960 суудал /Хөвсгөл, Тариалан сум/	УТ2001500556	2019	2025	4,000.0	11,182.6	11,182.6	848.2
XIV.1.1.17 6	Сургуулийн барилгын өргөтгөл /Сэлэнгэ, Мандал сум, 3 дугаар сургууль/	УТ2101500581	2019	2025	3,800.0	3,800.0	3,800.0	1,000.0
XIV.1.1.17 7	Сургуулийн өргөтгөлийн барилга, 320 суудал /Сэлэнгэ, Сүхбаатар сум, 4 дүгээр сургууль/	УТ2001500389	2019	2025	3,100.0	7,113.0	7,113.1	4,188.9
XIV.1.1.17 8	Цэцэрлэгийн барилга, 200 ор /Сүхбаатар, Баяндэлгэр сум/	УТ2101500547	2019	2025	2,100.0	2,100.0	2,100.0	1,500.0
XIV.1.1.17 9	Бага сургууль, цэцэрлэгийн цогцолборын барилга /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг, 12 дугаар хороо/	УТ2001500399	2018	2025	2,000.0	4,217.8	4,217.9	582.5
XIV.1.1.18 0	Сургуулийн барилга, 250 суудал /Орхон, Баян-Өндөр сум, Рашаант баг/	УТ2001550575	2018	2025	1,000.0	3,953.6	3,953.6	1,357.2
XIV.1.1.18 1	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг, 32 дугаар хороо/	УТ2101501033	2018	2025	4,396.8	5,051.3	5,004.7	605.7
XIV.1.1.18 2	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 71 дүгээр сургууль/	УТ2101500838	2018	2025	1,500.0	4,050.6	4,050.6	793.4
XIV.1.1.18 3	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 640 суудал /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг, 5 дугаар сургууль/	УТ2101500831	2018	2025	4,000.0	6,805.2	6,805.2	1,101.0
XIV.1.1.18 4	Цэцэрлэгийн барилга, 100 ор /Говь-Алтай, Халиун сум/	УТ2001551938	2018	2025	900.0	2,000.3	2,000.4	834.1
XIV.1.1.18 5	Цэцэрлэгийн барилга, 200 ор /Сүхбаатар, Эрдэнэцагаан сум/	УТ2001551952	2018	2025	2,160.0	2,160.0	2,160.0	1,800.0

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XIV.1.1.18 6	Япон Улсын Засгийн газрын буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжих Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн эмнэлгийн барилга төслийн монголын талын хөрөнгө /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг/	УТ2101500883	2015	2025	12,900.0	23,012.6	23,012.6	9,619.4
XIV.1.2	II. Их засвар						1,285.1	249.5
	<i>Шилжих</i>						1,285.1	249.5
XIV.1.2.1	Цэцэрлэг, сургуулиудын гадна талбайн тохижилт, ногоон байгууламж /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2101501041	2022	2025	1,000.0	1,285.0	1,285.1	249.5
XIV.1.3	III. Тоног төхөөрөмж						72,388.6	41,888.6
	<i>Шинэ</i>						32,474.5	32,474.5
XIV.1.3.1	Боловсролын салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501513951	2025	2025			32,474.5	32,474.5
	<i>Шилжих</i>						39,914.1	9,414.1
XIV.1.3.2	Боловсролын салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2401502549	2024	2025	30,000.0	30,000.0	30,000.0	5,000.0
XIV.1.3.3	Боловсролын салбарын тоног төхөөрөмж /Хөвсгөл/	УТ2401502555	2024	2025	1,000.0	1,000.0	650.5	150.5
XIV.1.3.4	Боловсролын салбарын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг/	УТ2401502475	2024	2025	4,200.0	4,200.0	3,964.6	1,164.6
XIV.1.3.5	Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдад зориулсан автобус /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	УТ2101500856	2022	2025	5,400.0	5,400.0	5,299.0	3,099.0
XIV.1.4	IV. ТЭЗҮ						1,600.0	1,600.0
	<i>Шинэ</i>						1,600.0	1,600.0
XIV.1.4.1	Хөдөө Аж Ахуйн Их сургуулийн Мал аж ахуй, био технологийн сургуулийг Дархан, Сэлэнгийн бүс рүү нүүлгэхтэй холбоотой зураг төсөв /Төвийн бүс/	УТ2501514115	2025	2025			800.0	800.0
XIV.1.4.2	Шинжлэх Ухаан, Технологийн Их сургуулийн Механик, тээврийн сургуулийг Хөшигийн хөндий рүү нүүлгэхтэй холбоотой зураг төсөв /Хөшигийн хөндий/	УТ2501514114	2025	2025			800.0	800.0
XIV.2	Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага						32,088.7	12,051.5
XIV.2.1	I. Барилга байгууламж						32,088.7	12,051.5
	<i>Шилжих</i>						32,088.7	12,051.5
XIV.2.1.1	Мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийн дотуур байрны барилга, 150 ор /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	УТ2401502382	2024	2025	4,569.5	4,569.5	4,386.8	2,102.0
XIV.2.1.2	Политехник коллежийн дотуур байрны барилга, 150 ор /Завхан, Улиастай сум/	УТ2401501258	2024	2026	4,569.5	4,569.5	4,533.7	1,749.0
XIV.2.1.3	Политехник коллежийн цогцолборын барилга, 800 суудал /Хөвсгөл, Мөрөн сум/	УТ2401500498	2024	2026	19,220.0	19,220.0	19,095.3	6,711.1
XIV.2.1.4	Хөгжим бүжгийн коллежийн дотуур байрны барилга, 150 ор /Завхан, Улиастай сум/	УТ2401502409	2024	2026	4,167.0	4,167.0	4,072.9	1,489.4
XV	ГЭР БҮЛ, ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН САЙД						140,397.1	54,272.3
XV.1	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар						2,760.0	1,380.0
XV.1.1	I. Барилга байгууламж						2,760.0	1,380.0
	<i>Шилжих</i>						2,760.0	1,380.0
XV.1.1.1	Нийгмийн даатгалын хэлтсийн барилга /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	УТ2403900752	2024	2025	2,760.0	2,760.0	2,760.0	1,380.0
XV.2	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар						45,884.6	10,990.3
XV.2.1	I. Барилга байгууламж						45,884.6	10,990.3
	<i>Шилжих</i>						45,884.6	10,990.3
XV.2.1.1	Буянт хотхон хүүхдийн зуслангийн өвлийн байр, 250 ор /Өмнөговь, Даланзадгад сум/	УТ2403901089	2024	2026	3,057.9	3,057.9	3,053.5	1,274.6

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XV.2.1.2	Гэр бүл хөгжлийн төвийн барилга /Ховд, Жаргалант сум/	УТ2403901080	2024	2025	3,272.2	3,272.2	2,947.5	1,311.5
XV.2.1.3	Гэр бүл, хүүхэд залуучуудын хөгжлийн хэлтсийн барилга /Улаанбаатар, Багахангай дүүрэг/	УТ2403901090	2024	2026	2,732.2	2,732.2	2,730.6	1,114.5
XV.2.1.4	Дарьганга зуслангийн орчин үеийн стандартад нийцүүлсэн амралт, аялал жуулчлалын цогцолборын шинэчлэл /Сүхбаатар, Дарьганга сум/	УТ2403901054	2024	2025	3,739.1	3,739.1	3,739.1	1,869.6
XV.2.1.5	Хүний хөгжлийн ордны барилга /Завхан, Тосонцэнгэл сум/	УТ2403900712	2024	2026	4,499.6	4,499.6	4,479.7	1,929.9
XV.2.1.6	Хүүхэд залуучуудын хөгжлийн ордны барилга /Өвөрхангай, Хархорин сум/	УТ2403901047	2024	2026	5,000.0	5,000.0	4,890.0	1,640.0
XV.2.1.7	Хүүхэд хамгаалал, хөгжлийн төвийн барилга /Баян-Өлгий, Өлгий сум/	УТ2003900019	2021	2025	1,930.0	6,803.9	6,803.9	1,000.1
XV.2.1.8	Усан спорт цогцолбор /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг, Найрамдал зуслан/	УТ2003900155	2014	2025	5,000.0	17,240.3	17,240.3	850.1
XV.3	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар						28,131.7	8,085.3
XV.3.1	I. Барилга байгууламж						28,131.7	8,085.3
	<i>Шинэ</i>						23,922.4	5,980.6
XV.3.1.1	Өнөр бүл-Хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн төрөлжсөн асрамжийн газар /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг/	УТ2503910168	2025	2027			23,922.4	5,980.6
	<i>Шилжих</i>						4,209.3	2,104.7
XV.3.1.2	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	УТ2403901053	2024	2025	4,209.3	4,209.3	4,209.3	2,104.7
XV.4	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар						43,620.8	13,816.7
XV.4.1	I. Барилга байгууламж						43,620.8	13,816.7
	<i>Шилжих</i>						43,620.8	13,816.7
XV.4.1.1	Ахмад настны асрамж, үйлчилгээний төвийн барилга /Хөвсгөл, Мөрөн сум/	УТ2403901081	2024	2026	4,965.9	4,965.9	4,810.3	1,580.3
XV.4.1.2	Ахмадын өргөөний барилга /Говьсүмбэр, Сүмбэр сум/	УТ2403901050	2024	2025	2,662.3	2,662.3	2,588.3	1,257.2
XV.4.1.3	Тусгай хэрэгцээт хүүхдийн сувилал, ахмадын хөгжлийн төвийн барилга худалдан авах /Сэлэнгэ, Сүхбаатар сум/	УТ2403901094	2024	2025	1,000.0	1,000.0	1,000.0	500.0
XV.4.1.4	Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар болон Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын газарт барилга худалдаж авах /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг/	УТ2403901086	2024	2025	8,232.6	8,232.6	8,040.9	4,540.9
XV.4.1.5	Ахмадын сувиллын барилга /Улаанбаатар, Налайх дүүрэг, 1 дүгээр хороо/	УТ2103900905	2022	2025	2,599.9	6,795.2	6,795.1	4,095.2
XV.4.1.6	Ахмадын хөгжлийн төвийн барилга /Улаанбаатар, Багануур дүүрэг/	УТ2203900015	2022	2025	950.0	1,235.8	1,235.8	238.3
XV.4.1.7	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл мэндийн төвийн барилга /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2103900765	2022	2025	13,375.0	14,096.4	14,096.4	550.1
XV.4.1.8	Ахмадын сувиллын барилга /Булган, Хишиг-Өндөр сум/	УТ2103900173	2021	2025	1,250.0	3,125.0	2,954.0	829.1
XV.4.1.9	Хүүхэд, залуучууд, ахмадын хөгжлийн барилга /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг, 4, 5, 6, 7, 8 дугаар хороо/	УТ211100843	2021	2025	2,200.0	2,200.0	2,100.0	225.6
XV.5	Гэр бүл, хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яам						20,000.0	20,000.0
XV.5.3	III. Тоног төхөөрөмж						20,000.0	20,000.0
	<i>Шинэ</i>						20,000.0	20,000.0
XV.5.3.1	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын салбарын их өгөгдөл, цахим шилжилт, тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2503910164	2025	2025			20,000.0	20,000.0
XVI	ЗАМ, ТЭЭВРИЙН САЙД						5,759,362.2	1,494,172.1

/сая төгрөг/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVI.1	Авто зам						5,609,541.8	1,444,216.8
XVI.1.1	I. Барилга байгууламж						5,410,874.5	1,384,616.6
	Шинэ						2,935,175.7	641,492.4
XVI.1.1.1	Аргалант-Баянцогт сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 26.7 км, төмөрбетон гүүр, 36 у/м /Төвийн бүс/	УТ2502808085	2025	2027			44,881.8	11,220.5
XVI.1.1.2	Аялал жуулчлалын Норовлин-Дадал чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 54 км /Зүүн бүс/	УТ2502800164	2025	2027			49,308.0	14,792.4
XVI.1.1.3	Багануур тойрог авто зам, 14.4 км /Багануур хот/	УТ2502808718	2025	2027			46,162.4	11,848.7
XVI.1.1.4	Баруун-Урт-Бичигт чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 180 км /Зүүн бүс/	УТ2502808719	2025	2027			324,000.0	48,000.0
XVI.1.1.5	Баруунбүрэн-Амарбаясгалант хийд чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 33.4 км /Төвийн бүс/	УТ2502808211	2025	2026			41,089.4	16,435.8
XVI.1.1.6	Баяндалай-Гурвантэс чиглэлийн 80 км хатуу хучилттай авто замын дуусгал, 74.2 км /Говийн бүс/	УТ2502808469	2025	2027			160,140.6	48,042.2
XVI.1.1.7	Дархан-Алтанбулаг чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын өргөтгөл 4 эгнээ, 113.1 км, гүүрэн байгууламж, 885.6 у/м /Төвийн бүс/	УТ2502808716	2025	2027			630,587.5	104,646.9
XVI.1.1.8	Мандал сумын Түнхэл тосгоноос Төв аймгийн Батсүмбэр хүртэлх 45.2 км хатуу хучилттай авто зам, Түнхэл тосгон доторх 4 км хатуу хучилттай авто зам /Төвийн бүс/	УТ2502808172	2025	2027			52,425.4	15,727.7
XVI.1.1.9	Мянганы замын хэвтээ тэнхлэгийн Батцэнгэл-Их тамир сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын дуусгал, 67 км /Хангайн бүс/	УТ2502808477	2025	2027			122,500.0	36,750.0
XVI.1.1.10	Налайх-Тэрэлж чиглэлийн 37 км авто замыг 4 эгнээ болгон өргөтгөх шинэчлэл, 6 гүүрэн байгууламж хамт /Улаанбаатар/	УТ2502808664	2025	2027			222,000.0	55,500.0
XVI.1.1.11	Нөмрөг-Улаангом чиглэлийн А18 дугаартай авто замаас Арцсуурь хилийн боомт хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 159.5 км /Баруун бүс/	УТ2502808717	2025	2027			199,422.0	39,884.4
XVI.1.1.12	Орхон-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын дуусгал, 59.2 км /Хойд бүс/	УТ2502808512	2025	2027			103,600.0	25,900.0
XVI.1.1.13	Орхонтуул-Цээл чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 62.56 км /Төвийн бүс/	УТ2502808289	2025	2027			118,449.5	35,534.9
XVI.1.1.14	Солонготын давааны хатуу хучилттай авто зам, 12.08 км /Баруун бүс/	УТ2502808528	2025	2026			46,282.4	18,513.0
XVI.1.1.15	Хэрлэн-Тосон-Уул-Халх гол чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 256 км /Зүүн бүс/	УТ2502808720	2025	2027			460,800.0	75,000.0
XVI.1.1.16	Хэрээтийн давааны хэсгийн 35.5 км хайрган хучилттай авто зам, Түнэл сумаас Чандмань-Өндөр сум чиглэлийн авто замын Бийжийн даваа, Бор бургасын давааны хэсгийн 9 км хайрган хучилттай авто зам /Хойд бүс/	УТ2502808721	2025	2026			15,140.4	6,056.2
XVI.1.1.17	Чойр-Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн авто зам, Мандалговь-Чойр чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын үргэлжлэл, 2 дугаар үе шат /Говийн бүс/	УТ2502808655	2025	2027			89,676.6	26,903.0
XVI.1.1.18	Өгийнуур - Мянганы замын хэвтээ тэнхлэг чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 28.5 км /Хангайн бүс/	УТ2502808722	2025	2026			44,973.4	17,989.4

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVI.1.1.19	Өлгий-Сагсай-Улаанхус-Цэнгэл сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын дуусгал, 66 км /Баруун бүс/	УТ2502808162	2025	2027			163,736.3	32,747.3
	<u>Шилжих</u>						2,475,698.8	743,124.2
XVI.1.1.20	A0302 авто замаас Хайрхандулаан сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 3.2 км /Өвөрхангай, Хайрхандулаан сум/	УТ2402800532	2024	2025	2,693.7	2,693.7	2,672.7	517.8
XVI.1.1.21	Авто зам авто зогсоол /Улаанбаатар, Багануур дүүрэг 1, 3 дугаар хороо/	УТ2402804428	2024	2025	4,200.0	4,200.0	4,194.0	1,494.0
XVI.1.1.22	Авто замын шинэчлэл /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг, 2, 3, 4, 17, 18, 19 дүгээр хороо/	УТ2402804423	2024	2026	3,800.0	3,800.0	3,771.0	1,371.0
XVI.1.1.23	Аймгийн төвийн доторх хатуу хучилттай авто зам /Дархан-Уул, Дархан сум, 4, 5 дугаар баг/	УТ2402804351	2024	2025	4,986.0	4,986.0	4,984.1	2,491.1
XVI.1.1.24	Аймгийн төвийн доторх хатуу хучилттай авто замын 2 дугаар үе шат /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2402804352	2024	2025	34,547.8	34,547.8	34,547.8	21,447.6
XVI.1.1.25	Аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто зам, 5.5 км /Дорнод, Хэрлэн сум/	УТ2402804355	2024	2025	3,900.0	3,900.0	3,899.5	449.5
XVI.1.1.26	Аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто зам, 6.3 км /Сэлэнгэ, Сүхбаатар сум/	УТ2402804366	2024	2026	9,444.6	9,444.6	9,444.4	3,305.4
XVI.1.1.27	Аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто замын үргэлжлэл, 15.6 км /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум/	УТ2402804346	2024	2026	15,611.6	15,611.6	15,610.0	5,462.5
XVI.1.1.28	Аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто замын өргөтгөл /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум/	УТ2402800161	2024	2025	4,276.7	4,276.7	4,271.1	314.3
XVI.1.1.29	Баруун босоо тэнхлэгийн авто замаас Ховд аймгийн Мөнххайрхан сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 63.5 км /Ховд, Мөнххайрхан сум/	УТ2402804415	2024	2026	70,105.1	70,105.1	70,105.1	20,802.6
XVI.1.1.30	Баруун тойруугийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл /Увс, Улаангом сум/	УТ2402804370	2024	2026	3,602.0	3,602.0	3,599.0	1,257.7
XVI.1.1.31	Баруун-Урт-Сүхбаатар чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 61.9 км, гүүр, 24 у/м /Сүхбаатар, Баруун-Урт, Сүхбаатар сум/	УТ2402800160	2024	2025	11,146.9	11,146.9	11,121.7	5,548.3
XVI.1.1.32	Батсүмбэр сумаас Ахмад настны үндэсний төв хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, гүүр, 10.7 км /Төв, Батсүмбэр сум/	УТ2402804369	2024	2026	13,338.9	13,338.9	13,279.1	4,608.8
XVI.1.1.33	Баянхонгор-Шаргалжуут чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 54.18 км /Баянхонгор, Өлзийт, Эрдэнэцогт сум/	УТ2402804339	2024	2027	66,766.5	66,766.5	66,766.5	20,302.4
XVI.1.1.34	Бор-Өндөр-Хэрлэн чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 179.7 км /Хэнтий, Баянмөнх, Дархан, Бор-Өндөр сум/	УТ2402804408	2024	2027	216,979.6	216,979.6	216,979.7	42,000.0
XVI.1.1.35	Булган-Орхон-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам /Булган/	УТ2402804341	2024	2025	13,374.1	13,374.1	13,294.9	6,607.8
XVI.1.1.36	Гэр хорооллын доторх хатуу хучилттай авто зам /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2402804424	2024	2026	8,000.0	8,000.0	7,835.8	2,835.8
XVI.1.1.37	Даланзадгад-Баяндалай-Гурвантэс чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын эхлэл /Өмнөговь, Баяндалай, Гурвантэс сум/	УТ2402804362	2024	2025	16,776.3	16,776.3	16,776.3	8,388.2
XVI.1.1.38	Ерөө сумын төвөөс Бугант чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын эхний үе шат, 27.8 км /Сэлэнгэ, Ерөө сум/	УТ2402804364	2024	2025	11,890.8	11,890.8	11,884.8	5,939.4
XVI.1.1.39	Жаргалтхаан-Дэлгэрхаан чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 59.2 км /Хэнтий, Жаргалтхаан, Дэлгэрхаан сум/	УТ2402804409	2024	2026	59,344.3	59,344.3	58,696.2	21,524.1

/сая төгрөг/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVI.1.1.40	Жаргалтхаан-Өмнөдэлгэр чиглэлийн авто замаас Биндэр чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 152.5 км /Хэнтий, Өмнөдэлгэр, Баян-Адарга, Биндэр, Хэрлэн сум/	УТ2402804410	2024	2027	263,595.4	263,595.4	263,595.4	37,497.7
XVI.1.1.41	Ногоон байгууламж бүхий орчны тохижилт /Ховд, Зэрэг, Мянгад, Буянт, Ховд, Чандмань, Архангай, Өгийнуур сум/	УТ2402804426	2024	2025	3,000.0	3,000.0	3,000.0	1,000.0
XVI.1.1.42	Нутгийн зам төслийн хүрээнд хэрэгжүүлэх хатуу хучилттай авто зам /Ховд, Булган, Буянт сум/	УТ2402804405	2024	2025	22,661.8	22,661.8	22,607.2	13,030.1
XVI.1.1.43	Сумыг хатуу хучилттай авто замтай холбох авто замын эхлэл /Говь-Алтай, Дэлгэр сум/	УТ2402804347	2024	2026	7,000.0	7,000.0	6,999.7	2,499.7
XVI.1.1.44	Сумын доторх болон улсын чиглэлийн хатуу хучилттай авто замаас сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам /Төв, Баяндэлгэр сум/	УТ2402804414	2024	2025	2,110.7	2,110.7	2,109.9	1,109.9
XVI.1.1.45	Сумын төвийн авто зам /Хөвсгөл, Шинэ-Идэр сум/	УТ2402804444	2024	2025	757.0	757.0	757.0	490.0
XVI.1.1.46	Сумын төвийн авто замын шинэчлэл, 2.15 км /Дорноговь, Замын-Үүд сум/	УТ2402804425	2024	2026	4,755.7	4,755.7	4,755.7	1,877.9
XVI.1.1.47	Сумын төвийн доторх 1.5 км хатуу хучилттай авто зам /Архангай, Хайрхан сум/	УТ2402804413	2024	2025	1,500.0	1,500.0	1,496.0	996.0
XVI.1.1.48	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам /Баян-Өлгий, Өлгий сум/	УТ2402804417	2024	2026	4,741.0	4,741.0	4,729.6	1,759.1
XVI.1.1.49	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам /Сүхбаатар, Асгат сум/	УТ2402804363	2024	2025	4,259.0	4,259.0	4,257.3	2,979.6
XVI.1.1.50	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 1.5 км /Архангай, Булган сум/	УТ2402804333	2024	2025	2,554.7	2,554.7	2,551.2	1,273.9
XVI.1.1.51	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 1.5 км /Архангай, Цахир сум/	УТ2402804334	2024	2025	2,554.7	2,554.7	2,547.6	1,270.3
XVI.1.1.52	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 1.5 км /Булган, Гурванбулаг сум/	УТ2402804342	2024	2025	1,500.0	1,500.0	1,500.0	750.0
XVI.1.1.53	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 1.7 км /Булган, Сайхан сум/	УТ2402804343	2024	2026	1,500.0	1,500.0	1,499.8	524.8
XVI.1.1.54	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 1.7 км /Булган, Сэлэнгэ сум/	УТ2402804344	2024	2026	2,200.0	2,200.0	2,199.6	769.6
XVI.1.1.55	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 10.3 км /Сэлэнгэ, Мандал сум/	УТ2402804365	2024	2026	10,006.8	10,006.8	10,004.7	3,500.3
XVI.1.1.56	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 2.5 км /Баян-Өлгий, Дэлүүн сум/	УТ2402804337	2024	2025	3,200.0	3,200.0	3,199.0	1,599.0
XVI.1.1.57	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 3.4 км /Говьсүмбэр, Баянтал сум/	УТ2402804349	2024	2025	4,673.1	4,673.1	4,619.3	2,282.8
XVI.1.1.58	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 4.2 км /Булган, Хишиг-Өндөр сум/	УТ2402804330	2024	2026	5,322.1	5,322.1	5,320.0	1,860.7
XVI.1.1.59	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам, 5.8 км /Баян-Өлгий, Бугат сум/	УТ2402804418	2024	2026	5,685.3	5,685.3	5,673.0	2,330.4
XVI.1.1.60	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл /Өвөрхангай, Арвайхээр, Хархорин, Хужирт сум/	УТ2402804331	2024	2026	4,739.0	4,739.0	4,739.0	1,658.7
XVI.1.1.61	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын өргөтгөл, шинэчлэл, 2.8 км /Дорнод, Хэрлэн сум, Лхамжавын гудамж/	УТ2402804356	2024	2025	9,100.0	9,100.0	8,736.3	2,706.3
XVI.1.1.62	Тосонцэнгэл-Улиастай чиглэлийн улсын чанартай төв хатуу хучилттай авто замаас Идэр сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 12.06 км /Завхан, Идэр сум/	УТ2402804430	2024	2026	16,846.9	16,846.9	16,846.9	6,923.5
XVI.1.1.63	Увс нуур-Улаангом чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын эхний үе шат, 26.39 км /Увс/	УТ2402804371	2024	2026	46,659.1	46,659.1	46,659.1	14,909.4

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVI.1.1.64	Улаанбаатар-Арвайхээр чиглэлийн авто замаас Хужирт сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 43.3 км /Өвөрхангай, Хужирт сум/	УТ2402804360	2024	2026	70,206.3	70,206.3	69,512.6	25,357.9
XVI.1.1.65	Улаанбаатар-Шар хөтөл-Эрдэнэт чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын эхлэл, 92.13 км /Орхон, Дархан-Уул, Төв/	УТ2402804359	2024	2025	16,139.0	16,139.0	16,139.0	8,069.5
XVI.1.1.66	Улаангом-Тэс хүртэлх хатуу хучилттай авто замын эхлэл /Увс/	УТ2402804372	2024	2026	4,670.5	4,670.5	4,668.7	1,533.5
XVI.1.1.67	Улиастай сумын Чигэстэй багийн явган болон дугуйн зам, 3.9 км /Завхан, Улиастай сум/	УТ2402804431	2024	2026	2,545.2	2,545.2	2,440.0	915.7
XVI.1.1.68	Улсын чанартай авто замтай холбох хатуу хучилттай авто замын эхлэл /Сэлэнгэ, Хушаат сум/	УТ2402804367	2024	2025	2,450.0	2,450.0	2,445.9	1,220.9
XVI.1.1.69	Хамарын хийдийн 3 замын уулзвараас-Зүүнбаян чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын эхний үе шат, 20.0 км /Дорноговь, Сайншанд сум/	УТ2402804354	2024	2025	12,432.4	12,432.4	12,426.4	6,210.2
XVI.1.1.70	Хар үзүүр, Ховд голын төмөр бетон гүүр, 217 у/м, хатуу хучилттай авто зам, 0.4 км /Баян-Өлгий, Алтанцөгц сум/	УТ2402804338	2024	2026	9,165.7	9,165.7	8,913.7	3,706.0
XVI.1.1.71	Хатуу хучилттай авто зам, 2.5 км /Сэлэнгэ, Баруунбүрэн сум/	УТ2402804368	2024	2025	2,781.2	2,781.2	2,780.6	1,390.0
XVI.1.1.72	Хатуу хучилттай авто зам, 4.1 км /Хэнтий, Батноров сум, Бэрх тосгон/	УТ2402804411	2024	2026	6,172.7	6,172.7	5,995.9	1,983.7
XVI.1.1.73	Ховд-Дөргөн сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 40.7 км /Ховд, Дөргөн сум/	УТ2402804406	2024	2026	49,859.3	49,859.3	49,854.2	19,154.6
XVI.1.1.74	Хэвтээ тэнхлэгийн хатуу хучилттай авто замтай Цэцэг сумыг холбох хатуу хучилттай авто зам, 32.4 км /Ховд, Дарви сум/	УТ2402804407	2024	2026	32,580.5	32,580.5	32,470.1	11,665.9
XVI.1.1.75	Хэрлэн голын төмөрбетон гүүр, 265 у/м, хатуу хучилттай авто зам, 14.2 км /Хэнтий, Хэрлэн сум/	УТ2402804412	2024	2026	54,472.5	54,472.5	49,920.1	14,513.0
XVI.1.1.76	Цэцэрлэг-Тосонцэнгэл чиглэлийн авто замаас Хорго, Тэрхийн цагаан нуур хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 13 км /Архангай, Тариат сум/	УТ2402804335	2024	2026	26,000.0	26,000.0	24,756.1	8,206.1
XVI.1.1.77	Чойбалсан хот доторх хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл, сайжруулалт /Дорнод, Хэрлэн сум/	УТ2402804357	2024	2025	9,153.8	9,153.8	9,111.0	4,791.1
XVI.1.1.78	Чойр-Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн авто зам, Арвайхээр-Мандалговь чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын эхний үе шат /Өвөрхангай/	УТ2402804361	2024	2025	17,994.3	17,994.3	17,991.4	8,994.2
XVI.1.1.79	Чойр-Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн авто зам, Мандалговь-Чойр чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын эхний үе шат /Дундговь/	УТ2402804358	2024	2025	17,994.3	17,994.3	17,994.3	8,997.2
XVI.1.1.80	Чойр-Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн авто зам, Чойр-Их залаат овооны ар хүртэлх хатуу хучилттай авто замын эхний үе шат /Говьсүмбэр/	УТ2402804350	2024	2025	17,994.3	17,994.3	17,989.8	9,992.6
XVI.1.1.81	Шарын гол сумаас Улаанбаатар-Дархан чиглэлийн хатуу хучилттай 41.0 км авто замын эхлэл /Дархан-Уул, Шарын гол сум/	УТ2402804432	2024	2025	14,868.7	14,868.7	14,868.5	10,868.5
XVI.1.1.82	Шинэ суурьшлын бүсийн хатуу хучилттай авто зам /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2402804353	2024	2025	9,723.0	9,723.0	9,551.0	4,689.5

/сая төгрөг/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVI.1.1.83	Шинэ тосгоны гүүрнээс-Нисэхийн 11 дүгээр гудамж хүртэлх авто зам /Улаанбаатар, Налайх дүүрэг, 4 дүгээр хороо/	УТ2402804416	2024	2025	1,047.1	1,047.1	1,047.1	547.1
XVI.1.1.84	Үерийн далан, 3.8 км /Төв, Лүн сум/	УТ2402804421	2024	2026	4,800.0	4,800.0	4,754.5	2,154.5
XVI.1.1.85	Өлгий-Сагсай-Улаанхус-Цэнгэл сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын дөрөвдүгээр хэсэг, 23.13 км /Баян-Өлгий/	УТ2402804336	2024	2026	46,888.9	46,888.9	43,121.1	13,832.4
XVI.1.1.86	Баян-Уул сумаас Ульхан боомт хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 50 км /Дорнод, Баян-Уул сум/	УТ2102800333	2022	2026	49,820.0	84,892.6	84,892.6	29,000.0
XVI.1.1.87	Дорнод аймгийн Хэрлэн сумаас Хавиргын боомт чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 124.5 км /Дорнод/	УТ2102800331	2022	2027	114,044.9	187,003.4	185,514.9	48,532.5
XVI.1.1.88	Норовлин сумаас Баян-Уул чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 68.3 км /Хэнтий, Норовлин сум, Дорнод, Баян-уул сум/	УТ2102801338	2022	2025	66,740.0	75,380.7	75,050.2	33,433.6
XVI.1.1.89	Орхон-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын үргэлжлэл, 31.08 км /Булган, Хишиг-Өндөр сум/	УТ2102800162	2022	2025	29,900.0	32,090.2	32,090.3	2,420.1
XVI.1.1.90	Төв аймгийн Угтаалцайдам, Цээл, Заамар сумдыг холбох хатуу хучилттай авто зам, 122.4 км /Төв, Угтаалцайдам, Цээл, Заамар сум/	УТ2102800632	2022	2026	115,862.7	185,396.8	182,566.3	30,000.0
XVI.1.1.91	Улаанбаатар-Дархан чиглэлийн авто замаас Борнуур сумын Дуган хад ам хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 8.5 км /Төв, Борнуур сум/	УТ2102800640	2022	2025	8,500.0	11,402.1	11,402.1	4,097.0
XVI.1.1.92	Улаанбаатар-Чингис хот чиглэлийн авто замаас Өмнөдэлгэр сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 52.5 км /Хэнтий, Жаргалтхаан, Өмнөдэлгэр сум/	УТ2102801343	2022	2025	53,910.0	53,709.0	53,709.0	12,004.0
XVI.1.1.93	Ховд-Алтай чиглэлийн авто замаас Чандмань сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 56.9 км /Ховд/	УТ2102801188	2022	2025	43,597.0	41,635.9	41,636.0	5,039.1
XVI.1.1.94	Хужирт-Бат-Өлзий чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 49 км /Өвөрхангай, Бат-Өлзий сум/	УТ2102800470	2022	2025	51,600.0	67,941.3	67,898.6	37,355.9
XVI.1.1.95	Өндөр-Улаан багийн Донгой багаас Чулуут сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 65.8 км /Архангай, Ихтамир, Чулуут сум/	УТ2102800005	2022	2025	39,456.3	39,452.7	39,452.7	6,000.1
XVI.1.1.96	Өндөрхаан-Норовлин чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын үргэлжлэл, 130 км /Хэнтий, Батноров, Норовлин сум/	УТ2102801334	2022	2025	109,129.0	151,859.4	151,817.0	57,719.8
XVI.1.1.97	Ентүм зочид буудлаас 3, 4 дүгээр байрны хойд талын уулзвар хүртэлх авто зам, Хийдийн 60 автомашины зогсоол, Жинст баг, Хөгжил хорооллын доод талаас 3, 4 дүгээр гудамжинд хатуу хучилттай авто зам /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум/	УТ2002800035	2021	2025	3,200.0	3,607.5	3,607.6	736.1
XVI.1.1.98	Багануур-Мөнгөнморьт чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 60 км /Төв, Мөнгөнморьт сум/	УТ2002800867	2019	2025	48,000.0	52,102.0	52,102.0	19,901.6
XVI.1.1.99	Мянганы замын хэвтээ тэнхлэгийн Орхон гол-Их тамир чиглэлийн гүүр, авто замын ажлын эхлэл, 63 км /Архангай, Батцэнгэл сум/	УТ2002800829	2019	2025	69,000.0	71,070.5	71,070.5	5,822.3
XVI.1.2	II. Их засвар						198,667.3	59,600.2
	Шинэ						198,667.3	59,600.2

/сая төгрөг/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVI.1.2.1	A0502 дугаартай Өндөрхаан-Чойбалсан чиглэлийн авто замын 271-298 км хоорондох 27 км хатуу хучилттай авто замын их засвар, шинэчлэлт /Зүүн бүс/	УТ2502808156	2025	2027			38,121.9	11,436.6
XVI.1.2.2	Даланзадгад-Мандалговь чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын их засвар, 156 км /Говийн бүс/	УТ2502808473	2025	2027			160,545.4	48,163.6
XVI.2	Гүүр						43,982.8	21,080.2
XVI.2.1	I. Барилга байгууламж						43,982.8	21,080.2
	<i>Шилжих</i>						43,982.8	21,080.2
XVI.2.1.1	Богд, Чигэстэйн голын төмөр бетон гүүр, 290.03 у/м /Завхан, Улиастай сум/	УТ2402800568	2024	2026	20,205.0	20,205.0	19,794.6	7,661.4
XVI.2.1.2	Завхан голын төмөр бетон гүүр /Говь-Алтай, Жаргалант сум, Бүрэн баг/	УТ2402804434	2024	2026	8,928.0	8,928.0	8,897.2	3,933.2
XVI.2.1.3	Турууны голын төмөр бетон гүүр, 109.15 у/м, Бухын голын 9.6 у/м гүүр, 1.1 км авто зам /Увс, Баруунтуруун сум/	УТ2402800443	2024	2026	6,431.5	6,431.5	6,431.5	2,251.1
XVI.2.1.4	Түйн голын төмөр бетон гүүр, 64.75 у/м /Баянхонгор, Богд сум/	УТ2402804340	2024	2025	3,250.0	3,250.0	3,215.8	1,590.8
XVI.2.1.5	Орхон голын төмөр бетон гүүрний дуусгал /Сэлэнгэ, Орхонтуул сум/	УТ2502808159	2020	2025			5,643.7	5,643.7
XVI.3	Тээвэр						105,837.6	28,875.1
XVI.3.1	I. Барилга байгууламж						105,837.6	28,875.1
	<i>Шинэ</i>						98,000.0	24,500.0
XVI.3.1.1	Буйр нуур 4С нисэх буудлын зураг төсөв, барилга угсралт /Зүүн бүс/	УТ2502808715	2025	2027			98,000.0	24,500.0
	<i>Шилжих</i>						7,837.6	4,375.1
XVI.3.1.2	Зорчигч тээврийн авто үйлчилгээний төвийн барилга /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум/	УТ2402804376	2024	2026	3,249.9	3,249.9	3,244.7	1,132.2
XVI.3.1.3	Өлгий нисэх буудлын өргөтгөлийн барилга /Баян-Өлгий, Өлгий сум/	УТ2102800085	2022	2026	2,515.3	4,592.9	4,592.9	3,242.9
XVII	СОЁЛ, СПОРТ, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ, ЗАЛУУЧУУДЫН САЙД						485,161.2	165,674.0
XVII.1	Соёл						363,370.8	130,032.1
XVII.1.1	I. Барилга байгууламж						333,297.1	103,058.4
	<i>Шилжих</i>						333,297.1	103,058.4
XVII.1.1.1	Соёл, спортын төвийн барилга /Хөвсгөл, Цэцэрлэг сум/	УТ2403401117	2024	2026	5,634.2	5,634.2	5,634.2	1,972.0
XVII.1.1.2	Соёл, урлагийн цогцолборын барилга /Дундговь, Өндөршил сум/	УТ2403401124	2024	2026	5,000.0	5,000.0	4,995.8	2,170.8
XVII.1.1.3	Соёлын ордны барилга, 850 суудал /Улаанбаатар, Багануур дүүрэг, 1 дүгээр хороо/	УТ2403401114	2024	2026	12,339.1	12,339.1	12,339.1	4,047.7
XVII.1.1.4	Соёлын төвийн барилга /Архангай, Өгийнуур сум/	УТ2403401084	2024	2026	4,231.9	4,231.9	4,231.9	1,481.2
XVII.1.1.5	Соёлын төвийн барилга /Дорноговь, Дэлгэрэх сум/	УТ2403400618	2024	2026	4,191.9	4,191.9	4,191.9	1,467.2
XVII.1.1.6	Соёлын төвийн барилга /Дорноговь, Эрдэнэ сум/	УТ2403401111	2024	2026	3,456.9	3,456.9	3,221.5	974.5
XVII.1.1.7	Соёлын төвийн барилга /Сүхбаатар, Онгон сум, 5 дугаар баг/	УТ2403400088	2024	2025	4,184.0	4,184.0	4,184.0	2,928.8
XVII.1.1.8	Соёлын төвийн барилга /Увс, Малчин сум/	УТ2403401099	2024	2026	3,750.0	3,750.0	3,737.8	1,485.3
XVII.1.1.9	Соёлын төвийн барилга, 200 суудал /Завхан, Дөрвөлжин сум/	УТ2403400682	2024	2026	4,512.5	4,512.5	4,490.0	1,701.0
XVII.1.1.10	Соёлын төвийн барилга, 200 суудал /Завхан, Отгон сум/	УТ2403401092	2024	2026	4,512.5	4,512.5	4,444.3	1,655.3
XVII.1.1.11	Соёлын төвийн барилга, 200 суудал /Завхан, Сонгино сум/	УТ2403400551	2024	2026	4,968.0	4,968.0	4,920.8	2,136.8
XVII.1.1.12	Соёлын төвийн барилга, 230 суудал /Завхан, Ургамал сум/	УТ2403401130	2024	2026	3,628.0	3,628.0	3,628.0	1,564.0
XVII.1.1.13	Соёлын төвийн барилга, 240 суудал /Булган, Бүрэгхангай сум/	УТ2403400348	2024	2026	3,831.9	3,831.9	3,831.9	1,341.2

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVII.1.1.14	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Дундговь, Баянжаргалан сум/	УТ2403401091	2024	2025	2,868.9	2,868.9	2,816.9	1,382.5
XVII.1.1.15	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Дундговь, Дэлгэрхангай сум/	УТ2403400532	2024	2025	2,868.9	2,868.9	2,858.9	1,424.4
XVII.1.1.16	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Хөвсгөл, Ханх сум/	УТ2403401119	2024	2026	4,135.1	4,135.1	4,135.1	1,414.3
XVII.1.1.17	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Хөвсгөл, Эрдэнэбулган сум/	УТ2403401132	2024	2026	3,810.0	3,810.0	3,804.3	1,399.3
XVII.1.1.18	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/	УТ2403401112	2024	2026	2,712.0	2,712.0	2,702.6	939.8
XVII.1.1.19	Соёлын төвийн барилга, 400 суудал /Сэлэнгэ, Ерөө сум/	УТ2403401095	2024	2025	3,885.9	3,885.9	3,847.6	1,904.7
XVII.1.1.20	Соёлын төвийн барилга, 400 суудал /Сэлэнгэ, Хүдэр сум/	УТ2403401096	2024	2025	3,627.2	3,627.2	3,576.6	1,763.0
XVII.1.1.21	Соёлын төвийн барилга, 400 суудал /Хөвсгөл, Галт сум, 5 дугаар баг/	УТ2403401120	2024	2026	5,650.0	5,650.0	5,650.0	1,977.5
XVII.1.1.22	Төв номын сангийн барилга /Булган, Булган сум/	УТ2403401086	2024	2025	3,130.2	3,130.2	2,945.8	1,380.7
XVII.1.1.23	Кино театрын барилга /Ховд, Жаргалант сум/	УТ2103401202	2022	2025	2,453.8	5,432.9	5,432.9	1,000.1
XVII.1.1.24	Олон угсаатны театрын барилга /Ховд, Жаргалант сум/	УТ2103400029	2022	2025	16,021.1	15,758.5	15,758.5	6,488.0
XVII.1.1.25	Соёлын төвийн барилга, 400 суудал /Өвөрхангай, Хужирт сум/	УТ2103400484	2022	2025	2,500.0	3,950.3	3,950.4	727.1
XVII.1.1.26	Монголын Үндэсний археологи, палеонтологи, угсаатны музей, лаборатори /Төв, Зуунмод сум/	УТ2003400788	2021	2025	18,000.0	26,177.7	26,177.8	10,000.1
XVII.1.1.27	Музей, номын сангийн цогцолбор /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2003400784	2021	2025	5,000.0	15,600.5	15,600.5	1,143.0
XVII.1.1.28	Соёлын төвийн барилга, 300 суудал /Сүхбаатар, Баяндэлгэр сум/	УТ2003400783	2021	2026	1,988.5	2,285.8	2,285.9	1,328.4
XVII.1.1.29	Байгалийн түүхийн музейн барилга /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	УТ2003400774	2020	2026	94,460.1	130,618.4	130,618.4	30,080.5
XVII.1.1.30	Дуу бүжгийн "Боржигин" чуулгын барилга /Говьсүмбэр/	УТ2003400769	2020	2025	3,500.0	12,430.3	12,430.3	4,169.1
XVII.1.1.31	Соёлын төвийн барилга, 200 суудал /Хөвсгөл, Ренчинлхүмбэ сум/	УТ2003400749	2020	2025	1,400.0	4,600.0	4,600.0	2,313.8
XVII.1.1.32	Соёлын төвийн барилга, 240 суудал /Баянхонгор, Өлзийт сум/	УТ2003400739	2020	2025	1,300.0	2,284.2	2,284.2	375.9
XVII.1.1.33	Соёлын төвийн барилга, 400 суудал /Хэнтий, Норовлин сум/	УТ201500761	2020	2025	4,000.0	5,137.1	5,137.2	128.4
XVII.1.1.34	Соёлын төвийн барилга, 240 суудал /Дундговь, Цагаандэлгэр сум/	УТ2003400753	2019	2025	1,230.0	2,288.2	2,288.3	960.0
XVII.1.1.35	"Төв халх" дуулалт жүжгийн театр /Дундговь, Сайнцагаан сум/	УТ2003400730	2011	2025	6,800.0	10,543.7	10,543.7	5,832.0
XVII.1.3	III. Тоног төхөөрөмж						30,073.7	26,973.7
	Шинэ						24,000.0	24,000.0
XVII.1.3.1	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2503408222	2025	2025			24,000.0	24,000.0
	Шилжих						6,073.7	2,973.7
XVII.1.3.2	Аймгийн хөгжимт драмын театрын тоног төхөөрөмж /Архангай, Эрдэнэбулган сум/	УТ2403401083	2024	2025	3,000.0	3,000.0	2,873.7	1,373.7
XVII.1.3.3	Орон нутгийн музейн соёлын өвийн тоног төхөөрөмж /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум/	УТ2403401087	2024	2025	3,200.0	3,200.0	3,200.0	1,600.0
XVII.2	Спорт						121,790.4	35,641.9
XVII.2.1	I. Барилга байгууламж						121,790.4	35,641.9
	Шилжих						121,790.4	35,641.9
XVII.2.1.1	Залуучуудын сургалт, спорт хөгжлийн төв /Хэнтий, Бор-Өндөр сум/	УТ2403100380	2024	2026	13,191.8	13,191.8	13,143.9	4,569.3
XVII.2.1.2	Спорт заалны барилга /Говь-Алтай, Халиун сум/	УТ2403100362	2024	2025	1,568.4	1,568.4	1,568.4	784.2
XVII.2.1.3	Спорт заалны барилга /Дундговь, Луус сум/	УТ2403100365	2024	2025	1,398.1	1,398.1	1,366.3	667.3

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVII.2.1.4	Спорт заалны барилга /Сэлэнгэ, Жавхлант сум/	УТ2403100367	2024	2025	1,871.7	1,871.7	1,871.7	935.9
XVII.2.1.5	Спорт заалны барилга /Сэлэнгэ, Орхон сум, 1 дүгээр баг/	УТ2403100368	2024	2025	1,871.7	1,871.7	1,867.2	931.3
XVII.2.1.6	Спорт заалны барилга /Сүхбаатар, Эрдэнэцагаан сум/	УТ2403100366	2024	2025	2,554.8	2,554.8	2,554.8	1,277.4
XVII.2.1.7	Спорт заалны барилга /Увс, Цагаанхайрхан сум/	УТ2403400492	2024	2025	2,554.8	2,554.8	2,554.8	1,277.4
XVII.2.1.8	Спорт заалны барилга /Увс, Өмнөговь сум/	УТ2403100369	2024	2026	2,535.0	2,535.0	2,535.0	767.5
XVII.2.1.9	Усан бассейн бүхий спорт цогцолборын барилга /Говьсүмбэр, Сүмбэр сум/	УТ2403400227	2024	2026	12,278.0	12,278.0	12,099.6	4,118.9
XVII.2.1.10	Өвлийн спортын ордны барилга /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2403100364	2024	2026	19,113.3	19,113.3	19,100.1	6,676.4
XVII.2.1.11	Өвлийн спортын ордны барилга /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг/	УТ2403100375	2024	2026	19,113.3	19,113.3	18,700.0	5,526.4
XVII.2.1.12	Усан бассейн бүхий спорт цогцолборын барилга /Дундговь, Сайнцагаан сум/	УТ2103100369	2022	2025	13,000.0	12,840.4	12,840.5	2,400.1
XVII.2.1.13	Усан бассейн бүхий спорт цогцолборын барилга /Дорнод, Хэрлэн сум/	УТ2003100062	2021	2025	9,900.0	17,309.6	17,309.6	4,351.7
XVII.2.1.14	Спорт заалны барилга /Говь-Алтай, Цогт сум, Баянтоорой тосгон/	УТ2103100221	2019	2025	250.0	1,187.0	1,187.0	311.0
XVII.2.1.15	Усан бассейн спорт цогцолборын барилга /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	УТ2003100009	2019	2025	9,000.0	14,035.4	13,091.5	1,047.1
XVIII	ХОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГА, ОРОН СУУЦЖУУЛАЛТЫН САЙД						1,130,953.3	388,136.0
XVIII.1	I. Барилга байгууламж						1,060,642.6	348,206.1
	<i>Шинэ</i>						325,179.0	100,553.8
XVIII.1.1	Бүсүүдийн хөгжлийг дэмжих инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтэц /Бүсүүдэд/	УТ2502923292	2025	2027			213,199.2	63,959.8
XVIII.1.2	Төрийн албан хаагчдыг орон сууцжуулах цогц хөтөлбөр, 1 дүгээр үе шат /Бүсүүдэд/	УТ2502923326	2025	2027			90,000.0	30,000.0
XVIII.1.3	Шинэ Зуунмод хотын эхний ээлжийн ариутгах татуургын шугам сүлжээ /Төв, Сэргэлэн сум/	УТ2502923059	2025	2027			21,979.8	6,594.0
	<i>Шилжих</i>						735,463.6	247,652.3
XVIII.1.4	"Цэвэр хот" ОНӨААТҮГ-ын ажилчдын байр, халуун усны байр /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	УТ2402901608	2024	2025	1,000.0	1,000.0	970.8	470.8
XVIII.1.5	1000 айлын орон сууцны хорооллын гадна дулаан хангамжийн шугам сүлжээ /Дорнод, Хэрлэн сум, 3 дугаар баг/	УТ2402901613	2024	2026	18,294.5	18,294.5	17,354.8	5,463.3
XVIII.1.6	Ариутгах татуургын шугам сүлжээ, цэвэрлэх байгууламж /Хэнтий, Өмнөдэлгэр сум/	УТ2402900708	2024	2026	3,269.0	3,269.0	3,013.5	888.7
XVIII.1.7	Ариутгах татуургын шугам сүлжээ, цэвэрлэх байгууламж, цэвэр усан хангамж, усан сангийн байгууламж /Хэнтий, Жаргалтхаан сум/	УТ2402900712	2024	2026	2,550.5	2,550.5	2,451.3	793.5
XVIII.1.8	Барилгын материалын сорилт шинжилгээний лабораторийн барилга /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2402901609	2024	2025	3,407.5	3,407.5	3,325.1	1,621.3
XVIII.1.9	Гадна инженерийн шугам сүлжээ /Булган, Дашинчилэн сум/	УТ2402901676	2024	2026	2,680.8	2,680.8	2,678.4	1,088.0
XVIII.1.10	Гэр хорооллын инженерийн хангамжийн шугам сүлжээ /Төв, Зуунмод сум, 6 дугаар баг/	УТ2402901621	2024	2026	17,120.7	17,120.7	16,671.1	5,542.7
XVIII.1.11	Гэр хорооллын инженерийн шугам сүлжээ /Хэнтий, Хэрлэн сум, 3, 4, 5 дугаар баг/	УТ2402901673	2024	2026	62,820.9	62,820.9	60,251.4	20,000.0
XVIII.1.12	Гэр хорооллын цэвэр, бохир усны шугам сүлжээ, бохир усны гол магистрал шугам 2 дугаар ээлж /Ховд, Жаргалант сум, Баатархайрхан, Бичигт, Тахилт, Алагтолгой, Бугат, Буянт, Хайрхан баг/	УТ2402901668	2024	2026	12,620.0	12,620.0	12,293.2	4,090.2

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVIII.1.13	Гэр хорооллын шугам сүлжээ /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	УТ2402901617	2024	2026	12,872.2	12,872.2	12,628.1	3,261.2
XVIII.1.14	Дахин төлөвлөлт гадна дулаан механик, ус хангамж, ариутгах татуургын гадна шугам сүлжээ /Улаанбаатар, Багануур дүүрэг, 5 дугаар хороо, Залуус хэсэг/	УТ2402901630	2024	2026	9,246.5	9,246.5	8,490.4	2,480.2
XVIII.1.15	Залуус 1, 2 дугаар хорооллын инженерийн шугам сүлжээ, цахилгаан хангамж /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2402900439	2024	2026	30,004.5	30,004.5	29,168.6	10,165.6
XVIII.1.16	Замчин нуурын гэр хорооллын "Дэд бүтцийн төв"-ийн гадна инженерийн хангамжийн шугам /Улаанбаатар, Багахангай дүүрэг, 2 дугаар хороо/	УТ2402901605	2024	2026	14,338.3	14,338.3	13,560.5	4,240.6
XVIII.1.17	Ногоон байгууламж бүхий орчны тохижилт /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг/	УТ2402901632	2024	2026	12,570.0	12,570.0	12,550.6	4,480.6
XVIII.1.18	Ногоон байгууламж бүхий орчны тохижилт /Ховд, Жаргалант сум/	УТ2402901680	2024	2026	1,500.0	1,500.0	1,500.0	600.0
XVIII.1.19	Ногоон байгууламж бүхий эко хороо /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 4, 5, 6, 8, 15, 16, 18, 25, 30, 39, 40, 41 дүгээр хороо/	УТ2402901695	2024	2026	3,000.0	3,000.0	2,951.6	951.6
XVIII.1.20	Ногоон гудамж, дэд бүтэц /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2402901688	2024	2026	3,000.0	3,000.0	2,898.3	898.3
XVIII.1.21	Сумын инженерийн шугам сүлжээний шинэчлэл /Өвөрхангай, Нарийнтээл сум/	УТ2402901606	2024	2026	6,000.0	6,000.0	5,973.8	2,523.8
XVIII.1.22	Сумын төвийн төвлөрсөн шугам сүлжээ /Сүхбаатар, Дарьганга сум/	УТ2402901618	2024	2026	13,661.7	13,661.7	13,498.1	4,848.4
XVIII.1.23	Сумын төвийн цэвэр, бохир ус дулааны шугам сүлжээ /Ховд, Үенч сум/	УТ2402901669	2024	2025	3,000.0	3,000.0	3,000.0	1,500.0
XVIII.1.24	Ундны усны 3000 м3 багтаамжтай усан сан /Дорноговь, Замын-Үүд сум/	УТ2402901612	2024	2025	2,000.0	2,000.0	1,996.9	996.9
XVIII.1.25	Уртын голын ногоон байгууламж /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум/	УТ2402901686	2024	2025	9,513.0	9,513.0	9,506.4	7,506.4
XVIII.1.26	Ховд хотын ундны усны хоёр дахь эх үүсвэр /Ховд, Жаргалант сум/	УТ2402901667	2024	2026	38,071.2	38,071.2	38,071.2	13,325.0
XVIII.1.27	Хүүхдийн тоглоомын талбай /Булган, Дашинчилэн, Хангал, Хутаг-Өндөр, Бугат, Баян-Агт, Булган сум/	УТ2402901677	2024	2026	1,700.0	1,700.0	1,679.4	629.4
XVIII.1.28	Цэвэрлэх байгууламжийн барилга /Сэлэнгэ, Баянгол сум/	УТ2402901620	2024	2026	4,577.5	4,577.5	4,577.5	1,602.2
XVIII.1.29	Чойбалсан хотын ус хангамжийн шугам сүлжээний шинэчлэл /Дорнод, Хэрлэн сум/	УТ2402901614	2024	2026	33,920.4	33,920.4	32,817.2	10,769.0
XVIII.1.30	Үерийн байгууламж /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2402901610	2024	2025	3,367.9	3,367.9	3,355.7	1,671.7
XVIII.1.31	Үйлдвэрийн районы цэвэр усны шугам сүлжээ /Завхан, Улиастай сум, Өлзийт баг/	УТ2402901615	2024	2026	7,102.7	7,102.7	7,101.8	2,485.0
XVIII.1.32	"Сервис центр-2" дэд бүтцийн төв /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг 14, 16, 18 дугаар хороо/	УТ2402901604	2024	2025	6,000.0	6,000.0	6,000.0	3,039.8
XVIII.1.33	"Гандангийн дэнж" шинэ аялал жуулчлалын бүсийн зураг төсөв, барилгын ажил /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг, 16 дугаар хороо/	УТ2102900758	2022	2026	24,000.0	23,484.9	23,484.9	9,294.9
XVIII.1.34	"Залуус-1" орон сууцны хорооллын төслийн гадна инженерийн 1 дүгээр хэлхээний шугам сүлжээ, барилга байгууламж, авто зам /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	УТ2102900752	2022	2025	29,900.0	33,716.3	33,716.3	8,881.8
XVIII.1.35	Аймгийн төвийн 1800 айлын орон сууцны хорооллын цахилгаан хангамж, инженерийн шугам сүлжээ /Дорнод, Хэрлэн сум/	УТ2102900346	2022	2025	9,800.0	9,749.6	9,749.6	4,243.5
XVIII.1.36	Аймгийн төвийн гэр хорооллын шинэчлэл, дэд бүтэц /Архангай/	УТ2102900392	2022	2026	30,000.0	26,964.8	26,964.8	7,118.6

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVIII.1.37	Аймгуудын шинэ суурьшлын бүсэд баригдах орон сууцны хорооллын шугам сүлжээ, дэд бүтэц /Улсын хэмжээнд/	УТ2102901139	2022	2025	100,000.0	109,856.3	106,826.5	30,125.1
XVIII.1.38	Ашиглалтын шаардлага хангахгүй орон сууцны шинэчлэл /Улаанбаатар, Налайх дүүрэг, 2 дугаар хороо/	УТ2202911667	2022	2025	5,000.0	8,400.0	8,131.9	636.9
XVIII.1.39	Гэр хорооллын дахин төлөвлөлт хийх замаар инженерийн нэгдсэн шугам сүлжээний холболт /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум, Индэрт баг/	УТ2102900220	2022	2025	946.2	3,031.6	3,031.7	1,000.0
XVIII.1.40	Гэр хорооллын дахин төлөвлөлт хийх замаар инженерийн нэгдсэн шугам сүлжээний холболт /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум, Харзат баг/	УТ2102900231	2022	2025	1,166.4	4,255.0	4,255.0	1,813.6
XVIII.1.41	Гэр хорооллын цэвэр, бохир ус, дулааны шугам сүлжээний 2 дугаар ээлжийн ажил /Хөвсгөл, Мөрөн сум/	УТ2102901263	2022	2025	7,000.0	22,672.5	22,672.5	15,672.6
XVIII.1.42	Орон сууцжуулах төслийн дэд бүтэц /Баянхонгор, Баацагаан сум/	УТ2102900143	2022	2025	2,300.0	9,663.9	9,663.9	4,686.6
XVIII.1.43	Сумын төвийн шинэчлэл /Баянхонгор, Баацагаан сум/	УТ2102900137	2022	2025	5,000.0	4,995.0	4,865.0	653.8
XVIII.1.44	Сумын хөгжил, инженерийн дэд бүтцийн хангамж төсөл /Улсын хэмжээнд/	УТ2102901140	2022	2025	45,900.0	61,830.7	57,839.5	17,330.6
XVIII.1.45	Инженерийн шугам сүлжээ бүхий гэр хорооллын төсөл /Хөвсгөл, Мөрөн сум/	УТ2002900066	2021	2025	2,300.0	16,877.0	16,877.0	5,000.0
XVIII.1.46	Үерийн усны хамгаалалтын далан суваг /Баян-Өлгий, Өлгий сум/	УТ2002900230	2020	2026	13,200.0	23,896.7	23,896.7	3,278.6
XVIII.1.47	Улаанбаатар хотын дулаан хангамжийн 11 г, д Ø800-ийн гол шугамыг Ø1000 мм голчтой болгон өргөтгөх зураг төсөв, барилга угсралтын ажил /1 дүгээр хорооллын урд талаас баруун 4 замын уулзвар хүртэл, павильон 19-өөс 3/11 холбоос хүртэл 3.4 км/ /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг/	УТ2302914875	2014	2025	15,640.0	39,655.7	39,655.7	15,868.3
XVIII.1.48	Гэр хорооллын дахин төлөвлөлт, инженерийн дэд бүтэц /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг/	УТ2102900996	2013	2025	5,000.0	6,459.8	6,459.8	1,359.8
XVIII.1.49	Барилга байгууламжийн хийц бүтээцийн газар хөдлөл, сорил шинжилгээний төв лабораторийн барилга /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг/	УТ2102900930	2011	2025	2,807.4	8,151.0	7,037.1	2,753.4
XVIII.2	II. Их засвар						17,188.4	5,068.7
	<i>Шилжих</i>						17,188.4	5,068.7
XVIII.2.1	Нийтийн эзэмшлийн орон сууцны гадна фасадын засвар /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 7 дугаар хороо, 2, 30, 31 дүгээр байр/	УТ2102900910	2022	2025	2,100.0	2,694.2	2,694.2	594.3
XVIII.2.2	Сумын төвийн төвлөрсөн дулаан хангамж, цэвэр ус, ариутгах татуургын шугам сүлжээний их засвар /Хэнтий, Бор-Өндөр сум/	УТ2102901109	2022	2025	10,000.0	14,494.2	14,494.2	4,474.4
XVIII.3	III. Тоног төхөөрөмж						22,415.0	14,153.9
	<i>Шилжих</i>						22,415.0	14,153.9
XVIII.3.1	Алтанбулаг хилийн боомтын будгийн болон химийн лабораторийн тоног төхөөрөмж /Сэлэнгэ, Алтанбулаг сум/	УТ2402901619	2024	2025	6,470.0	6,470.0	6,470.0	3,235.0
XVIII.3.2	Барилгын материалын сорилт шинжилгээний түргэвчилсэн лабораторийн тоног төхөөрөмж /Дорноговь, Замын-Үүд сум/	УТ2402901450	2024	2025	16,753.8	16,753.8	15,945.0	10,918.9
XVIII.4	IV. ТЭЗҮ						30,707.3	20,707.3
	<i>Шинэ</i>						30,707.3	20,707.3

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XVIII.4.1	"Шинэ Хархорум" хотын эхний ээлжийн барилгажилтын төсөл, инженерийн бэлтгэл арга хэмжээ, нэвтрэх хонгилын систем, хоёрдугаар ээлжийн инженерийн шугам сүлжээ болон авто замын ажлын зураг төсөл /Хангайн бүс/	УТ2502922984	2025	2026			30,707.3	20,707.3
ХИХ	ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ХӨНГӨН ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД						137,964.2	44,896.5
XIX.1	I. Барилга байгууламж						131,953.5	40,485.8
	<i>Шинэ</i>						1,600.0	1,600.0
XIX.1.1	Бэлчээрийн усан хангамж /Бүсүүдэд/	УТ2501900234	2025	2025			1,600.0	1,600.0
	<i>Шилжих</i>						130,353.5	38,885.8
XIX.1.2	"Дархан арьс ширний цогцолбор"-ын бүтээн байгуулалтын арьс ширний үйлдвэрийн цэвэрлэх байгууламж /Дархан-Уул, Хонгор сум/	УТ2401900349	2024	2027			23,814.7	7,144.5
XIX.1.3	Бяслагийн үйлдвэр, тоног төхөөрөмжийн хамт /Хөвсгөл, Мөрөн, Чандмань-Өндөр сум/	УТ2401900386	2024	2025	1,400.0	1,400.0	1,390.1	690.1
XIX.1.4	Төмс, хүнсний ногооны зоорь, 200 тн, 500 тн /Сэлэнгэ, Орхон, Мандал, Баянгол, Шаамар, Хушаат, Жавхлант, Зүүнбүрэн сум/	УТ2401900355	2024	2026	13,548.0	13,548.0	12,977.4	4,171.2
XIX.1.5	Услалтын системийн шинэчлэл /Ховд, Дарви сум/	УТ2401900384	2024	2026	12,014.2	12,014.2	11,999.2	3,992.1
XIX.1.6	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын барилга /Дундговь, Сайнцагаан сум/	УТ2401900352	2024	2025	2,878.3	2,878.3	2,419.0	979.9
XIX.1.7	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын барилга /Хөвсгөл, Мөрөн сум/	УТ2401900388	2024	2026	2,878.3	2,878.3	2,878.4	1,007.1
XIX.1.8	Хөдөө аж ахуйн үйлдвэржилтийн агропарк /Сэлэнгэ/	УТ2401900410	2024	2025	5,000.0	5,000.0	5,000.0	2,000.0
XIX.1.9	"Шинэ Ховд" үйлдвэр технологийн паркийн бүтээн байгуулалт, хөрөнгө оруулалт /Ховд, Жаргалант сум/	УТ2101901190	2022	2026	19,250.0	35,943.6	35,943.6	10,000.0
XIX.1.10	Орон нутгийн үйлдвэрлэлийг дэмжих "Бяслаг" төсөл /Хөвсгөл, Цэцэрлэг, Алаг-Эрдэнэ, Бүрэнтогтох, Түнэл, Эрдэнэбулган, Тариалан, Арбулаг, Шинэ-Идэр, Төмөрбулаг, Улаан-Уул сум/	УТ2101901248	2022	2025	5,000.0	8,744.4	8,744.4	1,898.0
XIX.1.11	Цөцгийн тос үйлдвэрлэх сүүний ферм /Булган, Тэшиг сум/	УТ2101900166	2022	2025	3,000.0	3,695.9	3,695.9	715.9
XIX.1.12	Үр тариа хадгалах агуулах /Увс, Дорнод/	УТ2101900003	2022	2025	5,000.0	4,930.8	4,930.8	1,243.0
XIX.1.13	Бяслагийн үйлдвэр /Хөвсгөл, Жаргалант, Цагаан-Уул, Галт, Тосонцэнгэл, Ренчинлхүмбэ, Цагаан-Үүр, Рашаант, Их-Уул сум/	УТ2001900007	2021	2025	4,000.0	6,836.9	6,837.0	3,219.4
XIX.1.14	Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэлийн кластер байгуулах /Баянхонгор/	УТ2001900025	2021	2025	12,000.0	15,284.4	9,723.0	1,824.6
XIX.2	II. Их засвар						1,800.0	1,800.0
	<i>Шинэ</i>						1,800.0	1,800.0
XIX.2.1	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарын харъяа байгууллагуудын их засвар /Улсын хэмжээнд/	УТ2501900339	2025	2025			1,800.0	1,800.0
XIX.3	III. Тоног төхөөрөмж						4,210.7	2,610.7
	<i>Шинэ</i>						2,500.0	2,500.0
XIX.3.1	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501900343	2025	2025			2,500.0	2,500.0
	<i>Шилжих</i>						1,710.7	110.7
XIX.3.2	Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих "Шинэ хөдөө" төсөл /Булган/	УТ2401900345	2024	2025	2,100.0	2,100.0	1,710.7	110.7
ХХ	ЦАХИМ ХӨГЖИЛ, ИННОВАЦ, ХАРИЛЦАА ХОЛБООНЫ САЙД						52,907.4	39,056.4
ХХ.1	I. Барилга байгууламж						30,350.4	16,499.4
	<i>Шилжих</i>						30,350.4	16,499.4

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XX.1.1	Хөдөөгийн алслагдсан багуудын харилцаа холбооны дэд бүтэц /Улсын хэмжээнд/	УТ2406700144	2024	2025	20,000.0	20,000.0	24,425.7	14,425.7
XX.1.2	Үүрэн холбооны дахин дамжуулах сүлжээ станц /Увс, Улаангом сум, 8 дугаар баг, Сагил сум, Тариалан сум/	УТ2406700138	2024	2026	900.0	900.0	900.0	315.0
XX.1.3	Үүрэн холбооны сүлжээ /Хэнтий, Норовлин, Галшар, Батноров, Биндэр, Баян-Адарга, Дадал, Дархан, Баянмөнх сум/	УТ2406700146	2024	2026	2,924.7	2,924.7	2,924.7	1,023.7
XX.1.4	Үүрэн холбооны сүлжээ сайжруулах станц /Хөвсгөл, Эрдэнэбулган, Галт, Түнэл, Жаргалант, Баянзүрх сум/	УТ2406700145	2024	2026	2,100.0	2,100.0	2,100.0	735.0
XX.3	III. Тоног төхөөрөмж						22,557.0	22,557.0
	Шинэ						22,557.0	22,557.0
XX.3.1	Сэлгэн ажиллах дата төвийн нөөцийн тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг/	УТ2506700014	2025	2025			11,947.2	11,947.2
XX.3.2	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2506700069	2025	2025			10,609.8	10,609.8
XXI	ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЙД						600,425.9	199,393.2
XXI.1	I. Барилга байгууламж						600,425.9	199,393.2
	Шинэ						229,918.1	73,561.3
XXI.1.1	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтэц /Завхан, Улиастай сум/	УТ2503001008	2025	2027			19,775.4	4,943.9
XXI.1.2	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтэц /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум/	УТ2503001014	2025	2026			4,188.3	1,675.4
XXI.1.3	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтэц /Төв/	УТ2503001018	2025	2026			3,945.4	1,578.2
XXI.1.4	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтэц /Хэнтий, Хэрлэн сум/	УТ2503001022	2025	2027			16,261.0	4,878.3
XXI.1.5	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтэц /Өвөрхангай/	УТ2503001026	2025	2027			19,140.3	5,742.1
XXI.1.6	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станцын 2 дугаар хэлхээ, дэд бүтэц /Говь-Алтай/	УТ2503001000	2025	2027			24,478.9	6,119.7
XXI.1.7	Бүс нутгийн найдвартай цахилгаан хангамж, 1 дүгээр үе шат /Бүсүүдэд/	УТ2503001035	2025	2026			59,850.0	23,940.0
XXI.1.8	Налайх Дулааны станцын хүчин чадлын өргөтгөл, 185 МВт /Улаанбаатар, Налайх дүүрэг/	УТ2503000799	2025	2027			56,354.9	16,906.5
XXI.1.9	Шинэ Зуунмод хотын 110 кВ-ын 2 хэлхээт ЦДАШ, 110/35/10 кВ "Аэросити" дэд станцын барилга угсралтын ажлын үргэлжлэл /Төв, Сэргэлэн сум/	УТ2503001031	2025	2027			25,923.9	7,777.2
	Шилжих						370,507.8	125,831.9
XXI.1.10	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц /Архангай, Эрдэнэбулган сум/	УТ2403000697	2024	2025	1,602.0	1,602.0	1,428.0	627.0
XXI.1.11	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	УТ2403000700	2024	2025	2,341.2	2,341.2	2,135.1	964.5
XXI.1.12	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум/	УТ2403000702	2024	2025	3,097.7	3,097.7	3,012.7	1,463.8
XXI.1.13	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц /Дундговь, Сайнцагаан сум/	УТ2403000709	2024	2025	3,256.0	3,256.0	3,235.7	1,607.7

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XXI.1.14	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц /Завхан, Улиастай сум/	УТ2403000710	2024	2025	1,670.6	1,670.6	1,594.2	758.9
XXI.1.15	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум/	УТ2403000712	2024	2025	5,913.3	5,913.3	5,913.3	2,956.7
XXI.1.16	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц /Төв, Зуунмод сум/	УТ2403000713	2024	2025	3,097.7	3,097.7	2,636.7	1,087.8
XXI.1.17	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц /Хэнтий, Хэрлэн сум/	УТ2403000744	2024	2026	8,143.8	8,143.8	8,122.3	2,828.8
XXI.1.18	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	УТ2403000711	2024	2026	11,164.0	11,164.0	9,305.9	2,049.3
XXI.1.19	Аймгийн төвд баригдаж байгаа дулааны станц төслийн цахилгаан хангамж, дэд бүтэц, 2 дугаар хэлхээ /Говьсүмбэр, Сүмбэр сум/	УТ2403000704	2024	2025	11,575.6	11,575.6	10,700.4	4,912.6
XXI.1.20	Багийн төвийн цахилгаан хангамж /Баян-Өлгий, Булган сум, Шүвэрт, Улаанхус баг/	УТ2403000698	2024	2025	2,200.0	2,200.0	2,046.5	1,046.5
XXI.1.21	Бичигт, Алагтолгой, Баатархайрхан, Тахилт, Бугат, Буянт, Хайрхан багуудын цахилгаан хангамж /Ховд, Жаргалант сум/	УТ2403000738	2024	2025	2,550.0	2,550.0	2,419.6	1,368.1
XXI.1.22	Дорноговь аймгийн дулааны станцын өргөтгөл /Дорноговь, Сайншанд сум/	УТ2403000707	2024	2025	5,999.8	5,999.8	5,999.8	2,999.9
XXI.1.23	Дулаан хангамжийн шугам сүлжээ, зуухны барилга /Сүхбаатар, Асгат сум/	УТ2403000751	2024	2026	2,138.9	2,138.9	2,096.1	776.6
XXI.1.24	Дулааны 1 дүгээр гол шугам ТК-1 худгаас ТК-3 худга хүртэлх 2Ø400 мм голчтой дулааны магистраль шугамыг 2Ø800 мм голчтой болгох өргөтгөл /Дорнод, Хэрлэн сум/	УТ2403000708	2024	2026	14,562.8	14,562.8	14,562.8	5,097.0
XXI.1.25	Дулааны станцын өргөтгөл, 21 МВт /Хөвсгөл, Мөрөн сум/	УТ2403000742	2024	2025	19,623.9	19,623.9	19,623.9	11,623.9
XXI.1.26	Улаанбаатар хотын төвлөрсөн дулаан хангамжийн системийн оргил ачаалалд ажиллах тархмал дулааны эх үүсвэр /Улаанбаатар/	УТ2403000752	2024	2026	60,000.0	60,000.0	60,000.0	20,000.0
XXI.1.27	Хожуулын ам, Шивэртийн ам-1, Шар хоолойн Их амны цахилгаангүй айл өрхийн гадна цахилгаан хангамж, дэд станц /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 20 дугаар хороо/	УТ2403000747	2024	2026	2,281.5	2,281.5	2,248.5	730.2
XXI.1.28	Хорооллын дулаан хангамж /Дархан-Уул, Дархан сум, 31 дүгээр хороолол/	УТ2403000706	2024	2026	11,200.0	11,200.0	10,475.3	3,195.3
XXI.1.29	Хөлийн гол-2, 3, Хонхор нуур-2 орчмын цахилгаангүй айл өрхүүдийг цахилгаан эрчим хүчээр хангах /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 11 дүгээр хороо/	УТ2403000746	2024	2026	740.6	740.6	662.8	170.0
XXI.1.30	Хөшөөт-Үенч чиглэлийн 35 кВ цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаас Алтай сум хүртэлх 35 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц /Ховд, Алтай сум/	УТ2403000740	2024	2025	2,899.7	2,899.7	2,841.6	1,391.8
XXI.1.31	Цахилгаан хангамж /Баян-Өлгий, Алтанцөгц сум, Хаш баг/	УТ2403000748	2024	2026	1,081.6	1,081.6	1,055.0	351.7
XXI.1.32	Цахилгаан хангамж /Баян-Өлгий, Бугат сум, Буга баг/	УТ2403000699	2024	2025	1,480.0	1,480.0	1,462.9	562.9
XXI.1.33	"Хөшигийн хөндийн шинэ хотын инженерийн дэд бүтэц" төсөл /Төв/	УТ2103000366	2023	2026	138,352.6	138,352.6	135,583.3	34,278.7
XXI.1.34	Алтай Таван Богдын байгалийн цогцолборт газрын цахилгаан хангамж /Баян-Өлгий, Цэнгэл сум/	УТ2103000093	2022	2025	2,400.0	3,551.7	3,551.7	1,151.7

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XXI.1.35	Хилийн цэргийн 0165 дугаар ангийн 1, 2 дугаар заставын цахилгаан хангамж /Баян-Өлгий, Цэнгэл сум/	УТ2103000087	2022	2025	4,500.0	5,535.8	5,535.8	1,035.8
XXI.1.36	Хөшөөтийн нүүрсний уурхайг түшиглэсэн сайжруулсан шахмал түлшний үйлдвэрийн цахилгаан хангамж /Ховд, Дарви сум/	УТ2103001135	2022	2025	5,515.0	25,669.7	25,669.7	19,794.7
XXI.1.37	Хөшөөтийн уурхайгаас Ховд аймгийн Үенч сум хүртэл 35 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, Үенч дэд станцын өргөтгөл /Ховд, Үенч сум/	УТ2003000969	2019	2025	21,183.6	26,588.2	26,588.2	1,000.0
XXII	ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД						456,172.6	194,639.6
XXII.1	I. Барилга байгууламж						362,380.8	119,030.7
	<i>Шинэ</i>						6,655.7	6,655.7
XXII.1.1	Нийслэлийн 2 дугаар төрөх "Хүрээ амаржих" газрын барилгын гадна инженерийн шугам сүлжээ /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2502001855	2025	2025			6,655.7	6,655.7
	<i>Шилжих</i>						355,725.1	112,375.0
XXII.1.2	"Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв-2"-ийн гадна инженерийн шугам, сүлжээ /Төв, Сэргэлэн сум/	УТ2402002224	2024	2026	13,340.7	13,340.7	12,672.3	3,000.8
XXII.1.3	Жишиг өрхийн эмнэлэг /Хэнтий, Хэрлэн сум/	УТ2402002284	2024	2026	2,149.9	2,149.9	1,899.1	501.7
XXII.1.4	Зооноз өвчин судлалын төвийн барилга /Өмнөговь, Даланзадгад сум/	УТ2402002233	2024	2026	3,427.7	3,427.7	3,427.7	1,213.9
XXII.1.5	Наркологийн төв эмнэлгийн барилга /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	УТ2402002210	2024	2026	7,713.8	7,713.8	7,494.2	2,480.2
XXII.1.6	Нийслэлийн хүүхдийн сэргээн засах "Эрүүл үрс" төвийн барилга, 80 ор /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг/	УТ2402002255	2024	2026	14,938.0	14,938.0	14,587.7	5,118.7
XXII.1.7	Нэгдсэн эмнэлгийн барилга, 100 ор /Завхан, Улиастай сум/	УТ2402000309	2024	2026	28,285.9	28,285.9	28,285.9	8,900.1
XXII.1.8	Нэгдсэн эмнэлгийн барилгын өргөтгөл /Завхан, Тосонцэнгэл сум/	УТ2402002305	2024	2026	7,713.1	7,713.1	7,530.8	3,174.3
XXII.1.9	Сувилахуйн сургалт, судалгааны төвийн барилга /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг/	УТ2402002251	2024	2026	13,162.0	13,162.0	13,162.1	4,606.8
XXII.1.10	Эмнэлгийн барилга худалдан авах /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 32 дугаар хороо/	УТ2402002289	2024	2026	40,000.0	40,000.0	40,000.0	15,000.0
XXII.1.11	Эмнэлгийн барилгын өргөтгөл, 15 ор /Хөвсгөл, Алаг-Эрдэнэ сум, Хатгал тосгон/	УТ2402002281	2024	2026	3,935.5	3,935.5	3,799.8	1,241.8
XXII.1.12	Эрүүл мэндийн төвийн амбулаторийн барилга, шинэчлэл /Сүхбаатар, Халзан сум/	УТ2402002221	2024	2025	1,766.1	1,766.1	1,746.8	863.7
XXII.1.13	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Дундговь, Дэрэн сум/	УТ2402002290	2024	2026	1,800.0	1,800.0	1,800.0	650.0
XXII.1.14	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Сэлэнгэ, Ерөө сум/	УТ2402002222	2024	2025	1,699.0	1,699.0	1,639.1	789.6
XXII.1.15	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Сүхбаатар, Түмэнцогт сум/	УТ2402000325	2024	2026	3,430.7	3,430.7	3,430.7	1,200.8
XXII.1.16	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Ховд, Цэцэг сум/	УТ2402000165	2024	2025	3,450.0	3,450.0	3,450.0	1,801.4
XXII.1.17	Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 15 ор /Завхан, Баянхайрхан сум/	УТ2402000368	2024	2026	3,770.0	3,770.0	3,770.0	1,585.0
XXII.1.18	Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 15 ор /Хөвсгөл, Чандмань-Өндөр сум/	УТ2402002283	2024	2026	4,622.0	4,622.0	4,622.0	1,617.7
XXII.1.19	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Ховд, Мөст сум/	УТ2402002278	2024	2025	3,297.3	3,297.3	3,251.6	1,602.9
XXII.1.20	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Хэнтий, Цэнхэрмандал сум/	УТ2402002285	2024	2026	2,148.3	2,148.3	2,148.4	752.0
XXII.1.21	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл, шинэчлэл /Хэнтий, Батноров сум, Бэрх тосгон/	УТ2402000339	2024	2025	4,005.2	4,005.2	3,850.0	2,648.5

/сая төгрөг/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XXII.1.22	Эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах төв /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2402002274	2024	2026	140,000.0	140,000.0	139,950.0	31,950.0
XXII.1.23	Өрхийн эмнэлгийн барилгын өргөтгөл /Дархан-Уул, Дархан сум, Амин холбоо өрхийн эмнэлэг/	УТ2402002214	2024	2025	1,601.4	1,601.4	1,442.3	641.6
XXII.1.24	Өрхийн эрүүл мэндийн барилга /Улаанбаатар, Багануур дүүрэг, 4 дүгээр хороо, "Энх-Өрх" өрхийн эмнэлэг/	УТ2402002300	2024	2026	1,644.5	1,644.5	1,611.8	539.5
XXII.1.25	Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн барилга /Дархан-Уул, Дархан сум/	УТ2402002217	2024	2025	1,835.4	1,835.4	1,835.4	917.7
XXII.1.26	Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Дархан-Уул, Дархан сум, Гэрэлтэй өрхийн эмнэлэг/	УТ2402002215	2024	2025	1,601.4	1,601.4	1,601.4	800.7
XXII.1.27	Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Дархан-Уул, Дархан сум, МЭДС ТОВ өрхийн эмнэлэг/	УТ2402002216	2024	2025	1,601.4	1,601.4	1,598.9	798.2
XXII.1.28	Вакцины хяналтын лабораторийн барилга /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг/	УТ2102000819	2022	2025	3,500.0	9,371.8	9,371.8	6,732.3
XXII.1.29	Сэргээн засах эмнэлгийн барилга, 40 ор /Өмнөговь, Даланзадгад сум, 6 дугаар баг/	УТ2102000527	2022	2025	4,692.0	9,356.1	9,356.1	1,000.5
XXII.1.30	Эрт илрүүлэг, оношилгооны төвийн барилга /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2202011658	2022	2025	2,800.0	5,521.4	5,512.0	980.1
XXII.1.31	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Увс, Давст сум/	УТ2102000707	2022	2025	1,152.2	1,527.3	1,527.3	304.3
XXII.1.32	Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөл /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг, 4 дүгээр хороо/	УТ2102000764	2022	2025	16,000.0	19,349.9	19,349.9	8,960.2
XXII.2	II. Их засвар						31,215.1	13,532.2
	<i>Шинэ</i>						26,161.3	11,244.6
XXII.2.1	Улсын 1 дүгээр төв эмнэлгийн их засвар /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2502001658	2025	2025			1,300.0	1,300.0
XXII.2.2	Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төвийн их засвар /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг/	УТ2502001687	2025	2026			24,861.3	9,944.6
	<i>Шилжих</i>						5,053.8	2,287.6
XXII.2.3	Улсын 1 дүгээр төв эмнэлгийн барилгын гадна их засвар /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2402002262	2024	2025	3,493.2	3,493.2	3,493.2	1,746.6
XXII.2.4	Эрүүл мэндийн салбарын их засвар /Улсын хэмжээнд/-Улсын хоёрдугаар төв эмнэлэг барилгын их засвар /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг/	УТ2402002135	2020	2025	919.6	1,560.5	1,560.6	541.0
XXII.3	III. Тоног төхөөрөмж						62,576.7	62,076.7
	<i>Шинэ</i>						61,600.0	61,600.0
XXII.3.1	Улсын 1 дүгээр төв эмнэлгийн эм савлалтын автомат тоног төхөөрөмж болон мэс заслын дурангийн иж бүрдэл /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2502001266	2025	2025			1,600.0	1,600.0
XXII.3.2	Эрүүл мэндийн салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2502001751	2025	2025			60,000.0	60,000.0
	<i>Шилжих</i>						976.7	476.7
XXII.3.3	Эрүүл мэндийн салбарын тоног төхөөрөмж /Хөвсгөл/	УТ2402002282	2024	2025	1,000.0	1,000.0	976.7	476.7
XXIII	АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН ДАРГА						2,706.3	2,706.3
XXIII.2	II. Их засвар						979.2	979.2
	<i>Шинэ</i>						979.2	979.2
XXIII.2.1	Авлигатай тэмцэх газрын барилгын их засвар /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2503300022	2025	2025			979.2	979.2
XXIII.3	III. Тоног төхөөрөмж						1,727.1	1,727.1
	<i>Шинэ</i>						1,727.1	1,727.1
XXIII.3.1	Авлигатай тэмцэх газрын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2503300016	2025	2025			1,727.1	1,727.1

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XXIV	УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ЕРӨНХИЙ ШҮҮГЧ						5,600.0	5,600.0
XXIV.1	I. Барилга байгууламж						2,493.0	2,493.0
	Шинэ						2,493.0	2,493.0
XXIV.1.1	Улсын дээд шүүхийн цахим систем /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2500400004	2025	2025			2,493.0	2,493.0
XXIV.3	III. Тоног төхөөрөмж						3,107.0	3,107.0
	Шинэ						3,107.0	3,107.0
XXIV.3.1	Улсын дээд шүүхийн тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2500400002	2025	2025			2,942.0	2,942.0
XXIV.3.2	Шүүхийн сургалт, судалгаа, мэдээллийн хүрээлэнгийн тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2500400008	2025	2025			165.0	165.0
XXV	ШҮҮХИЙН ЕРӨНХИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА						91,230.0	43,270.4
XXV.1	I. Барилга байгууламж						75,954.9	27,995.3
	Шилжих						75,954.9	27,995.3
XXV.1.1	Дүүргүүдийн шүүхийн нэгдсэн байр /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	УТ1300500001	2013	2026	15,000.0	75,954.9	75,954.9	27,995.3
XXV.3	III. Тоног төхөөрөмж						15,275.1	15,275.1
	Шинэ						15,275.1	15,275.1
XXV.3.1	Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2500500039	2025	2025			15,275.1	15,275.1
XXVI	УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОР						29,550.7	15,801.7
XXVI.1	I. Барилга байгууламж						24,787.7	11,038.7
	Шилжих						24,787.7	11,038.7
XXVI.1.1	Прокурорын газрын барилга /Булган, Булган сум/	УТ2400600050	2024	2026	3,941.8	3,941.8	3,812.0	1,591.1
XXVI.1.2	Прокурорын газрын барилга /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум/	УТ2400600004	2024	2025	4,056.2	4,056.2	3,975.7	1,947.6
XXVI.1.3	Эрүүгийн хэргийн төв архивын барилга /Улаанбаатар/	УТ2400600051	2024	2026	17,000.0	17,000.0	17,000.0	7,500.0
XXVI.3	III. Тоног төхөөрөмж						4,763.0	4,763.0
	Шинэ						4,763.0	4,763.0
XXVI.3.1	Прокурорын салбарын тоног төрөөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2500600039	2025	2025			4,763.0	4,763.0
XXVII	МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ АУДИТОР						1,473.5	1,473.5
XXVII.3	III. Тоног төхөөрөмж						1,473.5	1,473.5
	Шинэ						1,473.5	1,473.5
XXVII.3.1	Үндэсний аудитын газрын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2502400016	2025	2025			1,473.5	1,473.5
XXVIII	САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ДАРГА						250.0	250.0
XXVIII.1	I. Барилга байгууламж						250.0	250.0
	Шинэ						250.0	250.0
XXVIII.1.1	Зохицуулалттай этгээдийн эрсдэлийн үнэлгээний мэдээллийн нэгдсэн систем /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2502500002	2025	2025			250.0	250.0
XXIX	ШҮҮХИЙН САХИЛГЫН ХОРООНЫ ДАРГА						300.0	300.0
XXIX.3	III. Тоног төхөөрөмж						300.0	300.0
	Шинэ						300.0	300.0
XXIX.3.1	Шүүхийн сахилгын хорооны тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2506500004	2025	2025			300.0	300.0
XXX	ХҮНИЙ ЭРХИЙН ҮНДЭСНИЙ КОМИССЫН ДАРГА						3,390.0	3,390.0
XXX.3	III. Тоног төхөөрөмж						3,390.0	3,390.0
	Шинэ						3,390.0	3,390.0
XXX.3.1	Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/	УТ2501600002	2025	2025			3,390.0	3,390.0

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг			2025 онд санхүүжих дүн
					Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
XXXI	ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРООНЫ ДАРГА						2,500.0	2,500.0
XXXI.3	III. Тоног төхөөрөмж						2,500.0	2,500.0
	Шинэ						2,500.0	2,500.0
XXXI.3.1	Үндэсний статистикийн хороо, орон нутгийн статистикийн байгууллагуудын тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг/	УТ2502600022	2025	2025			2,500.0	2,500.0
XXXII	МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, ХЯНАЛТ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ХОРООНЫ ДАРГА						4,816.2	4,816.2
XXXII.2	II. Их засвар						4,816.2	4,816.2
	Шинэ						4,816.2	4,816.2
XXXII.2.1	Хяналт үнэлгээний Үндэсний хорооны их засвар /Улаанбаатар/	УТ2506300001	2025	2025			4,816.2	4,816.2
XXXIII	АЖ ҮЙЛДВЭР, ЭРДЭС БАЯЛГИЙН САЙД						1,230.0	1,230.0
XXXIII.3	III. Тоног төхөөрөмж						1,230.0	1,230.0
	Шинэ						1,230.0	1,230.0
XXXIII.3.1	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн салбарын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмжээнд/	УТ2501800037	2025	2025			1,230.0	1,230.0
НИЙТ							12,134,006.1	4,145,615.3

Төсөл

Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай
хуулийн 3 дугаар хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨӨР 2025 ОНД ЭРГЭН ТӨЛӨЛТ ХИЙХ КОНЦЕССЫН БАРИХ-ШИЛЖҮҮЛЭХ
ТӨРЛӨӨР ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭ, БАРИЛГА БАЙГУУЛАМЖИЙН ЖАГСААЛТ

/сая төгрөг/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Хугацаа		Төсөвт өртөг			Санхүүжих дүн
			Эхлэх	Дуусах	Анхны	Сүүлийн	2025 онд	
I	МОНГОЛ УЛСЫН ТЭРГҮҮН ШАДАР САЙД БӨГӨӨД ЭДИЙН ЗАСАГ, ХӨГЖЛИЙН САЙД						287,401.2	131,200.6
I.1	Эдийн засаг, хөгжлийн яам						287,401.2	131,200.6
I.1.1	I. Барилга байгууламж						287,401.2	131,200.6
	Шилжих						287,401.2	131,200.6
I.1.1.1	Дархан-Сэлэнгийн авто замаас Шаамар- Зүүнбүрэн-Цагааннуур-Түшиг-Зэлтэрийн боомт чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 120.85 км /Дархан, Сэлэнгэ, Шаамар, Зүүнбүрэн, Цагааннуур, Түшиг, Зэлтэр сум /	KO2406600089	2024	2026	287,401.2	287,401.2	287,401.2	131,200.6
НИИТ							287,401.2	131,200.6